పురాణాంతర్గత శ్రాద్ధ సర్వస్వం

శ్రీమద్రామాయణం · మహాభారతం · శ్రీమద్భాగవతం — శ్రాద్ధం, పితృతర్పణం, స్వధ, ప్రేతకర్మ, దశాహ కృత్యం, ఆబ్దికం — ఉదాహరణలు, సద్గతులు, పాపాలు, నియమాలు

(అ.0) పితృదేవతలు ఎవరు? — ఉత్పత్తి, స్వరూపం, ప్రయోజనం, ఆరాధన

> **పితృగణాలు.** అగ్నిష్వాత్తులు, బర్హిషదులు, సోమ్యులు, ఆజ్యపులు పితృదేవతలు; వీరిలో సాగ్నికులు, అనగ్నికులు ఉన్నారు (భాగ. 4.1.63). మరొక విభాగం ప్రకారం పితృగణాలు ఏడు — నాలుగు మూర్తిమంతులు, మూడు శరీరులు (సభా. 11.45); వారు వైరాజులు, అగ్నిష్వాత్తులు, గార్హపత్యులు, సోమపులు, ఏకశృంగులు, చతుర్వేదులు, కలలు (కలాః) (సభా. 11.46–47). స్వయంభువు సృష్టించిన ఈ పితృదేవతలను 'ఊష్మపులు' అని కూడా అంటారు (అను. 138.27). పితామహుడు (బ్రహ్మ), పులస్త్యుడు, వసిష్ఠుడు, పులహుడు, అంగిరసుడు, క్రతువు, కశ్యపుడు — ఈ మహాయోగేశ్వరులే పితరులని భీష్ముడు చెప్పాడు (అను. 139.21–22). **మరణించిన తల్లిదండ్రులు, పూర్వీకులు (ప్రేతులు) పితరులు కారు; ప్రేతులను ఉద్దేశించి చేసే పూజతో పితరులు తృప్తి చెందుతారు** (అను. 238.45).

ఉత్పత్తి. బ్రహ్మదేవుడు పితృగణాలను తన అదృశ్య రూపం నుంచి సృష్టించాడు (భాగ. 3.21.42–43). దక్షుని కుమార్తె స్వధ వీరి భార్య (భాగ. 4.1.63). స్వయంభువు తిలలను పితరులకు ప్రథమ భోజ్యంగా సృష్టించాడు (అను. 101.7).

నివాసం, కాలం. మూడు లోకాల మధ్యనే ఉన్న దక్షిణ దిశలో అగ్నిష్వాత్తాది పితృగణాలు పరమ సమాధితో నివసిస్తారు (భాగ. 5.24.6). మనుష్యుల ఒక మాసం వారికి ఒక పగలు-రాత్రి (శాంతి. 238.49).

మహిమ. పితరులు దేవతలకు దేవతలు, శుచులు, పుణ్యులు (అను. 238.2–3); దేవ, అసుర, మనుష్యాదులందరికీ పూజ్యులు (అను. 134.4). దేవకార్యం కంటే పితృకార్యం విశిష్టమైనది (శాంతి. 347.59).

వారి పాత్ర. పితృగణాలు తమ గోత్రాల వారికి సత్యమైన ఆశీస్సులనే కోరుతుంటారు (భాగ. 5.24.6). కవ్యం వల్ల సంతతి కలుగుతుంది (అను. 238.51–52). శ్రాద్ధాలతో పోషింపబడిన పితరులు తిరిగి పోషిస్తారు (అను. 238.49). పుష్టిని కోరి శ్రాద్ధాలు చేసే పండితులకు పితరులు ఎల్లప్పుడూ పుష్టిని, సంతానాన్ని ఇస్తారు (అను. 238.37).

ఆరాధన. నాలుగు వర్ణాలవారూ పితృదేవతలను పూజిస్తారు (సభా. 11.47). యజ్ఞంతో దేవతలను, పుత్రులతోనూ శ్రాద్ధాలతోనూ పితృదేవతలను సంతోషపెడతాడు (ఆది. 126.18). పితృదేవతలను ఉద్దేశించి చేసే కర్మ పితృయజ్ఞం (ఆశ్వ. 104.10); వారిని నిత్యం తర్పణంతో తృప్తిపరుస్తారు (అను. 154.6); నిత్య పితృతర్పణం, నిత్యశ్రాద్ధం (స్వధ, అన్నం) మొదలైనవాటితో ప్రతిరోజూ అర్చించాలి (భాగ. 11.17.50). శ్రాద్ధకర్మకు మాఘ, భాద్రపద మాసాలు ప్రశస్తమైనవి; కృష్ణపక్షం శుక్లపక్షం కంటే శ్రేష్ఠం (అను. 238.7). తల్లిదండ్రులకు భాద్రపద కృష్ణపక్షంలో (పితృపక్షంలో), మరణించిన దినాన (మృతాహం) యథాశక్తి, సర్వశక్తితో తప్పక శ్రాద్ధం చేయాలి; ఆ కాలాలలో పితృదేవతలకు ఇచ్చినది నశించదు (భాగ. 7.14.20–27).

శ్రాద్ధారంభం. పుత్రశోకంలో శ్రాద్ధం చేసిన నిమికి, ఇది బ్రహ్మ స్వయంగా దర్శించిన ధర్మమని అత్రి చెప్పాడు (అను. 138.20–22). మహాభారతం ప్రకారం భూమిని ఉద్ధరించిన వరాహమూర్తి కోరలకు అంటిన మూడు పిండాలను దర్భలపై ఉంచి పిత్ర్యం చేశాడు (శాంతి. 355.14–15); "రూపం లేని ఈ ముగ్గురు పిండరూపం ధరించి సనాతన పితరులుగా ఉండాలి" అని పలికాడు (శాంతి. 355.18–20); తండ్రి, తాత, ముత్తాత — ఈ మూడు పిండాలలో ఉన్నది తానేనన్నాడు (శాంతి. 355.21–22).

తల్లిదండ్రుల సేవ — జీవించి ఉండగా. తల్లి, తండ్రి, గురువు — ఈ ముగ్గురినీ భీష్ముడు 'గురువులు' అన్నాడు (శాంతి. 108.13); గురువులు పూజింపబడుతున్నప్పుడు ఋషులు, దేవతలు పితృదేవతలతో కలిసి ప్రీతి చెందుతారు (శాంతి. 108.27). తండ్రి గార్హపత్యాగ్ని, తల్లి దక్షిణాగ్ని (శాంతి. 108.6–7); తండ్రి సేవతో ఈ లోకాన్ని, తల్లి సేవతో పరలోకాన్ని జయిస్తాడు (శాంతి. 108.8–9). ఈ ముగ్గురినీ అనాదరించినవాని క్రియలన్నీ నిష్ఫలమవుతాయి (శాంతి. 108.12). తల్లిదండ్రుల ఋణం తీరేదెలా అని గౌతముడు అడగగా, ప్రతిరోజూ తల్లిదండ్రులను పూజించాలని యముడు చెప్పాడు (శాంతి. 129.9–10). తండ్రి సేవ అంతటి బలాన్ని దక్షిణలతో కూడిన యజ్ఞాలు కూడా ఇవ్వవనీ (రామా. అయో. 30.35), తల్లిదండ్రుల సేవాపరులైన మహాత్ములు దేవ, గంధర్వ, గోలోకాలను, బ్రహ్మలోకాలను పొందుతారనీ (రామా. అయో. 30.37) శ్రీరాముడు చెప్పాడు.

మరణానంతరం — పితృకార్యాలు. దివంగతుడైన తండ్రి మాటను నిలబెట్టి ఆయనను ఋణం నుండి విడిపించమని భరతునికి చెబుతూ (రామా. అయో. 107.10), 'పుత్' అనే నరకం నుండి తండ్రిని కాపాడి అన్ని విధాలా పితృదేవతలను రక్షించేవాడే 'పుత్రుడు' (రామా. అయో. 107.12) అనీ, గుణవంతులైన అనేక పుత్రులను కోరాలి — వారిలో ఒక్కడైనా గయకు వెళ్తాడనీ (రామా. అయో. 107.13) శ్రీరాముడు చెప్పాడు. "నా అంగస్పర్శతో నీ తండ్రి పూర్తిగా పవిత్రుడయ్యాడు; సత్పుత్రుడు కలిగిన అతడు లోకాలను పొందుతాడు; అతనికి ప్రేతకార్యాలు చెయ్యి" అని నృసింహుడు ప్రహ్లాదుని ఆజ్ఞాపించాడు (భాగ. 7.10.23).

> **ముందు పితరులను పూజించి తరువాత దేవతలను తృప్తిపరుస్తారు; కాబట్టి మనిషి సర్వప్రయత్నంతో వారిని ఎల్లప్పుడూ పూజించాలి (అను. 134.5).**

(అ.1) మహనీయుల ఆదర్శం

> **వనవాసంలోనూ.** వనవాసంలో తండ్రి మరణవార్త విన్న శ్రీరాముడు జలక్రియ కోసం ఇంగుదీ పిణ్యాకాన్ని, ఉత్తరీయంగా నారచీరను తెమ్మని లక్ష్మణునికి చెప్పాడు (రామా. అయో. 103.17; 103.20). దక్షిణాభిముఖుడై తండ్రికి ఉదకం ఇచ్చి (రామా. అయో. 103.25–27), రేగుపండ్లు కలిపిన ఇంగుదీ పిణ్యాకాన్నే దర్భలపై పిండంగా ఉంచి (రామా. అయో. 103.28–29), "మనిషి ఏ అన్నం తింటాడో అతని దేవతలకూ అదే అన్నం" అన్నాడు (రామా. అయో. 103.30). **పాఠం: శ్రాద్ధానికి తగిన ద్రవ్యాలు దొరకని కష్ట పరిస్థితులలోనూ, తప్పనిసరి శ్రాద్ధాన్ని లభ్యమైన వాటితోనే సాధ్యమైనంత ఉత్తమంగా చేయాలి.**

భరతుని నిష్ఠ. దుఃఖంతో నేలపై పడిపోయినా, భరతుడు ధర్మజ్ఞుడై అన్ని ప్రేతకృత్యాలనూ చేయించాడు (రామా. అయో. 76.2–3). పది రోజులు గడిచాక పన్నెండవ రోజు శ్రాద్ధకర్మలు చేయించాడు (రామా. అయో. 77.1); పదమూడవ రోజు అస్థిసంచయనం కోసం తండ్రి చితిమూలానికి వచ్చాడు (రామా. అయో. 77.4–5). **పాఠం: పరిస్థితులు అనుకూలిస్తే, భరతుని వలె శాస్త్రోక్త నియమాలన్నిటినీ నిర్ణీత దినాలలో సంపూర్ణంగా పాటించాలి.**

పక్షికి కూడా. దశరథుని వలె పూజనీయుడైన జటాయువును శ్రీరాముడు సొంత బంధువును వలె దహించాడు (రామా. అర. 68.31); పచ్చని దర్భలపై పిండాలు సమర్పించి (రామా. అర. 68.32–33), గోదావరిలో ఉదకం ఇచ్చాడు (రామా. అర. 68.35–36). **పాఠం: రక్తసంబంధం లేకపోయినా, మనకు పూజ్యులైనవారికి, ఉపకారం చేసినవారికి కృతజ్ఞతతో ప్రేతకార్యం చేయాలి.**

మూడు తరాల తపస్సు. సగరపుత్రుల కోసం అంశుమంతుడు, దిలీపుడు గంగను తీసుకురాలేకపోయారు (రామా. బాల. 44.8–9; 44.11). భగీరథుడు ఫలమూలజలాలే ఆహారంగా వెయ్యి సంవత్సరాలు ఘోర తపస్సు చేశాడు (అర. 108.13); చివరకు సగరపుత్రులకు యథాన్యాయంగా ఉత్తమమైన ఉదకం సమర్పించాడు (రామా. బాల. 44.17–18). **పాఠం: పితరుల సద్గతి కోసం ఎంత కాలమైనా, ఎన్ని తరాలైనా పట్టువిడువక ప్రయత్నించాలి.**

కరువులోనూ. పన్నెండేళ్ల అనావృష్టిలో మహర్షులందరూ జీవనం కోసం పారిపోయినా (శల్య. 52.36–37), సారస్వత ముని పితృదేవతలకు, దేవతలకు తర్పణం చేస్తూనే ప్రాణాలను, వేదాలను నిలుపుకున్నాడు (శల్య. 52.40). **పాఠం: ప్రాణాలకే ప్రమాదమైన కరువులోనూ పితృతర్పణాన్ని మానకూడదు.**

అడవిలో సాధ్వి. సుకుమారి అర్చి (భాగ. 4.23.19), పర్వత శిఖరంపై భర్త పృథువుకు చితిని ఏర్పాటు చేసి (భాగ. 4.23.21), నదిలో స్నానం చేసి ఉదకం ఇచ్చింది (భాగ. 4.23.22). **పాఠం: సుకుమారులైనా, సౌకర్యాలు లేని చోటైనా, కష్టాన్ని లెక్కచేయక ప్రేతకార్యం చేయాలి.**

అనాథులకు కూడా. అందరికీ ప్రేతకార్యాలు చేయించమని యుధిష్ఠిరుడు ఆజ్ఞాపించాడు (స్త్రీ. 26.24–26); కుంతి కోరగా (స్త్రీ. 27.12) యుధిష్ఠిరుడు కర్ణునికి ఉదకం ఇచ్చి, సమస్త ప్రేతకృత్యాన్ని అధిక దక్షిణలతో విధివత్తుగా చేశాడు (స్త్రీ. 27.27, 29–30). **పాఠం: బంధువులు లేని అనాథులకూ అంత్యక్రియలు జరిగేలా చూడాలి; యుద్ధంలో శత్రువైనా, మరణించిన బంధువుకు రావలసిన కర్మలు తప్పక జరగాలి.**

వైరం మరణంతో ముగుస్తుంది. ధర్మాన్ని విడిచిన క్రూరుడు, పరస్త్రీని తాకినవాడు, సోదర రూపంలోని శత్రువు అయిన రావణునికి సంస్కారం చేయనని విభీషణుడు అన్నాడు (రామా. యుద్ధ. 111.93–96). అప్పుడు శ్రీరాముడు "వైరాలు మరణంతో ముగుస్తాయి, మన ప్రయోజనం నెరవేరింది; ఇతనికి సంస్కారం చేయి — ఇతడు నీకెలాగో నాకూ అలాగే" అని (రామా. యుద్ధ. 111.100–101), ధర్మప్రకారం వెంటనే విధిపూర్వక సంస్కారం పొందడానికి అతడు అర్హుడని, దానితో నీకు కీర్తి కలుగుతుందని చెప్పాడు (రామా. యుద్ధ. 111.101–102). విభీషణుడు బంగారు పల్లకిలో రాజోచితంగా తీసుకువెళ్ళి, ఉత్తమ పితృమేధం చేసి, తిలోదకం సమర్పించాడు (రామా. యుద్ధ. 111.107–121). **పాఠం: వైరం దుష్టత్వంతోనే గానీ వ్యక్తితో కాదు; అది మరణంతో ముగుస్తుంది — మరణించినవారికి రావలసిన పితృకార్యాలను ఎన్నడూ ఆపకూడదు.**

వంశం నశించినా. అర్జునుడు ప్రాధాన్యక్రమంగా వృష్ణులందరికీ క్రియలు చేశాడు (మౌస. 8.28–30); బలరామ-వాసుదేవుల శరీరాలను వెతికి దహనం చేయించాడు (మౌస. 8.32). **పాఠం: వంశమంతా నశించినా, మిగిలిన ఒక్కడైనా అందరికీ కర్మలు చేయాలి.**

శాస్త్రమే ప్రమాణం. గంగాద్వారంలో భీష్ముడు తండ్రి శంతనునికి శ్రాద్ధం ప్రారంభించి పిండ నిర్వపణానికి సిద్ధమయ్యాడు (అను. 130.11–14); అప్పుడు దర్భలను చీల్చుకొని ఒక బాహువు పైకి లేచింది (అను. 130.15–16). చేతిలో పిండం ఇవ్వడం వేదవిహితం కాదని నిశ్చయించి (అను. 130.17–18), అంతా దర్భలపైనే సమర్పించాడు (అను. 130.19–21); పితృదేవతలు కలలో కనిపించి, ధర్మంలో మోహపడక శాస్త్రాన్ని ప్రమాణంగా తీసుకున్నందుకు ప్రీతి చెందామన్నారు (అను. 130.21–24). **పాఠం: ఎంత అద్భుతం కనిపించినా, భావావేశంతో కాక శాస్త్రవిధినే ప్రమాణంగా తీసుకొని శ్రాద్ధం చేయాలి.**

పుత్రశోకంలోనూ. శోకంతో వ్యథ చెందినా నిమి మనస్సును నిగ్రహించి శ్రాద్ధకల్పం గురించి ఆలోచించాడు (అను. 138.9–11); అమావాస్య నాడు ఏడుగురు బ్రాహ్మణులకు భోజనం పెట్టాడు (అను. 138.12–13). **పాఠం: తీవ్ర దుఃఖంలోనూ మనస్సును నిగ్రహించుకొని శ్రాద్ధం చేయాలి.**

భగవానుని దినచర్య. శ్రీకృష్ణుడు ప్రతిరోజూ సూర్యోపస్థానం చేసి దేవ, ఋషి, పితృ తర్పణం చేసేవాడు (భాగ. 10.80.7). **పాఠం: భగవంతుడే నిత్యం పితృతర్పణం చేశాడు; మనమూ దాన్ని ఎన్నడూ మానకూడదు.**

> **నిత్యం స్వాహా, నిత్యం స్వధ — పితరులు, దేవతలు ఈ రెండింటినీ పుత్రుల నుండి నిత్యం ఆశిస్తారు (శాంతి. 75.25).**

(అ.2) కర్తకు, పితరులకు కలిగే సద్గతి

ఒక్క పాయసం. భాద్రపద కృష్ణపక్షంలో మఘా నక్షత్రం ఉన్నప్పుడు, తూర్పువైపు గజచ్ఛాయలో, కుతప కాలంలో, దక్షిణాభిముఖంగా పరమాన్నంతో పితరులకు నివేదన ఇస్తే (అను. 189.31–32), పదమూడు సంవత్సరాలు మహాశ్రాద్ధం చేసినంత ఫలం (అను. 189.33). "దక్షిణాయనంలో మఘా త్రయోదశి నాడు నెయ్యి పాయసం ఇచ్చేవాడు మా కులంలో పుట్టుగాక" అని పితరులే కోరుకుంటారు (అను. 135.12).

గ్రహణ తిలోదకం. చంద్ర సూర్య గ్రహణాలలో, అయనాలలో శుచిగా నువ్వులు కలిపిన నీటినైనా పితరులకు ఇస్తే వెయ్యి సంవత్సరాలు శ్రాద్ధం చేసినట్లవుతుంది (ఆశ్వ. 110.29). అమావాస్య సూర్యగ్రహణంలో సన్నిహతి వద్ద శ్రాద్ధం చేసినవాడు వెయ్యి అశ్వమేధాల ఫలం పొందుతాడు (అర. 81.196–198); అక్కడ స్నానమాత్రంతో ఏ దుష్కర్మ అయినా నశిస్తుంది (అర. 81.198–199).

గయ. గయలోని అక్షయవటం వద్ద పితరులకు ఇచ్చినది అక్షయమవుతుంది (అర. 82.82); రెండు పక్షాలూ గయలో నివసించినవాడు తన కులాన్ని ఏడవ తరం వరకు పవిత్రం చేస్తాడు (అర. 82.95). అందుకే అనేక పుత్రులను కోరుకోవాలి, వారిలో ఒక్కడైనా గయకు వెళ్తాడు (రామా. అయో. 107.13; అర. 85.9); లేదా గౌరీ కన్యను వరించవచ్చు, లేదా నీల వృషభాన్ని విడువవచ్చు — అటువంటి సంతానం ముందటి పది, తరువాతి పది తరాలను తరింపజేస్తుంది (అర. 85.10).

ప్రేతముక్తి. పిండసంబంధం వల్ల ప్రేతులు విముక్తులవుతారు (అను. 139.22). గంగాజలంతో భస్మం తడిసిన తరువాత అరవై వేల సగరపుత్రులు స్వర్గం చేరారు; సముద్రజలం ఉన్నంత వరకు వారు స్వర్గంలో ఉంటారు (రామా. బాల. 44.2–4). శ్రీరాముని చేత సంస్కరింపబడిన జటాయువు పుణ్యమైన శుభగతిని పొందాడు (రామా. అర. 68.37). గంగాజలంతో తర్పణం చేయబడిన ప్రేతాలు, పితరులు మూడు లోకాలలోను తృప్తి పొందుతారు (అను. 65.39).

కర్తకు ఫలం. పితృమేధం వల్ల దీర్ఘాయుష్షు, ఆరోగ్యం, పుత్రులు, సమృద్ధిగా ధనధాన్యాలు కలుగుతాయి (అను. 238.35); శ్రాద్ధదాత దుఃఖరహితమైన స్వర్గాన్ని పొందుతాడు (అను. 238.36). తిలలతో పితరులను ఆరాధించేవాడు అన్ని సత్రయాగాలు చేసినట్లే (అను. 101.9). బంగారం దానం చేసేవారు ముందటి పది, తరువాతి పది తరాలను తరింపజేస్తారని పితృదేవతలు చెప్పారు (అను. 130.27–28). యముడు చెప్పిన నక్షత్ర శ్రాద్ధవిధిని (అను. 136.1) విని అలాగే చేసి శశబిందుడు శ్రమ లేకుండా భూమిని జయించి పాలించాడు (అను. 136.15).

తిలోదకం, దీపం. శ్రాద్ధంలో ఇచ్చే తిలోదకాన్ని పితృదేవతలు ఎల్లప్పుడూ అక్షయంగా భావిస్తారు (అను. 192.14); తిలపాత్ర దానం గోదానానికి, శాశ్వత భూదానానికి సమానమని దేవతలు భావిస్తారు (అను. 192.12–13). వర్షాకాలపు నాలుగు నెలలు శ్రద్ధతో తిలోదకం ఇస్తూ, వేదపారగుడైన బ్రాహ్మణునికి యథాశక్తి భోజనం పెట్టేవాడు వంద యాగాల సంపూర్ణ ఫలం పొందుతాడు (అను. 191.3–4). నిత్యం దీపం ఇచ్చేవాడు పితరులను తరింపజేస్తాడు (అను. 103.28–29); వర్షాకాలంలో దీపదానం చేసేవాడు చంద్రునిలా ప్రకాశిస్తాడు (అను. 188.77).

వంశవృద్ధి. అనుమతి పొందిన పత్ని మధ్యమ పిండాన్ని తింటే, పుత్రుని కోరేవానికి పితామహులు పుత్రుని ఇస్తారు (అను. 188.38). పుష్టిని కోరి శ్రాద్ధాలు చేసేవారికి పితరులు ఎల్లప్పుడూ పుష్టిని, సంతానాన్ని ఇస్తారు (అను. 238.37). అమావాస్య నాడు మేడి పాత్రతో తేనె కలిపిన తిలోదకం ఇచ్చేవాని (అను. 188.78) సంతానం ఎల్లప్పుడూ పుష్టిగా ఉంటుంది; శ్రద్ధతో చేసేవాడు పితృఋణ విముక్తుడవుతాడు (అను. 188.79). కుమార్తె చేత, దౌహిత్రుల చేత తాను తరింపబడ్డానని యయాతి అన్నాడు (ఆది. 87.28).

కథ వినిపిస్తే. శ్రాద్ధంలో బ్రాహ్మణులకు భారతంలో ఒక పాదమైనా వినిపించినవాని శ్రాద్ధం అక్షయమై పితరులను చేరుతుంది (ఆది. 62.40); వేదసమానమైన రామాయణాన్ని కూడా శ్రాద్ధాలలో వినిపించాలి (రామా. ఉత్తర. 111.4).

నీలవృషభం. విడిచిన నీలవృషభం తోకతో నీటిని పైకెత్తితే పితరులు అరవై వేల సంవత్సరాలు తృప్తి చెందుతారు (అను. 188.73–75); కొమ్ములతో ఒడ్డు నుండి బురదను ఎత్తి నిలిస్తే పితరులు సోమలోకానికి వెళ్తారు (అను. 188.76). నీలవృషభ విమోచనం, అమావాస్య తిలోదకం, వర్షాకాల దీపదానం — వీటితో పితృఋణం తీరుతుందని పితరులే చెప్పారు (అను. 188.70–71).

> **ప్రియమైన కుమారుడు ఇచ్చినది పితృలోకంలో అక్షయమవుతుందని పెద్దలు చెబుతారు (రామా. అయో. 102.8).**

(అ.3) ఉల్లంఘనకు ఘోర పాపం

> **ఉదకం లేనిదే గతి లేదు.** "మహానదీ, ఆ శరీరాలను నీవు జలాలతో అభిషేకించనంత వరకు ఆ సాగరులకు గతి లేదు" అని భగీరథుడు గంగతో అన్నాడు (అర. 108.19). పిండోదక క్రియలు లోపించినవారి పితరులు పతనమవుతారు (భీష్మ. 25.42).

తలక్రిందులుగా. జరత్కారుడు తన పితరులు గోతిలో తలక్రిందులుగా వేలాడుతూ ఉండటం చూశాడు; సంతానం క్షీణించి అశుచి నరకంలో పడుతున్నామని వారు చెప్పారు (ఆది. 45.3; 45.13; 45.22). అగస్త్యుని పితరులూ గుంటలో తలక్రిందులుగా వ్రేలాడుతూ కనిపించారు (అర. 94.14); సంతానం కొరకే అలా ఉన్నామని చెప్పారు (అర. 94.15–16).

నూరేళ్ళు కాకిగా. దేవకార్యం గానీ పితృకార్యం గానీ చేయకుండా తానే భుజించేవాడు మరణించాక కాకిగా పుడతాడు (అను. 173.84) — నూరు సంవత్సరాలు కాకిగా, తరువాత కోడిగా, ఒక నెల సర్పంగా పుట్టి, ఆ తరువాతే మనిషిగా పుడతాడు (అను. 173.85).

మలంలో, రేతస్సులో. శ్రాద్ధం తిని ఆ రోజు వేదాధ్యయనం చేసేవాడు, వృషలీ శయ్యకు వెళ్ళేవాడు — వారి పితరులు ఆ నెల అంతా వారి మలంలో పడుకుంటారు (అను. 137.12). శ్రాద్ధం ఇచ్చి గానీ తిని గానీ స్త్రీని చేరే పురుషుని పితరులు ఆ నెలంతా ఆ రేతస్సులో పడుకుంటారు (అను. 188.24). తెలిసి కూడా అనర్హులకు ఇచ్చేవారి పితరులు మరణానంతరం నిశ్చయంగా మలం తింటారు (అను. 137.16). సోమవిక్రయికి ఇచ్చినది మలమవుతుంది, వైద్యునికి ఇచ్చినది చీము-రక్తమవుతుంది (అను. 137.13).

రావిపండులా. శ్రాద్ధంలో స్నేహసంబంధాలు కలుపుకొనే 'శ్రాద్ధమిత్రుడు' తొడిమ నుండి విడిపోయిన రావిపండులా స్వర్గలోకం నుండి జారిపడతాడు (అను. 137.43). నర్తకునికి, గాయకునికి ఇచ్చిన దక్షిణ దేవతలను, పితరులను చేరదు; అది వారి ప్రేతులను దేవయానం నుండి పడదోస్తుంది (అను. 137.48–49).

రెండు లోకాలకూ భ్రష్టుడు. మహాయజ్ఞాలు చేయకుండా, పితరులకు స్వధ అర్పించకుండా సన్యసిస్తే గాలికి చెదిరిన మేఘంలా రెండు లోకాలకూ భ్రష్టుడై నశిస్తావని నకులుడు హెచ్చరించాడు (శాంతి. 12.52–53). శాస్త్రోక్తంగా అష్టకాదులతో పితృపూజ చేయనివారు మొదలైనవారు మళ్ళీ జన్మించినప్పుడు సంతానం లేనివారవుతారు (అను. 221.12–14).

కీటక జన్మలో పశ్చాత్తాపం. దేవతల కొరకు గానీ పితృయజ్ఞం కొరకు గానీ తాను శ్రాద్ధం చేయలేదని, అన్నం కోరినవారికి పెట్టలేదని ఒక కీటకం వ్యాసునితో చెప్పుకొని (అను. 179.22), ఆ క్రూరకర్మలను తలచుకొని ఇప్పుడు పశ్చాత్తాపపడుతున్నానంది (అను. 179.26).

రాక్షసుల పాలు. తిలలు లేకుండా, కోపంతో చేసిన శ్రాద్ధపు హవిస్సును యాతుధానులు, పిశాచాలు దోచుకుంటారు (అను. 137.22); కాలం తప్పి ఇచ్చిన దానం రాక్షసుల భాగమవుతుంది (అను. 61.3); ముందుగా పితరులను పూజించకుండా క్రియ చేసేవాని ఫలాన్ని రాక్షసులు, పిశాచాలు అనుభవిస్తారు (అను. 238.50). అసూయతో, శ్రద్ధ లేకుండా ఇచ్చినదంతా బ్రహ్మ అసురేంద్రునికి భాగంగా కల్పించాడు (అను. 137.20).

చిన్న తప్పులకే. తర్పణం చేయకముందే స్నానవస్త్రం పిండితే దేవతలు, ఋషిగణాలు, పితృదేవతలు నిరాశతో శపించి వెళ్ళిపోతారు (ఆశ్వ. 104.62). భోజనం, అభ్యంగనం, దానం కాకుండా వేరే పనికి నువ్వులను వాడినవాడు కుక్క మలంలో పురుగై తన పితృదేవతలతో సహా మునిగిపోతాడు (ఆశ్వ. 109.36). రజస్వల మొదలైనవారి చూపు పడిన హవిస్సుతో పితృదేవతలు పదమూడు సంవత్సరాలు తృప్తి చెందరు (అను. 190.13).

శాపాలు. శ్రాద్ధంలో అశుచి అన్నం పెట్టిన పౌష్యరాజును ఉత్తంకుడు అంధుడవు అవుతావని శపించాడు (ఆది. 3.116). జమదగ్ని శ్రాద్ధం కోసం పితికిన పాలను పాడుచేసిన క్రోధం (ఆశ్వ. 95.4–5), పితృదేవతలకు అపచారం చేసినందువల్ల ముంగిస రూపం పొందింది (ఆశ్వ. 95.11). అష్టకా శ్రాద్ధ ద్రవ్యాలలో ఒకదానిని ముందే తిన్న వికుక్షిని (భాగ. 9.7.7–8), ఇక్ష్వాకు మహారాజు దేశం నుండి బహిష్కరించాడు (భాగ. 9.7.9).

> **పితరులకు శ్రాద్ధం పెట్టనివాడు, దేవతలను పూజించనివాడు మూఢచిత్తుడని పెద్దలు అంటారు (ఉద్యో. 33.43).**

(అ.4) తరచుగా చెప్పబడిన నియమాలు

> **అపరాహ్ణం.** దైవకర్మ పూర్వాహ్ణంలో, పితృకర్మ అపరాహ్ణంలో చేయాలి (అను. 61.2–3); శుక్లపక్షం కంటే కృష్ణపక్షం విశిష్టమైనట్లే, శ్రాద్ధానికి పూర్వాహ్ణం కంటే అపరాహ్ణం విశిష్టం (అను. 134.21). పగటి ఎనిమిదవ భాగమైన 'కుతపం'లో పితరులకు ఇచ్చినది అక్షయమవుతుంది (ఆది. 87.31).

అమావాస్య, మాఘ-భాద్రపదాలు. అమావాస్య నాడు పిండం పెడితే అన్ని కోరికలు పొందుతాడు (అను. 134.19). శ్రాద్ధానికి మాఘ, భాద్రపద మాసాలు పూజితం; కృష్ణపక్షం శ్రేష్ఠం (అను. 238.7). భాద్రపద కృష్ణపక్షంలో తల్లిదండ్రులకు శక్తిమేరకు శ్రాద్ధం చేయాలి (భాగ. 7.14.20). గ్రహణంలో, అయనాంతంలో, మఘలో, గయలో ఇచ్చినది వెయ్యి నిష్కాలకు సమానం (ఆశ్వ. 110.27).

మూడు పవిత్రాలు. శ్రాద్ధంలో దౌహిత్రుడు, కుతపం, తిలలు పవిత్రాలు; శౌచం, క్రోధం లేకపోవడం, తొందరపడకపోవడం ప్రశంసనీయాలు (అను. 238.14). శీలం, శ్రుతం, కులం గల శ్రోత్రియ బ్రాహ్మణులను బేసి సంఖ్యలో, ముందు రోజు లేదా ఆ రోజు ఉదయమే ఆహ్వానించాలి (అను. 238.12–13). శిరస్స్నానం చేసిన తరువాతే పితృకార్యం చేయాలి (అను. 161.134); పితరులకు తిలోదకం రాగిపాత్రతో ఇవ్వాలి (అను. 189.21–22).

తిలల మహిమ. స్వయంభువు తిలలను పితరులకు ప్రథమ భోజ్యంగా సృష్టించాడు (అను. 101.7); తిలలు ఎక్కువగా ఉన్న శ్రాద్ధం అక్షయమని మనువు చెప్పాడు (అను. 135.4). తిలలు పిశాచాల నుండి, దర్భలు రాక్షసుల నుండి పంక్తిని రక్షిస్తాయి (ఆది. 87.32); శ్రాద్ధస్థలం చుట్టూ తిలలు చల్లాలి (అను. 137.21).

బ్రాహ్మణ ఎంపిక. దైవకర్మలో బ్రాహ్మణులను పరీక్షించరాదు, పిత్ర్యకర్మలో పరీక్షించాలి (అను. 137.2–3) — కులం, శీలం, వయస్సు, రూపం, విద్య, వంశంతో (అను. 137.4). పితృకార్యంలో ముగ్గురిని, లేదా ఒక్కరినైనా భోజనం చేయించాలి; ఎంత సంపన్నుడైనా శ్రాద్ధాన్ని విస్తరించరాదు (భాగ. 7.15.3). మంత్రవిదుడైన ఒక్కడు ప్రీతి చెందితే ఋక్కులు తెలియని లక్షల మందితో సమానం (అను. 137.56). వైద్యులు, దేవలకులు, సోమం అమ్మేవారు, గాయకులు, నర్తకులు శ్రాద్ధానికి అర్హులు కారు (అను. 61.14–15). శ్రాద్ధంలో మిత్రునికి ఆదరం చూపరాదు (అను. 137.44).

వర్జ్యాలు. కోద్రవాలు, ఇంగువ, వెల్లుల్లి, ఉల్లి, మునగ, సొర, నల్ల ఉప్పు (అను. 138.38–39); జీలకర్ర, అన్ని రకాల ఉప్పు, నేరేడు పండ్లు శ్రాద్ధంలో వర్జ్యం (అను. 138.40–41); ఇనుము, తగరం, సీసం పాత్రలూ వర్జించాలి (అను. 238.17–18). మునుల ఆహారంతోనే పితరులకు పరమ ప్రీతి (భాగ. 7.15.7).

శ్రాద్ధ దినాన క్రమం. ముందుగా పితృదేవతలను తర్పించి, తరువాత బలి, ఆ తరువాత వైశ్వదేవం, చివరగా బ్రాహ్మణ భోజనం జరపాలి (అను. 154.17).

పిండాల క్రమం. మొదట తండ్రికి, తరువాత తాతకు, తరువాత ముత్తాతకు పిండం ఇవ్వాలి (అను. 139.13–14); దక్షిణాభిముఖుడై, అపసవ్యంగా, పేరు ముందుగా ఉచ్చరిస్తూ దర్భలపై మూడు పిండాలు ఉంచాలి (అను. 238.27).

నిత్య కర్తవ్యం. తర్పణం, స్వాధ్యాయం, బలి, అతిథిపూజ, పితృయజ్ఞం — ఇవి పంచ మహాయజ్ఞాలు (ఆశ్వ. 104.10). పితృదేవతలను తర్పణంతో నిత్యం సంతృప్తి పరచాలి (అను. 154.6); ప్రతిరోజూ అన్నంతో, నీటితో, లేదా పాలు, కందమూలాలు, పండ్లతోనైనా పితరులకు ప్రీతి కలిగించాలి (అను. 154.8–9). తండ్రి, తాత, ముత్తాత, తల్లి, నాయనమ్మ, అమ్మమ్మ, గురువు, ఆచార్యుడు మొదలైనవారికి తర్పణం చేయాలి (ఆశ్వ. 104.58–59).

ప్రేతకర్మ. మృతుని శుచియైన ప్రదేశంలో విధిపూర్వకంగా దహనం చేయడం ప్రశస్తం (శాంతి. 303.38); విదేశంలో మరణించి శరీరం లభించని ఆహితాగ్నికి పలాశ కాడలతో ప్రతిమ చేసి సంస్కారం చేయాలి (ఆశ్వ. 118.1–2). ఉదకదానం, అష్టకాశ్రాద్ధం మృతులకు పరలోకంలో పోషణ కలిగిస్తాయి (అను. 242.32). అతిగా శోకిస్తే అది పితామహులను తపింపజేస్తుంది (ఆశ్వ. 2.2).

స్వంత భూమి. పరాయి భూమిలో పెట్టిన శ్రాద్ధం ఆ భూమి పితరులచే చెడగొట్టబడుతుంది (అను. 101.33); అడవులు, పర్వతాలు, నదులు, తీర్థాలు ఎవరి స్వామిత్వం లేనివి (అను. 101.35).

> **భూమిపై ప్రాణులన్నీ వర్షం కోసం ఎదురుచూసినట్లు, పితరులు పితృమేధం కోసం ఎదురుచూస్తారు (అను. 238.4).**

(ఆ) మహనీయుల ఆచరణ — శ్రాద్ధ, తర్పణ, ప్రేతకర్మల ఉదాహరణలు

మూలాలు, సంకేతాలు: శ్లోకాలన్నీ మూడు మూలాల నుండి యథాతథంగా తెలుగు లిపిలోకి మార్చబడ్డాయి — (1) శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణం: గీతాప్రెస్ (గోరఖ్‌పూర్) ప్రతి నుండి తయారైన JSON; (2) మహాభారతం: MAHE (మణిపాల్) Digital Concordance లోని కుంభకోణం ప్రతి (DPRC_MM_DC_KK_complete_[200525].txt) — పర్వ, ఉపపర్వ పేర్లు ఆ ప్రతిలోని పుష్పికల ప్రకారం, అధ్యాయ-శ్లోక సంఖ్యలు ఆ ప్రతిలోనివే (BORI సంఖ్యలకు భిన్నం కావచ్చు); (3) శ్రీమద్భాగవతం: skandha_1–12.json ప్రతి. ఒకే శ్లోకం ఎక్కువ గుంపులలో ఉదహరించబడితే, అది మొదటిసారి మాత్రమే ముద్రించబడి, మిగతా చోట్ల నుండి లింకు ఉంటుంది. సారాంశాలలో కొన్ని ద్రవ్యాలను "ఇతర ద్రవ్యాలు" అని సామాన్యంగా పేర్కొన్నాం; శ్లోకాలు యథాతథం. సంకేతాలు: రామా. బాల./అయో./అర./కిష్కి./సుం./యుద్ధ./ఉత్తర. = రామాయణ కాండలు (సర్గ.శ్లోకం); భాగ. = శ్రీమద్భాగవతం (స్కంధం.అధ్యాయం.శ్లోకం); మహాభారతం: ఆది., సభా., అర., విరా., ఉద్యో., భీష్మ., ద్రోణ., కర్ణ., శల్య., సౌప్తి., స్త్రీ., శాంతి., అను., ఆశ్వ., ఆశ్ర., మౌస., మహాప్ర., స్వర్గా. = ఆయా పర్వాలు (అధ్యాయం.శ్లోకం).

ఆ.1 వనవాసంలో శ్రీరాముడు దశరథునికి మందాకినీ తీరంలో జలాంజలి, ఇంగుదీ పిండప్రదానం

వక్త / కథనం: భరతుడు శ్రీరామునితో; తరువాత శ్రీరాముని మాటలు; మిగిలినది వాల్మీకి కథనం ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- ఉదాహరణ తండ్రి మరణవార్త చెప్పిన భరతుడు, 'లేచి తండ్రికి ఉదకం ఇవ్వు; నేనూ శత్రుఘ్నుడూ ముందే ఉదకం ఇచ్చాము' అని శ్రీరాముని ప్రేరేపించాడు (రామా. అయో. 102.7).
- నియమం పుణ్యం ప్రియమైన కుమారుడు ఇచ్చినది పితృలోకంలో అక్షయమవుతుందని పెద్దలు చెబుతారు; నీవే తండ్రికి ప్రియుడవు అని భరతుడు చెప్పాడు (రామా. అయో. 102.8).
- ఉదాహరణ తన వియోగ దుఃఖంతో మరణించిన తండ్రికి తాను సంస్కారం చేయలేకపోయానని శ్రీరాముడు విలపించి, సర్వ ప్రేతకృత్యాలతో రాజును సత్కరించిన భరత శత్రుఘ్నులు కృతార్థులని అన్నాడు (రామా. అయో. 103.9–10).
- ఉదాహరణ సోదరులు 'తండ్రికి ఉదకం ఇవ్వాలి' అని చెప్పగా, శ్రీరాముడు జలక్రియ కోసం ఇంగుదీ పిణ్యాకాన్ని, ఉత్తరీయంగా నారచీరను తెమ్మని లక్ష్మణునికి చెప్పాడు (రామా. అయో. 103.17; 103.20).
- ఉదాహరణ నియమం వేగంగా ప్రవహించే నదిని చేరి, బురద లేని శుభ తీర్థంలో 'ఇది (మీకు) చెందుగాక' అంటూ రాజుకు జలం విడిచారు; శ్రీరాముడు దోసిట నీరు పట్టి దక్షిణ (యామ్య) దిక్కుకు అభిముఖుడై ఏడుస్తూ పలికాడు (రామా. అయో. 103.25–26).
- ఉదాహరణ పుణ్యం 'రాజశ్రేష్ఠా, పితృలోకం చేరిన నీకు నేనిచ్చిన ఈ నిర్మల జలం అక్షయంగా చేరుగాక' అని శ్రీరాముడు ప్రార్థించాడు (రామా. అయో. 103.27).
- ఉదాహరణ తీరానికి వచ్చి సోదరులతో కలిసి తండ్రికి నిర్వాపం (పిండప్రదానం) చేశాడు; రేగుపండ్లు కలిపిన ఇంగుదీ పిణ్యాకాన్ని దర్భలపై ఉంచాడు (రామా. అయో. 103.28–29).
- నియమం 'మహారాజా, మేము తినేదే ప్రీతితో స్వీకరించు; మనిషి ఏ అన్నం తింటాడో అతని దేవతలకూ అదే అన్నం' అని శ్రీరాముడు చెప్పాడు (రామా. అయో. 103.30).

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 102 › శ్లోకం 7 ఉదాహరణ — వా.రా. 2.102.7

ఉత్తిష్ఠ పురుషవ్యాఘ్ర క్రియతాముదకం పితుః।
అహం చాయం చ శత్రుఘ్నుః పూర్వమేవ కృతోదకౌ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.1 ↵ సూచి.65

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 102 › శ్లోకం 8 నియమం పుణ్యం — వా.రా. 2.102.8

ప్రియేణ కిల దత్తం హి పితృలోకేషు రాఘవ।
అక్షయం భవతీత్యాహుర్భవాంశ్చైవ పితుః ప్రియః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ ↵ ఆ.1

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 9 ఉదాహరణ — వా.రా. 2.103.9

కిం ను తస్య మయా కార్యం దుర్జాతేన మహాత్మనః।
యో మృతో మమ శోకేన స మయా న చ సంస్కృతః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.1

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 10 ఉదాహరణ — వా.రా. 2.103.10

అహో భరత సిద్ధార్థో యేన రాజా త్వయానఘ।
శత్రుఘ్నేన చ సర్వేషు ప్రేతకృత్యేషు సత్కృతః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.1 ↵ సూచి.66

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 17 ఉదాహరణ వా.రా. 2.103.17

తతస్తే భ్రాతరః సర్వే భృశమాశ్వాస్య దుఃఖితమ్।
అబ్రువఞ్జగతీభర్తుః క్రియతాముదకం పితుః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 20 ఉదాహరణ వా.రా. 2.103.20

ఆనయేఙ్గుదిపిణ్యాకం చీరమాహర చోత్తరమ్।
జలక్రియార్థం తాతస్య గమిష్యామి మహాత్మనః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 25 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 2.103.25

శీఘ్రస్రోతసమాసాద్య తీర్థం శివమకర్దమమ్।
సిషిచుస్తూదకం రాజ్ఞే తత ఏతద్ భవత్వితి॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 26 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 2.103.26

ప్రగృహ్య తు మహీపాలో జలాపూరితమఞ్జలిమ్।
దిశం యామ్యామభిముఖో రుదన్ వచనమబ్రవీత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 27 ఉదాహరణ పుణ్యం వా.రా. 2.103.27

ఏతత్ తే రాజశార్దూల విమలం తోయమక్షయమ్।
పితృలోకగతస్యాద్య మద్దత్తముపతిష్ఠతు॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1 ↵ సూచి.67

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 28 ఉదాహరణ వా.రా. 2.103.28

తతో మన్దాకినీతీరం ప్రత్యుత్తీర్య స రాఘవః।
పితుశ్చకార తేజస్వీ నిర్వాపం భ్రాతృభిః సహ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1 ↵ సూచి.67

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 29 ఉదాహరణ వా.రా. 2.103.29

ఐఙ్గుదం బదరైర్మిశ్రం పిణ్యాకం దర్భసంస్తరే।
న్యస్య రామః సుదుఃఖార్తో రుదన్ వచనమబ్రవీత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 103 › శ్లోకం 30 నియమం వా.రా. 2.103.30

ఇదం భుఙ్క్ష్వ మహారాజ ప్రీతో యదశనా వయమ్।
యదన్నాః పురుషో భవతి తదన్నాస్తస్య దేవతాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.1

ఆ.2 జాబాలి నాస్తిక వాదాన్ని ఖండిస్తూ — వనవాసంలోనూ పితృదేవతలను తృప్తిపరుస్తానన్న శ్రీరాముని ప్రతిజ్ఞ

వక్త / కథనం: శ్రీరాముడు జాబాలితో (వాల్మీకి కథనం) ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ జాబాలి పలికిన (పరలోకాన్ని, శ్రాద్ధాన్ని నిరాకరించే) వాదాన్ని విని, సత్యపరాక్రముడైన శ్రీరాముడు స్థిరమైన బుద్ధితో దానిని ఖండిస్తూ సమాధానమిచ్చాడు; ఆ నాస్తిక వాక్యాలను సహించక గర్హించాడు (రామా. అయో. 109.1; 109.30).
- ఉదాహరణ నియమం వనవాసంలోనే ఉంటూ, శుచియై, నియతాహారుడై, పవిత్రమైన దుంపలు, పుష్పాలు, ఫలాలతో పితృదేవతలను, దేవతలను తృప్తిపరుస్తూ, శ్రద్ధతో లోకయాత్ర సాగిస్తానని శ్రీరాముడు ప్రతిజ్ఞ చేశాడు (రామా. అయో. 109.26–27).

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 109 › శ్లోకం 1 ఉదాహరణ — వా.రా. 2.109.1

జాబాలేస్తు వచః శ్రుత్వా రామః సత్యపరాక్రమః।
ఉవాచ పరయా సూక్ట్యా బుద్ధ్యావిప్రతిపన్నయా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.2

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 109 › శ్లోకం 26 ఉదాహరణ నియమం — వా.రా. 2.109.26

వనవాసం వసన్నేవ శుచిర్నియతభోజనః।
మూలపుష్పఫలైః పుణ్యైః పితౄన్ దేవాంశ్చ తర్పయన్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.2 ↵ ఉ.85

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 109 › శ్లోకం 27 ఉదాహరణ నియమం — వా.రా. 2.109.27

సంతుష్టపఞ్చవర్గోఽహం లోకయాత్రాం ప్రవాహయే।
అకుహః శ్రద్దధానః సన్ కార్యాకార్యవిచక్షణః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.2 ↵ ఉ.85

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 109 › శ్లోకం 30 ఉదాహరణ — వా.రా. 2.109.30

అమృష్యమాణః పునరుగ్రతేజా
నిశమ్య తన్నాస్తికవాక్యహేతుమ్।
అథాబ్రవీత్ తం నృపతేస్తనూజో
విగర్హమాణో వచనాని తస్య॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.2

ఆ.3 భరతుడు దశరథునికి చేసిన అంత్యక్రియలు — దహనం, దశాహం, ద్వాదశాహ శ్రాద్ధం, అస్థిసంచయనం

వక్త / కథనం: కవి (వాల్మీకి) వర్ణన; వసిష్ఠుడు భరతునితో ఉదాహరణ నియమం

- నియమం దుఃఖం చాలించి, సమయం వచ్చిన రాజుగారి అంత్యసంస్కారాన్ని ఉత్తమంగా చేయమని వసిష్ఠుడు భరతునికి చెప్పాడు; భరతుడు నేలపై పడిపోయినా, ధర్మజ్ఞుడై అన్ని ప్రేతకృత్యాలనూ చేయించాడు (రామా. అయో. 76.2–3).
- ఉదాహరణ నూనె తొట్టిలో నుండి రాజదేహాన్ని బయటకు తీసి నేలపై ఉంచారు (రామా. అయో. 76.4).
- నియమం చేయవలసిన ప్రేతకార్యాలన్నింటినీ నిశ్చలంగా, సంకోచం లేకుండా చేయమని వసిష్ఠుడు మళ్ళీ చెప్పగా, భరతుడు ఋత్విక్కులను, పురోహితులను, ఆచార్యులను త్వరపెట్టాడు (రామా. అయో. 76.11–12).
- ఉదాహరణ ఋత్విక్కులు వివిధ సుగంధ ద్రవ్యాలతో చితి మధ్యలో రాజును ఉంచి, అగ్నిలో హోమం చేసి జపించారు; సామగులు శాస్త్రానుసారం సామాలు గానం చేశారు (రామా. అయో. 76.17–18).
- ఉదాహరణ ఋత్విక్కులు, కౌసల్య మొదలైన రాణులు చితిపై ఉన్న రాజును ప్రసవ్యంగా చుట్టి వచ్చారు (రామా. అయో. 76.20).
- ఉదాహరణ నియమం రాణులు, మంత్రులు, పురోహితులు భరతునితో కలిసి ఉదకం సమర్పించి, నగరంలోకి ప్రవేశించి పది రోజులు నేలపైనే దుఃఖంతో గడిపారు (రామా. అయో. 76.23).
- ఉదాహరణ నియమం పది రోజులు గడిచాక శౌచం పొంది, పన్నెండవ రోజు రాగానే భరతుడు శ్రాద్ధకర్మలు చేయించాడు (రామా. అయో. 77.1).
- ఉదాహరణ రాజు ఔర్ధ్వదేహికం కొరకు భరతుడు బ్రాహ్మణులకు ధనం, రత్నాలు, సమృద్ధిగా అన్నం, విలువైన వస్త్రాలు, అనేక గోవులు, దాసదాసీలు, వాహనాలు, పెద్ద గృహాలు దానం చేశాడు (రామా. అయో. 77.2–3).
- ఉదాహరణ పదమూడవ రోజు ఉదయం, శోధనార్థం (అస్థిసంచయనం కొరకు) తండ్రి చితిమూలానికి వచ్చిన భరతుడు గొంతు పూడుకుపోయి దుఃఖంతో విలపించాడు (రామా. అయో. 77.4–5).
- నియమం ‘నీ తండ్రి మరణించి ఇది పదమూడవ రోజు; అస్థిసంచయనంలో మిగిలిన పని ఉండగా ఎందుకు ఆలస్యం చేస్తున్నావు?’ అని వసిష్ఠుడు భరతుని లేపాడు; మంత్రులు మిగిలిన క్రియలను త్వరగా చేయమని ఇద్దరు సోదరులను తొందరపెట్టారు (రామా. అయో. 77.22; 77.26).

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 2 నియమం — వా.రా. 2.76.2

అలం శోకేన భద్రం తే రాజపుత్ర మహాయశః।
ప్రాప్తకాలం నరపతేః కురు సంయానముత్తమమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 3 నియమం — వా.రా. 2.76.3

వసిష్ఠస్య వచః శ్రుత్వా భరతో ధరణీం గతః।
ప్రేతకృత్యాని సర్వాణి కారయామాస ధర్మవిత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 4 ఉదాహరణ — వా.రా. 2.76.4

ఉద్ధృత్య తైలసంసేకాత్ స తు భూమౌ నివేశితమ్।
ఆపీతవర్ణవదనం ప్రసుప్తమివ భూమిపమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 11 నియమం — వా.రా. 2.76.11

ప్రేతకార్యాణి యాన్యస్య కర్తవ్యాని విశాంపతేః।
తాన్యవ్యగ్రం మహాబాహో క్రియతామవిచారితమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 12 నియమం — వా.రా. 2.76.12

తథేతి భరతో వాక్యం వసిష్ఠస్యాభిపూజ్య తత్।
ఋత్విక్పురోహితాచార్యాంస్త్వరయామాస సర్వశః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 17 ఉదాహరణ వా.రా. 2.76.17

గన్ధానుచ్చావచాంశ్చాన్యాంస్తత్ర గత్వాథ భూమిపమ్।
తత్ర సంవేశయామాసుశ్చితామధ్యే తమృత్విజః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 18 ఉదాహరణ వా.రా. 2.76.18

తదా హుతాశనం హుత్వా జేపుస్తస్య తదృత్విజః।
జగుశ్చ తే యథాశాస్త్రం తత్ర సామాని సామగాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 20 ఉదాహరణ వా.రా. 2.76.20

ప్రసవ్యం చాపి తం చక్రుర్బుత్విజోఽగ్నిచితం నృపమ్।
స్త్రియశ్చ శోకసంతప్తాః కౌసల్యాప్రముఖాస్తదా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 76 › శ్లోకం 23 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 2.76.23

కృత్వోదకం తే భరతేన సార్ధం
నృపాఙ్గనా మన్త్రిపురోహితాశ్చ।
పురం ప్రవిశ్యాశ్రుపరీతనేత్రా
భూమౌ దశాహం వ్యనయన్త దుఃఖమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3 ↵ సూచి.62

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 77 › శ్లోకం 1 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 2.77.1

తతో దశాహేఽతిగతే కృతశౌచో నృపాత్మజః।
ద్వాదశేఽహని సమ్ప్రాప్తే శ్రాద్ధకర్మాణ్యకారయత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 77 › శ్లోకం 2 ఉదాహరణ వా.రా. 2.77.2

బ్రాహ్మణేభ్యో ధనం రత్నం దదావన్నం చ పుష్కలమ్।
వాసాంసి చ మహార్హాణి రత్నాని వివిధాని చ।
వాస్తికం బహు శుక్లం చ గాశ్చాపి బహుశస్తదా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 77 › శ్లోకం 3 ఉదాహరణ వా.రా. 2.77.3

దాసీర్దాసాంశ్చ యానాని వేశ్మాని సుమహాన్తి చ।
బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ పుత్రో రాజ్ఞస్తస్యార్ధ్వదేహికమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 77 › శ్లోకం 4 ఉదాహరణ వా.రా. 2.77.4

తతః ప్రభాతసమయే దివసే చ త్రయోదశే।
విలలాప మహాబాహుర్భరతః శోకమూర్ఛితః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 77 › శ్లోకం 5 ఉదాహరణ వా.రా. 2.77.5

శబ్దాపిహితకణ్ఠశ్చ శోధనార్థముపాగతః।
చితామూలే పితుర్వాక్యమిదమాహ సుదుఃఖితః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 77 › శ్లోకం 22 నియమం వా.రా. 2.77.22

త్రయోదశోఽయం దివసః పితుర్వృత్తస్య తే విభో।
సావశేషాస్థినిచయే కిమిహ త్వం విలమ్బసే॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 77 › శ్లోకం 26 నియమం వా.రా. 2.77.26

అశ్రూణి పరిమృద్నన్తౌ రక్తాక్షౌ దీనభాషిణౌ।
అమాత్యాస్త్వరయన్తి స్మ తనయౌ చాపరాః క్రియాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.3

ఆ.4 జటాయువుకు శ్రీరాముడు చేసిన దహనం, పిండప్రదానం, ఉదకక్రియ

వక్త / కథనం: శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో; మిగిలినది వాల్మీకి కథనం ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- ఉదాహరణ దశరథుని వలె జటాయువు కూడా తనకు పూజనీయుడని చెప్పి, కట్టెలు తెమ్మని, అగ్ని మథించి తన కోసం మరణించిన గృధ్రరాజును దహిస్తానని శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో అన్నాడు (రామా. అర. 68.26–27).
- పుణ్యం యజ్ఞశీలులకు, ఆహితాగ్నులకు, యుద్ధంలో వెనుదిరగనివారికి, భూదాతలకు లభించే గతిని, నా అనుమతితో, నా చేత సంస్కృతుడవై పొందు అని శ్రీరాముడు పలికాడు (రామా. అర. 68.29–30).
- ఉదాహరణ ధర్మాత్ముడైన శ్రీరాముడు దుఃఖిస్తూ, సొంత బంధువును వలె జటాయువును మండే చితిపై ఉంచి దహించాడు (రామా. అర. 68.31).
- ఉదాహరణ లక్ష్మణునితో వనానికి వెళ్ళి, పచ్చని దర్భలు పరచిన నేలపై కొన్ని ఇతర ద్రవ్యాలతో పిండాలు చేసి పక్షికి సమర్పించాడు (రామా. అర. 68.32–33).
- నియమం పుణ్యం మరణించిన మనిషికి స్వర్గగమనం కోసం ద్విజులు చెప్పే పితృసంబంధ మంత్రాలను శ్రీరాముడు జపించాడు (రామా. అర. 68.34).
- ఉదాహరణ నియమం తరువాత ఇద్దరు రాజకుమారులు గోదావరికి వెళ్ళి, స్నానం చేసి, శాస్త్రోక్త విధానంలో గృధ్రరాజుకు ఉదకం ఇచ్చారు (రామా. అర. 68.35–36).
- పుణ్యం దుష్కరమైన కీర్తికర కర్మ చేసి యుద్ధంలో పడి, మహర్షి వంటి శ్రీరాముని చేత సంస్కరింపబడిన జటాయువు పుణ్యమైన శుభగతిని పొందాడు (రామా. అర. 68.37).

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 26 ఉదాహరణ వా.రా. 3.68.26

రాజా దశరథః శ్రీమాన్ యథా మమ మహాయశాః।
పూజనీయశ్చ మాన్యశ్చ తథాయం పతగేశ్వరః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.4

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 27 ఉదాహరణ వా.రా. 3.68.27

సౌమిత్రే హర కాష్ఠాని నిర్మథిష్యామి పావకమ్।
గృధ్రరాజం దిధక్ష్యామి మత్కృతే నిధనం గతమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.4

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 29 పుణ్యం వా.రా. 3.68.29

యా గతిర్యజ్ఞశీలానామాహితాగ్నేశ్చ యా గతిః।
అపరావర్తినాం యా చ యా చ భూమిప్రదాయినామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.4

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 30 పుణ్యం వా.రా. 3.68.30

మయా త్వం సమనుజ్ఞాతో గచ్ఛ లోకాననుత్తమాన్।
గృధ్రరాజ మహాసత్త్వ సంస్కృతశ్చ మయా వ్రజ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.4

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 31 ఉదాహరణ వా.రా. 3.68.31

ఏవముక్త్వా చితాం దీప్తామారోప్య పతగేశ్వరమ్।
దదాహ రామో ధర్మాత్మా స్వబన్ధుమివ దుఃఖితః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.4 ↵ సూచి.69

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 32 ఉదాహరణ వా.రా. 3.68.32

రామోఽథ సహసౌమిత్రిర్వనం గత్వా స వీర్యవాన్।
స్థూలాన్ హత్వా మహారోహీననుతస్తార తం ద్విజమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.4

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 33 ఉదాహరణ వా.రా. 3.68.33

రోహిమాంసాని చోద్ధృత్య పేశీకృత్వా మహాయశాః।
శకునాయ దదౌ రామో రమ్యే హరితశాద్వలే॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.4 ↵ సూచి.69

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 34 నియమం పుణ్యం వా.రా. 3.68.34

యత్ తత్ ప్రేతస్య మర్త్యస్య కథయన్తి ద్విజాతయః।
తత్ స్వర్గగమనం పిత్र्యం తస్య రామో జజాప హ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.4

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 35 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 3.68.35

తతో గోదావరీం గత్వా నదీం నరవరాత్మజౌ।
ఉదకం చక్రతుస్తస్మై గృధ్రరాజాయ తావుభౌ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.4 ↵ సూచి.69

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 36 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 3.68.36

శాస్త్రదృష్టేన విధినా జలం గృధ్రాయ రాఘవౌ।
స్నాత్వా తౌ గృధ్రరాజాయ ఉదకం చక్రతుస్తదా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.4 ↵ సూచి.69

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 68 › శ్లోకం 37 పుణ్యం వా.రా. 3.68.37

స గృధ్రరాజః కృతవాన్ యశస్కరం
సుదుష్కరం కర్మ రణే నిపాతితః।
మహర్షికల్పేన చ సంస్కృతస్తదా
జగామ పుణ్యాం గతిమాత్మనః శుభామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఆ.4

ఆ.5 స్వర్గస్థులైన తల్లుల కోసం శ్రీరాముడు చేసిన దానాలు

వక్త / కథనం: వాల్మీకి మహర్షి (కథనం) ఉదాహరణ పుణ్యం

- **ఉదాహరణ** చాలా కాలం తరువాత కౌసల్య పుత్రపౌత్రులతో కూడి కాలధర్మం చెందింది; సుమిత్ర, కైకేయి కూడా ఆమెను అనుసరించి, అనేక ధర్మకార్యాలు చేసి స్వర్గంలో దశరథునితో కలిశారు (రామా. ఉత్తర. 99.15–17).
- **ఉదాహరణ** రాముడు తన తల్లుల కోసం ఎవరికీ భేదం లేకుండా, ఎప్పటికప్పుడు (కాలే కాలే) తపస్వులైన బ్రాహ్మణులకు మహాదానాలు చేశాడు (రామా. ఉత్తర. 99.18).
- **ఉదాహరణ** **పుణ్యం** ధర్మాత్ముడైన రాముడు పితరులను, దేవతలను వృద్ధిపరుస్తూ పిత్ర్యమైన (పితృసంబంధమైన) బ్రహ్మరత్నాలను, చేయడానికి అతి కష్టమైన యజ్ఞాలను చేశాడు (రామా. ఉత్తర. 99.19).

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 99 › శ్లోకం 15 ఉదాహరణ వా.రా. 7.99.15

అథ దీర్ఘస్య కాలస్య రామమాతా యశస్వినీ।
పుత్రపౌత్రైః పరివృతా కాలధర్మముపాగమత్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.5

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 99 › శ్లోకం 16 ఉదాహరణ వా.రా. 7.99.16

అన్వియాయ సుమిత్రా చ కైకేయీ చ యశస్వినీ।
ధర్మం కృత్వా బహువిధం త్రిదేవే పర్యవస్థితా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.5

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 99 › శ్లోకం 17 ఉదాహరణ వా.రా. 7.99.17

సర్వాః ప్రముదితాః స్వర్గే రాజ్ఞా దశరథేన చ।
సమాగతా మహాభాగాః సర్వధర్మం చ లేభిరే॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.5

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 99 › శ్లోకం 18 ఉదాహరణ వా.రా. 7.99.18

తాసాం రామో మహాదానం కాలే కాలే ప్రయచ్ఛతి।
మాతౄణామవిశేషేణ బ్రాహ్మణేషు తపస్విషు॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.5

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 99 › శ్లోకం 19 ఉదాహరణ పుణ్యం వా.రా. 7.99.19

పిత్ర్యాణి బ్రహ్మరత్నాని యజ్ఞాన్ పరమదుస్తరాన్।
చకార రామో ధర్మాత్మా పిత్ర్యాన్ దేవాన్ వివర్ధయన్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.5

ఆ.6 వాలికి సుగ్రీవ-అంగదులు చేసిన రాజోచిత ఔర్ధ్వదేహికం

వక్త / కథనం: లక్ష్మణుడు, శ్రీరాముడు, సుగ్రీవుల మాటలు; మిగిలినది వాల్మీకి కథనం ఉదాహరణ నియమం

- నియమం తార, అంగదులతో కలిసి వెంటనే వాలికి ప్రేతకార్యం, దహనం చేయమని, ఎండు కట్టెలు, దివ్య చందనం తెప్పించమని లక్ష్మణుడు సుగ్రీవునికి చెప్పాడు (రామా. కిష్కి. 25.13–14).
- ఉదాహరణ పల్లకి చూసి 'వాలిని త్వరగా తీసుకువెళ్ళండి, ప్రేతకార్యం జరిపించండి' అని శ్రీరాముడు లక్ష్మణునితో అన్నాడు (రామా. కిష్కి. 25.27).
- ఉదాహరణ నియమం ఆభరణాలు, మాలలు, వస్త్రాలతో అలంకరించిన వాలిని పల్లకిలో ఉంచి, అన్నకు ఔర్ధ్వదేహికం తగిన విధంగా (అనుకూలతః) జరపాలని, భూమిపై రాజులకు కనిపించే సమృద్ధి విశేషాలతో జరపాలని సుగ్రీవుడు ఆజ్ఞాపించాడు (రామా. కిష్కి. 25.29–30; 25.32).
- ఉదాహరణ తారుడు మొదలైనవారు ఆ స్థాయిలో వెంటనే వాలికి ఔర్ధ్వదేహికం జరిపారు; వానరులు చితిని పేర్చారు (రామా. కిష్కి. 25.33; 25.38).
- ఉదాహరణ నియమం అంగదుడు ఏడుస్తూ సుగ్రీవునితో కలిసి తండ్రిని చితిపై ఉంచి, విధివత్తుగా అగ్ని ఇచ్చి, తండ్రిని అపసవ్యంగా చుట్టి వచ్చాడు (రామా. కిష్కి. 25.49–50).
- ఉదాహరణ నియమం విధివత్తుగా దహనం తరువాత అందరూ పవిత్రమైన నదికి వెళ్ళి, అంగదుని ముందు ఉంచి, సుగ్రీవ, తారలతో కలిసి వాలికి జలం ఇచ్చారు (రామా. కిష్కి. 25.51–52).
- ఉదాహరణ దీనుడైన సుగ్రీవునితో పాటు తానూ దీనుడై, అతని దుఃఖాన్ని సమానంగా పంచుకుంటూ శ్రీరాముడు ప్రేతకార్యాలను జరిపించాడు (రామా. కిష్కి. 25.53).

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 13 నియమం వా.రా. 4.25.13

కురు త్వమస్య సుగ్రీవ ప్రేతకార్యమనన్తరమ్।
తారాఙ్గదాభ్యాం సహితో వాలినో దహనం ప్రతి॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 14 నియమం వా.రా. 4.25.14

సమాజ్ఞాపయ కాష్ఠాని శుష్కాణి చ బహూని చ।
చన్దనాని చ దివ్యాని వాలిసంస్కారకారణాత్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 27 ఉదాహరణ వా.రా. 4.25.27

ఈదృశీం శిబికాం దృష్ట్వా రామో లక్ష్మణమబ్రవీత్।
క్షిప్రం వినీయతాం వాలీ ప్రేతకార్యం విధీయతామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 29 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 4.25.29

ఆరోప్య శిబికాం చైవ వాలినం గతజీవితమ్।
అలంకారైశ్చ వివిధైర్మాల్యైర్వస్త్రైశ్చ భూషితమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 30 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 4.25.30

ఆజ్ఞాపయత్ తదా రాజా సుగ్రీవః ప్లవగేశ్వరః।
ఔర్ధ్వదేహికమార్యస్య క్రియతామనుకూలతః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 32 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 4.25.32

రాజ్ఞామృద్ధివిశేషా హి దృశ్యన్తే భువి యాదృశాః।
తాదృశైరిహ కుర్వన్తు వానరా భర్తృసత్క్రియామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 33 ఉదాహరణ వా.రా. 4.25.33

తాదృశం వాలినః క్షిప్రం ప్రాకుర్వన్నౌర్ధ్వదేహికమ్।
అఙ్గదం పరిరభ్యాశు తారప్రభృతయస్తదా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 38 ఉదాహరణ వా.రా. 4.25.38

చితాం చక్రుః సుబహవో వానరా వనచారిణః।
అవరోప్య తతః స్కన్ధాచ్ఛిబికాం వానరోత్తమాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 49 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 4.25.49

సుగ్రీవేణ తతః సార్ధం సోఽఙ్గదః పితరం రుదన్।
చితామారోపయామాస శోకేనాభిప్లుతేన్ద్రియః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6 ↵ సూచి.73

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 50 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 4.25.50

తతోఽగ్నిం విధివద్ దత్త్వా సోఽపసవ్యం చకార హ।
పితరం దీర్ఘమధ్వానం ప్రస్థితం వ్యాకులేన్ద్రియః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6 ↵ సూచి.73

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 51 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 4.25.51

సంస్కృత్య వాలినం తం తు విధివత్ ప్లవగర్షభాః।
ఆజగ్మురుదకం కర్తుం నదీం శుభజలాం శివామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 52 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 4.25.52

తతస్తే సహితాస్తత్ర హ్యఙ్గదం స్థాప్య చాగ్రతః।
సుగ్రీవతారాసహితాః సిషిచుర్వాలినే జలమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6 ↵ సూచి.73

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 25 › శ్లోకం 53 ఉదాహరణ వా.రా. 4.25.53

సుగ్రీవేణైవ దీనేన దీనో భూత్వా మహాబలః।
సమానశోకః కాకుత్స్థః ప్రేతకార్యాణ్యకారయత్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.6

ఆ.7 వైరాలు మరణంతో ముగుస్తాయి — శ్రీరాముని ఆజ్ఞతో విభీషణుడు రావణునికి చేసిన రాజోచిత దహన సంస్కారం (పితృమేధం), తిలోదకం

వక్త / కథనం: వాల్మీకి మహర్షి (కథనం) ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- ఉదాహరణ "నీ సోదరునికి సంస్కారం చేయి, స్త్రీలను ఓదార్చు" అని శ్రీరాముడు విభీషణునితో చెప్పాడు (రామా. యుద్ధ. 111.92).
- ఉదాహరణ ధర్మవ్రతాన్ని విడిచినవాడు, క్రూరుడు, అసత్యవాది, పరస్త్రీని తాకినవాడు, సోదర రూపంలో ఉన్న శత్రువు అయిన రావణునికి సంస్కారం చేయడానికి తాను అర్హుడను కానని, అతడు పూజకు అర్హుడు కాడని విభీషణుడు బదులిచ్చాడు (రామా. యుద్ధ. 111.93–96).
- నియమం అప్పుడు శ్రీరాముడు — ఇతడు అధర్మ అసత్యాలతో కూడినవాడైనా తేజస్వి, బలవంతుడు, యుద్ధాలలో శూరుడు; వైరాలు మరణంతో ముగుస్తాయి, మన ప్రయోజనం నెరవేరింది; ఇతనికి సంస్కారం చేయి, ఇతడు నీకెలాగో నాకూ అలాగే — అని చెప్పాడు (రామా. యుద్ధ. 111.97–101).
- నియమం పుణ్యం నీ చేతుల మీదుగా విధిపూర్వకమైన సంస్కారాన్ని ధర్మప్రకారం వెంటనే పొందడానికి ఇతడు అర్హుడు; దానితో నీవు కీర్తిని పొందుతావు అని శ్రీరాముడు చెప్పాడు; ఆ మాట విని విభీషణుడు త్వరపడ్డాడు (రామా. యుద్ధ. 111.101–102).
- ఉదాహరణ విభీషణుడు యుద్ధంలో మరణించిన అన్న రావణునికి సంస్కారం చేయడం మొదలుపెట్టాడు; లంకలోకి వెళ్ళి రావణుని అగ్నిహోత్రాన్ని, బండ్లను, కట్టెలను, అగ్నులను, యాజకులను, చందనపు కట్టెలను, వివిధమైన ఇతర కట్టెలను, అగరు, సుగంధ ద్రవ్యాలను, మణులు–ముత్యాలు–పగడాలను త్వరగా బయటకు తెప్పించాడు (రామా. యుద్ధ. 111.103–106).
- ఉదాహరణ విభీషణుడు మాల్యవంతునితో కలిసి క్రియ చేశాడు; కన్నీటితో నిండిన ముఖాలు గల ద్విజులు పట్టువస్త్రం ధరించిన రాక్షసరాజు రావణుని దివ్యమైన బంగారు పల్లకిలో ఉంచారు; వివిధ వాద్యఘోషలతో, స్తుతించేవారితో అతడు గౌరవింపబడ్డాడు; జెండాలు, పూలతో అలంకరించిన ఆ పల్లకిని విభీషణుడు ముందుండగా ఎత్తుకొని, కట్టెలు పట్టుకొని అందరూ దక్షిణ ముఖంగా వెళ్ళారు (రామా. యుద్ధ. 111.107–110).
- ఉదాహరణ నియమం అధ్వర్యులు తెచ్చిన ప్రజ్వలించే అగ్నులు శవం ముందు నడిచాయి; అంతఃపుర స్త్రీలు ఏడుస్తూ వెనుక వచ్చారు; రావణుని పవిత్రమైన ప్రదేశంలో ఉంచారు (రామా. యుద్ధ. 111.110–112).
- ఉదాహరణ నియమం చందనపు కట్టెలు, పద్మకం, ఉశీరం, చందనంతో బ్రాహ్మ విధిగా చితి పేర్చి, రాంకవ ఆస్తరణం పరచి, రాక్షసరాజుకు ఉత్తమమైన పితృమేధం చేశారు; చితికి ఆగ్నేయ దిశలో వేదిని నిర్మించి అగ్నిని యథాస్థానంలో ఉంచారు (రామా. యుద్ధ. 111.113–114).
- ఉదాహరణ నియమం పృషదాజ్యం (పెరుగు కలిపిన నెయ్యి) నిండిన స్రువాన్ని భుజాలపై ఉంచారు; పాదాల వద్ద శకటాన్ని, తొడల వద్ద ఉలూఖలాన్ని, అన్ని దారుపాత్రలను, అరణి–ఉత్తరారణిని, ముసలాన్ని యథాస్థానాలలో ఉంచారు (రామా. యుద్ధ. 111.115–116).
- ఉదాహరణ నియమం శాస్త్రంలో చెప్పిన, మహర్షులు విధించిన పద్ధతిలో (ఇతర ద్రవ్యంతో) నేతితో తడిపిన పరిస్తరణికను రాజుపై ఉంచారు; దుఃఖంతో రావణుని గంధమాల్యాలతో, వివిధ వస్త్రాలతో అలంకరించి, కన్నీటితో లాజలు (పేలాలు) చల్లారు (రామా. యుద్ధ. 111.117–119).
- ఉదాహరణ నియమం విభీషణుడు విధిపూర్వకంగా చితికి అగ్ని ఇచ్చాడు; తరువాత స్నానం చేసి, తడి వస్త్రంతోనే దర్భలు కలిపిన తిలలను నీటితో కలిపి విధిపూర్వకంగా సమర్పించాడు (తిలోదకం) (రామా. యుద్ధ. 111.120–121).
- ఉదాహరణ ఆ తరువాత అంతఃపుర స్త్రీలను మళ్ళీ మళ్ళీ ఓదార్చి నగరానికి పంపి, విభీషణుడు వినయంగా రాముని ప్రక్కకు వచ్చి నిలిచాడు (రామా. యుద్ధ. 111.121–122).

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 92 ఉదాహరణ — వా.రా. 6.111.92

సంస్కారః క్రియతాం భ్రాతుః స్త్రీగణః పరిసాన్త్వ్యతామ్।
తమువాచ తతో ధీమాన్ విభీషణ ఇదం వచః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 93 ఉదాహరణ — వా.రా. 6.111.93

విమృశ్య బుద్ధ్యా ప్రశ్రితం ధర్మార్థసహితం హితమ్।
త్యక్తధర్మవ్రతం క్రూరం నృశంసమనృతం తథా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 94 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.94

నాహమర్హామి సంస్కర్తుం పరదారాభిమర్శనమ్।
భ్రాతృరూపో హి మే శత్రురేష సర్వాహితే రతః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 95 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.95

రావణో నార్హతే పూజాం పూజ్యోఽపి గురుగౌరవాత్।
నృశంస ఇతి మాం రామ వక్ష్యన్తి మనుజా భువి॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 96 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.96

శ్రుత్వా తస్యాగుణాన్ సర్వే వక్ష్యన్తి సుకృతం పునః।
తచ్ఛ్రుత్వా పరమప్రీతో రామో ధర్మభృతాం వరః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 97 నియమం వా.రా. 6.111.97

విభీషణమువాచేదం వాక్యజ్ఞం వాక్యకోవిదః।
తవాపి మే ప్రియం కార్యం త్వత్ప్రభావాన్మయా జితమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 98 నియమం వా.రా. 6.111.98

అవశ్యం తు క్షమం వాచ్యో మయా త్వం రాక్షసేశ్వర।
అధర్మానృతసంయుక్తః కామం త్వేష నిశాచరః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 99 నియమం వా.రా. 6.111.99

తేజస్వీ బలవాఞ్ఛూరః సంగ్రామేషు చ నిత్యశః।
శతక్రతుముఖైర్దేవైః శ్రూయతే న పరాజితః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 100 నియమం వా.రా. 6.111.100

మహాత్మా బలసమ్పన్నో రావణో లోకరావణః।
మరణాన్తాని వైరాణి నిర్వృత్తం నః ప్రయోజనమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 101 నియమం పుణ్యం వా.రా. 6.111.101

క్రియతామస్య సంస్కారో మమాప్యేష యథా తవ।
త్వత్సకాశాన్మహాబాహో సంస్కారం విధిపూర్వకమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7 ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 102 నియమం పుణ్యం వా.రా. 6.111.102

క్షిప్రమర్హతి ధర్మేణ త్వం యశోభాగ్ భవిష్యసి।
రాఘవస్య వచః శ్రుత్వా త్వరమాణో విభీషణః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 103 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.103

సంస్కారయితుమారేభే భ్రాతరం రావణం హతమ్।
స ప్రవిశ్య పురీం లఙ్కాం రాక్షసేన్ద్రో విభీషణః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 104 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.104

రావణస్యాగ్నిహోత్రం తు నిర్యాపయతి సత్వరమ్।
శకటాన్ దారురూపాణి అగ్నీన్ వై యాజకాంస్తథా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 105 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.105

తథా చన్దనకాష్ఠాని కాష్ఠాని వివిధాని చ।
అగరూణి సుగన్ధీని గన్ధాంశ్చ సురభీంస్తథా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 106 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.106

మణిముక్తాప్రవాలాని నిర్యాపయతి రాక్షసః।
ఆజగామ ముహూర్తేన రాక్షసైః పరివారితః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 107 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.107

తతో మాల్యవతా సార్ధం క్రియామేవ చకార సః।
సౌవర్ణీం శిబికాం దివ్యామారోప్య క్షౌమవాససమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 108 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.108

రావణం రాక్షసాధీశమశ్రువర్ణముఖా ద్విజాః।
తూర్యఘోషైశ్చ వివిధైః స్తువద్భిశ్చాభినన్దితమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 109 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.109

పతాకాభిశ్చ చిత్రాభిః సుమనోభిశ్చ చిత్రితామ్।
ఉత్థిప్య శిబికాం తాం తు విభీషణపురోగమాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 110 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.110

దక్షిణాభిముఖాః సర్వే గృహ్య కాష్ఠాని భేజిరే।
అగ్నయో దీప్యమానాస్తే తదాధ్వర్యుసమీరితాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7 ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 111 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.111

శరణాభిగతాః సర్వే పురస్తాత్ తస్య తే యయుః।
అన్తఃపురాణి సర్వాణి రుదమానాని సత్వరమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 112 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.112

పృష్ఠతోఽనుయయుస్తాని ప్లవమానాని సర్వతః।
రావణం ప్రయతే దేశే స్థాప్య తే భృశదుఃఖితాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 113 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.113

చితాం చన్దనకాష్ఠైశ్చ పద్మకోశీరచన్దనైః।
బ్రాహ్మ్యే సంవర్తయామాసూ రాజ్ఞవాస్తరణావృతామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 114 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.114

ప్రచక్రూ రాక్షసేన్ద్రస్య పితృమేధమనుత్తమమ్।
వేదిం చ దక్షిణాప్రాచీం యథాస్థానం చ పావకమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 115 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.115

పృషదాజ్యేన సమ్పూర్ణం స్రువం స్కన్ధే ప్రచిక్షిపుః।
పాదయోః శకటం ప్రాపురూర్ధ్వాశ్చోలూఖలం తదా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 116 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.116

దారుపాత్రాణి సర్వాణి అరణిం చోత్తరారణిమ్।
దత్త్వా తు ముసలం చాన్యం యథాస్థానం విచక్రముః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 117 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.117

శాస్త్రదృష్టేన విధినా మహర్షివిహితేన చ।
తత్ర మేధ్యం పశుం హత్వా రాక్షసేన్ద్రస్య రాక్షసాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 118 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.118

పరిస్తరణికాం రాజ్ఞో ఘృతాక్తాం సమవేశయన్।
గన్ధైర్మాల్యైరలంకృత్య రావణం దీనమానసాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 119 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.119

విభీషణసహాయాస్తే వస్త్రైశ్చ వివిధైరపి।
లాజైరవకిరన్తి స్మ బాష్పపూర్ణముఖాస్తథా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 120 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.120

స దదౌ పావకం తస్య విధియుక్తం విభీషణః।
స్నాత్వా చైవార్ద్రవస్త్రేణ తిలాన్ దర్భవిమిశ్రితాన్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7 ↵ సూచి.74

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 121 ఉదాహరణ నియమం వా.రా. 6.111.121

ఉదకేన చ సమ్మిశ్రాన్ ప్రదాయ విధిపూర్వకమ్।
తాః స్త్రియోఽనునయామాస సాన్త్వయిత్వా పునః పునః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.7 ↵ ఆ.7 ↵ సూచి.74

శ్రీమద్రామాయణం › యుద్ధకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 122 ఉదాహరణ వా.రా. 6.111.122

గమ్యతామితి తాః సర్వా వివిశుర్నగరం తతః।
ప్రవిష్టాసు పురీం స్త్రీషు రాక్షసేన్ద్రో విభీషణః।
రామపార్శ్వముపాగమ్య సమతిష్ఠద్ వినీతవత్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.7

ఆ.8 సగరపుత్రులకు గంగాజలంతో ఉదకక్రియ — తరతరాల ప్రయత్నం

వక్త / కథనం: విశ్వామిత్రుడు శ్రీరామునితో (గరుడుడు అంశుమంతునితో, భగీరథుడు బ్రహ్మతో, బ్రహ్మ భగీరథునితో) ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- **ఉదాహరణ** కపిలుని చేత భస్మమైన తన పినతండ్రులకు (సగరపుత్రులకు) జలక్రియ చేయాలని అంశుమంతుడు కోరాడు; కానీ దగ్గరలో ఎక్కడా జలాశయం కనబడలేదు (రామా. బాల. 41.15).
- **నియమం** కపిలుని చేత దహించబడిన వీరికి లౌకిక (సాధారణ) జలం ఇవ్వడం తగదని, హిమవంతుని పెద్ద కుమార్తె అయిన గంగలోనే వారికి సలిలక్రియ చేయాలని గరుడుడు చెప్పాడు (రామా. బాల. 41.18–19).
- **పుణ్యం** లోకపావని అయిన గంగ ఈ భస్మరాశులను ముంచెత్తితే, ఆ జలంతో తడిసిన భస్మం వల్ల అరవై వేల మంది సగరపుత్రులు స్వర్గానికి వెళ్తారని గరుడుడు చెప్పాడు (రామా. బాల. 41.20).
- **ఉదాహరణ** గంగను భూమికి ఎలా దించాలి, వారికి జలక్రియ ఎలా చేయాలి, వారిని ఎలా తరింపజేయాలి అని దిలీపుడు చింతామగ్నుడయ్యాడు (రామా. బాల. 42.6).
- **ఉదాహరణ** **పుణ్యం** తపస్సుకు ప్రసన్నుడైన బ్రహ్మను భగీరథుడు — సగరపుత్రులందరూ తన నుండి జలం పొందాలని, గంగాజలంతో వారి భస్మం తడిసి తన ప్రపితామహులందరూ శాశ్వత స్వర్గం పొందాలని — వరం కోరాడు (రామా. బాల. 42.18–19).
- **పుణ్యం** గంగాజలంతో భస్మం తడిసిన తర్వాత, సగరుని అరవై వేల మంది పుత్రులు తరించి దేవతల వలె స్వర్గానికి చేరారని, సముద్రజలం లోకంలో ఉన్నంతవరకు వారు స్వర్గంలో ఉంటారని బ్రహ్మ చెప్పాడు (రామా. బాల. 44.2–4).
- **ఉదాహరణ** ఈ మనోరథాన్ని భగీరథుని పూర్వికుడు పొందలేకపోయాడని, అంశుమంతుడు ప్రతిజ్ఞను నెరవేర్చలేకపోయాడని, భగీరథుని తండ్రి దిలీపుడు కూడా గంగను తీసుకురాలేకపోయాడని బ్రహ్మ చెప్పాడు (రామా. బాల. 44.8–9; 44.11).
- **నియమం** ఇక్కడే పితామహులందరికీ సలిలక్రియ చేసి ప్రతిజ్ఞను పూర్తి చేయమని బ్రహ్మ భగీరథునికి ఆదేశించాడు (రామా. బాల. 44.7; 44.15).
- **ఉదాహరణ** రాజర్షి భగీరథుడు సగరపుత్రులకు క్రమంగా, యథాన్యాయంగా ఉత్తమమైన ఉదకం సమర్పించి, ఉదకక్రియ ముగించి శుచియై తన పురానికి తిరిగి వెళ్ళి రాజ్యం పాలించాడు (రామా. బాల. 44.17–18).

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 41 › శ్లోకం 15 ఉదాహరణ — వా.రా. 1.41.15

స తేషాం రాజపుత్రాణాం కర్తుకామో జలక్రియామ్।
స జలార్థీ మహాతేజా న చాపశ్యజ్జలాశయమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 41 › శ్లోకం 18 నియమం — వా.రా. 1.41.18

కపిలేనాప్రమేయేణ దగ్ధా హీమే మహాబలాః।
సలిలం నార్హసి ప్రాజ్ఞ దాతుమేషాం హి లౌకికమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 41 › శ్లోకం 19 నియమం — వా.రా. 1.41.19

గఙ్గా హిమవతో జ్యేష్ఠా దుహితా పురుషర్షభ।
తస్యాం కురు మహాబాహో పితౄణాం సలిలక్రియామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8 ↵ తీర్థ.39

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 41 › శ్లోకం 20 పుణ్యం — వా.రా. 1.41.20

భస్మరాశీకృతానేతాన్ ప్లావయేల్లోకపావనీ।
తయా క్లిన్నమిదం భస్మ గఙ్గయా లోకకాన్తయా।
షష్టిం పుత్రసహస్రాణి స్వర్గలోకం గమిష్యతి॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8 ↵ తీర్థ.39

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 42 › శ్లోకం 6 ఉదాహరణ — వా.రా. 1.42.6

కథం గఙ్గావతరణం కథం తేషాం జలక్రియా।
తారయేయం కథం చైతానితి చిన్తాపరోఽభవత్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 42 › శ్లోకం 18 ఉదాహరణ పుణ్యం వా.రా. 1.42.18

యది మే భగవాన్ ప్రీతో యద్యస్తి తపసః ఫలమ్।
సగరస్యాత్మజాః సర్వే మత్తః సలిలమాప్నుయుః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 42 › శ్లోకం 19 ఉదాహరణ పుణ్యం వా.రా. 1.42.19

గఙ్గాయాః సలిలక్లిన్నే భస్మన్యేషాం మహాత్మనామ్।
స్వర్గం గచ్ఛేయురత్యన్తం సర్వే చ ప్రపితామహాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 2 పుణ్యం వా.రా. 1.44.2

భస్మన్యథాప్లుతే రామ గఙ్గాయాః సలిలేన వై।
సర్వలోకప్రభుర్బ్రహ్మా రాజానమిదమబ్రవీత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 3 పుణ్యం వా.రా. 1.44.3

తారితా నరశార్దూల దివం యాతాశ్చ దేవవత్।
షష్టిః పుత్రసహస్రాణి సగరస్య మహాత్మనః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 4 పుణ్యం వా.రా. 1.44.4

సాగరస్య జలం లోకే యావత్ స్థాస్యతి పార్థివ।
సగరస్యాత్మజాః సర్వే దివి స్థాస్యన్తి దేవవత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 7 నియమం వా.రా. 1.44.7

పితామహానాం సర్వేషాం త్వమత్ర మనుజాధిప।
కురుష్వ సలిలం రాజన్ ప్రతిజ్ఞామపవర్జయ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 8 ఉదాహరణ వా.రా. 1.44.8

పూర్వకేణ హి తే రాజంస్తేనాతియశసా తదా।
ధర్మిణాం ప్రవరేణాథ నైష ప్రాప్తో మనోరథః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 9 ఉదాహరణ వా.రా. 1.44.9

తథైవాంశుమతా వత్స లోకేఽప్రతిమతేజసా।
గఙ్గాం ప్రార్థయతా నేతుం ప్రతిజ్ఞా నాపవర్జితా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 11 ఉదాహరణ వా.రా. 1.44.11

దిలీపేన మహాభాగ తవ పిత్రాతితేజసా।
పునర్న శకితా నేతుం గఙ్గాం ప్రార్థయతానఘ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 15 నియమం వా.రా. 1.44.15

పితామహానాం సర్వేషాం కురుష్వ సలిలక్రియామ్।
స్వస్తి తేఽస్తు గమిష్యామి స్వం లోకం గమ్యతాం నృప॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.8

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 17 ఉదాహరణ వా.రా. 1.44.17

భగీరథస్తు రాజర్షిః కృత్వా సలిలముత్తమమ్।
యథాక్రమం యథాన్యాయం సాగరాణాం మహాయశాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.8 ↵ సూచి.64

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 44 › శ్లోకం 18 ఉదాహరణ వా.రా. 1.44.18

కృతోదకః శుచీ రాజా స్వపురం ప్రవివేశ హ।
సమృద్ధార్థో నరశ్రేష్ఠ స్వరాజ్యం ప్రశశాస హ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.8 ↵ సూచి.64

ఆ.9 సగరపుత్రుల సద్గతి కోసం మూడు తరాల ప్రయత్నం – భగీరథుడు

వక్త / కథనం: లోమశుడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ పుణ్యం

- ఉదాహరణ కపిలుడు వరమివ్వగా అంశుమంతుడు మొదట యజ్ఞాశ్వాన్ని, రెండవదిగా పితరులను పవిత్రం చేయడానికి జలాన్ని కోరాడు (అర. 107.27).
- ఉదాహరణ దిలీపుడు పితరుల మహానిధనాన్ని విని దుఃఖంతో పరితపించి వారి గతి గురించి ఆలోచించాడు; గంగావతరణానికి శక్తి కొద్దీ మహాప్రయత్నం చేసినా సాధించలేకపోయాడు (అర. 107.41–42).
- ఉదాహరణ భగీరథుడు కపిలుని వల్ల తన పితరుల ఘోర నిధనాన్ని, వారికి స్వర్గం లభించకపోవడాన్ని విని, రాజ్యాన్ని మంత్రికి అప్పగించి, వ్యథ చెందిన హృదయంతో తపస్సుకు హిమవంతానికి వెళ్ళాడు (అర. 108.2–3).
- ఉదాహరణ అక్కడ ఫలమూలజలాలే ఆహారంగా వెయ్యి సంవత్సరాలు ఘోర తపస్సు చేశాడు (అర. 108.13).
- ఉదాహరణ ప్రత్యక్షమైన గంగను 'సగరపుత్రులైన నా పితరులను స్వర్గానికి చేర్చు; వారి కొరకే నిన్ను యాచిస్తున్నాను' అని ప్రార్థించాడు (అర. 108.20).
- ఉదాహరణ పితరుల హితం కోసం శంకరుడు నీ కోరిక తీరుస్తాడని గంగ చెప్పగా, భగీరథుడు శంకరుని ఆరాధించి, పితరులకు స్వర్గవాసం ఉద్దేశించి గంగాధారణ వరాన్ని పొందాడు (అర. 108.25; 108.28).
- ఉదాహరణ శివుడు 'నీ పితరుల పావనం కోసం స్వర్గం నుండి పడుతున్న గంగను ధరిస్తాను' అన్నాడు (అర. 109.5).
- ఉదాహరణ పుణ్యం గంగతో సముద్రాన్ని చేరి దానిని నింపి, గంగను కుమార్తెగా భావించి, కోరిక నెరవేరినవాడై అక్కడ పితరులకు ఉదకం ఇచ్చాడు (అర. 109.18–19).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 107, శ్లోకం 27 ఉదాహరణ KK 3-6-107-27

స వవ్రే తురగం తత్ర ప్రథమం యజ్ఞకారణాత్ ।
ద్వితీయముదకం వవ్రే పిత్యాణాం పావనేచ్ఛయా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 107, శ్లోకం 41 ఉదాహరణ KK 3-6-107-41

దిలీపస్తు తతః శ్రుత్వా పిత్యాణాం నిధనం మహత్ ।
పర్యతప్యత దుఃఖేన తేషాం గతిమచిన్తయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 107, శ్లోకం 42 ఉదాహరణ KK 3-6-107-42

గఙ్గావతరణే యత్నం సుమహచ్చాకరోన్నృపః ।
న చావతారయామాస చేష్టమానో యథాబలమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ KK 3-6-108-2

స శుశ్రావ మహాబాహుః కపిలేన మహాత్మనా ।
పితౄణాం నిధనం ఘోరమప్రాప్తిం త్రిదివస్య చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 3-6-108-3

స రాజ్యం సచివే న్యస్య హృదయేన విదూయతా ।
జగామ హిమవత్పార్శ్వం తపస్తప్తుం నరేశ్వరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 3-6-108-13

స తు తత్ర నరశ్రేష్ఠస్తపో ఘోరం సమాశ్రితః ।
ఫలమూలామ్బుసమ్భక్షః సహస్రపరివత్సరాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 20 ఉదాహరణ KK 3-6-108-20

స్వర్గం నయ మహాభాగే మత్పితౄన్సగరాత్మజాన్ ।
తేషామర్థేఽభియాచామి త్వామహం వై మహానది ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 25 ఉదాహరణ KK 3-6-108-25

స కరిష్యతి తే కామం పితౄణాం హితకామ్యయా ।
తపసాఽఽరాధితః శమ్భుర్భగవాంల్లోకభావనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 28 ఉదాహరణ KK 3-6-108-28

అగృహ్ణాచ్చ వరం తస్మాద్గఙ్గాయా ధారణే నృప ।
స్వర్గే వాసం సముద్దిశ్ పితౄణాం స నరోత్తమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 109, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 3-6-109-5

పితౄణాం పావనార్థం తే తామహం మనుజాధిప
పతమానాం సరిచ్ఛ్రేష్ఠాం ధారయిష్యే త్రివిష్టపాత్

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 109, శ్లోకం 18 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 3-6-109-18

సమాసాద్య సముద్రం చ గఙ్గయా సహితో నృపః
పూరయామాస వేగేన సముద్రం వరుణాలయమ్

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 109, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 3-6-109-19

దుహితృత్వే చ నృపతిర్గఙ్గాం సమనుకల్పయత్
పితౄణాం చోదకం తత్ర దదౌ పూర్ణమనోరథః

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.9

ఆ.10 పరశురాముడు తండ్రి జమదగ్నికి చేసిన ప్రేతకార్యం

వక్త / కథనం: అకృతవ్రణుడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ తండ్రి వధతో ఎంతో దుఃఖించి విలపించిన పరశురాముడు తండ్రికి చేయవలసిన ప్రేతకార్యాలన్నీ చేశాడు (అర. 118.5).
- ఉదాహరణ రాముడు తండ్రిని అగ్నిలో దహనం చేశాడు (అగ్నిసంస్కారం); సర్వక్షత్రియ వధకు ప్రతిజ్ఞ చేశాడు (అర. 118.6).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 3-6-118-5

లాలప్యైవం సకురుణం బహు నానావిధం నృప ।
ప్రేతకార్యాణి సర్వాణి పితుశ్చక్రే మహాతపాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.10

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 3-6-118-6

దదాహ పితరం చాగ్నౌ రామః పరపురఞ్జయః ।
ప్రతిజజ్ఞే వధం చాపి సర్వక్షత్రస్య భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.10

ఆ.11 గంగాద్వారంలో శంతనునికి భీష్ముడు చేసిన శ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- ఉదాహరణ తండ్రి శంతనుడు మరణించాక, ఆయనకు శ్రాద్ధం పెట్టాలని భీష్ముడు గంగాద్వారానికి వెళ్ళి శ్రాద్ధకర్మ ప్రారంభించాడు; అక్కడ తల్లి గంగాదేవి సహాయం చేసింది (అను. 130.11–12).
- ఉదాహరణ నియమం అక్కడికి వచ్చిన తపస్సిద్ధులైన అనేక ఋషులను కూర్చోబెట్టి, జలప్రదానం నుండి మొదలుకొని కార్యాలు జరిపి, పూర్వకర్మను శాస్త్రోక్తంగా పూర్తి చేసి, పిండ నిర్వపణానికి సిద్ధమయ్యాడు (అను. 130.13–14).
- ఉదాహరణ అప్పుడు దర్భల అమరికను చీల్చుకొని ఆభరణాలు ధరించిన ఒక బాహువు పైకి లేచింది; తండ్రే స్వయంగా స్వీకరించడానికి వచ్చాడని భీష్ముడు ఎంతో విస్మయపడ్డాడు (అను. 130.15–16).
- నియమం కానీ శాస్త్రాన్ని ఆలోచించి — చేతిలో పిండం ఇవ్వడం వేదాలలో విహితం కాదు, పితృదేవతలు మనిషి నుండి నేరుగా పిండం గ్రహించరు, పిండాన్ని కుశలపైనే ఉంచాలి — అని నిశ్చయించాడు (అను. 130.17–18).
- ఉదాహరణ తండ్రి చేయి కనిపించినా దానిని పట్టించుకోక, శాస్త్రప్రమాణాన్ని స్మరించి, అంతా దర్భలపైనే సమర్పించాడు; అప్పుడు ఆ బాహువు అదృశ్యమైంది (అను. 130.19–21).
- పుణ్యం తరువాత కలలో పితృదేవతలు కనిపించి, ధర్మంలో మోహపడక శాస్త్రాన్ని ప్రమాణంగా తీసుకున్నందుకు తాము ప్రీతి చెందామని, ఈ కార్యం సరిగా ప్రారంభించావని చెప్పారు (అను. 130.21–25).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 13-1-130-11

పితా మమ మహాతేజాః శంతనుర్నిధనం గతః ।
తస్య దిత్సురహం శ్రాద్ధం గఙ్గాద్వారముపాగమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 13-1-130-12

తత్రాగమ్య పితుః పుత్ర శ్రాద్ధకర్మ సమారభమ్ ।
మాతో మే జాహ్నవీ చాత్ర సాహాయ్యమకరోత్తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ నియమం KK 13-1-130-13

తత్రాగతాంస్తపస్సిద్ధానుపవేశ్య బహూనృషీన్ ।
తోయప్రదానాత్ప్రభృతి కార్యాణ్యహమథారభమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ నియమం KK 13-1-130-14

తత్సమాప్య యథోద్దిష్టం పూర్వకర్మ సమాహితః ।
దాతుం నిర్వపణం సమ్యగ్యథావదహమారభమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ KK 13-1-130-15

తతస్తం దర్భవిన్యాసం భిత్త్వా సురుచిరాఙ్గదః ।
ప్రలమ్బాభరణో బాహురుదతిష్ఠద్విశామ్పతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 13-1-130-16

ముహూర్తమపి తం దృష్ట్వా పరం విస్మయమాగమమ్ ।
ప్రతిగ్రహీతా సాక్షాన్మే పితేతి భరతర్షభ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-130-17

తతో మే పునరేవాసీత్సఞ్జ్ఞా సఞ్చిన్త్య శాస్త్రతః ।
నాయం వేదేషు విహితో విధిర్వస్త ఇతి ప్రభో ।
పిణ్డో దేయో నరేణేహ తతో మతిరభూన్మమ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 18 నియమం KK 13-1-130-18

సాక్షాన్నేహ మనుష్యస్య పిణ్డం హి పితరః క్వచిత్ ।
గృహ్ణన్తి విహితం చేత్థం పిణ్డో దేయః కుశేష్వితి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ KK 13-1-130-19

తతోఽహం తదనాదృత్య పితుర్వస్తనిదర్శనమ్ ।
శాస్త్రప్రామాణ్యసూక్ష్మం తు విధిం పిణ్డస్య సంస్మరన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 20 ఉదాహరణ KK 13-1-130-20

తతో దర్భేషు తత్సర్వమదదం భరతర్షభ ।
శాస్త్రమార్గానుసారేణ తద్విద్ధి మనుజర్షభ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 21 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 13-1-130-21

తతః సోఽన్తర్హితో బాహుః పితుర్మమ జనాధిప ।
తతో మాం దర్శయామాసుః స్వప్నాన్తే పితరస్తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11 ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 22 పుణ్యం KK 13-1-130-22

ప్రీయమాణాస్తు మామూచుః ప్రీతాః స్మ భరతర్షభ ।
విజ్ఞానేన తవానేన యన్న ముహ్యసి ధర్మతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 23 పుణ్యం KK 13-1-130-23

త్వయా హి కుర్వతా శాస్త్రం ప్రమాణమిహ పార్థివ ।
ఆత్మా ధర్మః శ్రుతం వేదాః పితరశ్చర్షిభిః సహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 24 పుణ్యం KK 13-1-130-24

సాక్షాత్పితామహో బ్రహ్మా గురవోఽథ ప్రజాపతిః ।
ప్రమాణముపనీతా వై స్థితాశ్చ న విచాలితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.11

ఆ.12 శతశృంగంలో పాండురాజు ప్రేతకర్మ

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో; ఋషులు కురువులతో ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ నియమం ప్రేతకర్మలో నిష్ణాతుడైన పురోహితుడు స్నానం చేసి బంగారు ముక్కలు, నెయ్యి, తిలలు, పెరుగు, బియ్యం, ఉదకకుంభాలు, గొడ్డలి తెప్పించి, అశ్వమేధాగ్నిని యథాన్యాయంగా తెచ్చాడు (ఆది. 134.106–107).
- ఉదాహరణ కాశ్యపుడు పాండువు ప్రేతక్రియ చేయించగా, పురోహితుడు చెప్పిన విధంగా యుధిష్ఠిరుడు ఆ అగ్నితో తండ్రిని దహించాడు; దుఃఖంతో నేలపై పడ్డాడు (ఆది. 134.108–109).
- ఉదాహరణ నియమం కొత్త వస్త్రం ధరించి సోదరులతో కలిసి పురోహితుని మాట ప్రకారం యుధిష్ఠిరుడు ఉదకం ఇచ్చాడు; శతశృంగవాసులైన తాపసులు, చారణులు ఋషులతో కలిసి పూజ్యుడైన ఆయనకు చేయవలసిన కృత్యాలను విధివత్తుగా చేశారు (ఆది. 134.112–113).
- ఉదాహరణ పాండువు నేటికి పదిహేడవ రోజున (పదిహేడు రోజుల క్రితం) పితృలోకానికి వెళ్ళాడని, ఆ ఇద్దరి శరీరాలను, పుత్రులను తల్లితో సహా క్రియలతో అనుగ్రహించమని ఋషులు కురువులకు చెప్పారు (ఆది. 135.40; 135.44).
- ఉదాహరణ నియమం ప్రేతకార్యం ముగిసిన తరువాత ధర్మజ్ఞుడైన పాండువు పితృమేధాన్ని పొందాలని ఋషులు చెప్పారు (ఆది. 135.45).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 106 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-134-106

తతః పురోహితః స్నాత్వా ప్రేతకర్మణి పారగః ।
హిరణ్యశకలానాజ్యం తిలం దధి చ తణ్డులాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 107 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-134-107

ఉదకుమ్భాంశ్చ పరశుం సమానీయ తపస్విభిః ।
అశ్వమేధాగ్నిమాహృత్య యథాన్యాయం సమన్తతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 108 ఉదాహరణ KK 1-7-134-108

కాశ్యపః కారయామాస పాణ్డోః ప్రేతస్య తాం క్రియామ్ ।
పురోహితోక్తవిధినా పాణ్డోః పుత్రో యుధిష్ఠిరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 109 ఉదాహరణ KK 1-7-134-109

తేనాగ్నినాఽదహత్పాణ్డుం కృత్వా చాపి క్రియాస్తదా ।
రుదఞ్ఛోకాభిసన్తప్తః పపాత భువి పాణ్డవః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 112 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-134-112

అహతామ్బరసంవీతో భ్రాతృభిః సహితోఽనఘః ।
ఉదకం కృతవాంస్తత్ర పురోహితమతే స్థితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 113 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-134-113

అర్హతస్తస్య కృత్యాని శతశృఙ్గనివాసినః ।
తాపసా విధివచ్చక్రుశ్చారణా ఋషిభిః సహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 40 ఉదాహరణ KK 1-7-135-40

వర్తమానః సతాం వృత్తే పుత్రలాభమవాప చ ।
పితృలోకం గతః పాణ్డురితః సప్తదశేఽహని ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 44 ఉదాహరణ KK 1-7-135-44

ఇమే తయోః శరీరే ద్వే పుత్రాశ్చేమే తయోర్వరాః ।
క్రియాభిరనుగృహ్యన్తాం సహ మాత్రా పరన్తపాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 45 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-135-45

ప్రేతకార్యే నివృత్తే తు పితృమేధం మహాయశాః ।
లభతాం సర్వధర్మజ్ఞః పాణ్డుః కురుకులోద్వహః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.12

ఆ.13 హస్తినాపురంలో పాండురాజు సంస్కారం, ఉదకక్రియ, శ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (ధృతరాష్ట్రుని ఆజ్ఞ) ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ పాండువుకు, మాద్రికి రాజోచితంగా సమస్త ప్రేతకార్యాలు చేయించమని, వారి పేరిట కోరినవారికి కోరినంతగా పశువులు, వస్త్రాలు, రత్నాలు, వివిధ ధనాలు దానం చేయమని ధృతరాష్ట్రుడు విదురునికి చెప్పాడు (ఆది. 136.1–2).
- ఉదాహరణ విదురుడు భీష్మునితో కలిసి పవిత్రమైన ప్రదేశంలో పాండువుకు సంస్కారం జరిపించాడు; ఔర్ధ్వదేహికంలో వందలాది మంది రత్నాలు దానం చేశారు (ఆది. 136.5; 136.11).
- ఉదాహరణ నియమం యాజకులు, పురోహితులు అశ్వమేధాగ్నితో వేదోక్త విధానంగా సమంత్రకంగా క్రియలు చేశారు; ప్రేతకర్మ అనుష్ఠించిన తరువాత నెయ్యి అద్దిన రాజును మాద్రితో సహా చందనాది సుగంధ కాష్ఠాలతో విధిగా దహించారు (ఆది. 136.23–24; 136.26).
- ఉదాహరణ భీష్ముడు, విదురుడు, ధృతరాష్ట్రుడు, పాండవులు, కురుస్త్రీలు, జ్ఞాతులు ఉదకక్రియలు చేశారు (ఆది. 136.31–32).
- ఉదాహరణ పాండవులతో పాటు నగరమంతా పన్నెండు రాత్రులు ఆనందం లేక, దుఃఖంతో గడిపింది (ఆది. 136.35).
- ఉదాహరణ నియమం తరువాత విదురుడు, భీష్ముడు, వ్యాసుడు, ధృతరాష్ట్రుడు బంధువులతో కలిసి పురోహిత సహాయంతో యథాన్యాయంగా పాండువుకు స్వధామృతమయమైన శ్రాద్ధం పెట్టారు; వేలాది విప్రులకు భోజనం పెట్టి రత్నాలు, శ్రేష్ఠ గ్రామాలు దానం చేశారు (ఆది. 137.1–2).
- ఉదాహరణ శ్రాద్ధం ముగిసిన తరువాత దుఃఖంలో ఉన్న జనాన్ని చూసి వ్యాసుడు తల్లి సత్యవతితో మాట్లాడాడు (ఆది. 137.5).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 1-7-136-1

పాణ్డోర్విదుర సర్వాణి ప్రేతకార్యాణి కారయ ।
రాజవద్రాజసింహస్య మాద్ర్యాశ్చైవ విశేషతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ KK 1-7-136-2

పశూన్వాసాంసి రత్నాని ధనాని వివిధాని చ ।
పాణ్డోః ప్రయచ్ఛ మాద్ర్యాశ్చ యేభ్యో యావచ్చ వాఞ్ఛితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 1-7-136-5

విదురస్తం తథేత్యుక్త్వా భీష్మేణ సహ భారత ।
పాణ్డుం సంస్కారయామాస దేశే పరమపూజితే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 1-7-136-11

రత్నాని చాప్యుపాదాయ బహూని శతశో నరాః ।
ప్రదదుః కాఙ్క్షమాణేభ్యః పాణ్డోస్తస్యార్ధ్వదేహికే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 23 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-136-23

హయమేధాగ్నినా సర్వే యాజకాః సపురోహితాః ।
వేదోక్తేన విధానేన క్రియాంచక్రుః సమన్త్రకమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 24 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-136-24

యాజకైరభ్యనుజ్ఞాతే ప్రేతకర్మణ్యనుష్ఠితే ।
ఘృతావసిక్తం రాజానం సహ మాద్ర్యా స్వలఙ్కృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 26 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-136-26

హరిచన్దనకాష్ఠైశ్చ హరిబేరైరుశీరకైః ।
అన్యైశ్చ వివిధైర్గన్ధైర్విధినా సమదాహయన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 31 ఉదాహరణ KK 1-7-136-31

తతో భీష్మోఽథ విదురో రాజా చ సహ పాణ్డవైః ।
ఉదకం చక్రిరే తస్య సర్వాశ్చ కురుయోషితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 32 ఉదాహరణ KK 1-7-136-32

చుక్రుశుః పాణ్డవాః సర్వే భీష్మః శాన్తనవస్తథా ।
విదురో జ్ఞాతయశ్చైవ చక్రుశ్చాప్యుదకక్రియాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 35 ఉదాహరణ KK 1-7-136-35

తద్గతానన్దమస్వస్థమాకుమారమహృష్టవత్ ।
బభూవ పాణ్డవైః సార్ధం నగరం ద్వాదశ క్షపాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-137-1

తతః క్షత్తా చ భీష్మశ్చ వ్యాసో రాజా చ బన్ధుభిః ।
దదుః శ్రాద్ధం తదా పాణ్డోః స్వధామృతమయం తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-137-2

పురోహితసహాయాస్తే యథాన్యాయమకుర్వత ।
కురూంశ్చ విప్రముఖ్యాంశ్చ భోజయిత్వా సహస్రశః ।
రత్నౌఘాన్ద్విజముఖ్యేభ్యో దత్త్వా గ్రామవరాంస్తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 1-7-137-5

శ్రాద్ధావసానే తు తదా దృష్ట్వా తం దుఃఖితం జనమ్ ।
సమ్మూఢాం దుఃఖశోకార్తాం వ్యాసో మాతరమబ్రవీత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.13

ఆ.14 జరాసంధుని దహన సంస్కారం – సహదేవుడు (మగధ రాజకుమారుడు)

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ నియమం జరాసంధుడు మరణించిన తరువాత కృష్ణుడు, భీమార్జునులు అతని కుమారుడైన సహదేవునితో 'నీ తండ్రికి సంస్కారం చేయించు' అని చెప్పారు (సభా. 25.60).
- ఉదాహరణ సహదేవుడు మంత్రులతో కలసి నగరంలోకి వెళ్ళి చందనం, కాలేయం, సరళం అనే కట్టెలతో చితిని ఏర్పరచాడు (సభా. 25.61).
- ఉదాహరణ కాలాగరు వంటి సుగంధ ద్రవ్యాలు, అనేక తైలాలు, వందలాది నెయ్యి ధారలు, పుష్పాలు చల్లుతూ మగధరాజును దహనం చేశారు; తరువాత సహదేవుడు తమ్ములతో కలసి తండ్రికి ఉదకక్రియ చేశాడు (సభా. 25.62–63).

మహాభారతం › సభాపర్వం › జరాసంధవధపర్వం › అధ్యాయం 25, శ్లోకం 60 ఉదాహరణ నియమం KK 2-2-25-60

క్రియతాం సంస్క్రియా రాజన్పితుస్త ఇతి చాబ్రువన్ ।
తచ్ఛ్రుత్వా వాసుదేవస్య పార్థయోశ్చ స మాగధః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.14

మహాభారతం › సభాపర్వం › జరాసంధవధపర్వం › అధ్యాయం 25, శ్లోకం 61 ఉదాహరణ KK 2-2-25-61

ప్రవిశ్య నగరం తూర్ణం సహ మన్త్రిభిరప్యుత ।
చితాం చన్దనకాష్ఠైశ్చ కాలేయసరలైస్తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.14

మహాభారతం › సభాపర్వం › జరాసంధవధపర్వం › అధ్యాయం 25, శ్లోకం 62 ఉదాహరణ KK 2-2-25-62

కాలాగరుసుగన్ధైశ్చ తైలైశ్చ వివిధైరపి ।
ఘృతధారాశతైశ్చైవ సుమనోభిశ్చ భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.14

మహాభారతం › సభాపర్వం › జరాసంధవధపర్వం › అధ్యాయం 25, శ్లోకం 63 ఉదాహరణ KK 2-2-25-63

సమన్తాదేవ కీర్యన్తోఽదహన్త మగధాధిపమ్ ।
ఉదకం తస్య చక్రేఽథ సహదేవః సహానుజః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.14

ఆ.15 యుద్ధభూమిలో ద్రోణాచార్యుని దహనం

వక్త / కథనం: గాంధారి శ్రీకృష్ణునితో (ఉదాహరణ) (నియమం)

- **ఉదాహరణ** భర్త ద్రోణుడు యుద్ధంలో హతుడవగా, దుఃఖార్తురాలై రోదిస్తూ, జడలు ధరించిన కృపి ఆయన దేహం వద్ద ఉండి, ఆయన ప్రేతకృత్యం కోసం ప్రయత్నిస్తోంది (స్త్రీ. 23.36–38).
- **ఉదాహరణ** **నియమం** సామగులు విధిగా అగ్నులను స్థాపించి, చితిని అంతటా ప్రజ్వలింపజేసి, ద్రోణుని దానిపై ఉంచి మూడు సామాలను గానం చేస్తున్నారు (స్త్రీ. 23.39).
- **ఉదాహరణ** జడధారులైన బ్రహ్మచారులు ధనుస్సులు, శక్తులు, రథపు గూళ్లు, వివిధ బాణాలతో చితిని పేర్చి ఆ మహాతేజస్వినిని దహిస్తున్నారు; ద్రోణుని తీసుకొని గానం చేస్తూ, రోదిస్తున్నారు (స్త్రీ. 23.40–41).
- **ఉదాహరణ** **నియమం** మరికొందరు అంత్యమున చెప్పే మూడు సామాలతో స్తుతిస్తున్నారు; అగ్నిలో అగ్నిని ఉంచి ద్రోణుని హుతాశనునిలో హోమం చేశారు (స్త్రీ. 23.42).

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › స్త్రీవిలాపపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 36 ఉదాహరణ KK 11-2-23-36

తాం పశ్య రుదతీమార్తాం ముక్తకేశీమధోముఖీమ్ ।
హతం పతిముపాసన్తీం ద్రోణం శస్త్రభృతాం వరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.15

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › స్త్రీవిలాపపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 37 ఉదాహరణ KK 11-2-23-37

బాణైర్భిన్నతనుత్రాణం ధృష్టద్యుమ్నేన కేశవ ।
ఉపాస్తే వై మృధే ద్రోణం జటిలా బ్రహ్మచారిణీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.15

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › స్త్రీవిలాపపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 38 ఉదాహరణ KK 11-2-23-38

ప్రేతకృత్యే చ యతతే కృపీ కృపణమాతురా ।
హతస్య సమరే భర్తుః సుకుమారీ యశస్వినీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.15

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › స్త్రీవిలాపపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 39 ఉదాహరణ నియమం KK 11-2-23-39

అగ్నీనాధాయ వివిధవచ్చితాం ప్రజ్వాల్య సర్వతః ।
ద్రోణమాధాయ గాయన్తి త్రీణి సామాని సామగాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.15

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › స్త్రీవిలాపపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 40 ఉదాహరణ KK 11-2-23-40

కుర్వన్తి చ చితామేతే జటిలా బ్రహ్మచారిణః ।
ధనుర్భిః శక్తిభిశ్చైవ రథనీడైశ్చ మాధవ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.15

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › స్త్రీవిలాపపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 41 ఉదాహరణ KK 11-2-23-41

శరైశ్చ వివిధైరన్యైర్ధక్ష్యన్తే భూరితేజసమ్ ।
త ఏతే ద్రోణమాదాయ గాయన్తి చ రుదన్తి చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.15

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › స్త్రీవిలాపపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 42 ఉదాహరణ నియమం KK 11-2-23-42

సామభిస్త్రిభిరన్తస్థైరనుశంసన్తి చాపరే ।
అగ్నావగ్నిం సమాధాయ ద్రోణం హుత్వా హుతాశనే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.15

ఆ.16 కురుక్షేత్రంలో అందరి దహనం — అనాథులతో సహా

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ నియమం యుధిష్ఠిరుడు సుధర్ముడు, ధౌమ్యుడు, సంజయుడు, విదురుడు, యుయుత్సుడు, ఇంద్రసేనాదులను — ఏ శరీరమూ నశించకుండా అందరికీ ప్రేతకార్యాలు సమగ్రంగా చేయించమని ఆజ్ఞాపించాడు (స్త్రీ. 26.24–26).
- ఉదాహరణ ఆ ఆజ్ఞపై వారు చందనం, అగురు, కాలీయక కాష్ఠాలు, ఘృతం, తైలం, గంధాలు, పట్టువస్త్రాలు, కట్టెల రాశులు, విరిగిన రథాలు, ఆయుధాలు సేకరించారు (స్త్రీ. 26.27–29).
- ఉదాహరణ నియమం ప్రయత్నంతో చితులు పేర్చి, ముఖ్యులైన రాజులను క్రమంగా శాస్త్రోక్త కర్మ విధానంతో దహనం చేశారు — దుర్యోధనుడు, అతని సోదరులు, శల్యుడు, శలుడు, భూరిశ్రవుడు మొదలైనవారిని (స్త్రీ. 26.30–31).
- ఉదాహరణ ఘృతధారలతో ప్రజ్వలించిన అగ్నులలో వేలాది రాజులను దహించారు; కొందరు మహాత్ములకు పితృమేధాలు జరిగాయి, సామగానం జరిగింది (స్త్రీ. 26.38–39).
- ఉదాహరణ నానాదేశాల నుండి వచ్చి అనాథులుగా మిగిలిన వేలాది మందిని కూడా ఒకచోట చేర్చి, నూనెతో తడిపిన కట్టెలతో చితి పేర్చి, రాజాజ్ఞపై విదురుడు దహనం చేయించాడు (స్త్రీ. 26.42–43).
- ఉదాహరణ వారందరికీ క్రియలు చేయించిన తరువాత యుధిష్ఠిరుడు ధృతరాష్ట్రుని ముందుంచుకొని గంగ వైపు వెళ్లాడు (స్త్రీ. 26.44).

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 24 ఉదాహరణ నియమం KK 11-3-26-24

ఏవముక్త్వా మహారాజ కున్తీపుత్రో యుధిష్ఠిరః ।
ఆదిదేశ సుధర్మాణం ధౌమ్యం సూతం చ సఞ్జయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 25 ఉదాహరణ నియమం KK 11-3-26-25

విదురం చ మహాబుద్ధిం యుయుత్సుం చైవ కౌరవమ్ ।
ఇన్ద్రసేనముఖాన్భృత్యాన్సూతాంశ్చైవ సహస్రశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 26 ఉదాహరణ నియమం KK 11-3-26-26

భవన్తః కారయన్త్వేషాం ప్రేతకార్యాణ్యశేషతః ।
యథా నాథవతాం కిఞ్చిచ్ఛరీరం న వినశ్యతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 27 ఉదాహరణ KK 11-3-26-27

శాసనాద్ధర్మరాజస్య క్షత్తా సూతశ్చ సఞ్జయః ।
సుధర్మా ధౌమ్యసహిత ఇన్ద్రసేనాదయస్తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 28 ఉదాహరణ KK 11-3-26-28

చన్దనాగురుకాష్ఠాని తథా కాలీయకాన్యుత ।
ఘృతం తైలం చ గన్ధాంశ్చ క్షౌమాణి వసనాని చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 29 ఉదాహరణ KK 11-3-26-29

సమాహృత్య మహార్హాణి దారుణాం చైవ సఞ్చయాన్ ।
రథాంశ్చ మృదితాంస్తత్ర నానాప్రహరణాని చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 30 ఉదాహరణ నియమం KK 11-3-26-30

చితాః కృత్వా ప్రయత్నేన యథాముఖ్యాన్నరాధిపాన్ ।
దాహయామాసురవ్యగ్రాః శాస్త్రదృష్టేన కర్మణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 31 ఉదాహరణ నియమం KK 11-3-26-31

దుర్యోధనం చ రాజానం భ్రాతౄంశ్చాస్య మహారథాన్ ।
శల్యం శలం చ రాజానం భూరిశ్రవసమేవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 38 ఉదాహరణ KK 11-3-26-38

ఏతాంశ్చాన్యాంశ్చ సుబహూన్పార్థివాంశ్చ సహస్రశః ।
ఘృతధారాహుతైర్దీప్తైః పావకైః సమదాహయన్ ।।

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 39 ఉదాహరణ KK 11-3-26-39

పితృమేధాశ్చ కేషాఞ్చిత్ప్రావర్తన్త మహాత్మనామ్ ।
సామభిశ్చాప్యగాయన్త తేఽన్వశాసత చాపరైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 42 ఉదాహరణ KK 11-3-26-42

యే చాప్యనాథాస్తత్రాసన్నానాదేశసమాగతాః ।
తాంశ్చ సర్వాన్సమానీయ రాశీకృత్వా సహస్రశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 43 ఉదాహరణ KK 11-3-26-43

చిత్వా దారుభిరవ్యగ్రైః ప్రభూతైః స్నేహపాచితైః ।
దాహయామాస తాన్సర్వాన్విదురో రాజశాసనాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 26, శ్లోకం 44 ఉదాహరణ KK 11-3-26-44

కారయిత్వా క్రియాస్తేషాం కురురాజో యుధిష్ఠిరః ।
ధృతరాష్ట్రం పురస్కృత్య గఙ్గామభిముఖోఽగమత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.16

ఆ.17 గంగలో కురుస్త్రీల జలాంజలి, కర్ణునికి ఉదకక్రియ

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ అందరూ పవిత్రమైన గంగ వద్దకు చేరి, ఆభరణాలు, ఉత్తరీయాలు, తలపాగాలు, కవచాలు విడిచి గంగలో దిగారు (స్త్రీ. 27.1–2).
- ఉదాహరణ కురుస్త్రీలు రోదిస్తూ తమ పితరులకు, సోదరులకు, పౌత్రులకు, స్వజనులకు, పుత్రులకు, పెద్దలకు, భర్తలకు ఉదకం ఇచ్చారు; ధర్మజ్ఞులు మిత్రులకు కూడా సలిలక్రియ చేశారు (స్త్రీ. 27.3–4).
- ఉదాహరణ వీరపత్నులు ఉదకం ఇస్తుండగా గంగ దిగడానికి సులువైన రేవులతో మరింత విస్తరించినట్లయింది (స్త్రీ. 27.5).
- ఉదాహరణ సత్యసంధుడు, యుద్ధాలలో వెనుదిరగనివాడు అయిన కర్ణుడు మీ సోదరుడు; అతనికి ఉదకం ఇవ్వండి అని కుంతి పాండవులను కోరింది (స్త్రీ. 27.12).
- ఉదాహరణ యుధిష్ఠిరుడు ఎంతో విలపించి కర్ణునికి ఉదకం ఇచ్చాడు; కర్ణుని స్త్రీలను, పరివారాన్ని రప్పించి వారితో కలిసి కర్ణునికి సమస్త ప్రేతకృత్యాన్ని విధివత్తుగా, అధిక దక్షిణలతో చేశాడు (స్త్రీ. 27.27, 29–30).
- ఉదాహరణ ధృతరాష్ట్రుడు కూడా శ్రద్ధగా జలం ఇచ్చి భార్యతో కలిసి గంగ నుంచి బయటకు వచ్చాడు (స్త్రీ. 27.31).

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 11-3-27-1

తే సమాసాద్య గఙ్గాం తు శివాం పుణ్యజలాన్వితామ్ ।
హ్లాదినీం చ ప్రసన్నాం చ మహారూపాం మహావనామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.17

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ KK 11-3-27-2

భూషణాన్యుత్తరీయాణి వేష్టనాన్యవముచ్య చ ।
కవచాని విచిత్రాణి గఙ్గామవజగాహిరే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.17

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 11-3-27-3

తతః పిత్ౄణాం భ్రాత్ౄణాం పౌత్రాణాం స్వజనస్య చ ।
పుత్రాణామార్యకాణాం చ పతీనాం చ కురుస్త్రియః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.17

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 11-3-27-4

ఉదకం చక్రిరే సర్వా రుదన్త్యో భృశదుఃఖితాః ।
సుహృదాం చాపి ధర్మజ్ఞాః ప్రచక్రుః సలిలక్రియామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.17

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 11-3-27-5

ఉదకే క్రియమాణే తు వీరాణాం విరపత్నిభిః ।
సూపతీర్థాఽభవద్గఙ్గా భూయో విప్రససార చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.17

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 11-3-27-12

కర్ణస్య సత్యసన్ధస్య సఙ్గ్రామేష్వపలాయినః ।
కురుధ్వముదకం తస్య భ్రాతురక్లిష్టకర్మణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.17

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 27 ఉదాహరణ KK 11-3-27-27

ఏవం విలప్య బహులం ధర్మరాజో యుధిష్ఠిరః ।
వ్యరుదచ్ఛనకై రాజంశ్చకారాస్యోదకం ప్రభుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.17

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › శ్రాద్ధపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 31 ఉదాహరణ KK 11-3-27-31

స రాజా ధృతరాష్ట్రశ్చ కృత్వా జలమతన్ద్రితః ।
సముత్తతార గఙ్గాయా భార్యయా సహ భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.17

ఆ.18 యుద్ధంలో మరణించినవారందరికీ యుధిష్ఠిరుడు, ధృతరాష్ట్రుడు చేసిన శ్రాద్ధాలు

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ యుద్ధంలో మరణించిన జ్ఞాతులందరికీ యుధిష్ఠిరుడు ఒక్కొక్కరికి వేర్వేరుగా శ్రాద్ధాలు చేయించాడు (శాంతి. 41.1).
- ఉదాహరణ ధృతరాష్ట్రుడు తన పుత్రులకు ఔర్ధ్వదేహికంగా సకల గుణాలు గల అన్నం, గోవులు, ధనం, విలువైన విచిత్ర రత్నాలు దానం చేశాడు (శాంతి. 41.2).
- ఉదాహరణ యుధిష్ఠిరుడు ద్రౌపదితో కలిసి ద్రోణుడు, కర్ణుడు, ధృష్టద్యుమ్నుడు, అభిమన్యుడు, హిడింబాపుత్రుడు (ఘటోత్కచుడు), విరాటుడు మొదలైన ఉపకారులైన మిత్రులు, ద్రుపదుడు, ద్రౌపదీపుత్రుల కోసం దానాలు చేశాడు (శాంతి. 41.3–4).
- ఉదాహరణ ఒక్కొక్కరిని ఉద్దేశించి వేలాది బ్రాహ్మణులను ధనం, రత్నాలు, గోవులు, వస్త్రాలతో తృప్తిపరిచాడు (శాంతి. 41.5).
- ఉదాహరణ బంధుమిత్రులు ఎవరూ లేని ఇతర రాజులకు కూడా ఒక్కొక్కరిని ఉద్దేశించి ఔర్ధ్వదేహిక కర్మ చేశాడు (శాంతి. 41.6).
- ఉదాహరణ మిత్రులందరి ఔర్ధ్వదేహికంగా సభలు, చలివేంద్రాలు (ప్రపలు), రకరకాల చెరువులు నిర్మింపజేశాడు (శాంతి. 41.7).
- ఉదాహరణ ఇలా వారందరి ఋణం తీర్చుకొని, లోకంలో నింద లేనివాడై, యుధిష్ఠిరుడు కృతకృత్యుడయ్యాడు (శాంతి. 41.8).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 12-1-41-1

తతో యుధిష్ఠిరో రాజా జ్ఞాతీనాం యే హతా యుధి ।
శ్రాద్ధాని కారయామాస తేషాం పృథగుదారధీః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ KK 12-1-41-2

ధృతరాష్ట్రో దదౌ రాజా పుత్రాణామౌర్ధ్వదేహికమ్ ।
సర్వకామగుణోపేతమన్నం గాశ్చ ధనాని చ ।
రత్నాని చ విచిత్రాణి మహార్హాణి మహాయశాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 12-1-41-3

యుధిష్ఠిరస్తు ద్రోణస్య కర్ణస్య చ మహాత్మనః ।
ధృష్టద్యుమ్నాభిమన్యుభ్యాం హేడిమ్బస్య చ రక్షసః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 12-1-41-4

విరాటప్రభృతీనాం చ సుహృదాముపకారిణామ్ ।
ద్రుపదద్రౌపదేయానాం ద్రౌపద్యా సహితో దదౌ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 12-1-41-5

బ్రాహ్మణానాం సహస్రాణి పృథగేకైకముద్దిశన్ ।
ధనై రత్నైశ్చ గోభిశ్చ వస్త్రైశ్చ సమతర్పయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 12-1-41-6

యే చాన్యే పృథివీపాలా యేషాం నాస్తి సుహృజ్జనః ।
ఉద్దిశ్యోద్దిశ్య తేషాం చ చక్రే రాజౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 7 ఉదాహరణ KK 12-1-41-7

సభాః ప్రపాశ్చ వివిధాస్తటాకాని చ పాణ్డవః ।
సుహృదాం కారయామాస సర్వేషామౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ KK 12-1-41-8

స తేషామనృణో భూత్వా గత్వా లోకేష్వవాచ్యతామ్ ।
కృతకృత్యోఽభవద్రాజా ప్రజా ధర్మేణ పాలయన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.18

ఆ.19 భీష్మునికి పితృమేధం, దహనసంస్కారం, ఉదకక్రియ

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ భీష్ముడు దేహం విడిచాక పాండవులు, విదురుడు, యుయుత్సుడు కట్టెలు, అనేక సుగంధ ద్రవ్యాలు తెచ్చి చితిని సిద్ధం చేశారు (అను. 274.10).
- ఉదాహరణ యుధిష్ఠిరుడు, ధృతరాష్ట్రుడు ఆయనను పట్టువస్త్రాలతో, మాలలతో కప్పారు; యుయుత్సుడు ఛత్రం పట్టాడు, భీమార్జునులు చామరాలు, నకుల సహదేవులు ఉష్ణీషాలు పట్టారు; కురువంశ వృద్ధ స్త్రీలు విసనకర్రలతో వీచారు (అను. 274.11–13).
- ఉదాహరణ నియమం తరువాత ఆ మహాత్మునికి విధిపూర్వకంగా పితృమేధం జరిపారు; యాజకులు అగ్నిలో హోమం చేశారు, సామగులు సామగానం చేశారు (అను. 274.14).
- ఉదాహరణ చందనం, కాలీయకం, కాలాగురు మొదలైన సుగంధ కాష్ఠాలతో దేహాన్ని కప్పి అగ్ని రగిల్చి, ధృతరాష్ట్రాదులు చితికి అపసవ్యంగా ప్రదక్షిణ చేశారు (అను. 274.15–16).
- ఉదాహరణ దహనసంస్కారం ముగిశాక, వ్యాస, నారద, అసితులు, శ్రీకృష్ణుడు, భరతవంశ స్త్రీలు, పౌరులు వెంటరాగా వారు పుణ్యమైన భాగీరథికి వెళ్ళారు (అను. 274.17–18).
- ఉదాహరణ అక్కడ ఆ క్షత్రియశ్రేష్ఠులు, అక్కడి జనులందరూ భీష్మునికి విధిపూర్వకంగా ఉదకక్రియ చేశారు; ఉదకం ఇచ్చిన తరువాత గంగాదేవి నీటి నుండి లేచి శోకించింది (అను. 274.19–20).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 13-2-274-10

తతస్త్వాదాయ దారూణి గన్ధాంశ్చ వివిధాన్బహూన్ ।
చితాం చక్రుర్మహాత్మానః పాణ్డవా విదురస్తథా ।
యుయుత్సుశ్చాపి కౌరవ్యం ప్రేక్షకాస్త్వితరేఽభవన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 13-2-274-11

యుధిష్ఠిరశ్చ గాఙ్గేయం ధృతరాష్ట్రశ్చ దుఃఖితౌ ।
ఛాదయామాసతురుభౌ క్షౌమైర్మాల్యైశ్చ కౌరవమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 13-2-274-12

ధారయామాస తస్యాథ యుయుత్సుశ్ఛత్రముత్తమమ్ ।
చామరే వ్యజనే శుభ్రే భీమసేనార్జునావుభౌ ।
ఉష్ణీషే పరిగృహ్ణీతాం మాద్రీపుత్రావుభౌ తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 13-2-274-13

యుధిష్ఠిరేణ సహితో ధృతరాష్ట్రశ్చ పాదతః ।
వృద్ధా స్త్రియః కౌరవాణాం భీష్మం కురుకులోద్వహమ్ ।
తాలవృన్తాన్యుపాదాయ పర్యవీజన్త సర్వశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ నియమం KK 13-2-274-14

తతోస్య విధివచ్చక్రుః పితృమేధం మహాత్మనః ।
యాజకా జుహువుశ్చాగ్నౌ జగుః సామాని సమాగాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ KK 13-2-274-15

తతశ్చన్దనకాష్ఠైశ్చ తథా కాలీయకైరపి ।
కాలాగురుప్రభృతిభిర్గన్ధైశ్చోచ్చావచైస్తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 13-2-274-16

సమవచ్ఛాద్య గాఙ్గేయం సమ్ప్రజ్వాల్య హుతాశనమ్ ।
అపసవ్యమకుర్వన్త ధృతరాష్ట్రముఖాశ్చితామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 17 ఉదాహరణ KK 13-2-274-17

సంస్కృత్య చ కురుశ్రేష్ఠం గాఙ్గేయం కురుసత్తమాః ।
జగ్ముర్భాగీరథీం పుణ్యామృషిజుష్టాం కురూద్వహాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 18 ఉదాహరణ KK 13-2-274-18

అనుగమ్యమానా వ్యాసేన నారదేనాసితేన చ ।
కృష్ణేన భరతస్త్రీభిర్యే చ పౌరాః సమాగతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ KK 13-2-274-19

ఉదకం చక్రిరే సర్వే గాఙ్గేయస్య మహాత్మనః ।
విధివత్క్షత్త్రియశ్రేష్ఠాః స చ సర్వో జనస్తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › భీష్మస్వర్గారోహణపర్వం › అధ్యాయం 274, శ్లోకం 20 ఉదాహరణ KK 13-2-274-20

తతో భాగీరథీ దేవీ తనయస్యోదకే కృతే ।
ఉత్థాయ సలిలాత్తస్మాద్రుదతీ శోకవిహ్వలా ।
పరిదేవయతీ తత్ర కౌరకవానభ్యభాషత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.19

ఆ.20 అభిమన్యునికి కుంతి, వసుదేవుడు, శ్రీకృష్ణుడు చేసిన శ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు వసుదేవునితో (61); వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (62) ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ కుంతీదేవి సుభద్రను ఓదార్చి, భరించలేని శోకాన్ని విడిచిపెట్టి అభిమన్యునికి శ్రాద్ధం ఏర్పాటు చేసింది (ఆశ్వ. 61.36).
- ఉదాహరణ ధర్మరాజు, భీముడు, నకుల సహదేవుల అనుమతి తీసుకొని ఆమె అనేక దానాలు చేసింది; బ్రాహ్మణులకు అనేక గోవులను ఇచ్చింది (ఆశ్వ. 61.37–38).
- ఉదాహరణ కుమారుడు (శ్రీకృష్ణుడు) చెప్పినది విని శూరుని కుమారుడైన వసుదేవుడు శోకాన్ని విడిచి ఉత్తమమైన శ్రాద్ధం చేశాడు (ఆశ్వ. 62.1).
- ఉదాహరణ శ్రీకృష్ణుడు కూడా తండ్రికి ఎంతో ప్రియుడైన తన మేనల్లుడు అభిమన్యునికి ఔర్ధ్వదేహికం చేశాడు (ఆశ్వ. 62.2).
- ఉదాహరణ అరవై లక్షల మంది బ్రాహ్మణులకు విధిప్రకారం సర్వగుణాలు గల భోజనం పెట్టించి, వస్త్రాలు ఇచ్చి వారి ధనతృష్ణను తీర్చాడు; బంగారం, గోవులు, శయ్యలు, వస్త్రాలు ఇస్తుంటే బ్రాహ్మణులే 'ఇది చాలా ఎక్కువ' అన్నారు (ఆశ్వ. 62.3–5).
- ఉదాహరణ వాసుదేవుడు, బలదేవుడు, సాత్యకి, సత్యకుడు అభిమన్యునికి శ్రాద్ధం చేశారు; వారు అత్యంత దుఃఖంతో తపిస్తూ శాంతిని పొందలేకపోయారు (ఆశ్వ. 62.6).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 36 ఉదాహరణ KK 14-2-61-36

ఏవమాశ్వాసయిత్వైనాం కున్తీ యదుకులోద్వహ ।
విహాయ శోకం దుర్ధర్షం శ్రాద్ధమస్య హ్యకల్పయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 37 ఉదాహరణ KK 14-2-61-37

సమనుజ్ఞాప్య ధర్మజ్ఞం రాజానం భీమమేవ చ ।
యమౌ యమోపమౌ చైవ దదౌ దానాన్యనేకశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 38 ఉదాహరణ KK 14-2-61-38

తతః ప్రదాయ బహ్వీర్గా బ్రాహ్మణేభ్యో యదూద్వహ ।
సమాహూయ తు వార్ష్ణేయీ వైరాటీమబ్రవీదిదమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 14-2-62-1

ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు పుత్రస్య వచః శూరాత్మజస్తదా ।
విహాయ శోకం ధర్మాత్మా దదౌ శ్రాద్ధమనుత్తమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ KK 14-2-62-2

తథైవ వాసుదేవశ్చ స్వస్త్రీయస్య మహాత్మనః ।
దయితస్య పితుర్నిత్యమకరోదౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 14-2-62-3

షష్టిం శతసహస్రాణి బ్రాహ్మణానాం మహౌజసామ్ ।
విధివద్భోజయామాస భోజ్యం సర్వగుణాన్వితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 14-2-62-4

ఆచ్ఛాద్య చ మహాబాహుర్ధనతృష్ణామపానుదత్ ।
బ్రాహ్మణానాం తదా కృష్ణస్తదభూద్రోమహర్షణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 14-2-62-5

సువర్ణం చైవ గాశ్చైవ శయనాచ్ఛాదనాని చ ।
దీయమానం తదా విప్రః ప్రభూతమితి చాబ్రువన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 14-2-62-6

వాసుదేవోఽథ దాశార్హో బలదేవః ససాత్యకిః ।
అభిమన్యోస్తదా శ్రాద్ధమకుర్వన్సత్యకస్తదా ।
అతీవ దుఃఖసన్తప్తా న శమం చోపలేభిరే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.20

ఆ.21 వనవాసానికి ముందు ధృతరాష్ట్రుని శ్రాద్ధయజ్ఞం

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (విదురుడు, అర్జునుడు, భీముడు, యుధిష్ఠిరుల మాటలతో) ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ వనవాస దీక్ష పొందిన ధృతరాష్ట్రుడు కార్తిక పూర్ణిమ రాగానే వనానికి వెళ్లేముందు భీష్మ, ద్రోణ, సోమదత్త, బాహ్లీకులకు, తన పుత్రులందరికీ, హతులైన మిత్రులకు — అనుమతిస్తే జయద్రథునికి కూడా — శ్రాద్ధం పెట్టాలనుకుంటున్నాడని విదురుడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పాడు (ఆశ్ర. 12.3–5).
- ఉదాహరణ వృద్ధుడైన ధృతరాష్ట్రుడు సుహృదులందరికీ ఔర్ధ్వదేహికం ఇవ్వాలనుకుంటున్నాడని, అందుకు అనుమతించమని అర్జునుడు భీమునితో చెప్పాడు (ఆశ్ర. 12.9–10).
- ఉదాహరణ భీముడు అంగీకరించలేదు: భీష్మాదులకు ప్రేతకార్యం తామే ఇస్తామని, కర్ణునికి కుంతి ఇస్తుందని, ధృతరాష్ట్రుడు శ్రాద్ధాలు పెట్టకూడదని అన్నాడు (ఆశ్ర. 12.16–18).
- ఉదాహరణ యుధిష్ఠిరుడు ధృతరాష్ట్రునితో 'మీరు కోరినంత ధనం ఇవ్వండి' అని చెప్పి, పుత్రుల ఔర్ధ్వదేహికంగా బ్రాహ్మణులకు అగ్రహారాలు, రత్నాలు, గోవులు మొదలైనవి, దీనులకు, అంధులకు కూడా ఇవ్వవచ్చని అనుమతించాడు (ఆశ్ర. 14.10–12).
- ఉదాహరణ ధృతరాష్ట్రుడు ద్రోణ, భీష్మ, సోమదత్త, బాహ్లీకులను, దుర్యోధనుని, పుత్రులను, జయద్రథాదులను, సుహృదులను పేరుపేరునా సంకీర్తించి దానం చేశాడు; యుధిష్ఠిరుని అనుమతితో విస్తారమైన గోధనం, ధనరత్నాల దక్షిణలతో ఆ శ్రాద్ధయజ్ఞం జరిగింది (ఆశ్ర. 15.5–7).
- ఉదాహరణ యుధిష్ఠిరుని ఆజ్ఞతో వంద ఇవ్వమంటే వెయ్యి, వెయ్యికి పదివేలు ఇచ్చారు; మేఘం వర్షించినట్లు ధనధారలతో ధృతరాష్ట్రుడు బ్రాహ్మణులను తృప్తిపరిచాడు (ఆశ్ర. 15.9–11).
- ఉదాహరణ ఈ విధంగా పుత్రపౌత్రులకు, పితరులకు, తనకు, గాంధారికి కూడా ఔర్ధ్వదేహికం ఇచ్చాడు; అలసిపోయే వరకు దానం చేసి ఆ దానయజ్ఞాన్ని ముగించాడు (ఆశ్ర. 15.15–17).

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 15-1-12-3

ధృతరాష్ట్రో మహారాజో వనవాసాయ దీక్షితః ।
గమిష్యతి వనం రాజన్నాగతాం కార్తికీమిమామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 15-1-12-4

స త్వాం కురుకులశ్రేష్ఠ కిఞ్చిదర్థమభీప్సతి ।
శ్రాద్ధమిచ్ఛతి దాతుం స గాఙ్గేయస్య మహాత్మనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 15-1-12-5

ద్రోణస్య సోమదత్తస్య బాహ్లీకస్య చ ధీమతః ।
పుత్రాణాం చైవ సర్వేషాం యే చాన్యే సుహృదో హతాః ।
యది చాప్యనుజానీషే సైన్ధవాపశదస్య చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 9 ఉదాహరణ KK 15-1-12-9

భీమ రాజా పితా వృద్ధో వనవాసాయ దీక్షితః ।
దాతుమిచ్ఛతి సర్వేషాం సుహృదామౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 15-1-12-10

భవతా నిర్జితం విత్తం దాతుమిచ్ఛతి కౌరవః ।
భీష్మాదీనాం మహాబాహో తదనుజ్ఞాతుమర్హసి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 15-1-12-16

వయం భీష్మస్య దాస్యామః ప్రేతకార్యం తు ఫల్గున ।
సోమదత్తస్య నృపతేర్భూరిశ్రవస ఏవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 17 ఉదాహరణ KK 15-1-12-17

బాహ్లీకస్య చ రాజర్షేర్ద్రోణస్య చ మహాత్మనః ।
అన్యేషాం చైవ సుహృదాం కున్తీ కర్ణాయ దాస్యతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 18 ఉదాహరణ KK 15-1-12-18

శ్రాద్ధాని పురుషవ్యాఘ్ర మా ప్రదాత్కౌరవో నృపః ।
ఇతి మే వర్తతే బుద్ధిర్మా వో నన్దన్తు శత్రవః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 14, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 15-1-14-10

తద్దదాతు భవాన్విత్తం యావదిచ్ఛసి పార్థివ ।
త్వమీశ్వరో నో రాజ్యస్య ప్రాణానామపి భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 14, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 15-1-14-11

బ్రహ్మదేయాగ్రహారాంశ్చ పుత్రాణామౌర్ధ్వదేహికమ్ ।
ఇతో రత్నాని గాశ్చైవ దాసీదాసమజావికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 14, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 15-1-14-12

అర్చయిత్వా కురుశ్రేష్ఠో బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రయచ్ఛతు ।
దీనాన్ధకృపణేభ్యశ్చ తత్రతత్ర నృపాజ్ఞయా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 15-1-15-5

ఆదిశ్యాదిశ్య సర్వేభ్యో దదౌ స నృపసత్తమః ।
ద్రోణం సఙ్కీర్త్య భీష్మం చ సోమదత్తం చ బాహ్లికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 15-1-15-6

దుర్యోధనం చ రాజానం పుత్రాంశ్చైవ పృథక్పృథక్ ।
జయద్రథపురోగాంశ్చ సుహృదశ్చాపి సర్వశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 7 ఉదాహరణ KK 15-1-15-7

స శ్రాద్ధయజ్ఞో వవృతే బహుగోధనదక్షిణః ।
అనేకధనరత్నౌఘో యుధిష్ఠిరమతే తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 9 ఉదాహరణ KK 15-1-15-9

ఆజ్ఞాపయ కిమేతేభ్యః ప్రదేయం దీయతామితి ।
తదుపస్థితమేవాత్ర వచనాన్తే దదుస్తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 15-1-15-10

శతే దేయే దశశతం సహస్రం చాయుతం తథా ।
దీయతే వచనాద్రాజ్ఞః కున్తీపుత్రస్య ధీమతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 15-1-15-11

ఏవం స వసుధారాభిర్వర్షమాణో నృపామ్బుదః ।
తర్పయామాస విప్రాంస్తాన్వర్షన్భూమిమివామ్బుదః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ KK 15-1-15-15

గ్రామాగ్రహారద్వీపాఢ్యో మణిహేమజలార్ణవః ।
జగత్సంప్లావయామాస ధృతరాష్ట్రోడుపోద్ధతః ॥
ఏవం స పుత్రపౌత్రాణాం పితౄణామాత్మనస్తథా ।
గాన్ధార్యాశ్చ మహారాజ ప్రదదావౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 15-1-15-16

పరిశ్రాన్తో యదాసీత్స దదద్దానాన్యనేకశః ।
నివర్తయామాస తదా దానయజ్ఞం నరాధిపః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 17 ఉదాహరణ KK 15-1-15-17

ఏవం స రాజా కౌరవ్యశ్చక్రే దానమహాక్రతుమ్ ।
నటనర్తకలాస్యాఢ్యం బహ్వన్నరసదక్షిణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.21

ఆ.22 వనాగ్నిలో దహించబడిన ధృతరాష్ట్ర, గాంధారి, కుంతులకు ఉదకక్రియ, శ్రాద్ధాలు

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో; 41.1–9 నారదుడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం ధృతరాష్ట్రుడు వృథాగ్నితో దహించబడలేదు; తన సొంత అగ్నితోనే కూడి పరమగతిని పొందాడు, కాబట్టి శోకించవద్దని నారదుడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పాడు (ఆశ్ర. 41.1, 5, 7).
- నియమం సోదరులందరితో కలిసి వారికి ఉదకక్రియ చేయమని నారదుడు సూచించాడు (ఆశ్ర. 41.9).
- ఉదాహరణ యుధిష్ఠిరుడు సోదరులు, భార్యలతో బయలుదేరాడు; పౌరులు, జానపదులు ఏకవస్త్రంతో గంగకు వెళ్లారు; అందరూ నీటిలో దిగి యుయుత్సుని ముందుంచుకొని ధృతరాష్ట్రునికి, గాంధారి, కుంతులకు నామగోత్రాలతో విధివత్తుగా తోయం ఇచ్చారు (ఆశ్ర. 41.10–13).
- నియమం శౌచ (ఆశౌచ) కాలాన్ని పూర్తి చేస్తూ వారు నగరం వెలుపలే నివసించారు (ఆశ్ర. 41.13).
- ఉదాహరణ ధృతరాష్ట్రుడు దహించబడిన గంగాద్వారానికి విధి తెలిసిన విశ్వసనీయులను, ఇవ్వవలసినవి ఇచ్చి పంపి, అక్కడే చేయవలసిన కర్మలను చేయమని యుధిష్ఠిరుడు ఆజ్ఞాపించాడు (ఆశ్ర. 41.14–15).
- ఉదాహరణ నియమం పన్నెండవ రోజున శౌచం పూర్తి చేసుకుని యుధిష్ఠిరుడు దక్షిణలతో విధివత్తుగా వారికి శ్రాద్ధాలు పెట్టాడు (ఆశ్ర. 41.16).
- ఉదాహరణ ధృతరాష్ట్రుని ఉద్దేశించి బంగారం, వెండి, గోవులు, విలువైన శయ్యలు; గాంధారి, కుంతుల పేర్లు వేరువేరుగా సంకీర్తించి, బ్రాహ్మణుడు కోరినంత శయనం, భోజనం, యానం, మణిరత్నాలు, ధనం, వస్త్రాలు దానం చేశాడు (ఆశ్ర. 41.17–20).
- ఉదాహరణ అనేక శ్రాద్ధాలు ఇచ్చిన తరువాత యుధిష్ఠిరుడు హస్తినాపురంలో ప్రవేశించాడు (ఆశ్ర. 41.21).
- ఉదాహరణ గంగాద్వారానికి వెళ్లినవారు వారి కుల్యాలను (అస్థులను) సంకల్పించి, పుష్పగంధాలతో యథావిధిగా అర్చించి, వాటిని చేర్చి తిరిగి వచ్చి రాజుకు తెలిపారు (ఆశ్ర. 41.22–23).

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 1 నియమం పుణ్యం KK 15-3-41-1

నాసౌ వృథాఽగ్నినా దగ్ధో యథా తత్ర శ్రుతం మయా ।
వైచిత్రవీర్యో నృపతిర్న తే శోచ్యో నరాధిప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 9 నియమం KK 15-3-41-9

కర్తుమర్హసి రాజేన్ద్ర తేషాం త్వముదకక్రియామ్ ।
భ్రాతృభిః సహితః సర్వైరేతదత్ర విధీయతామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 15-3-41-10

తతః స పృథివీపాలః పాణ్డవానాం ధురన్ధరః ।
నిర్యయౌ సహసోదర్యః సదారశ్చ నరర్షభః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 15-3-41-11

పౌరజానపదాశ్చైవ రాజభక్తిపురస్కృతాః ।
గఙ్గాం ప్రజగ్ముర్అభితో వాససైకేన సంవృతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 15-3-41-12

తతోఽవగాహ్య సలిలే సర్వే తు కురుపుఙ్గవాః ।
యయుత్సుమగ్రతః కృత్వా దదుస్తోయం మహాత్మనే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ నియమం KK 15-3-41-13

గాన్ధార్యాశ్చ పృథాయాశ్చ విధివన్నామగోత్రతః ।
శౌచం నివర్తయన్తస్తే తత్రోషుర్నగరాద్బహిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22 ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ KK 15-3-41-14

ప్రేషయామాస స నరాన్విధిజ్ఞానాప్తకారిణః ।
గఙ్గాద్వారం కురుశ్రేష్ఠో యత్ర దగ్ధోఽభవన్నృపః ।

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ KK 15-3-41-15

తత్రైవ తేషాం తుల్యాని గఙ్గాద్వారేఽన్వశాత్తదా ।
కర్తవ్యానీతి పురుషాన్దత్తదేయాన్మహీపతిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ నియమం KK 15-3-41-16

ద్వాదశేఽహని తేభ్యః స కృతశౌచో నరాధిపః ।
దదౌ శ్రాద్ధాని విధివద్దక్షిణావన్తి పాణ్డవః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 17 ఉదాహరణ KK 15-3-41-17

ధృతరాష్ట్రం సముద్దిశ్య దదౌ స పృథివీపతిః ।
సువర్ణం రజతం గాశ్చ శయ్యాశ్చ సుమహాధనాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 18 ఉదాహరణ KK 15-3-41-18

గాన్ధార్యాశ్చైవ తేజస్వీ పృథాయాశ్చ పృథక్పృథక్ ।
సఙ్కీర్త్య నామనీ రాజా దదౌ దానమనుత్తమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ KK 15-3-41-19

యో యదిచ్ఛతి యావచ్చ తావత్స లభతే ద్విజః ।
శయనం భోజనం యానం మణిరత్నమథో ధనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 20 ఉదాహరణ KK 15-3-41-20

యానమాచ్ఛాదనం భోగాన్దాసీశ్చ సమలఙ్కృతాః ।
దదౌ రాజా సముద్దిశ్య తయోర్మాత్రోర్మహీపతిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 21 ఉదాహరణ KK 15-3-41-21

తతః స పృథివీపాలో దత్త్వా శ్రాద్ధాన్యనేకశః।
ప్రవివేశ పునర్ధీమాన్నగరం వారణాహ్వయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 22 ఉదాహరణ KK 15-3-41-22

తే చాపి రాజవచనాత్పురుషా యే గతాఽభవన్ ।
సఙ్కల్ప్య తేషాం కుల్యాని పునః ప్రత్యాగమంస్తతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › నారదాగమనపర్వం › అధ్యాయం 41, శ్లోకం 23 ఉదాహరణ KK 15-3-41-23

మాల్యైర్గన్ధైశ్చ వివిధైరర్చయిత్వా యథావిధి ।
కుల్యాని తేషాం సంయోజ్య తదాచఖ్యుర్మహీపతేః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.22

ఆ.23 వసుదేవునికి పితృమేధం, బలరామ-కృష్ణుల దహనం — అర్జునుని ద్వారా

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (16.7.21: వసుదేవుడు అర్జునునితో, శ్రీకృష్ణుని మాటలను చెబుతూ) ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ అర్జునుడు వచ్చి స్త్రీలకు, బాలలకు ఏర్పాట్లు చేసి, మీకు ఔర్ధ్వదేహికం కూడా చేస్తాడని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పినట్లు వసుదేవుడు అర్జునునికి తెలిపాడు (మౌస. 7.21).
- ఉదాహరణ వసుదేవుడు జీవించి ఉన్నప్పుడు ఆయనకు ప్రియమైన ప్రదేశాన్ని ఎంచుకొని అక్కడ పితృమేధం చేశారు (మౌస. 8.23).
- ఉదాహరణ ఆయన నలుగురు భార్యలు చితిని అధిరోహించారు; అర్జునుడు ఆయనను వారితో కలిపి చందనాది గంధాలతో దహింపజేశాడు; సామగానం, రోదనల ధ్వని వినిపించింది (మౌస. 8.24–26).
- ఉదాహరణ వజ్రుడు మొదలైన వృష్ణి-అంధక కుమారులు, ఆ మహాత్ముని స్త్రీలు ఉదకం ఇచ్చారు (మౌస. 8.27).
- ఉదాహరణ ధర్మలోపం లేకుండా ఆ కర్మను చేయించి, అర్జునుడు వృష్ణులు నశించిన చోటుకు వెళ్లి, ప్రాధాన్యక్రమంగా అందరికీ క్రియలు చేశాడు (మౌస. 8.28–30).
- ఉదాహరణ బలరాముడు, వాసుదేవుల శరీరాలను వెతికి, విశ్వసనీయులైన పురుషులతో దహనం చేయించాడు (మౌస. 8.32).
- ఉదాహరణ నియమం వారందరికీ విధివత్తుగా ప్రేతకార్యాలు చేసి, ఏడవ రోజున అర్జునుడు రథమెక్కి వెంటనే బయలుదేరాడు (మౌస. 8.33).

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 7, శ్లోకం 21 ఉదాహరణ KK 16-1-7-21

స స్త్రీషు ప్రాప్తకాలాసు పాణ్డవో బాలకేషు చ ।
ప్రతిపత్స్యతి బీభత్సుర్భవతశ్చైర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 23 ఉదాహరణ KK 16-1-8-23

యస్తు దేశః ప్రియస్తస్య జీవతోఽభూన్మహాత్మనః ।
తత్రైనముపసఙ్కల్ప్య పితృమేధం ప్రచక్రిరే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 24 ఉదాహరణ KK 16-1-8-24

తం చితాగ్నిగతం వీరం శూరపుత్రం వరాఙ్గనాః ।
తతోఽన్వారురుహుః పత్న్యశ్చతస్రః పతిలోకగాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 25 ఉదాహరణ KK 16-1-8-25

తం వై చతసృభిః స్త్రీభిరన్వితం పాణ్డునన్దనః ।
అదాహయచ్చన్దనైశ్చ గన్ధైరుచ్చావచైరపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 26 ఉదాహరణ KK 16-1-8-26

తతః ప్రాదురభూచ్ఛబ్దః సమిద్ధస్య విభావసోః ।
సామగానాం చ నిర్ఘోషో నరాణాం రుదతామపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 27 ఉదాహరణ KK 16-1-8-27

తతో వజ్రప్రధానాస్తే వృష్ణ్యన్ధకకుమారకాః ।
సర్వే చైవోదకం చక్రుః స్త్రియశ్చైవ మహాత్మనః ।

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 28 ఉదాహరణ KK 16-1-8-28

అలుప్తధర్మస్తం ధర్మం కారయిత్వా స ఫల్గునః ।
జగామ వృష్ణయో యత్ర వినష్టా భరతర్షభ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 29 ఉదాహరణ KK 16-1-8-29

స తాన్దృష్ట్వా నిపతితాన్కదనే భృశదుఃఖితః ।
బభూవాతీవ కౌరవ్యః ప్రాప్తకాలం చకార హ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 30 ఉదాహరణ KK 16-1-8-30

యథాప్రధానతశ్చైవ చక్రే సర్వాస్తథా క్రియాః ।
యే హతా బ్రహ్మశాపేన ముసలైరేరకోద్భవైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 32 ఉదాహరణ KK 16-1-8-32

తతః శరీరే రామస్య వాసుదేవస్య చోభయోః ।
అన్వీక్ష్య దాహయామాస పురుషైరాప్తకారిభిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.23

మహాభారతం › మౌసలపర్వం › › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 33 ఉదాహరణ నియమం KK 16-1-8-33

స తేషాం విధివత్కృత్వా ప్రేతకార్యాణి పాణ్డవః ।
సప్తమే దివసే ప్రాయాద్రథమారుహ్య సత్వరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.23

ఆ.24 మహాప్రస్థానానికి ముందు యుధిష్ఠిరుని ఉదకం, శ్రాద్ధాలు

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ మహాప్రస్థానానికి ముందు యుధిష్ఠిరుడు సోదరులతో కలిసి వాసుదేవునికి, వృద్ధుడైన మేనమామకు, బలరామాదులకు శ్రద్ధగా ఉదకం ఇచ్చి, అందరినీ ఉద్దేశించి విధివత్తుగా శ్రాద్ధాలు చేశాడు (మహాప్ర. 1.10–11).
- ఉదాహరణ హరిని ఉద్దేశించి వ్యాసుడు, నారదుడు, మార్కండేయుడు, భారద్వాజుడు, యాజ్ఞవల్క్యులకు శార్ఙ్గి నామాన్ని కీర్తిస్తూ రుచికరమైన భోజనం పెట్టాడు; బ్రాహ్మణులకు రత్నాలు, వస్త్రాలు, గ్రామాలు, అశ్వాలు, రథాలు దానం చేశాడు (మహాప్ర. 1.12–13).

మహాభారతం › మహాప్రస్థానికపర్వం › › అధ్యాయం 1, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 17-1-1-10

ఇత్యుక్త్వా ధర్మరాజః స వాసుదేవస్య ధీమతః ।
మాతులస్య చ వృద్ధస్య రామాదీనాం తథైవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.24

మహాభారతం › మహాప్రస్థానికపర్వం › › అధ్యాయం 1, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 17-1-1-11

భ్రాతృభిః సహ ధర్మాత్మా కృత్వోదకమతన్ద్రితః ।
శ్రాద్ధాన్యుద్దిశ్య సర్వేషాం చకార విదివత్తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.24

మహాభారతం › మహాప్రస్థానికపర్వం › › అధ్యాయం 1, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 17-1-1-12

ద్వైపాయనం నారదం చ మార్కణ్డేయం తపోధనమ్ ।
భారద్వాజం యాజ్ఞవల్క్యం హరిముద్దిశ్య యత్నవాన్ ।
అభోజయత్స్వాదు భోజ్యం కీర్తయిత్వా చ శార్ఙ్గిణం ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.24

మహాభారతం › మహాప్రస్థానికపర్వం › › అధ్యాయం 1, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 17-1-1-13

దదౌ రత్నాని వాసాంసి గ్రామానశ్వాన్రథాంస్తథా ।
స్త్రియశ్చ ద్విజముఖ్యేభ్యస్తదా శతసహస్రశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.24

ఆ.25 నృసింహుని ఆజ్ఞతో ప్రహ్లాదుడు తండ్రికి చేసిన ప్రేతకార్యాలు

వక్త / కథనం: నృసింహస్వామి ప్రహ్లాదునితో; నారదుడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం పవిత్రుడైన తన తండ్రికి ప్రేతకార్యాలన్నింటినీ సంపూర్ణంగా చేయమని నృసింహస్వామి ప్రహ్లాదుని ఆజ్ఞాపించాడు; తన అంగస్పర్శ వల్ల పవిత్రుడై, సత్పుత్రుడు కలిగిన ఆ తండ్రి ఉత్తమ లోకాలకు వెళ్తాడని చెప్పాడు (భాగ. 7.10.23).
- ఉదాహరణ భగవంతుడు చెప్పినట్లే ప్రహ్లాదుడు తండ్రికి సాంపరాయిక (పరలోక) కర్మను చేశాడు; తరువాత బ్రాహ్మణోత్తములచే అభిషిక్తుడై రాజ్యం చేశాడు (భాగ. 7.10.25).

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 10 › శ్లోకం 23 నియమం పుణ్యం భాగ. 7.10.23

కురు త్వం ప్రేతకార్యాణి పితుః పూతస్య సర్వశః।
మదఙ్గస్పర్శనేనాఙ్గ లోకాన్ యాస్యతి సుప్రజాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఆ.25 ↵ సూచి.5

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 10 › శ్లోకం 25 ఉదాహరణ భాగ. 7.10.25

ప్రహ్లాదోఽపి తథా చక్రే పితుర్యత్ సామ్పరాయికమ్। యథాఽఽహ భగవాన్ రాజన్నభిషిక్తో ద్విజోత్తమైః।
ప్రహ్లాదస్తు తథాఽకార్షీద్ రాజ్యం నిహతకణ్టకమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.25 ↵ సూచి.5

ఆ.26 అడవిలో అర్చి తన భర్త పృథు మహారాజుకు చేసిన చితి ఏర్పాటు, ఉదకదానం

వక్త / కథనం: మైత్రేయుడు విదురునితో ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ పృథు మహారాజు భార్య అర్చి సుకుమారి, నేలపై కాలినడకకు తగినది అయినా భర్తను అనుసరించి అడవికి వెళ్లింది (భాగ. 4.23.19).
- ఉదాహరణ భర్త దేహం చైతన్యం కోల్పోయినదని గమనించి, కొంచెం విలపించి, ఆ సాధ్వి పర్వత శిఖరంపై చితిని ఏర్పాటు చేసి భర్త దేహాన్ని దానిపై ఉంచింది (భాగ. 4.23.21).
- ఉదాహరణ చేయవలసిన క్రియను పూర్తి చేసి, నదీజలంలో స్నానం చేసి, ఉదారకర్ముడైన భర్తకు ఉదకం (జలాంజలి) ఇచ్చింది (భాగ. 4.23.22).

శ్రీమద్భాగవతం › చతుర్థస్కంధం › అధ్యాయం 23 › శ్లోకం 19 ఉదాహరణ భాగ. 4.23.19

అర్చిర్నామ మహారాజ్ఞీ తత్పత్న్యనుగతా వనమ్।
సుకుమార్యతదర్హా చ యత్ పద్భ్యాం స్పర్శనం భువః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.26

శ్రీమద్భాగవతం › చతుర్థస్కంధం › అధ్యాయం 23 › శ్లోకం 21 ఉదాహరణ భాగ. 4.23.21

దేహం విపన్నాఖిలచేతనాదికం పత్యుః పృథివ్యా దయితస్య చాత్మనః।
ఆలక్ష్య కిఞ్చిచ్చ విలప్య సా సతీ చితామథారోపయదద్రిసానుని॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.26 ↵ సూచి.4

శ్రీమద్భాగవతం › చతుర్థస్కంధం › అధ్యాయం 23 › శ్లోకం 22 ఉదాహరణ భాగ. 4.23.22

విధాయ కృత్యం హ్రదినీజలాప్లుతా దత్త్వోదకం భర్తురుదారకర్మణః।
నత్వా దివిస్థాంస్త్రిదశాంస్త్రిః పరీత్య వివేశ వహ్నిం ధ్యాయతీ భర్తృపాదమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.26 ↵ సూచి.4

ఆ.27 బకరాజు రాజధర్మునికి రాక్షసరాజు చేయించిన దహనసంస్కారం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (ఉదాహరణ)

- **ఉదాహరణ** రాక్షసరాజు ముందు రాజధర్ముని అస్థిపంజరం (కంకాళం) ఉంచబడింది; దానిని చూసి ఆ రాజు మంత్రులతో, పరివారంతో సహా విచారగ్రస్తుడయ్యాడు (శాంతి. 171.16).
- **ఉదాహరణ** విద్వాంసుడైన ఆ రాజు రాజధర్మునికి సంస్కారం చేయించాడు; అనేక సుగంధాలతో పూజించి, వ్యగ్రత లేకుండా దహనం చేయించాడు (శాంతి. 172.1).
- **ఉదాహరణ** రాక్షసరాజు ఆ పక్షిరాజును దహించినప్పుడు, చితి ప్రక్కన ఉన్న సురభి నోటి నుండి జారిన పాలనురుగు గాలికి కొట్టుకువచ్చి రాజధర్ముని చితిపై పడింది; ఆ అమృతంతో తడిసి, ఇంద్రదేవుని వాక్కు వల్ల బకరాజు మళ్ళీ బ్రతికాడు (శాంతి. 172.2, 172.8–9).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › ఆపద్ధర్మపర్వం › అధ్యాయం 171, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 12-2-171-16

తతశ్చితాం బకపతేః కారయామాస రాక్షసః ।
రత్నైర్గన్ధైశ్చ బహుభిర్వస్త్రైశ్చ సమలఙ్కృతామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.27

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › ఆపద్ధర్మపర్వం › అధ్యాయం 172, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 12-2-172-1

విద్వాన్సంస్కారయామాస పార్థివో రాజధర్మణః ।
గన్ధైర్బహుభిరవ్యగ్రో దాహయామాస పూజితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.27

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › ఆపద్ధర్మపర్వం › అధ్యాయం 172, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ KK 12-2-172-2

తస్య దేవస్య వచనాదిన్ద్రస్య బకరాడిహ ।
తేనైవామృతసిక్తాశ్చ పునః సఞ్జీవితో బకః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.27

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › ఆపద్ధర్మపర్వం › అధ్యాయం 172, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ KK 12-2-172-8

దగ్ధే రాక్షసరాజేన ఖగరాజే ప్రతాపినా ।
చితాయాః పార్శ్వతో దోగ్ధ్రీ సురభిర్జీవయచ్చ తమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.27

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › ఆపద్ధర్మపర్వం › అధ్యాయం 172, శ్లోకం 9 ఉదాహరణ KK 12-2-172-9

తస్యా వక్త్రాచ్చ్యుతః ఫేనో దుగ్ధమాత్రస్తదాఽనఘ ।
సమీరణాహృతో యాతశ్చితాం తాం రాజధర్మణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.27

ఆ.28 పన్నెండేళ్ల కరువులోనూ సారస్వతుని పితృతర్పణం

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (బలరాముని తీర్థయాత్ర) (ఉదాహరణ)

- **ఉదాహరణ** పన్నెండేళ్ల భయంకరమైన అనావృష్టి వచ్చి, ఆకలితో మహర్షులందరూ జీవనం కోసం అన్ని దిక్కులకు పారిపోయారు (శల్య. 52.36–37).
- **ఉదాహరణ** సారస్వత ముని కూడా వెళ్లాలనుకోగా, 'ఇక్కడి నుండి వెళ్లవద్దు, నీకు ఆహారం నేను ఎప్పుడూ ఇస్తాను' అని సరస్వతీ నది చెప్పింది (శల్య. 52.38–39).
- **ఉదాహరణ** ఆ కరువులోనూ సారస్వతుడు పితృదేవతలకు, దేవతలకు తర్పణం చేస్తూ, నిత్యం ఆహారం తీసుకుంటూ ప్రాణాలను, వేదాలను నిలుపుకున్నాడు (శల్య. 52.40).

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 52, శ్లోకం 36 ఉదాహరణ KK 9-2-52-36

అథ కాలే వ్యతిక్రాన్తే మహత్యతిభయఙ్కరీ ।
అనావృష్టిరనుప్రాప్తా రాజన్ద్వాదశవార్షికీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.28

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 52, శ్లోకం 37 ఉదాహరణ KK 9-2-52-37

తస్యాం ద్వాదశవార్షిక్యామనావృష్ట్యాం మహర్షయః ।
వృత్త్యర్థం ప్రాద్రవన్రాజన్క్షుధార్తాః సర్వతోదిశమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.28

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 52, శ్లోకం 38 ఉదాహరణ KK 9-2-52-38

దిగ్భ్యస్తాన్స్రుద్రుతాన్దృష్ట్వా మునిః సారస్వతస్తదా ।
గమనాయ మతిం చక్రే తం ప్రోవాచ సరస్వతీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.28

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 52, శ్లోకం 39 ఉదాహరణ KK 9-2-52-39

న గన్తవ్యమితః పుత్ర తవాహారమహం సదా ।
దాస్యామి మత్స్యప్రవరానుష్యతామిహ భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.28

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 52, శ్లోకం 40 ఉదాహరణ KK 9-2-52-40

ఇత్యుక్తస్తర్పయామాస స పితౄన్దేవతాస్తథా ।
ఆహారమకరోన్నిత్యం ప్రాణాన్వేదాంశ్చ ధారయన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఆ.28

ఆ.29 శూద్ర తాపసుడు చేసిన పితృకార్యం – ఉపదేశించిన ఋషికి కలిగిన ఫలం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో; 54–55 శ్లోకాలు రాజు (పూర్వజన్మలో శూద్రుడు) పురోహితునితో ఉదాహరణ నియమం పాపం

- ఉదాహరణ ఒక శూద్రుడు (తన వద్దకు వచ్చిన) ఆ తాపసునితో 'పితృకార్యం చేయబోతున్నాను, ఆ విషయంలో నన్ను అనుగ్రహించండి' అని కోరాడు; ఆ విప్రుడు 'అలాగే' అని అంగీకరించాడు (అను. 31.27–28).
- ఉదాహరణ ఆ శూద్రుడు శుచియై ఋషికి పాద్యం తెచ్చి, దర్భలు, అడవి ఓషధులు, పవిత్రమైన ఆసనం, బృసి (దర్భాసనం) సమకూర్చాడు (అను. 31.28–29).
- ఉదాహరణ నియమం దక్షిణ దిక్కుకు తిరిగి, తల పడమర వైపుగా ఉండేలా బృసిని అన్యాయంగా (విధి విరుద్ధంగా) వేయడం చూసి, ఋషి 'దీనిని తూర్పు వైపు తల ఉండేలా వేయి; నీవు శుచియై ఉత్తరాభిముఖంగా కూర్చో' అని చెప్పాడు; శూద్రుడు అలాగే చేశాడు (అను. 31.30–31).
- ఉదాహరణ దర్భలు, అర్ఘ్యం మొదలుగా హవ్య-కవ్య విధానం అంతా ఆ ఋషి ఉపదేశించగా, శూద్రుడు దానిని యథావిధిగా పాటించి పితృకార్యం పూర్తిచేసి ఋషిని పంపించాడు (అను. 31.32–33).
- ఉదాహరణ తరువాతి జన్మలో రాజుగా పుట్టిన ఆ శూద్రుడు, తండ్రి మరణించిన తరువాత శౌచం (అశౌచ నివృత్తి) పూర్తి చేసుకొని పట్టాభిషిక్తుడయ్యాడు (అను. 31.38).
- పాపం పూర్వం పితృకార్యంలో బృసి, దర్భలు, హవ్యం, కవ్యం విషయంలో (తనకు) ఉపదేశం చేసిన ఆ కర్మదోషం వల్లనే ఆ ఋషి పురోహితునిగా పుట్టాడని రాజు చెప్పాడు (అను. 31.54–55).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 27 ఉదాహరణ KK 13-1-31-27

అథ తం తాపసం శూద్రః సోఽబ్రవీద్భరతర్షభ ।
పితృకార్యం కరిష్యామి తత్ర మేఽనుగ్రహం కురు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 28 ఉదాహరణ KK 13-1-31-28

బాఢమిత్యేవ తం విప్ర ఉవాచ భరతర్షభ ।
శుచిర్భూత్వా స శూద్రస్తు తస్యర్షేః పాద్యమానయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29 ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 29 ఉదాహరణ KK 13-1-31-29

అథ దర్భాంశ్చ వన్యాంశ్చ ఓషధీర్భరతర్షభ ।
పవిత్రమాసనం చైవ బృసీం చ సముపానయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 30 ఉదాహరణ నియమం KK 13-1-31-30

అథ దక్షిణమావృత్య బృసీం చరమశైర్షికీమ్ ।
కృతామన్యాయతో దృష్ట్వా తం శూద్రమృషిరబ్రవీత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 31 ఉదాహరణ నియమం KK 13-1-31-31

కురుష్వైతాం పూర్వశీర్షాం భవాంశ్చోదఙ్ముఖః శుచిః ।
స చ తత్కృతవాఞ్ఛూద్రః సర్వం యదృషిరబ్రవీత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 32 ఉదాహరణ KK 13-1-31-32

యథోపదిష్టం మేధావీ దర్భాద్యాది యథాతథమ్ ।
హవ్యకవ్యవిధిం కృత్స్నముక్తం తేన తపస్వినా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 33 ఉదాహరణ KK 13-1-31-33

ఋషిణా పితృకార్యేషు సదా ధర్మపథే స్థితః ।
పితృకార్యే కృతే చాపి విసృష్టః స జగామ హ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 38 ఉదాహరణ KK 13-1-31-38

పితర్యుపరతే చాపి కృతశౌచస్తు పార్థివః ।
అభిషిక్తః ప్రకృతిభీ రాజపుత్రః స పార్థివః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 54 పాపం KK 13-1-31-54

ప్రీయతా హి తదా బ్రహ్మన్మమానుగ్రహబుద్ధినా ।
పితృకార్యే త్వయా పూర్వముపదేశః కృతోఽనఘ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 31, శ్లోకం 55 పాపం KK 13-1-31-55

వృస్యాం దర్భేషు హవ్యే చ కవ్యే చ మునిసత్తమ ।
ఏతేన కర్మదోషేణ పురోధాస్త్వమజాయథాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.29

(ఇ) ఉల్లంఘనకు పాపం, దుర్గతి

ప్రేతకర్మ (అంత్యక్రియలు) చేయకపోతే — కర్తకు పాపం, మృతునికి దుర్గతి

ఇ.1 ఉదకక్రియ లేనిదే సగరపుత్రులకు గతి లేదు

వక్త / కథనం: భగీరథుడు గంగతో (లోమశుడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది) నియమం పాపం

- పాపం కపిల దేవుని సమీపించి క్షణంలో మరణించిన ఆ సగరపుత్రులకు, అలా నశించినవారికి స్వర్గవాసం లేదు (అర. 108.18).
- నియమం పాపం 'మహానదీ, ఆ శరీరాలను నీవు జలాలతో అభిషేకించనంత వరకు ఆ సాగరులకు గతి లేదు' (అర. 108.19).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 18 పాపం KK 3-6-108-18

కపిలం దేవమాసాద్య క్షణేన నిధనం గతాః ।
తేషామేవం వినష్టానాం స్వర్గే వాసో న విద్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.1

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 19 నియమం పాపం KK 3-6-108-19

యావత్తాని శరీరాణి త్వం జలైర్నాభిషిఞ్చసి ।
తావత్తేషాం గతిర్నాస్తి సాగరాణాం మహానది ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.1

శ్రాద్ధ-తర్పణాలు చేయకపోతే కలిగే పాపం

ఇ.2 సంతతి లేకపోతే పిండం తెగిపోవడం, పితృదేవతల దుఃఖం

వక్త / కథనం: వివిధ వక్తలు (సౌతి, శకుంతల, బ్రాహ్మణ కుటుంబం, సత్యవతి, పాండవు) ఉదాహరణ నియమం పాపం పుణ్యం

- ఉదాహరణ పాపం జరత్కారుడు తన పితృదేవతలు గోతిలో తలక్రిందులుగా వేలాడుతూ ఉండటం చూశాడు; సంతానం క్షీణించడం వల్ల అశుచి నరకంలో పడుతున్నామని, భార్యను స్వీకరించి సంతానం కనమని చెప్పమని వారు కోరారు (ఆది. 45.3; 45.13; 45.22).
- నియమం పుణ్యం సంతానం పూర్వులైన ప్రేతులను, పితామహులను తరింపజేస్తుంది; 'పుత్' అనే నరకం నుండి తండ్రిని రక్షించేవాడు కాబట్టి 'పుత్రుడు' అని స్వయంభువు చెప్పాడు (ఆది. 98.19–20).
- నియమం పుణ్యం ధర్మకృత్యాలు నిర్వహించే పుత్రులు పుట్టి ధర్మనౌకలై పితృదేవతలను నరకం నుండి రక్షిస్తారు (ఆది. 99.27).
- నియమం పుత్రుడు 'పిండోదక నిధి' అని ఏకచక్రా బ్రాహ్మణుడు చెప్పాడు (ఆది. 171.60).
- నియమం పాపం తండ్రి, తమ్ముడు ఇద్దరూ లేకుంటే పితృదేవతలకు పిండం తెగిపోతుంది, అది వారికి అప్రియం; తండ్రి జీవిస్తే సంతానం, పిండం నిలుస్తాయని బ్రాహ్మణ కన్య చెప్పింది (ఆది. 173.8; 173.10).
- ఉదాహరణ శంతనునికి పిండవిచ్ఛేదం కాకుండా ఎలా అని సత్యవతి చింతించింది; 'పిండం, కీర్తి, సంతానం నీపైనే నిలిచాయి' అని భీష్మునితో అంది (ఆది. 63.55; 112.3).
- ఉదాహరణ తనకు, పూర్వులకు పిండం నశించకుండా ఉండేందుకు మాద్రికి సంతానం కలిగేలా చేయమని పాండవు కుంతిని కోరాడు (ఆది. 133.10).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › ఆస్తీకపర్వం › అధ్యాయం 45, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ పాపం KK 1-5-45-3

వాయుభక్షో నిరాహారః శుష్యన్నహరహర్మునిః ।
సం దదర్శ పితౄన్గర్తే లమ్బమానానధోముఖాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › ఆస్తీకపర్వం › అధ్యాయం 45, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ పాపం KK 1-5-45-13

అస్తి నస్తాత తపసః ఫలం ప్రవదతాం వర ।
సంతానప్రక్షయాద్బ్రహ్మన్పతామో నిరయేఽశుచౌ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › ఆస్తీకపర్వం › అధ్యాయం 45, శ్లోకం 22 ఉదాహరణ పాపం KK 1-5-45-22

పితరస్తేఽవలమ్బన్తే గర్తే దీనా అధోముఖాః ।
సాధు దారాన్కురుష్వేతి ప్రజాయస్వేతి చాభి భోః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 98, శ్లోకం 19 నియమం పుణ్యం KK 1-7-98-19

యదాగమవతః పుంసస్తదపత్యం ప్రజాయతే ।
తత్తారయతి సన్తత్యా పూర్వప్రేతాన్పితామహాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 98, శ్లోకం 20 నియమం పుణ్యం KK 1-7-98-20

పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్పితరం త్రాయతే సుతః ।
తస్మాత్పుత్ర ఇతి ప్రోక్తః పూర్వమేవ స్వయమ్భువా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 99, శ్లోకం 27 నియమం పుణ్యం KK 1-7-99-27

ధర్మకృత్యవహా నౄణాం మనసః ప్రీతివర్ధనాః ।
త్రాయన్తే నరకాజ్జాతాః పుత్రా ధర్మప్లవాః పితౄన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › బకవచపర్వం › అధ్యాయం 171, శ్లోకం 60 నియమం KK 1-10-171-60

మమ పిణ్డోదకనిధిం కథం త్యక్ష్యామి పుత్రకమ్ ।
త్యాగోఽయం మమ సమ్ప్రాప్తో మమ వా మే సుతస్య వా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › బకవధపర్వం › అధ్యాయం 173, శ్లోకం 8 నియమం పాపం KK 1-10-173-8

తాతేపి హి గతే స్వర్గం వినష్టే చ మమానుజే ।
పిణ్డః పితౄణాం వ్యుచ్ఛిద్యేత్తత్తేషాం విప్రియం భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › బకవధపర్వం › అధ్యాయం 173, శ్లోకం 10 నియమం పాపం KK 1-10-173-10

త్వయి త్వరోగే నిర్ముక్తో మాతా భ్రాతా చ మే శిశుః ।
సన్తానశ్చైవ పిణ్డశ్చ ప్రతిష్ఠాస్యత్యసంశయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › అంశావతరణపర్వం › అధ్యాయం 63, శ్లోకం 55 ఉదాహరణ KK 1-6-63-55

తతః సత్యవతీ చిన్తయామాస కథం ను ఖలు శన్తనోః పిణ్డవిచ్ఛేదో న స్యాదితి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 112, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 1-7-112-3

దుఃఖార్దితా తు సా దేవీ మజ్జన్తీ శోకసాగరే ।
శన్తనోర్ధర్మనిత్యస్య కౌరవ్యస్య యశస్వినః ।
త్వయి పిణ్డశ్చ కీర్తిశ్చ సన్తానశ్చ ప్రతిష్ఠితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 133, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 1-7-133-10

మమ చాపిణ్డనాశాయ పూర్వేషాం చ మహాత్మనామ్ ।
మత్ప్రియార్థం చ కల్యాణి కురు కల్యాణముత్తమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.2

ఇ.3 అష్టకాదులతో పితృపూజ చేయకపోవడం మొదలైన దోషాలకు సంతానలేమి

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో (నియమం) (పాపం)

- **నియమం** కొందరు ఎంత ప్రయత్నించినా సంతానం పొందకపోవడానికి కారణం ఏమిటని ఉమాదేవి అడిగింది (అను. 221.11).
- **పాపం** పూర్వం ప్రాణులపై నిర్దయగా ప్రవర్తించినవారు, గురుద్వేషులు, ఇతరుల పుత్రులపై అసూయపడేవారు, శాస్త్రోక్తంగా అష్టకాదులతో పితృపూజ చేయనివారు — మళ్ళీ మనుష్యజన్మ పొందినప్పుడు సంతానం లేనివారవుతారు, పుత్రశోకం అనుభవిస్తారు (అను. 221.12–14).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 221, శ్లోకం 11 **నియమం** KK 13-1-221-11

ఉమోవాచ —

।
భగవన్మానుషాः కేచిన్నిరపత్యాः సుదుःఖితాः ।
యతన్తో న లభన్త్యేవ అపత్యాని యతస్తతः ।
కేన కర్మవిపాకేన తన్మే శంసితుమర్హసి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 221, శ్లోకం 12 **పాపం** KK 13-1-221-12

యే పురా మనుజా దేవి సర్వప్రాణిషు నిర్దయాः ।
ఘ్నన్తి బాలాంశ్చ భుఞ్జన్తే మృగాణాం పక్షిణామపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 221, శ్లోకం 13 **పాపం** KK 13-1-221-13

గురువిద్వేషిణశ్చైవ పరపుత్రాభ్యసూయకాः ।
పితృపూజాం న కుర్వన్తి యథోక్తాం చాష్టకాదిభిः ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 221, శ్లోకం 14 **పాపం** KK 13-1-221-14

ఏవంయుక్తసమాచారాः పునర్జన్మని శోభనే ।
మానుష్యం వా చిరాత్ప్రాప్య నిరపత్యా భవన్తి తే ।
పుత్రశోకయుతాశ్చాపి నాస్తి తత్ర విచారణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.3

ఇ.4 కులనాశనం వల్ల పిండోదక క్రియలు లోపించి పితరుల పతనం

వక్త / కథనం: అర్జునుడు శ్రీకృష్ణునితో (భగవద్గీత) (పాపం)

- **పాపం** కులనాశనం చేసినవారి వల్ల కలిగే సంకరం వారిని, వారి కులాన్ని నరకానికే చేరుస్తుంది; పిండోదక క్రియలు లోపించిన వారి పితరులు పతనమవుతారు (భీష్మ. 25.42).

మహాభారతం › భీష్మపర్వం › భగవద్గీతాపర్వం › అధ్యాయం 25, శ్లోకం 42 **పాపం** KK 6-3-25-42

సఙ్కరో నరకాయైవ కులఘ్నానాం కులస్య చ ।
పతన్తి పితరో హ్యేషాం లుప్తపిణ్డోదకక్రియాः ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.4

ఇ.5 పితరులకు శ్రాద్ధం పెట్టనివాడు మూఢుడు

వక్త / కథనం: విదురుడు ధృతరాష్ట్రునితో పాపం

- పాపం పితరులకు శ్రాద్ధం పెట్టనివాడు, దేవతలను పూజించనివాడు, స్నేహితులను సంపాదించుకోలేనివాడు మూఢచిత్తుడని పెద్దలు అంటారు (ఉద్యో. 33.43).

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › ప్రజాగరపర్వం › అధ్యాయం 33, శ్లోకం 43 పాపం KK 5-3-33-43

శ్రాద్ధం పితృభ్యో న దదాతి దైవతాని న చార్చతి ।
సుహృన్మిత్రం న లభతే తమాహుర్మూఢచేతసమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ ↵ ఇ.5

ఇ.6 పితృ-దేవ పూజను వదిలినవారు నరకానికి

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో పాపం

- పాపం భార్యను, అగ్నిని, సేవకులను, అతిథులను విడిచి తామే ముందు తినేవారు, పితృ-దేవ పూజను వదిలిపెట్టినవారు నరకానికి పోతారు (అను. 62.27).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 27 పాపం KK 13-1-62-27

పర్యశ్నన్తి చ యే దారానగ్నిభృత్యాతిథీంస్తథా ।
ఉత్సన్నపితృదేవేజ్యాస్తే వై నిరయగామినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.6

ఇ.7 పితృకర్మ విడిచి సన్యసిస్తే కలిగే దోషం

వక్త / కథనం: భీముడు, నకులుడు యుధిష్ఠిరునితో; భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో పాపం

- పాపం మహాయజ్ఞాలు చేయకుండా, పితరులకు స్వధ అర్పించకుండా, తీర్థాలలో స్నానం చేయకుండా సన్యసిస్తే, గాలికి చెదిరిన మేఘంలా రెండు లోకాలకూ భ్రష్టుడై మధ్యలో నశిస్తావని నకులుడు హెచ్చరించాడు (శాంతి. 12.52–53).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 52 పాపం KK 12-1-12-52

అనిష్ట్వా చ మహాయజ్ఞైరకృత్వా చ పితృస్వధామ్ ।
తీర్థేష్వనభిసమ్ప్లుత్య ప్రవ్రజిష్యసి చేత్ప్రభో ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.7

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 12, శ్లోకం 53 పాపం KK 12-1-12-53

ఛిన్నాభ్రమివ గన్తాసి విలయం మారుతేరితమ్ ।
లోకయోరుభయోర్భ్రష్టో హ్యన్తరాలే వ్యవస్థితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.7

ఇ.8 పితృ-దేవ-అతిథులకు పంచకుండా తిన్న దానవులను శ్రీ విడిచిపెట్టింది

వక్త / కథనం: శ్రీదేవి ఇంద్రునితో పాపం

- పాపం వారు హవ్యకవ్యాలు లేనివారై, జ్ఞానాధ్యయనం విడిచిపెట్టారు (శాంతి. 235.78).
- పాపం వేదవిదులైన ప్రాజ్ఞులు వ్యవసాయం మొదలైనవాటిలో మునిగిపోగా, మూర్ఖులు శ్రాద్ధాలలో భుజించారు (శాంతి. 235.96).
- పాపం ఇటువంటి విపరీతాచారాల వల్ల తాను దానవుల వద్ద నివసించనని శ్రీదేవి నిశ్చయించుకుంది (శాంతి. 235.103).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 235, శ్లోకం 78 పాపం KK 12-3-235-78

హవ్యకవ్యవిహీనాశ్చ జ్ఞానాధ్యయనవర్జితాః ।
దేవస్వాదానరుచయో బ్రహ్మస్వరుచయస్తథా ।
స్తుతిమఙ్గలహీనాని దేవస్థానాని సర్వశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.8

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 235, శ్లోకం 96 పాపం KK 12-3-235-96

తత్ర వేదవిదః ప్రాజ్ఞా గామ్భీర్యే సాగరోపమాః ।
కృష్ణాదిష్వభవన్సక్తా మూర్ఖాః శ్రాద్ధాన్యభుఞ్జత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.8

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 235, శ్లోకం 103 పాపం KK 12-3-235-103

తేష్వేవమాదీనాచారానాచరత్సు విపర్యయే ।
నాహం దేవేన్ద్ర వత్స్యామి దానవేష్వితి మే మతిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.8

ఇ.9 దేవ-పితృ కార్యం చేయకుండా తినేవాడు కాకిగా పుడతాడు

వక్త / కథనం: బృహస్పతి యుధిష్ఠిరునితో (భీష్ముడు చెప్పినది) పాపం

- పాపం దేవకార్యం గానీ, పితృకార్యం గానీ చేయకుండా, (వారికి) నివేదించకుండా తానే భుజించేవాడు మరణించాక కాకిగా పుడతాడు (అను. 173.84).
- పాపం కాకిగా నూరు సంవత్సరాలు, తరువాత కోడిగా, తరువాత ఒక నెల సర్పంగా పుట్టి, ఆ తరువాతే మనిషిగా పుడతాడు (అను. 173.85).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 173, శ్లోకం 84 పాపం KK 13-1-173-84

దేవకార్యమకృత్వా తు పితృకార్యమథాపి వా ।
అనిర్వాప్య సమశ్నన్వై మృతో జాయతి వాయసః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.9

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 173, శ్లోకం 85 పాపం KK 13-1-173-85

వాయసః శతవర్షాణి తతో జాయతి కుక్కుటః ।
జాయతే వ్యాలకశ్చాపి మాసం తస్మాత్తు మానుషః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.9

ఇ.10 శ్రాద్ధం చేయని పూర్వజన్మను తలచుకొని పశ్చాత్తాపపడిన కీటకం

వక్త / కథనం: కీటకం (పూర్వజన్మలో శూద్రుడు) వ్యాసునితో ఉదాహరణ పాపం

- ఉదాహరణ పూర్వజన్మలో తాను ధనవంతుడైన, క్రూరుడైన, లోభియైన శూద్రుడినని ఆ కీటకం చెప్పింది (అను. 179.19).
- ఉదాహరణ పాపం దేవతల కొరకు గానీ, పితృయజ్ఞం కొరకు గానీ తాను శ్రాద్ధం చేయలేదని, అన్నం కోరినవారికి పెట్టలేదని తన దుష్కర్మలలో చెప్పుకుంది (అను. 179.22).
- పాపం అలాంటి క్రూరకర్మలను తలచుకొని ఇప్పుడు (కీటకజన్మలో) పశ్చాత్తాపపడుతున్నానని చెప్పింది (అను. 179.26).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 179, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ KK 13-1-179-19

అహమాసం మనుష్యో వై శూద్రో బహుధనః ప్రభో ।
అబ్రహ్మణ్యో నృశంసశ్చ కదర్యో బుద్ధిజీవనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.10

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 179, శ్లోకం 22 ఉదాహరణ పాపం KK 13-1-179-22

దేవార్థం పితృయజ్ఞార్థం న చ శ్రాద్ధం కృతం మయా ।
న దత్తమన్నకామేషు దత్తమన్నం లునామి చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.10

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 179, శ్లోకం 26 పాపం KK 13-1-179-26

నృశంసగుణభూయిష్ఠం పురా కర్మ కృతం మయా ।
స్మృత్వా తదనుతప్యేఽహం హిత్వా ప్రియమివాత్మజమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.10

ఇ.11 యుగాంతంలో శ్రాద్ధ లోపం

వక్త / కథనం: మార్కండేయుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం పాపం యుగక్షయంలో శ్రాద్ధ, దైవ కార్యాలలో నిత్యం వ్రతనిష్ఠులైనవారు కూడా లోభంతో పరస్పరం భుజిస్తారు (అర. 193.24).
- నియమం పాపం యుగాంతంలో లోకమంతా మ్లేచ్ఛమయమై, మానవులు శ్రాద్ధంలో దేవతలను గానీ పితరులను గానీ తృప్తిపరచరు (అర. 193.46).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 193, శ్లోకం 24 నియమం పాపం KK 3-11-193-24

శ్రాద్ధే దైవే చ పురుషా యేఽపి నిత్యం ధృతవ్రతాః ।
తేఽపి లోభసమాయుక్తా భోక్ష్యన్తీహ పరస్పరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.11

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 193, శ్లోకం 46 నియమం పాపం KK 3-11-193-46

మ్లేచ్ఛభూతం జగత్సర్వం భవిష్యతి యుధిష్ఠిర ।
శ్రాద్ధే న దేవాన్న పితౄంస్తర్పయిష్యన్తి మానవాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.11

శ్రాద్ధాన్ని తప్పుగా చేస్తే కలిగే దోషం, పాపం

ఇ.12 అపాంక్తేయులు — పంక్తిని దూషించే బ్రాహ్మణులు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం కొందరు పంక్తిదూషకులు, కొందరు పంక్తిపావనులు; అపాంక్తేయులను చెబుతాను (అను. 137.5).
- నియమం జూదరి, భ్రూణహంత, యక్ష్మరోగి, పశుపాలకుడు, నిరాకృతి, గ్రామసేవకుడు, వడ్డీ వ్యాపారి, గాయకుడు, అన్నీ అమ్మేవాడు; ఇళ్ళు తగలబెట్టేవాడు, విషం ఇచ్చేవాడు, కుండాశి, సోమవిక్రయి, సాముద్రికుడు, రాజసేవకుడు, తైలికుడు, కూటకారకుడు (కపట కార్యాలు చేసేవాడు) (అను. 137.6–7).
- నియమం తండ్రితో (ఆస్తి) విభజించుకొనేవాడు, ఇంట్లో ఉపపతి ఉన్నవాడు, అభిశస్తుడు, దొంగ, శిల్పంతో జీవించేవాడు; పర్వకారుడు, సూచి (సూచకుడు), మిత్రద్రోహి, పరదారగామి, వ్రతహీనులకు ఉపాధ్యాయుడు, కాండపృష్ఠుడు (అను. 137.8–9).
- నియమం కుక్కలతో తిరిగేవాడు, కుక్క కరిచినవాడు, పరివిత్తి, దుశ్చర్మి, గురుతల్పగుడు, కుశీలవుడు, దేవలకుడు, నక్షత్రాలతో జీవించేవాడు (అను. 137.10).
- పాపం ఇలాంటి అపాంక్తేయులు తిన్న హవ్యం రాక్షసులకు చేరుతుందని బ్రహ్మవాదులు చెబుతారు (అను. 137.11).
- నియమం శూద్రులకు ఉపదేశం చేసే అల్పబుద్ధులను కూడా అపాంక్తేయులైన అధమ ద్విజులుగా తెలుసుకోవాలి (అను. 137.17).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 5 నియమం KK 13-1-137-5

తేషామన్యే పఙ్క్తిదూష్యాస్తథాఽన్యే పఙ్క్తిపావనాః ।
అపాఙ్క్తేయాస్తు యే రాజన్కీర్తయిష్యామి తాఞ్శృణు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 6 నియమం KK 13-1-137-6

కితవో భ్రూణహా యక్ష్మీ పశుపాలో నిరాకృతిః ।
గ్రామప్రేష్యో వార్ధుషికో గాయనః సర్వవిక్రయీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 7 నియమం KK 13-1-137-7

అగారదాహీ గరదః కుణ్డాశీ సోమవిక్రయీ ।
సాముద్రికో రాజభృత్యస్తైలికః కూటకారకః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 8 నియమం KK 13-1-137-8

పిత్రా విభజమానశ్చ యస్య చోపపతిర్గృహే ।
అభిశస్తస్తథా స్తేనః శిల్పం యశ్చోపజీవతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 9 నియమం KK 13-1-137-9

పర్వకారశ్చ సూచీ చ మిత్రధ్రుక్ పారదారికః ।
అవ్రతానాముపాధ్యాయః కాణ్డపృష్ఠస్తథైవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 10 నియమం KK 13-1-137-10

శ్వభిశ్చ యః పరిక్రామేద్యః శునా దష్ట ఏవ చ ।
పరివిత్తిశ్చ యశ్చ స్యాద్దుశ్చర్మా గురుతల్పగః ।
కుశీలవో దేవలకో నక్షత్రైర్యశ్చ జీవతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 11 పాపం KK 13-1-137-11

ఈదృశైర్బ్రాహ్మణైర్భుక్తమపాఙ్క్తేయైర్యుధిష్ఠిర ।
రక్షాంసి గచ్ఛతే హవ్యమిత్యాహుర్బ్రాహ్మవాదినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-137-17

ఏతానిమాన్విజానీయాదపాఙ్క్తేయాన్ద్విజాధమాన్ ।
శూద్రాణాముపదేశం చ యే కుర్వన్త్యల్పచేతసః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.12

ఇ.13 అనర్హులకు శ్రాద్ధం ఇస్తే, శ్రాద్ధభోక్త నియమం తప్పితే — పితరుల దుర్గతి

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో పాపం

- పాపం శ్రాద్ధం తిని (ఆ రోజు) వేదాధ్యయనం చేసేవాడు, వృషలీ శయ్యకు వెళ్ళేవాడు — వారి పితరులు ఆ నెల అంతా వారి మలంలో పడుకుంటారు (అను. 137.12).
- పాపం సోమవిక్రయికి ఇచ్చినది మలమవుతుంది, వైద్యునికి ఇచ్చినది చీము-రక్తమవుతుంది (అను. 137.13).
- పాపం దేవలకునికి ఇచ్చినది నశిస్తుంది, వడ్డీ వ్యాపారికి ఇచ్చినది నిలవదు, వర్తకునికి ఇచ్చినది ఇహపరాలలో ఉండదు; పునర్భూ పుత్రుడైన ద్విజునికి ఇచ్చినది బూడిదలో వేసిన హోమం వంటిది (అను. 137.14).
- పాపం ధర్మహీనులకు, చారిత్రహీనులకు హవ్యకవ్యాలు ఇచ్చేవారికి అది మరణానంతరం నశిస్తుంది (అను. 137.15).
- పాపం తెలిసి కూడా అలాంటివారికి ఇచ్చే అల్పబుద్ధుల పితరులు మరణానంతరం నిశ్చయంగా మలం తింటారు (అను. 137.16).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 12 పాపం KK 13-1-137-12

శ్రాద్ధం భుక్త్వా త్వధీయీత వృషలీతల్పగశ్చ యః ।
పురీషే తస్య తే మాసం పితరస్తస్య శేరతే ।

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 13 పాపం KK 13-1-137-13

సోమవిక్రయిణే విష్ఠా భిషజే పూయశోణితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 14 పాపం KK 13-1-137-14

నష్టం దేవలకే దత్తమప్రతిష్ఠం చ వార్ధుషే ।
యత్తు వాణిజకే దత్తం నేహ నాముత్ర తద్భవేత్ ।
భస్మనీవ హుతం హవ్యం తథా పౌనర్భవే ద్విజే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 15 పాపం KK 13-1-137-15

యే తు ధర్మవ్యపేతేషు చారిత్రాపగతేషు చ ।
హవ్యం కవ్యం ప్రయచ్ఛన్తి యేషాం తత్ప్రేత్య నశ్యతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 16 పాపం KK 13-1-137-16

జ్ఞానపూర్వం తు యే తేభ్యః ప్రయచ్ఛన్త్యల్పబుద్ధయః ।
పురీషం భుఞ్జతే తస్య పితరః ప్రేత్య నిశ్చయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.13

ఇ.14 పంక్తిదూషణ, అసుర భోజనం, తిలలు లేని శ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- పాపం పంక్తిలో కూర్చున్నప్పుడు ఒంటికన్నువాడు అరవై మందిని, షండుడు వంద మందిని, శ్విత్రి తాను చూసినంత మందిని దూషిస్తాడు (అను. 137.18).
- పాపం తలపాగా చుట్టుకొని, దక్షిణాభిముఖంగా, పాదరక్షలతో తిన్నదంతా ఆసురం అవుతుంది (అను. 137.19).
- పాపం అసూయతో, శ్రద్ధ లేకుండా ఇచ్చినదంతా బ్రహ్మ అసురేంద్రునికి భాగంగా కల్పించాడు (అను. 137.20).
- నియమం కుక్కలు, పంక్తిదూషకులు చూడకుండా ఉండేలా ఆవరించిన చోట ఇవ్వాలి, చుట్టూ తిలలు చల్లాలి (అను. 137.21).
- పాపం తిలలు లేకుండా, కోపంతో చేసిన శ్రాద్ధపు హవిస్సును యాతుధానులు, పిశాచాలు దోచుకుంటారు (అను. 137.22).
- పాపం అపాంక్తేయుడు భోజనం చేస్తున్న ఎంతమంది పాంక్తేయులను చూస్తాడో, అంత ఫలం నుండి మూర్ఖుడైన దాతను భ్రష్టుని చేస్తాడు (అను. 137.23).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 18 పాపం KK 13-1-137-18

షష్టిం కాణాః శతం షణ్ఢాః శ్విత్రీ యావత్ప్రపశ్యతి ।
పఙ్క్త్యాం సముపవిష్టాయాం తావద్దూషయతే నృప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 19 పాపం KK 13-1-137-19

యద్వేష్టితశిరా భుఙ్క్తే యద్భుఙ్క్తే దక్షిణాముఖః ।
సోపానత్కశ్చ యద్భుఙ్క్తే సర్వం విద్యాత్తదాసురమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 20 పాపం KK 13-1-137-20

అసూయతా చ యదత్తం యచ్చ శ్రద్ధావివర్జితమ్ ।
సర్వం తదసురేన్ద్రాయ బ్రహ్మా భాగమకల్పయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 21 నియమం KK 13-1-137-21

శ్వానశ్చ పఙ్క్తిదూషాశ్చ నావేక్షేరన్కథఞ్చన ।
తస్మాత్పరిసృతే దద్యాత్తిలాంశ్చాన్వవకీరయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఇ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 22 పాపం KK 13-1-137-22

తిలైర్విరహితం శ్రాద్ధం కృతం క్రోధవశేన చ ।
యాతుధానాః పిశాచాశ్చ విప్రలుమ్పన్తి తద్ధవిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 23 పాపం KK 13-1-137-23

అపాజ్యోక్తి యావతః పాఙ్క్తాన్భుఞ్జానాననుపశ్యతి ।
తావత్ఫలాద్భ్రంశయతి దాతారం తస్య బాలిశమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.14

ఇ.15 శ్రాద్ధానికి అనర్హులైన బ్రాహ్మణులు; అతిథిని నిరాశపరచడం

వక్త / కథనం: దేవతలు (ఋషులతో; భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పాపం

- నియమం రాజసేవకుడు, ఘాంటికుడు (గంట వాయించి జీవించేవాడు), పరిచారకుడు, గోరక్షకుడు, వ్యాపారి, కారువు/నటుడు, మిత్రద్రోహి, వేదాధ్యయనం లేనివాడు, వృషలీపతి — ఇలాంటి బ్రాహ్మణులకు దైవం గానీ పిత్ర్యం గానీ ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ ఇవ్వకూడదు (అను. 189.23–24).
- పాపం అలా ఇచ్చేవాని పిండదాతలు క్షీణిస్తారు; అతడు పితరులను తృప్తిపరచలేడు (అను. 189.24).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 23 నియమం KK 13-1-189-23

రాజపౌరుషికే విప్రే ఘాణ్టికే పరిచారికే ।
గోరక్షకే వాణిజకే తథా కారుకుశీలవే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 24 నియమం పాపం KK 13-1-189-24

మిత్రద్రుహ్యనధీయానే యశ్చ స్యాద్వృషలీపతిః ।
ఏతేషు దైవం పిత్ర్యం వా న దేయం స్యాత్కథఞ్చన ।
పిణ్డదాస్తస్య హీయన్తే న చ ప్రీణాతి వై పితౄన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.15 ↵ ఇ.15

ఇ.16 మిత్రుల కోసం చేసే శ్రాద్ధం, అనర్హ దక్షిణ — ఫలనాశం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- పాపం మిత్రులే ప్రధానంగా చేసే శ్రాద్ధాలు, హవిస్సులు పితరులను, దేవతలను తృప్తిపరచవు; అతడు స్వర్గానికి వెళ్ళడు (అను. 137.42).
- పాపం శ్రాద్ధంలో స్నేహసంబంధాలు కలుపుకొనేవాడు దేవయాన మార్గంలో వెళ్ళడు; తొడిమ నుండి విడిపోయిన రావిపండులా ఆ 'శ్రాద్ధమిత్రుడు' స్వర్గలోకం నుండి జారిపడతాడు (అను. 137.43).
- నియమం కాబట్టి శ్రాద్ధకర్త (శ్రాద్ధంలో) మిత్రునికి ఆదరం చూపరాదు; స్నేహం కోసం మిత్రులకు వేరుగా ధనం ఇవ్వవచ్చు; శత్రువూ మిత్రుడూ కాని మధ్యస్థుని హవ్యకవ్యాలలో భోజనం చేయించాలి (అను. 137.44).
- పాపం చౌడునేలలో నాటిన విత్తనం మొలకెత్తనట్లు, అనర్హులు తిన్న శ్రాద్ధం ఇహపరాలలో ఫలమివ్వదు (అను. 137.45).
- నియమం పాపం వేదం చదవని బ్రాహ్మణుడు గడ్డిమంటలా ఆరిపోతాడు; అతనికి శ్రాద్ధం ఇవ్వరాదు — బూడిదలో హోమం చేయరు (అను. 137.46).
- పాపం 'సంభోజని' (కలిసి తినడం) అనేది పిశాచ దక్షిణ; అది దేవతలను, పితరులను చేరక, దూడను కోల్పోయిన ఆవులా ఇక్కడే తిరుగుతుంది (అను. 137.47).
- పాపం ఆరిన అగ్నిలో వేసిన నెయ్యిలా, నర్తకునికి, గాయకునికి ఇచ్చినది, అసత్యానికి ఇచ్చిన దక్షిణ దేవతలను, పితరులను చేరదు; అలాంటి దక్షిణ ఇద్దరినీ హింసిస్తుంది, వారి ప్రేతులను దేవయానం నుండి పడదోస్తుంది (అను. 137.48–49).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 42 పాపం KK 13-1-137-42

యస్య మిత్రప్రధానాని శ్రాద్ధాని చ హవీంషి చ ।
న ప్రీణన్తి పితౄన్దేవాన్స్వర్గం చ న స గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 43 పాపం KK 13-1-137-43

యశ్చ శ్రాద్ధే కురుతే సఙ్గతాని న దేవయానేన పథా స యాతి ।
స వై ముక్తః పిప్పలం బన్ధనాద్వా స్వర్గాల్లోకచ్యవతే శ్రాద్ధమిత్రః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 44 నియమం KK 13-1-137-44

తస్మాన్మిత్రం శ్రాద్ధకృన్నాద్రియేత దద్యాన్మిత్రేభ్యః సఙ్గ్రహార్థం ధనాని ।
యన్మన్యతే నైవ శత్రుం న మిత్రం తం మధ్యస్థం భోజయేద్ధవ్యకవ్యే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఇ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 45 పాపం KK 13-1-137-45

యథోషరే బీజముప్తం న రోహేన్నచావప్తా ప్రాప్నుయాద్బీజభాగమ్ ।
ఏవం శ్రాద్ధం భుక్తమనర్హమాణైర్న చేహ నాముత్ర ఫలం దదాతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 46 నియమం పాపం KK 13-1-137-46

బ్రాహ్మణో హ్యనధీయానస్తృణాగ్నిరివ శామ్యతి ।
తస్మై శ్రాద్ధం న దాతవ్యం న హి భస్మని హూయతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 47 పాపం KK 13-1-137-47

సమ్భోజనీ నామ పిశాచదక్షిణా సా నైవ దేవాన్న పితౄనుపైతి ।
ఇహైవ సా భ్రామ్యతి హీనపుణ్యా శాలాన్తరే గౌరివ నష్టవత్సా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 48 పాపం KK 13-1-137-48

యథాఽగ్నౌ శాన్తే ఘృతమాజుహోతి తన్నైవ దేవాన్న పితౄనుపైతి ।
తథా దత్తం నర్తకే గాయకే చ యాం చానృతే దక్షిణామావృణోతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 49 పాపం KK 13-1-137-49

ఉభౌ హినస్తి న భునక్తి చైషా యా చానృతే దక్షిణా దీయతే వై ।
ఆఘూతినీ గర్హితైషా పతన్తీ తేషాం ప్రేతాన్పాతయేద్దేవయానాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.16

ఇ.17 మంత్రరహితంగా, అన్యాయంగా ఇచ్చిన హవ్యకవ్యాలు ఎవరికి చేరతాయి

వక్త / కథనం: నారద–మార్కండేయ సంవాదం — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం మంత్రంతో పవిత్రమైన హవ్యం, కవ్యం ఎప్పుడూ నశించవు; న్యాయంగా ఇచ్చేవాని నుండి దేవతలు దానిని స్వీకరిస్తారు; అలా ఇచ్చే దాత అన్ని కోరికలు పొంది స్వర్గంలో పూజింపబడతాడు (అను. 54.19–20).
- పాపం మంత్రహీనంగా, అన్యాయంగా ఇచ్చినది — బ్రాహ్మణులు ఇస్తే అసురులకు, క్షత్రియులు ఇస్తే రాక్షసులకు, వైశ్యులు ఇస్తే ప్రేతాలకు, శూద్రులు ఇస్తే భూతాలకు చేరుతుంది (అను. 54.21–22).
- పాపం హీనవర్ణంలో పుట్టి (వర్ణావరే జాతాః) చాతుర్వర్ణ్యానికి ఉపదేశం చేసేవారు ఇచ్చే హవ్యకవ్యాలను దేవతలు గానీ పితరులు గానీ స్వీకరించరు; అవి యాతుధానులు, పిశాచాలు, భూతాలు, నైరృతులకు వృత్తిగా నిర్ణయింపబడ్డాయి (అను. 54.23–25).
- నియమం పుణ్యం విధిపూర్వకంగా, ఏకాగ్రతతో ఇచ్చే హవ్యకవ్యాన్ని దేవతలు భుజిస్తారు (అను. 54.26).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 19 నియమం పుణ్యం KK 13-1-54-19

మన్త్రపూతం సదా హవ్యం కవ్యం చైవ న నశ్యతి ।
ప్రతిగృహ్ణన్తి తద్దేవా దాతుర్న్యాయాత్ప్రయచ్ఛతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 20 నియమం పుణ్యం KK 13-1-54-20

సత్వయుక్తం చ దాతా చ సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ ।
అవాప్తకామః స్వర్గే చ మహీయేత యథేప్సితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 21 పాపం KK 13-1-54-21

చత్వారో హ్యథ యే వర్ణా హవ్యం కవ్యం ప్రదాస్యతి ।
మన్త్రహీనమపన్యాయం తేషాం దత్తం క్వ గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 22 పాపం KK 13-1-54-22

అసురాన్గచ్ఛతే దత్తం విప్రై రక్షాంసి క్షత్రియైః ।
వైశ్యైః ప్రేతాని వై దత్తం శూద్రైర్భూతాని గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 23 పాపం KK 13-1-54-23

అథ వర్ణావరే జాతాశ్చాతుర్వర్ణ్యోపదేశినః ।
దాస్యన్తి హవ్యకవ్యాని తేషాం దత్తం క్వ గచ్ఛతి

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 24 పాపం KK 13-1-54-24

వర్ణావరాణాం భూతానాం హవ్యకవ్యప్రదాతృణామ్ ।
నైవ దేవా న పితరః ప్రతిగృహ్ణన్తి తత్స్వయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 25 పాపం KK 13-1-54-25

యాతుధానాः పిశాచాశ్చ భూతా యే చాపి నైర్ఋుతాः ।
తేషాం సా విహితా వృత్తిः పితృదైవతనిర్గతాः ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 54, శ్లోకం 26 నియమం పుణ్యం KK 13-1-54-26

తేషాం సర్వప్రదాతౄణాం హవ్యకవ్యం సమాహితాः ।
యత్ప్రయచ్ఛన్తి విధివత్తద్వై భుఞ్జన్తి దేవతాः ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.17

ఇ.18 రాక్షసుల భాగమయ్యే శ్రాద్ధాన్నం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- పాపం దాటబడినది, నాకబడినది, రజస్వల చూసినది — ఇలాంటి అన్నం రాక్షసుల భాగం (అను. 61.4).
- పాపం చాటింపుతో (పిలిచి) తినిపించినది, వ్రతహీనుడు తిన్నది, కుక్క తాకినది; వెంట్రుకలు, కీటకాలు పడినది, తుమ్మబడినది, కుక్కలు చూసినది, ఏడుపుతో కూడినది, విదిలించబడినది — రాక్షసుల భాగం (అను. 61.5–6).
- పాపం ఓంకారం లేనివాడు, ఆయుధం ధరించినవాడు, దురాత్ముడు తిన్నది; దైవ పిత్ర్యాలలో ఇతరుల ఎంగిలి, ఇతరులు తిని మిగిల్చినది — రాక్షసుల భాగం (అను. 61.7–8).
- పాపం మూడు వర్ణాలవారు మంత్రహీనంగా, క్రియాహీనంగా వడ్డించిన శ్రాద్ధం; ఆజ్యాహుతి లేకుండా వడ్డించినది; దురాచారులు తిన్నది — రాక్షసుల భాగం (అను. 61.9–10).
- నియమం రాక్షసుల భాగాలు ఇవి; ఇకపై బ్రాహ్మణుల పరీక్ష వినుము అని భీష్ముడు చెప్పాడు (అను. 61.11).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 4 పాపం KK 13-1-61-4

లఙ్ఘితం చావలీఢం చ లాకపూర్వం చ యత్కృతమ్ ।
రజస్వలాభిదృష్టం చ తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 5 పాపం KK 13-1-61-5

అవఘుష్టం చ యద్భుక్తమవ్రతేన చ భారత ।
పరామృష్టం శునా చైవ తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 6 పాపం KK 13-1-61-6

కేశకీటావపతితం క్షుతం శ్వభిరవేక్షితమ్ ।
రుదితం చావధూతం చ తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 7 పాపం KK 13-1-61-7

నిరోఙ్కారేణ యద్భుక్తం సశస్త్రేణ చ భారత ।
దురాత్మనా చ యద్భుక్తం తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 8 పాపం KK 13-1-61-8

పరోచ్ఛిష్టం చ యద్భుక్తం పరిభుక్తం చ యద్భవేత్ ।
దైవే పిత్ర్యే చ సతతం తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 9 పాపం KK 13-1-61-9

మన్త్రహీనం క్రియాహీనం యచ్ఛ్రాద్ధం పరివిష్యతే ।
త్రిభిర్వర్షైర్నరశ్రేష్ఠ తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 10 పాపం KK 13-1-61-10

ఆజ్యాహుతిం వినా చైవ యత్కిఞ్చిత్పరివిష్యతే ।
దురాచారైశ్చ యద్భుక్తం తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 11 నియమం KK 13-1-61-11

యే భాగా రక్షసాం ప్రాప్తాస్త ఉక్తా భరతర్షభ ।
అత ఊర్ధ్వం విసర్గస్య పరీక్షాం బ్రాహ్మణే శృణు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.18

ఇ.19 రజస్వల మొదలైనవారి దృష్టి పడిన హవిస్సు

వక్త / కథనం: గార్గ్యుడు (భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం శ్రాద్ధకల్పంలో, దైవకార్యంలో, తీర్థకార్యాల్లో, పర్వదినాల్లో పాటించవలసిన పరమ రహస్యం ఇది (అను. 190.12).
- పాపం రజస్వలగా ఉన్న స్త్రీ, శ్విత్రవ్యాధి గల స్త్రీ, అపుత్రిక — వీరి కంటిచూపు పడిన హవిస్సును దేవతలు తినరు; పితృదేవతలు పదమూడు సంవత్సరాలపాటు తృప్తి చెందరు (అను. 190.13).
- నియమం పుణ్యం తెల్లని వస్త్రాలు ధరించి శుచియై, బ్రాహ్మణులచే స్వస్తివాచనం చేయించి, భారతాన్ని కీర్తిస్తే హవిస్సు అక్షయమవుతుంది (అను. 190.14).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 190, శ్లోకం 12 నియమం KK 13-1-190-12

ఇదం చ పరమం గుహ్యం సరహస్యం నిబోధత ।
శ్రాద్ధకల్పే చ దైవే చ తైర్థికే పర్వణీషు చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 190, శ్లోకం 13 పాపం KK 13-1-190-13

రజస్వలా చ యా నారీ శ్విత్రికాఽపుత్రికా చ యా ।
ఏతాభిశ్చక్షుషా దృష్టం హవిర్నాశ్నన్తి దేవతాః ।
పితరశ్చ న తుష్యన్తి వర్షాణ్యపి త్రయోదశ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 190, శ్లోకం 14 నియమం పుణ్యం KK 13-1-190-14

శుక్లవాసాః శుచిర్భూత్వా బ్రాహ్మణాన్స్వస్తి వాచయేత్ ।
కీర్తయేద్భారతం చైవ తథా స్యాదక్షయం హవిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.19

ఇ.20 అనర్హులు అగ్నిని, హవిస్సును నిర్వహిస్తే దోషం, ప్రాయశ్చిత్తం

వక్త / కథనం: వాయుదేవుడు (భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పాపం పుణ్యం

- పాపం వృషలుడు అగ్నిని నిర్వహించేవాడుగా, మూఢ స్త్రీలు హవిస్సు నిర్వహించేవారుగా ఉంటే, అదే ధర్మమని భావించేవాడు అధర్మంతో లిప్తుడవుతాడు; అతనిపై అగ్నులు కోపిస్తాయి, అతడు శూద్రయోని పొందుతాడు (అను. 191.5–6).
- పాపం దేవతలతో పాటు అతని పితృదేవతలు కూడా తృప్తి చెందరు (అను. 191.7).
- నియమం ప్రాయశ్చిత్తం: మూడు రోజులు నిరాహారంగా, ఏకాగ్రతతో గోమూత్రం, గోమయం, పాలు, నెయ్యితో అగ్నికార్యం చేయాలి (అను. 191.7–8).
- పుణ్యం అప్పుడు సంవత్సరం పూర్తయ్యాక దేవతలు (అతని హవిస్సును) స్వీకరిస్తారు; శ్రాద్ధకాలం వచ్చినప్పుడు అతని పితృదేవతలు సంతోషిస్తారు (అను. 191.9).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 5 పాపం KK 13-1-191-5

ఇదం చైవాపరం గుహ్యమప్రశస్తం నిబోధత ।
అగ్నేస్తు వృషలో నేతా హవిర్మూఢాశ్చ యోషితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.20

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 6 పాపం KK 13-1-191-6

మన్యతే ధర్మ ఏవేతి స చాధర్మేణ లిప్యతే ।
అగ్నయస్తస్య కుప్యన్తి శూద్రయోనిం స గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.20

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 7 నియమం పాపం KK 13-1-191-7

పితరశ్చ న తుష్యన్తి సహదేవైర్విశేషతః ।
ప్రాయశ్చిత్తం తు యత్తత్ర బ్రువతస్తన్నిబోధ మే ।
యత్కృత్వా తు నరః సమ్యక్సుఖీ భవతి విజ్వరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.20 ↵ ఇ.20

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 8 నియమం KK 13-1-191-8

గవాం మూత్రపురీషేణ పయసా చ ఘృతేన చ ।
అగ్నికార్యం త్ర్యహం కుర్యాన్నిరాహారః సమాహితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.20

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 9 పుణ్యం KK 13-1-191-9

తతః సంవత్సరే పూర్ణే ప్రతిగృహ్ణన్తి దేవతాః ।
హృష్యన్తి పితరశ్చాస్య శ్రాద్ధకాల ఉపస్థితే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.20

ఇ.21 శూద్రీపతికి పెట్టిన శ్రాద్ధం నశిస్తుంది

వక్త / కథనం: నారదుడు సృంజయునితో (వ్యాసుడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పిన కథలో) పాపం

- పాపం తాను చెప్పిన కథ సృంజయుని మనసులో నిలిచిందా, లేక శూద్రీపతికి (శూద్రస్త్రీ భర్తకు) పెట్టిన శ్రాద్ధంలా చివరికి నశించిపోయిందా అని నారదుడు అడిగాడు; అంటే అలాంటివానికి పెట్టిన శ్రాద్ధం ఫలించదు అని ఈ ఉపమానం చూపుతుంది (ద్రోణ. 71.3).

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › అభిమంయువధపర్వం › అధ్యాయం 71, శ్లోకం 3 పాపం KK 7-3-71-3

ఆహోస్విదన్తతో నష్టం శ్రాద్ధం శూద్రీపతావివ ।
స ఏవముక్తః ప్రత్యాహ ప్రాఞ్జలిః సృఞ్జయస్తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.21

ఇ.22 పరస్త్రీగమనం చేసేవారి శ్రాద్ధం పితృదేవతలకు చేరదు

వక్త / కథనం: లోమశుడు (భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పాపం

- పాపం వివాహం చేసుకోకుండా పరస్త్రీలపై ఆసక్తి గలవారి పితృదేవతలు శ్రాద్ధకాలంలో నిరాశ చెందుతారు (అను. 192.1).
- పాపం పరస్త్రీరతుడు, వంధ్యను సేవించేవాడు, బ్రహ్మస్వం హరించేవాడు — ముగ్గురూ సమాన దోషులు; వారు పితృదేవతలకు మాట్లాడదగనివారు; దేవతలు, పితృదేవతలు వారి హవిస్సును ఆదరించరు (అను. 192.2–3).
- నియమం కాబట్టి తన హితం కోరేవాడు పరస్త్రీని, వంధ్యను విడిచిపెట్టాలి; బ్రహ్మస్వాన్ని హరించకూడదు (అను. 192.4).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 1 పాపం KK 13-1-192-1

పరదారేషు యే సక్తా అకృత్వా దారసఙ్గ్రహమ్ ।
నిరాశాః పితరస్తేషాం శ్రాద్ధకాలే భవన్తి వై ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 2 పాపం KK 13-1-192-2

పరదారరతిర్యశ్చ యశ్చ వన్ధ్యాముపాసతే ।
బ్రహ్మస్వం హరతే యశ్చ సమదోషా భవన్తి తే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 3 పాపం KK 13-1-192-3

అసమ్భాష్యా భవన్త్యేతే పితౄణాం నాత్ర సంశయః ।
దేవతాః పితరశ్చైషాం నాభినన్దన్తి తద్ధవిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 4 నియమం KK 13-1-192-4

తస్మాత్పరస్య వై దారాంస్త్యజేద్వన్ధ్యాం చ యోషితమ్ ।
బ్రహ్మస్వం హి న హర్తవ్యమాత్మనో హితమిచ్ఛతా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.22

ఇ.23 పరస్త్రీయందు పుట్టిన కుండ-గోళకులు ఇచ్చే హవ్య-కవ్యాలు రాక్షసులకు చెందుతాయి

వక్త / కథనం: నారదుడు మార్కండేయునితో నియమం పాపం

- పాపం ఆ స్త్రీల (పూర్వ శ్లోకాలలో చెప్పబడిన పరామృష్టల) హవ్య-కవ్యాలను దేవతలు స్వీకరించరు; వారియందు పుత్రులను కన్నవాడు ఆ పుత్రుల వల్ల పుత్రవంతుడు కాడు (అను. 57.7).
- పాపం పరక్షేత్రంలో పుట్టిన ఆ పుత్రులు ఇహపరాలలో ఇచ్చిన హవ్య-కవ్యాలను నశింపజేస్తారు (అను. 57.14).
- పాపం క్షేత్రికుడు (భార్యను రక్షించనివాడు), బీజి (పరస్త్రీని పొందినవాడు) ఇద్దరూ నరకానికి పోతారు; కుండుడు మొదలైనవారు పితృదేవతలచే నిందితులు (అను. 57.16–18).
- పాపం అటువంటి నిందిత పుత్రులు ఇచ్చిన హవ్య-కవ్యాలను యాతుధానులు, పిశాచాలు, నిశాచర భూతాలు స్వీకరిస్తాయి (అను. 57.19–20).
- నియమం వారి వంశంలో సాధ్వీస్త్రీలకు పుట్టిన పుత్రులు సదాచారంతో హవ్య-కవ్యాలు ఇస్తే పితృదేవతలు తృప్తి పొందుతారు; శుద్ధులు ఇచ్చిన హవ్య-కవ్యాలను దేవతలు స్వీకరిస్తారు (అను. 57.24–25).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 7 పాపం KK 13-1-57-7

న చాసాం హవ్యకవ్యాని ప్రతిగృహ్ణన్తి దేవతాః ।
యస్తాసు జనయేత్పుత్రాన్న తైః పుత్రమవాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 14 పాపం KK 13-1-57-14

తే చ జాతాః పరక్షేత్రే దేహినాం ప్రేత్య చేహ చ ।
దత్తాని హవ్యకవ్యాని నాశయన్త్యథ దాతృణామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 16 పాపం KK 13-1-57-16

కస్య తే గర్హితాః పుత్రాః పితౄణాం హవ్యకవ్యదాః ।
యస్య క్షేత్రే ప్రసూయన్తే యో వా తాఞ్జనయేత్సుతాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 17 పాపం KK 13-1-57-17

క్షేత్రికశ్చైవ బీజీ చ ద్వావేతౌ నిరయం గతౌ ।
న రక్షతి చ యో దారాన్పరదారాంశ్చ గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 18 పాపం KK 13-1-57-18

గర్హితాస్తే నరా నిత్యం ధర్మాచారబహిష్కృతాః ।
కుణ్డో భోక్తా చ భోగీ చ కుత్సితాః పితృదైవతైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 19 పాపం KK 13-1-57-19

తథైతే గర్హితాః పుత్రా హవ్యకవ్యాని నారద ।
కస్య నిత్యం ప్రయచ్ఛన్తి ధర్మో వా తేషు కిం ఫలం ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 20 పాపం KK 13-1-57-20

యాతుధానాః పిశాచాశ్చ ప్రతిగృహ్ణన్తి తైర్హుతమ్ ।
హవ్యం కవ్యం చ తైర్దత్తం యే చ భూతా నిశాచరాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 24 నియమం KK 13-1-57-24

సాధ్వీజాతాః సుతాస్తేషాం తాం వృత్తిమనుతిష్ఠతామ్ ।
ప్రీణన్తి పితృదైవత్యం హవ్యకవ్యసమాహితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 25 నియమం KK 13-1-57-25

ఏవం గోలకకుణ్డాభ్యాం యే చ వర్ణాపదేశినః ।
హవ్యం కవ్యం చ శుద్ధానాం ప్రతిగృహ్ణన్తి దేవతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.23

ఇ.24 శ్రాద్ధ దినాన మైథునం నిషేధం; భోక్త శుచిత్వం

వక్త / కథనం: పితృదేవతలు దేవదూతతో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం అశ్వినుల ఆజ్ఞపై వచ్చిన దేవదూత పితృదేవతలను అడిగాడు: శ్రాద్ధంలో దాతకు, భోక్తకు మైథునం ఎందుకు వర్జితం (అను. 188.18–20)?
- నియమం దేవతలు, పితరులు ఆ దూతను పూజించి, అతని ప్రశ్న గూఢార్థమైనదని స్వాగతం పలికారు (అను. 188.22–23).
- పాపం శ్రాద్ధం ఇచ్చి గానీ, తిని గానీ స్త్రీని చేరే పురుషుని పితరులు ఆ నెలంతా ఆ రేతస్సులో పడుకుంటారు (అను. 188.24).
- నియమం ఆ రోజున మైథునం పరిహరించాలని భావిస్తారు (అను. 188.40).
- నియమం పుణ్యం శ్రాద్ధాన్ని ఎల్లప్పుడూ శుచిగానే తినాలి; కాబట్టి ద్విజుడు స్నానం చేసి, శుచిగా, క్షమాశీలుడై శ్రాద్ధం భుజించాలి; అలా ఇచ్చేవాని సంతానం వృద్ధి చెందుతుంది (అను. 188.41–42).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 18 నియమం KK 13-1-188-18

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య దేవదూతో యదృచ్ఛయా ।
స్థితో హ్యన్తర్హితో భూత్వా పర్యభాషత వాసవమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 19 నియమం KK 13-1-188-19

యౌ తౌ కామగుణోపేతావశ్వినౌ భిషజాం వరౌ ।
ఆజ్ఞయాఽహం తయోః ప్రాప్తః సనరాన్పితృదైవతాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 20 నియమం KK 13-1-188-20

కస్మాద్ధి మైథునం శ్రాద్ధే దాతుర్భోక్తుశ్చ వర్జితమ్ ।
కేమర్థం చ త్రయః పిణ్డాః ప్రవిభక్తాః పృథక్పృథక్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24 ↵ ఉ.6

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 22 నియమం KK 13-1-188-22

శ్రద్దధానేన దూతేన భాషితం ధర్మసంహితమ్ ।
పూర్వస్థాస్త్రిదశాః సర్వే పితరః పూజ్య ఖేచరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 23 నియమం KK 13-1-188-23

పితర ఊచుః
స్వాగతం తేఽస్తు భద్రం తే శ్రూయతాం ఖేచరోత్తమ ।
గూఢార్థః పరమః ప్రశ్నో భవతా సముదీరితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 24 పాపం KK 13-1-188-24

శ్రాద్ధం దత్త్వా చ భుక్త్వా చ పురుషో యః స్త్రియం వ్రజేత్ ।
పితరస్తస్య తం మాసం తస్మిన్రేతసి శేరతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 40 నియమం KK 13-1-188-40

ఋత్విగ్యో యజమానస్య పితృత్వమనుగచ్ఛతి ।
తస్మిన్నహని మన్యన్తే పరిహార్యం హి మైథునమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 41 నియమం పుణ్యం KK 13-1-188-41

శుచినా తు సదా శ్రాద్ధం భోక్తవ్యం ఖేచరోత్తమ ।
యే మయా కథితా దోషాస్తే తథా స్యుర్న చాన్యథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 42 నియమం పుణ్యం KK 13-1-188-42

తస్మాత్స్నాతః శుచిః క్షాన్తః శ్రాద్ధం భుఞ్జీత వై ద్విజః ।
ప్రజా వివర్ధతే చాస్య యశ్చైవం సమ్ప్రయచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.24

ఇ.25 శ్రాద్ధ సందర్భంలో మైథునం — పాపుల లోకాలు

వక్త / కథనం: సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునితో (సంశప్తకుల ప్రతిజ్ఞ) పాపం

- పాపం అర్జునుని చంపలేకపోతే వ్రతహీనులు, బ్రహ్మహంతకులు, మద్యపులు, గురుపత్నీగాములు మొదలైన పాపులు పొందే లోకాలను తాము పొందుతామని సంశప్తకులు ప్రతిజ్ఞ చేశారు (ద్రోణ. 17.30, 35).
- పాపం ఆ పాపుల జాబితాలో 'శ్రాద్ధమైథునికులు' (శ్రాద్ధ సందర్భంలో మైథునం చేసేవారు) కూడా ఉన్నారు (ద్రోణ. 17.33).

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › ద్రోణాభిషేకపర్వం › అధ్యాయం 17, శ్లోకం 30 పాపం KK 7-2-17-30

యే వై లోకాశ్చావ్రతినాం యే చైవ బ్రహ్మఘాతినామ్ ।
మద్యపస్య చ యే లోకా గురుదారరతస్య చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.25

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › ద్రోణాభిషేకపర్వం › అధ్యాయం 17, శ్లోకం 33 పాపం KK 7-2-17-33

స్వభార్యామృతుకాలేషు మోహాద్వై నాభిగచ్ఛతామ్ ।
శ్రాద్ధమైథునికానాం చ యే చాప్యాత్మాపహారిణామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.25

ఇ.26 శ్రాద్ధభోజనంలో నిషేధాలు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం ఇతరుల శ్రాద్ధంలో భుజించకూడదు (అను. 161.100).
- పాపం భార్య గర్భవతిగా ఉన్నప్పుడు భర్త సముద్రస్నానం, క్షౌరం, శ్రాద్ధభోజనం చేస్తే అతనికి పుత్రఫలం దక్కదు (అను. 161.138).
- నియమం ఏకోద్దిష్టంలో — ముఖ్యంగా మొదటి ఏకోద్దిష్టంలో — భుజించకూడదు; సపిండీకరణ, మాసిక శ్రాద్ధాల భోజనం కూడా వర్జ్యం (అను. 161.155).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 100 నియమం KK 13-1-161-100

సాయం ప్రాతశ్చ భుఞ్జీత నాన్తరాలే సమాహితః ।
వాలేన తు న భుఞ్జీత పరశ్రాద్ధం తథైవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.26

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 138 పాపం KK 13-1-161-138

సాముద్రేణామ్భసా స్నానం క్షౌరం శ్రాద్ధేషు భోజనమ్ ।
అన్తర్వత్నీపతిః కుర్వన్న పుత్రఫలమశ్నుతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.26

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 155 నియమం KK 13-1-161-155

ఏకోద్దిష్టం న భుఞ్జీత ప్రథమం తు విశేషతః ।
సపిణ్డీకరణం వర్జ్యం సవిధానం చ మాసికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.26

ఇ.27 ఆహ్వానించబడిన బ్రాహ్మణుడు, ఆహ్వానించేవాడు చేసే దోషాలు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- పాపం ముందుగా ఒక బ్రాహ్మణుడు ఆహ్వానించిన బ్రాహ్మణుడు వేరే చోట తింటే గోహింసలో నాల్గవ భాగం పాపం; తక్కువ వర్ణాల వద్ద తింటే క్రమంగా ఎక్కువ, శూద్రుని వద్ద నాలుగు రెట్లు (అను. 61.43–44).
- నియమం పాపం ముందు ఆహ్వానించబడినవాడు వేరే చోట తినరాదు; తినకపోవడంలోనూ దోషం ఉంది; శూద్రుని ఆహ్వానం వర్జించాలి; శూద్రాన్నంతో పోషించబడిన ద్విజుడు ఊర్ధ్వగతి పొందడు (అను. 61.44–45; 61.52–53).
- నియమం అశుచి, నాస్తికుడు, మానహీనుడు తినరాదు; లోభంతో ముందు ఇచ్చిన మాటను దాటరాదు (అను. 61.46).
- పాపం స్నానం చేయకుండా దైవ, పిత్ర్యాలలో తినే బ్రాహ్మణునికి అసత్య దోషం; ఆశౌచంలో ఉండి తెలిసి లోభంతో తింటే గోవిషయ అసత్య దోషం (అను. 61.54–55).
- పాపం వేరే ప్రయోజనం కోసం ఆహ్వానించేవానికి అసత్య దోషం; వేదవ్రతాచారం లేనివారికి మంత్రపూర్వకంగా వడ్డిస్తే గోవిషయ అసత్య దోషం (అను. 61.56–57).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 43 పాపం KK 13-1-61-43

వైశ్యస్య దైవే వక్తవ్యం ప్రీయన్తాం దేవతా ఇతి ।
గోహింసాయాం చతుర్భాగం పూర్వం విప్రాతికేతినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 44 నియమం పాపం KK 13-1-61-44

వర్ణావరేషు భుఞ్జానం క్రమాచ్ఛూద్రే చతుర్గుణమ్ ।
నాన్యత్ర బ్రాహ్మణో బ్రూయాత్పూర్వం విప్రేణ కేతితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27 ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 45 నియమం పాపం KK 13-1-61-45

అభోజనే చ దోషః స్యాద్వర్జయేచ్ఛూద్రకేతనమ్ ।
శూద్రాన్నరసపుష్టాఙ్గో ద్విజో నోర్ధ్వాం గతిం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 46 నియమం KK 13-1-61-46

అశుచిర్నైవ చాశ్నీయాన్నాస్తికో మానవర్జితః ।
న పూర్వం లఙ్ఘయేల్లోభాదేకవర్ణోఽపి పార్థివ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 52 నియమం పాపం KK 13-1-61-52

నాన్యత్ర బ్రాహ్మణోఽశ్నీయాత్పూర్వం విప్రేణ కేతితః ।
యవీయాన్పశుహింసాయాం తుల్యధర్మా భవేత్స హి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 53 నియమం పాపం KK 13-1-61-53

తథా రాజన్యవైశ్యాభ్యాం యద్యశ్నీయాత్తు కేతితః ।
యవీయాన్పశుహింసాయాం భాగార్ధం సమవాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 54 పాపం KK 13-1-61-54

దైవం వాఽప్యథవా పిత్ర్యం యోఽశ్నీయాద్బ్రాహ్మణాదిషు ।
అస్నాతో బ్రాహ్మణో రాజంస్తస్యాధర్మోఽనృతం స్మృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 55 పాపం KK 13-1-61-55

ఆశౌచో బ్రాహ్మణో రాజన్యోఽశ్నీయాద్బ్రాహ్మణాదిషు ।
జ్ఞానపూర్వమథో లోభాత్తస్యాధర్మో గవానృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 56 పాపం KK 13-1-61-56

అర్థేనాన్యేన యో లిప్సేత్కర్మార్థం చైవ భారత ।
ఆమన్త్రయతి రాజేన్ద్ర తస్యాధర్మోఽనృతం స్మృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 57 పాపం KK 13-1-61-57

అవేదవ్రతచారిత్రాస్త్రిభిర్వర్ణైర్యుధిష్ఠిర ।
మన్త్రవత్పరివిష్యన్తే తస్యాధర్మో గవానృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.27

ఇ.28 అశౌచాన్నం, ఏకోద్దిష్టాన్నం భుజిస్తే దోషం

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం అభోజ్యమైన అన్నాలలో సూతకాన్నం (అశౌచం ఉన్న ఇంటి అన్నం) కూడా ఉంది (ఆశ్వ. 107.15).
- పాపం మృతసూతకం ఉన్నవారి అన్నంతో, శూద్రాన్నంతో శరీరాన్ని పోషించుకున్న ద్విజుని గతి నాకు కూడా తెలియదని భగవానుడు చెప్పాడు (ఆశ్వ. 110.16).
- నియమం పాపం మరణ, జనన అశౌచం ఉన్నవారి అన్నం భుజిస్తే చాంద్రాయణం చేయాలి (ఆశ్వ. 112.35).
- నియమం పాపం ఏకోద్దిష్టాన్ని భుజించిన ద్విజుడు చాంద్రాయణం చేయాలి (ఆశ్వ. 112.41).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 107, శ్లోకం 15 నియమం KK 14-3-107-15

చికిత్సకస్య దూతస్య తథా చోచ్ఛిష్టభోజినః ।
ఉగ్రాన్నం సూతకాన్నం చ శూద్రోచ్ఛేషణమేవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.28

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 16 పాపం KK 14-3-110-16

మృతసూతకపుష్టాఙ్గో యశ్చ శూద్రాన్నభుగ్ద్విజః ।
అహం చాపి న జానామి గతిం తస్య నరాధిప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.28

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 112, శ్లోకం 35 నియమం పాపం KK 14-3-112-35

అనిర్దశాయా గోః క్షీరమౌష్ట్రమావికమేవ చ ।
మృతసూతకయోశ్చాన్నం భుక్త్వా చాన్ద్రాయణం చరేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.28

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 112, శ్లోకం 41 నియమం పాపం KK 14-3-112-41

ఏకోద్దిష్టం తు యో భుఙ్క్తే జనమధ్యగతోఽపి యః ।
భిన్నభాణ్డేషు యో భుఙ్క్తే ద్విజశ్చాన్ద్రాయణం చరేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.28

ఇ.29 శ్రాద్ధంలో భోజన క్రమం తప్పితే — ఉత్తమ బ్రాహ్మణులు స్వీకరించరు

వక్త / కథనం: కౌసల్య దశరథునితో (ఉపమానంగా) నియమం పాపం

- నియమం కొందరు శ్రాద్ధంలో మొదట తమ బంధువులనే భోజనం చేయించి, తమ పని అయిన తర్వాతే ఉత్తమ బ్రాహ్మణుల వైపు చూస్తారని కౌసల్య ఒక ప్రసిద్ధ విషయంగా చెప్పింది (రామా. అయో. 61.12).
- నియమం పాపం అలాంటప్పుడు గుణవంతులు, విద్వాంసులు అయిన బ్రాహ్మణులు ఆ తర్వాత అమృతం వంటి అన్నమైనా స్వీకరించరు; ఇతరులు (బ్రాహ్మణులే అయినా) తిని మిగిలినదాన్ని, కొమ్ములు కోయడాన్ని ఉత్తమ వృషభాలు సహించనట్లు, ప్రాజ్ఞులైన ద్విజోత్తములు స్వీకరించరు (రామా. అయో. 61.13–14).

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 61 › శ్లోకం 12 నియమం — వా.రా. 2.61.12

భోజయన్తి కిల శ్రాద్ధే కేచిత్ స్వానేవ బాన్ధవాన్।
తతః పశ్చాత్ సమీక్షన్తే కృతకార్యా ద్విజోత్తమాన్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.29

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 61 › శ్లోకం 13 నియమం పాపం — వా.రా. 2.61.13

తత్ర యే గుణవన్తశ్చ విద్వాంసశ్చ ద్విజాతయః।
న పశ్చాత్ తేఽభిమన్యన్తే సుధామపి సురోపమామ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.29

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 61 › శ్లోకం 14 నియమం పాపం — వా.రా. 2.61.14

బ్రాహ్మణేష్వపి వృత్తేషు భుక్తశేషం ద్విజోత్తమాః।
నాభ్యుపేతుమలం ప్రాజ్ఞాః శృఙ్గచ్ఛేదమివర్షభాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.29

ఇ.30 పరాయి భూమిలో శ్రాద్ధం చేయరాదు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- పాపం పరాయి భూమిలో పితరులకు నివాపం (పిండం) పెట్టేవాని శ్రాద్ధకర్మ ఆ భూమి (స్వామి) పితరులచే చెడగొట్టబడుతుంది (అను. 101.33).
- నియమం పుణ్యం కాబట్టి వివేకి కొద్దిదైనా భూమిని కొని ఇవ్వాలి; ఆ భూమిలో పితరులకు ఇచ్చిన పిండం శాశ్వతమవుతుంది (అను. 101.34).
- నియమం అడవులు, పర్వతాలు, నదులు, తీర్థాలు ఎవరి స్వామిత్వం లేనివి అని చెబుతారు (అను. 101.35).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 101, శ్లోకం 33 పాపం — KK 13-1-101-33

పారక్యే భూమిదేశే తు పిత్ౄణాం నిర్వపేత్తు యః ।
తద్భూమిం వాఽపి పితృభిః శ్రాద్ధకర్మ విహన్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఇ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 101, శ్లోకం 34 నియమం పుణ్యం — KK 13-1-101-34

తస్మాత్క్రీత్వా మహీం దద్యాత్స్వల్పామపి విచక్షణః ।
పిణ్డః పిత్ౄభ్యో దత్తో వై తస్యాం భవతి శాశ్వతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 101, శ్లోకం 35 నియమం — KK 13-1-101-35

అటవీ పర్వతాశ్చైవ నద్యస్తీర్థాని యాని చ ।
సర్వాణ్యస్వామికాన్యాహుర్న హి తత్ర పరిగ్రహః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఇ.30

ఇ.31 శ్రాద్ధంలో అశుచి అన్నం పెట్టినందుకు పౌష్యునికి శాపం

వక్త / కథనం: సౌతి (ఉత్తంకుడు, పౌష్యుల సంవాదం) ఉదాహరణ నియమం పాపం

- ఉదాహరణ గుణవంతుడైన అతిథి ఉత్తంకుడు రాగా పౌష్యరాజు 'చాలాకాలానికి పాత్రుడు దొరికాడు, శ్రాద్ధం చేయాలనుకుంటున్నాను, సమయం ఇవ్వండి' అని కోరాడు (ఆది. 3.114).
- ఉదాహరణ ఉత్తంకుడు అంగీకరించగా పౌష్యుడు సిద్ధంగా ఉన్న అన్నంతో అతనికి భోజనం పెట్టాడు (ఆది. 3.115).
- పాపం ఆ అన్నం వెంట్రుకలతో కూడి, చల్లబడి ఉండటం చూసి అశుచి అని ఉత్తంకుడు 'అశుచి అన్నం పెట్టినందుకు అంధుడవు అవుతావు' అని శపించాడు (ఆది. 3.116).
- ఉదాహరణ పౌష్యుడు ప్రతిశాపం ఇవ్వగా, అశుచి అన్నం పెట్టి ప్రతిశాపం ఇవ్వడం తగదని, అన్నాన్ని స్వయంగా చూడమని ఉత్తంకుడు చెప్పాడు (ఆది. 3.117–118).
- నియమం పాపం జుట్టు విరబోసుకున్న స్త్రీ తెచ్చినందువల్ల ఆ అన్నం చల్లగా, వెంట్రుకలతో అశుచిగా ఉందని పౌష్యుడు గ్రహించి క్షమాపణ కోరాడు (ఆది. 3.119–120).
- పాపం ఉత్తంకుడు 'అంధుడవై, త్వరలోనే మళ్ళీ చూపు పొందుతావు' అని శాపాన్ని తగ్గించాడు (ఆది. 3.121).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 114 ఉదాహరణ KK 1-3-3-114

భగవంశ్చిరేణ పాత్రమాసాద్యతే భవాశ్చ గుణవానతిథిస్తదిచ్ఛే శ్రాద్ధం కర్తుం క్రియతాం క్షణ ఇతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.31

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 115 ఉదాహరణ KK 1-3-3-115

తముత్తఙ్కః ప్రత్యువాచ కృతక్షణ ఏవాస్మి శీఘ్రమిచ్ఛామి యథోపపన్నమన్నముపస్కృతం భవతేతి స తథేత్యుక్త్వా యథోపపన్నేనాన్నేనైనం భోజయామాస ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.31

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 116 పాపం KK 1-3-3-116

అథోత్తఙ్కః సకేశం శీతమన్నం దృష్ట్వా అశుచ్యేతదితి మత్వా తం పౌష్యమువాచ ।
యస్మాన్మే అశుచ్యన్నం దదాసి తస్మాదన్ధో భవిష్యసీతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.31

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 117 ఉదాహరణ KK 1-3-3-117

తం పౌష్యః ప్రత్యువాచ ।
యస్మాత్త్వమదుష్టమన్నందూషయసి తస్మాదనపత్యో భవిష్యసీతి తముత్తఙ్కః ప్రత్యువాచ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.31

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 118 ఉదాహరణ KK 1-3-3-118

న యుక్తం భవతాఽన్నమశుచి దత్త్వా ప్రతిశాపం దాతుం తస్మాదన్నమేవ ప్రత్యక్షీకురు ।
తతః పౌష్యస్తదన్నమశుచి దృష్ట్వా తస్యాశుచిభావమపరోక్షయామాస ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.31

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 119 నియమం పాపం KK 1-3-3-119

అథ తదన్నం ముక్తకేశ్యా స్త్రియోపహృతమనుష్ణం సకేశం చాశుచ్యేతదితి మత్వా తమృషిముత్తఙ్కం ప్రసాదయామాస ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.31

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 120 నియమం పాపం KK 1-3-3-120

భగవన్నేతదజ్ఞానాదన్నం సకేశముపాహృతం శీతం చ ।
తత్క్షామయే భవన్తం న భవేయమన్ధ ఇతి ।
C తముత్తఙ్కః ప్రత్యువాచ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.31

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 121 పాపం KK 1-3-3-121

న మృషా బ్రవీమి భూత్వా త్వమన్ధో నచిరాదనన్ధో భవిష్యసీతి ।
మమాపి శాపో భవతా దత్తో న భవేదితి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.31

ఇ.32 అధర్మ ధనంతో చేసిన ఔర్ధ్వదేహిక కర్మ ఫలం కర్తకు దక్కదు

వక్త / కథనం: విదురుడు ధృతరాష్ట్రునితో పాపం

- పాపం అధర్మంగా సంపాదించిన ధనంతో ఔర్ధ్వదేహిక కర్మ చేసేవాడు, ఆ ధనం దుర్మార్గంలో వచ్చినది కనుక, మరణానంతరం దాని ఫలాన్ని తాను అనుభవించడు (ఉద్యో. 39.67).

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › ప్రజాగరపర్వం › అధ్యాయం 39, శ్లోకం 67 పాపం KK 5-3-39-67

అధర్మోపార్జితైరర్థైర్యః కరోత్యౌర్ధ్వదేహికమ్ ।
న స తస్య ఫలం ప్రేత్య భుఙ్క్తే ఽర్థస్య దురాగమాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.32

ఇ.33 అష్టకా శ్రాద్ధ ద్రవ్యాన్ని ముందే తిన్న వికుక్షి - దేశబహిష్కారం

వక్త / కథనం: శుకమహర్షి పరీక్షిత్తుతో ఉదాహరణ నియమం పాపం

- ఉదాహరణ ఒకసారి అష్టకా శ్రాద్ధ సందర్భంలో ఇక్ష్వాకు మహారాజు తన కుమారుడు వికుక్షిని శ్రాద్ధానికి తగిన పవిత్రమైన కొన్ని ద్రవ్యాలను (ఇతర ద్రవ్యాలు) ఆలస్యం లేకుండా తెమ్మని ఆజ్ఞాపించాడు (భాగ. 9.7.6).
- ఉదాహరణ పాపం వికుక్షి వనానికి వెళ్ళి కర్మకు తగిన ద్రవ్యాలను సంపాదించాడు; కాని అలసి, ఆకలితో, మరచిపోయి వాటిలో ఒకదానిని తానే తిని, మిగిలినది తండ్రికి సమర్పించాడు (భాగ. 9.7.7–8).
- నియమం పాపం రాజు ప్రోక్షణ చేయమని కోరగా ఆయన గురువు 'ఇది దూషితమైనది, కర్మకు పనికిరాదు' అని చెప్పాడు (భాగ. 9.7.8).
- పాపం గురువు చెప్పినదాని ద్వారా కుమారుని పని తెలుసుకున్న రాజు, విధిని విడిచిపెట్టిన ఆ కుమారుడిని కోపంతో దేశం నుండి బహిష్కరించాడు (భాగ. 9.7.9).

శ్రీమద్భాగవతం › నవమస్కంధం › అధ్యాయం 7 › శ్లోకం 6 ఉదాహరణ భాగ. 9.7.6

స ఏకదాఽష్టకాశ్రాద్ధ ఇక్ష్వాకుః సుతమాదిశత్।
మాంసమానీయతాం మేధ్యం వికుక్షే గచ్ఛ మా చిరమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.33

శ్రీమద్భాగవతం › నవమస్కంధం › అధ్యాయం 7 › శ్లోకం 7 ఉదాహరణ పాపం భాగ. 9.7.7

తథేతి సవనం గత్వా మృగాన్ హత్వా క్రియార్హణాన్।
శ్రాన్తో బుభుక్షితో వీరః శశమాదదపస్మృతిః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.33

శ్రీమద్భాగవతం › నవమస్కంధం › అధ్యాయం 7 › శ్లోకం 8 ఉదాహరణ నియమం పాపం భాగ. 9.7.8

శేషం నివేదయామాస పిత్రే తేన చ తద్గురుః।
చోదితః ప్రోక్షణాయాహ దుష్టమేతదకర్మకమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.33 ↵ ఇ.33

శ్రీమద్భాగవతం › నవమస్కంధం › అధ్యాయం 7 › శ్లోకం 9 పాపం భాగ. 9.7.9

జ్ఞాత్వా పుత్రస్య తత్కర్మ గురుణాఽభిహితం నృపః।
దేశాన్నిస్సారయామాస సుతం త్యక్తవిధిం రుషా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.33

ఇ.34 జమదగ్ని శ్రాద్ధక్షీరాన్ని పాడుచేసిన క్రోధానికి పితృశాపం

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (ఉదాహరణ) (నియమం) (పాపం)

- **ఉదాహరణ** పూర్వం జమదగ్ని మహర్షి శ్రాద్ధం సంకల్పించాడు; హోమధేనువు తనంతట తానే రాగా స్వయంగా పాలు పితికి, కొత్తదైన, గట్టిదైన, శుచియైన పాత్రలో ఉంచాడు (ఆశ్వ. 95.3–4).
- **ఉదాహరణ** ఋషిని పరీక్షించాలని క్రోధం ముంగిస రూపంలో వచ్చి ఆ పాత్రను పడదోసి పాలను పాడుచేసింది (ఆశ్వ. 95.4–5).
- **ఉదాహరణ** అది క్రోధమని తెలిసినా మునికి కోపం రాలేదు; క్రోధం బ్రాహ్మణ రూపం ధరించి తాను ఓడిపోయానని, తనను అనుగ్రహించమని వేడుకొంది (ఆశ్వ. 95.6–8).
- **నియమం** జమదగ్ని 'నీవు నాకు అపకారం చేయలేదు, నాకు కోపం లేదు; ఈ పాలను ఎవరిని ఉద్దేశించి సంకల్పించానో ఆ మహానుభావులైన పితృదేవతల విషయం గ్రహించు, వెళ్ళు' అన్నాడు (ఆశ్వ. 95.9–10).
- **పాపం** భయపడిన క్రోధం అక్కడే అదృశ్యమై, పితృదేవతల శాపం (అభిషంగం) వల్ల ముంగిస రూపాన్ని పొందింది (ఆశ్వ. 95.11).
- **ఉదాహరణ** శాపాంతం కోసం అది పితృదేవతలను ప్రసన్నం చేసుకోగా, ధర్మాన్ని ఆక్షేపించినప్పుడు శాపం తీరుతుందని వారు చెప్పారు; యజ్ఞభూములు, ధర్మారణ్యం తిరిగి, యుధిష్ఠిరుని యజ్ఞంలో సక్తుప్రస్థ ప్రసంగంతో ధర్మరాజును ఆక్షేపించి అది శాపం నుండి విముక్తి పొందింది (ఆశ్వ. 95.12–14).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 3 (ఉదాహరణ) KK 14-2-95-3

శ్రాద్ధం సఙ్కల్పయామాస జమదగ్నిః పురా కిల ।
హోమధేనుస్తమాగాచ్ఛ స్వయమేవ దుదోహ తామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 4 (ఉదాహరణ) KK 14-2-95-4

తత్పయః స్థాపయామాస నవే భాణ్డే దృఢే శుచౌ ।
క్రోధో నకులరూపేణ పితరం పర్యకర్షయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.34 ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 5 (ఉదాహరణ) KK 14-2-95-5

జిజ్ఞాసుస్తమృషిశ్రేష్ఠం కిం కుర్యాద్విప్రియే కృతే ।
ఇతి సఞ్చిన్త్య దుర్మేధా ధర్షయామాస తత్పయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 6 (ఉదాహరణ) KK 14-2-95-6

తమాజ్ఞాయ మునిః క్రోధం నైవాస్య స చుకోప హ ।
స తు క్రోధస్తతో రాజన్బ్రాహ్మణీం మూర్తిమాస్థితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 7 (ఉదాహరణ) KK 14-2-95-7

జితోస్మీతి భృగుశ్రేష్ఠ భృగవో హ్యతిరోషణాః ।
లోకే మిథ్యాప్రవాదోయం యత్త్వయాఽస్మి వినిర్జితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 8 (ఉదాహరణ) KK 14-2-95-8

వశే స్థితోఽహం త్వయ్యద్య క్షమావతి మహాత్మని ।
బిభేమి తపసః సాధో ప్రసాదం కురు మే ప్రభో ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 9 (నియమం) KK 14-2-95-9

జమదగ్నిరువాచ
సాక్షాద్దృష్టోసి మే క్రోధ గచ్ఛ త్వం విగతజ్వరః ।
న త్వయాపకృతం మేఽద్య న చ మే మన్యురస్తి వై ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 10 నియమం KK 14-2-95-10

యాన్సముద్దిశ్య సఙ్కల్పాఃపయసోస్య కృతో మయా ।
పితరస్తే మహాభాగాస్తేభ్యో బుద్ధ్యస్వ గమ్యతామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 11 పాపం KK 14-2-95-11

ఇత్యుక్తో జాతసన్త్రాసస్తత్రైవాన్తరధీయత ।
పిత్రాణామభిషఙ్గాచ్చ నకులత్వముపాగతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 14-2-95-12

స తాన్ప్రసాదయామాస శాపస్యాన్తో భవేదితి ।
తైశ్చాప్యుక్తఃక్షిపన్ధర్మం శాపస్యాన్తమవాప్స్యసి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 14-2-95-13

తైశ్చోక్తో యజ్ఞియాన్దేశాన్ధర్మారణ్యం తథైవ చ ।
జుగుప్సమానో ధావన్స తం యజ్ఞం సముపాసదత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 95, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ KK 14-2-95-14

ధర్మపుత్రమథాక్షిప్య సక్తుప్రస్థేన తేన సః ।
ముక్తఃశాపాత్తతఃక్రోధో ధర్మో హ్యాసీద్యుధిష్ఠిరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.34

ఇ.35 జమదగ్ని శపథంలో శ్రాద్ధ దోషాలు

వక్త / కథనం: జమదగ్ని అగస్త్యునితో (పుష్కరహరణ శపథ కథ; భీష్ముడు చెప్పినది) పాపం

- పాపం 'నీ తామరను దొంగిలించినవాడు అనధ్యాయ దినాల్లో వేదం చదివేవాడుగా, శ్రాద్ధంలో మిత్రునికి భోజనం పెట్టేవాడుగా, శూద్రుని శ్రాద్ధంలో భుజించేవాడుగా అవుగాక' అని జమదగ్ని శపథం చేశాడు; అంటే ఇవి దోషకార్యాలుగా చెప్పబడ్డాయి (అను. 143.25).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 143, శ్లోకం 25 పాపం KK 13-1-143-25

జమదగ్నిరువాచ
అనధ్యాయేష్వధీయాత మిత్రం శ్రాద్ధే చ భోజయేత్ ।
శ్రాద్ధే శూద్రస్య చాశ్నీయాద్యస్తే హరతి పుష్కరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.35

ఇ.36 అర్హుడైన పొరుగువానికి శ్రాద్ధం పెట్టకపోవడం, అనర్హులకు పెట్టడం

వక్త / కథనం: అర్జునుడు (జయద్రథ వధ ప్రతిజ్ఞ), సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునికి చెప్పినది పాపం

- పాపం అర్హుడైన పొరుగువానికి శ్రాద్ధం పెట్టనివాడు, అనర్హులకు, వృషలీపతికి (శూద్రస్త్రీ భర్తకు) శ్రాద్ధం పెట్టేవాడు — మద్యపులు, కృతఘ్నులు మొదలైనవారితో పాటు — పొందే ఘోరగతిని, జయద్రథుని చంపకపోతే తాను పొందుతానని అర్జునుడు ప్రతిజ్ఞ చేశాడు (ద్రోణ. 73.42–43).

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › ప్రతిజ్ఞాపర్వం › అధ్యాయం 73, శ్లోకం 42 పాపం KK 7-4-73-42

అర్హతే ప్రాతివేశ్యాయ శ్రాద్ధం యో న దదాతి చ ।
అనర్హేభ్యశ్చ యో దద్యాద్వృషలీపతయే తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.36

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › ప్రతిజ్ఞాపర్వం › అధ్యాయం 73, శ్లోకం 43 పాపం KK 7-4-73-43

మద్యపో భిన్నమర్యాదః కృతఘ్నో భర్తృనిన్దకః ।
తేషాం గతిమియాం క్షిప్రం న చేద్ధన్యాం జయద్రథమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.36

ఇ.37 హింసతో పొందిన మాంసంతో పితృదేవతాదులను యజించేవారు ఖలులు

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు ఉద్ధవునితో నియమం పాపం

- నియమం పాపం హింసలో ఆనందించే దుష్టులు (ఖలులు) తమ సుఖం కోసమే పశువులను ఆలంభనం చేసి (హింసించి), వాటితో యజ్ఞాలు చేసి దేవతలను, పితృదేవతలను, భూతపతులను యజిస్తారు (భాగ. 11.21.30).

శ్రీమద్భాగవతం › ఏకాదశస్కంధం › అధ్యాయం 21 › శ్లోకం 30 నియమం పాపం భాగ. 11.21.30

హింసావిహారా హ్యలబ్ధైః పశుభిః స్వసుఖేచ్ఛయా।
యజన్తే దేవతా యజ్ఞైఃఃపితౄన్ భూతపతీన్ ఖలాఃఃః

↵ తిరిగి: ↵ ఇ.38

(ఈ) విధిగా చేస్తే కలిగే పుణ్యం, సద్గతి

కర్తకు కలిగే పుణ్యం

ఈ.1 తల్లి, తండ్రి, గురువు — ముగ్గురు గురువుల పూజ; గురువులు పూజింపబడితే పితృదేవతలతో సహా ఋషులు, దేవతలు ప్రీతి చెందుతారు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు ధర్మరాజుతో (129వ అధ్యాయంలో యముడు గౌతమునితో) నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం తల్లిదండ్రులను, గురువులను పూజించడమే తనకు అత్యంత సమ్మతమైనదని, దానిలో నిమగ్నుడైనవాడు లోకాలను, గొప్ప కీర్తిని పొందుతాడని భీష్ముడు చెప్పాడు (శాంతి. 108.3).
- నియమం వీరే మూడు లోకాలు, మూడు ఆశ్రమాలు, మూడు వేదాలు, మూడు అగ్నులు; తండ్రి గార్హపత్యాగ్ని, తల్లి దక్షిణాగ్ని, గురువు ఆహవనీయాగ్ని (శాంతి. 108.6–7).
- పుణ్యం ఈ ముగ్గురి విషయంలో ఏమరుపాటు లేకుండా ఉంటే మూడు లోకాలనూ జయిస్తావు: తండ్రి సేవతో ఈ లోకాన్ని, తల్లి సేవతో పరలోకాన్ని, గురువు సేవతో బ్రహ్మలోకాన్ని (శాంతి. 108.8–9).
- పాపం పుణ్యం ఈ ముగ్గురినీ ఆదరించినవాడు అన్ని లోకాలనూ ఆదరించినట్లే; ఈ ముగ్గురినీ అనాదరించినవాని క్రియలన్నీ నిష్ఫలమవుతాయి (శాంతి. 108.12).
- పాపం ఈ ముగ్గురు గురువులు నిత్యం గౌరవింపబడని వానికి ఇహలోకమూ లేదు, పరలోకమూ లేదు, కీర్తీ లేదు (శాంతి. 108.13).
- పుణ్యం తండ్రిని ప్రీతిపరిచే కర్మతో ప్రజాపతి ప్రీతి చెందుతాడు; తల్లిని ప్రీతిపరిచే కర్మతో భూదేవి పూజింపబడుతుంది (శాంతి. 108.25).
- పుణ్యం గురువులు పూజింపబడుతున్నప్పుడు ఋషులు, దేవతలు పితృదేవతలతో కలిసి ప్రీతి చెందుతారు; కాబట్టి గురువు పూజ్యతముడు (శాంతి. 108.27).
- పాపం తనను పోషించిన తల్లిదండ్రులను పోషించని కన్న కొడుకుకు భ్రూణహత్య కంటే ఎక్కువ పాపం; అంతకంటే పాపి లోకంలో లేడు (శాంతి. 108.31).
- నియమం తల్లిదండ్రుల ఋణం నుండి విముక్తి ఏమి చేస్తే కలుగుతుంది అని గౌతముడు అడగగా, తపస్సు, శౌచం, సత్యధర్మాలతో ఉంటూ ప్రతిరోజూ తల్లిదండ్రులను పూజించాలని యముడు చెప్పాడు (శాంతి. 129.9–10).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 3 నియమం KK 12-1-108-3

మాతాపిత్రోర్గురూణాం చ పూజా బహుమతా మమ ।
అత్ర వర్తన్నరో లోకాన్యశ్చ మహదశ్నుతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 6 నియమం KK 12-1-108-6

ఏత ఏవ త్రయో లోకా ఏత ఏవాశ్రమాస్త్రయః ।
ఏత ఏవ త్రయో వేదా ఏత ఏవ త్రయోఽగ్నయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 7 నియమం KK 12-1-108-7

పితా వై గార్హపత్యోఽగ్నిర్మాతాఽగ్నిర్దక్షిణః స్మృతః ।
గురురాహవనీయస్తు సాఽగ్నిత్రేతా గరీయసీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 8 పుణ్యం KK 12-1-108-8

త్రిష్వప్రమాద్యన్నేతేషు త్రీఁల్లోకానపి జేష్యసి ।
పితృవృత్త్యా త్విమం లోకం మాతృవృత్త్యా తథా పరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 9 పుణ్యం KK 12-1-108-9

బ్రహ్మలోకం గురోర్వృత్త్యా నియమేన తరిష్యసి ।
సమ్యగేతేషు వర్తస్వ త్రిషు లోకేషు భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 12 పాపం పుణ్యం KK 12-1-108-12

సర్వే తస్యాదృతా లోకా యస్యైతే త్రయ ఆదృతాః ।
అనాదృతాస్తు యస్యైతే సర్వాస్తస్యాఫలాః క్రియాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 13 పాపం KK 12-1-108-13

న చాయం న పరో లోకో న యశస్తస్య భారత ।
అమానితా నిత్యమేవ యస్యైతే గురవస్త్రయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 25 పుణ్యం KK 12-1-108-25

యేన ప్రీణన్తి పితరస్తేన ప్రీతః ప్రజాపతిః ।
ప్రీణాతి జననీ యేన పృథివీ తేన పూజితా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 27 పుణ్యం KK 12-1-108-27

ఋషయశ్చ హి దేవాశ్చ ప్రీయన్తే పితృభిః సహ ।
పూజ్యమానేషు గురుషు తస్మాత్పూజ్యతమో గురుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 31 పాపం KK 12-1-108-31

భృతో భర్తారం యో న బిభర్తి పుత్రః స్వయోనిజః పితరం మాతరం చ ।
తస్య పాపం భ్రూణహత్యావిశిష్టం తస్మాన్నాన్యః పాపకృదస్తి లోకే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 129, శ్లోకం 9 నియమం KK 12-1-129-9

మాతాపితృభ్యామానృణ్యం కిం కృత్వా సమవాప్నుయాత్ ।
కథం చ లోకానాప్నోతి పురుషో దుర్లభాఞ్శుభాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 129, శ్లోకం 10 నియమం KK 12-1-129-10

తపః శౌచవతా నిత్యం సత్యధర్మరతేన చ ।
మాతాపిత్రోరహరహః పూజనం కార్యమఞ్ఞసా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.1

ఈ.2 తండ్రి సేవకు సాటి యజ్ఞం లేదు — తల్లిదండ్రుల సేవాపరులకు ఉత్తమ లోకాలు

వక్త / కథనం: శ్రీరాముడు సీతాదేవితో నియమం పుణ్యం

- **నియమం** స్వాధీనంగా ఉన్న తల్లిని, తండ్రిని, గురువును దాటిపోయి, స్వాధీనం కాని దైవాన్ని ఏ విధాలుగా ఆరాధించగలరు? ఈ ముగ్గురే మూడు లోకాలు; వీరితో సమానమైన పవిత్రమైనది భూమిపై వేరొకటి లేదు (రామా. అయో. 30.33–34).
- **నియమం** సత్యం గానీ, దానం గానీ, మానం గానీ, దక్షిణలతో కూడిన యజ్ఞాలు గానీ తండ్రి సేవ అంతటి బలాన్ని ఇవ్వవు (రామా. అయో. 30.35).
- **పుణ్యం** గురువుల సేవను అనుసరించేవానికి స్వర్గం, ధనం, ధాన్యం, విద్య, పుత్రులు, సుఖాలు — ఏదీ దుర్లభం కాదు (రామా. అయో. 30.36).
- **పుణ్యం** తల్లిదండ్రుల సేవాపరులైన మహాత్ములు దేవ, గంధర్వ, గోలోకాలను, బ్రహ్మలోకాన్ని, ఇతర లోకాలను పొందుతారు (రామా. అయో. 30.37).

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 30 › శ్లోకం 33 **నియమం** వా.రా. 2.30.33

అస్వాధీనం కథం దైవం ప్రకారైరభిరాధ్యతే।
స్వాధీనం సమతిక్రమ్య మాతరం పితరం గురుమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.2

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 30 › శ్లోకం 34 **నియమం** వా.రా. 2.30.34

యత్ర త్రయం త్రయో లోకాః పవిత్రం తత్సమం భువి।
నాన్యదస్తి శుభాపాఙ్గే తేనేదమభిరాధ్యతే॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.2

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 30 › శ్లోకం 35 **నియమం** వా.రా. 2.30.35

న సత్యం దానమానౌ వా యజ్ఞో వాప్యాప్తదక్షిణాః।
తథా బలకరాః సీతే యథా సేవా పితుర్మతా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.2

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 30 › శ్లోకం 36 **పుణ్యం** వా.రా. 2.30.36

స్వర్గో ధనం వా ధాన్యం వా విద్యా పుత్రాః సుఖాని చ।
గురువృత్త్యనురోధేన న కించిదపి దుర్లభమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.2

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 30 › శ్లోకం 37 **పుణ్యం** వా.రా. 2.30.37

దేవగన్ధర్వగోలోకాన్ బ్రహ్మలోకాంస్తథాపరాన్।
ప్రాప్నువన్తి మహాత్మానో మాతాపితృపరాయణాః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఈ.2

ఈ.3 పితృమేధ ఫలం — ఆయువు, సంతానం, స్వర్గం

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం ఇది సంగ్రహంగా చెప్పిన సనాతన పితృయజ్ఞం; దానితో పితరులు తృప్తి చెందుతారు, కర్త ఫలం పొందుతాడు (అను. 238.33).
- నియమం ప్రతిరోజూ, లేదా ప్రతి నెలా, లేదా సంవత్సరానికి రెండుసార్లు లేదా నాలుగుసార్లు శక్తి మేరకు చేయాలి (అను. 238.34).
- పుణ్యం పితృమేధం వల్ల దీర్ఘాయుష్షు, ఆరోగ్యం, పుత్రులు, అనేక సేవకులు, సమృద్ధిగా ధనధాన్యాలు కలుగుతాయి (అను. 238.35).
- పుణ్యం శ్రాద్ధదాత అనంతరం నిర్మలమైన, వివిధ రూపాలు గల, అప్సరోగణాలతో ప్రతిధ్వనించే, రజోరహితమైన స్వర్గాన్ని పొందుతాడు (అను. 238.36).
- పుణ్యం పుష్టిని కోరి శ్రాద్ధాలు చేసే పండితులకు పితరులు ఎల్లప్పుడూ పుష్టిని, సంతానాన్ని ఇస్తారు (అను. 238.37).
- పుణ్యం శ్రాద్ధం ధన్యం, యశస్సు, ఆయుష్షు, స్వర్గం ఇచ్చేది, శత్రునాశకం, కులాన్ని నిలబెట్టేది అని మనీషులు చెబుతారు (అను. 238.38).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 33 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-33

ఏష ప్రోక్తః సమాసేన పితృయజ్ఞః సనాతనః ।
పితరస్తేన తుష్యన్తి కర్తా చ ఫలమాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 34 నియమం KK 13-1-238-34

అహన్యహని వా కుర్యాన్మాసే మాసేఽథవా పునః ।
సంవత్సరం ద్విః కుర్యాచ్చ చతుర్వాఽపి స్వశక్తితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 35 పుణ్యం KK 13-1-238-35

దీర్ఘాయుశ్చ భవేత్స్వస్థః పితృమేధేన వా పునః ।
సపుత్రో బహుభృత్యశ్చ ప్రభూతధనధాన్యవాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 36 పుణ్యం KK 13-1-238-36

శ్రాద్ధదః స్వర్గమాప్నోతి నిర్మలం వివిధాత్మకమ్ ।
అప్సరోగణసఙ్ఘుష్టం విరజస్కమనన్తరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 37 పుణ్యం KK 13-1-238-37

శ్రాద్ధాని పుష్టికామా వై యే ప్రకుర్వన్తి పణ్డితాః ।
తేషాం పుష్టిం ప్రజాం చైవ దాస్యన్తి పితరః సదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 38 పుణ్యం KK 13-1-238-38

ధన్యం యశస్యమాయుష్యం స్వర్గ్యం శత్రువినాశనమ్ ।
కులసన్ధారకం చేతి శ్రాద్ధమాహుర్మనీషిణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.3

ఈ.4 పితృపూజ వల్ల కర్తకు కలిగే పుణ్యం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (110, 65); శ్రీభగవానుడు (210) పుణ్యం

- పుణ్యం సంతానం కోరి ప్రతి తిథినాడూ పరిశుద్ధ మనస్సుతో శ్రాద్ధాలు చేసేవారు దుర్గమమైన కష్టాలను దాటుతారు (శాంతి. 110.20).
- పుణ్యం నిత్యకర్మలు (ఆహ్నికం), పితృయజ్ఞాలు, భూతయజ్ఞాలు, మనుష్యయజ్ఞాలు విస్తారంగా చేసే రాజుకు వానప్రస్థాశ్రమ ఫలం లభిస్తుంది (శాంతి. 65.10).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 20 పుణ్యం KK 12-1-110-20

యే చ శ్రాద్ధాని కుర్వన్తి తిథ్యాంతిథ్యాం ప్రజార్థినః ।
సువిశుద్ధేన మనసా దుర్గాణ్యతితరన్తి తే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.4

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 65, శ్లోకం 10 పుణ్యం KK 12-1-65-10

ఆహ్నికం పితృయజ్ఞాంశ్చ భూతయజ్ఞాన్సమానుషాన్ ।
కుర్వతః పార్థ విపులాన్వన్యాశ్రమపదం భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.4

ఈ.5 నిత్యశ్రాద్ధం, పితృ తర్పణం – కర్తకు ఫలం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (92); నారదుడు (98) పుణ్యం

- పుణ్యం నిత్యశ్రాద్ధం వల్ల సంతతి కలుగుతుంది (అను. 92.12).
- పుణ్యం పితరులను, దేవతలను, ఋషులను, బ్రాహ్మణులను, అతిథులను అన్నంతో తృప్తిపరచేవానికి గొప్ప పుణ్యఫలం (అను. 98.15).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 92, శ్లోకం 12 పుణ్యం KK 13-1-92-12

పయోభక్షో దివం యాతి దానేన ద్రవిణాధికః ।
గురుశుశ్రూషయా విద్యా నిత్యశ్రాద్ధేన సన్తతిః ॥
పయోభక్షో దివం యాతి దానేన ద్రవిణాధికః ।
గురుశుశ్రూషయా విద్యా నిత్యశ్రాద్ధేన సన్తతిః ॥
పయోభక్షో దివం యాతి దానేన ద్రవిణాధికః ।
గురుశుశ్రూషయా విద్యా నిత్యశ్రాద్ధేన సన్తతిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.5

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 98, శ్లోకం 15 పుణ్యం KK 13-1-98-15

పిత్రూన్దేవానృషీన్విప్రానతిథీంశ్చ జనాధిప ।
యో నరః ప్రీణయత్యన్నైస్తస్య పుణ్యఫలం మహత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.5

ఈ.6 కామ్యంగా పితృదేవతలను ఆరాధించేవారి గతి: పితృలోకం, తిరిగి జన్మ

వక్త / కథనం: కపిల భగవానుడు దేవహూతితో (నియమం) (పుణ్యం)

- **నియమం** కామంతో మూఢుడై భగవద్ధర్మానికి విముఖుడైనవాడు కూడా శ్రద్ధతో యజ్ఞాల ద్వారా దేవతలను, పితృదేవతలను ఆరాధిస్తాడు (భాగ. 3.33.2).
- **పుణ్యం** ఆ శ్రద్ధతో పితృ దేవ వ్రతుడైన అతడు చంద్రలోకానికి వెళ్లి సోమపానం చేసి మళ్లీ తిరిగి వస్తాడు (భాగ. 3.33.3).
- **నియమం** రజోగుణంతో కుంఠితమైన మనస్సు గలవారు, కామాసక్తులు, ఇంద్రియాలను జయించనివారు, ఇంటిపై ఆసక్తితో ప్రతిరోజూ పితృదేవతలను ఆరాధిస్తారు (భాగ. 3.33.17).
- **నియమం** **పుణ్యం** వారు అర్యముని దక్షిణ మార్గం ద్వారా పితృలోకానికి వెళ్తారు; శ్మశాన క్రియ వరకు సంస్కారాలను చేసే వారు తిరిగి తమ సంతానంలోనే జన్మిస్తారు (భాగ. 3.33.20).
- **నియమం** పుణ్యం క్షీణించగానే వారు దేవతలచే పడద్రోయబడి, వివశులై మళ్లీ ఈ లోకానికి వస్తారు (భాగ. 3.33.21).

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 33 › శ్లోకం 2 **నియమం** — భాగ. 3.33.2

స చాపి భగవద్ధర్మాత్ కామమూఢః పరాఙ్ముఖః।
యజతే క్రతుభిర్దేవాన్ పితౄంశ్చ శ్రద్ధయాఽన్వితః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.6

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 33 › శ్లోకం 3 **పుణ్యం** — భాగ. 3.33.3

తచ్ఛ్రద్ధయాఽఽక్రాన్తమతిః పితృదేవవ్రతః పుమాన్।
గత్వా చాన్ద్రమసం లోకం సోమపాః పునరేష్యతి॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.6

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 33 › శ్లోకం 17 **నియమం** — భాగ. 3.33.17

రజసా కుణ్ఠమనసః కామాత్మానోఽజితేన్ద్రియాః।
పితౄన్ యజన్త్యనుదినం గృహేష్వభిరతాశయాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.6

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 33 › శ్లోకం 20 **నియమం** **పుణ్యం** — భాగ. 3.33.20

దక్షిణేన పథాఽర్యమ్ణః పితృలోకం వ్రజన్తి తే।
ప్రజాయాం తు ప్రజాయన్తే శ్మశానాన్తక్రియాకృతః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.6

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 33 › శ్లోకం 21 **నియమం** — భాగ. 3.33.21

తతస్తే క్షీణసుకృతాః పునర్లోకమిమం సతి।
పతన్తి వివశా దేవైః సద్యో విభ్రంశితోదయాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.6

ఈ.7 వంశాభివృద్ధి కోరేవాడు పితృదేవతలను ఆరాధించాలి

వక్త / కథనం: శుకుడు పరీక్షిత్తుతో (నియమం) (పుణ్యం)

- **నియమం** **పుణ్యం** ధర్మం కోరేవాడు ఉత్తమశ్లోకుడైన భగవంతుని, వంశాభివృద్ధి కోరేవాడు పితృదేవతలను ఆరాధించాలి (భాగ. 2.3.8).

శ్రీమద్భాగవతం › ద్వితీయస్కంధం › అధ్యాయం 3 › శ్లోకం 8 **నియమం** **పుణ్యం** — భాగ. 2.3.8

ధర్మార్థముత్తమశ్లోకం తన్తుం తన్వన్ పితౄన్ యజేత్।
రక్షాకామః పుణ్యజనాన్ ఓజస్కామో మరుద్గణాన్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.7

ఈ.8 పితృవ్రతులు పితృదేవతలను చేరుతారు

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునితో (భగవద్గీత) నియమం పుణ్యం

- **నియమం** **పుణ్యం** దేవవ్రతులు దేవతలను చేరినట్లే, పితృదేవతలను వ్రతంగా ఆరాధించేవారు పితృదేవతలను చేరుతారు; తనను ఆరాధించేవారు తననే చేరుతారని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పాడు (భీష్మ. 33.25).

మహాభారతం › భీష్మపర్వం › భగవద్గీతాపర్వం › అధ్యాయం 33, శ్లోకం 25 **నియమం** **పుణ్యం** KK 6-3-33-25

యాన్తి దేవవ్రతా దేవాన్పితౄన్యాన్తి పితృవ్రతాః ।
భూతాని యాన్తి భూతేజ్యా యాన్తి మద్యాజినోపి మామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.8

ఈ.9 వర్షాకాల నాలుగు నెలలు తిలోదకం

వక్త / కథనం: వాయుదేవుడు (భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పుణ్యం

- **నియమం** అగ్నికార్యం చేయాలి, పరమాన్నంతో భోజనం పెట్టాలి, పితృదేవతల కొరకు తిలోదకంతో కూడిన దీపం పెట్టాలి (అను. 191.2).
- **పుణ్యం** ఈ విధిగా శ్రద్ధతో, ఏకాగ్రతతో వర్షాకాలపు నాలుగు నెలలు తిలోదకం ఇస్తూ, వేదపారగుడైన బ్రాహ్మణునికి యథాశక్తి భోజనం పెట్టేవాడు వంద యాగాల సంపూర్ణ ఫలం పొందుతాడు (అను. 191.3–4).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 2 **నియమం** KK 13-1-191-2

అగ్నికార్యం చ కర్తవ్యం పరమాన్నేన భోజనమ్ ।
దీపకశ్చాపి కర్తవ్యః పితౄణాం సతిలోదకః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.9

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 3 **పుణ్యం** KK 13-1-191-3

ఏతేన విధినా మర్త్యః శ్రద్దధానః సమాహితః ।
చతురో వార్షికాన్మాసాన్యో దదాతి తిలోదకామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.9

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 191, శ్లోకం 4 **పుణ్యం** KK 13-1-191-4

భోజనం చ యథాశక్త్యా బ్రాహ్మణే వేదపారగే ।
పశుబన్ధశతస్యేహ ఫలం ప్రాప్నోతి పుష్కలమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.9

ఈ.10 పితృకార్యంలో వామనచరిత్ర కీర్తనం - సుకృతం

వక్త / కథనం: శుకమహర్షి పరీక్షిత్తుతో పుణ్యం

- **పుణ్యం** దైవ, పిత్ర్య, మానుష కర్మలు జరుగుతున్నప్పుడు ఎక్కడ ఈ (వామన) చరిత్ర కీర్తించబడుతుందో, అది వారికి సుకృతంగా అవుతుందని పెద్దలు చెబుతారు (భాగ. 8.21.31).

శ్రీమద్భాగవతం › అష్టమస్కంధం › అధ్యాయం 21 › శ్లోకం 31 **పుణ్యం** భాగ. 8.21.31

క్రియమాణే కర్మణీదం దైవే పిత్ర్యేఽథ మానుషే।
యత్ర యత్రానుకీర్త్యేత తత్తేషాం సుకృతం విదుః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.10

మృతులకు, పితరులకు కలిగే సద్గతి, తృప్తి

ఈ.11 పితరులను తృప్తిపరచే దానాలు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (93, 97, 103); నారదుడు (99); వసిష్ఠుడు (114) నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం పితరుల హితం కోరి యముడు దీపదానాన్ని ప్రశంసిస్తాడు; నిత్యం దీపం ఇచ్చేవాడు పితరులను తరింపజేస్తాడు; దేవతలకు, పితరులకు దీపాలు ఎల్లప్పుడూ ఇవ్వాలి, అది నేత్రాలకు హితం (అను. 103.28–29).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 103, శ్లోకం 28 నియమం పుణ్యం KK 13-1-103-28

తథా ప్రశంసతే దీపాన్యమః పితృహితేప్సయా ।
తస్మాద్దీపప్రదో నిత్యం సన్తారతి వై పితౄన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 103, శ్లోకం 29 నియమం పుణ్యం KK 13-1-103-29

దాతవ్యాః సతతం దీపాస్తస్మాద్భరతసత్తమ ।
దేవతానాం పితౄణాం చ చక్షుష్యం చాత్మనాం విభో ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.11

ఈ.12 పితృదేవతల సూచన: సువర్ణదానం వంశాన్ని తరింపజేస్తుంది

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం ఆ పితృదేవతలు, భూమి, గోవుల కొరకు బంగారం దానం చేయమని భీష్మునికి సూచించారు; దానితో తాము, ధర్మం, తమ పితామహులు అందరూ పావనులవుతారని చెప్పారు (అను. 130.25–26).
- పుణ్యం బంగారం దానం చేసేవారు ముందటి పది తరాలను, తరువాతి పది తరాలను తరింపజేస్తారని పితృదేవతలు చెప్పారు; మేల్కొన్న భీష్ముడు సువర్ణదానంపై మనసు పెట్టాడు (అను. 130.27–28).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 25 నియమం పుణ్యం KK 13-1-130-25

తదిదం సమ్యగారబ్ధం త్వయాఽద్య భరతర్షభ ।
కిన్తు భూమేర్గవాం చార్థే సువర్ణం దీయతామితి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఆ.11 ↵ ఈ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 26 నియమం KK 13-1-130-26

ఏవం వయం చ ధర్మశ్చ సర్వే చాస్మత్పితామహాః ।
పావితా వై భవిష్యన్తి పావనం హి పరం హి తత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 27 పుణ్యం KK 13-1-130-27

దశ పూర్వాన్దశైవాన్యాంస్తథా సన్తారయన్తి తే ।
సువర్ణం యే ప్రయచ్ఛన్తి ఏవం మత్పితరోఽబ్రువన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 130, శ్లోకం 28 పుణ్యం KK 13-1-130-28

తతోఽహం విస్మితో రాజన్ప్రతిబుద్ధో విశామ్పతే ।
సువర్ణదానేఽకరవం మతిం చ భరతర్షభ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.12

ఈ.13 తిలపాత్ర దానం, తేనెతో తిలోదకం, దీపం, కృసరం

వక్త / కథనం: లోమశుడు (భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పుణ్యం

- **నియమం** ఉదయమే లేచి స్నానం చేసి తెల్లని వస్త్రం ధరించి, ఏకాగ్రతతో బ్రాహ్మణులకు తిలపాత్ర దానం చేయాలి (అను. 192.10).
- **నియమం** పితృదేవతలకు తేనెతో కలిపిన తిలోదకం ఇవ్వాలి; దీపం, కృసరం (నువ్వులు-బియ్యం అన్నం) కూడా ఇవ్వాలి (అను. 192.11).
- **పుణ్యం** తిలపాత్ర దానం గోదానానికి, శాశ్వత భూదానానికి, బహుదక్షిణ అగ్నిష్టోమానికి సమానమని దేవతలు భావిస్తారు (అను. 192.12–13).
- **పుణ్యం** శ్రాద్ధంలో ఇచ్చే తిలోదకాన్ని పితృదేవతలు ఎల్లప్పుడూ అక్షయంగా భావిస్తారు; దీపం, కృసరంతో అతని పితామహులు తృప్తి చెందుతారు (అను. 192.14).
- **పుణ్యం** ఇది స్వర్గంలోను, పితృలోకంలోను పితృదేవతలచే, దేవతలచే పూజింపబడినది; ఋషులు దర్శించిన ప్రాచీన విధి (అను. 192.15).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 10 **నియమం** KK 13-1-192-10

కల్యముత్థాయ యో మర్త్యః స్నాతః శుక్లేన వాససా ।
తిలపాత్రం ప్రయచ్ఛేత బ్రాహ్మణేభ్యః సమాహితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 11 **నియమం** KK 13-1-192-11

తిలోదకం చ యో దద్యాత్పితౄణాం మధునా సహ ।
దీపకం కృసంర చైవ శ్రూయతాం తస్య యత్ఫలమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 12 **పుణ్యం** KK 13-1-192-12

తిలపాత్రే ఫలం ప్రాహ భగవాన్పాకశాసనః ।
గోప్రదానం చ యః కుర్యాద్భూమిదానం చ శాశ్వతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 13 **పుణ్యం** KK 13-1-192-13

అగ్నిష్టోమం చ యో యజ్ఞం యజేత బహుదక్షిణమ్ ।
తిలపాత్రం సహైతేన సమం మన్యన్తి దేవతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 14 **పుణ్యం** KK 13-1-192-14

తిలోదకం సదా శ్రాద్ధే మన్యన్తే పితరోఽక్షయమ్ ।
దీపే చ కృసరే చైవ తుష్యన్తేఽస్య పితామహాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.13

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 192, శ్లోకం 15 **పుణ్యం** KK 13-1-192-15

స్వర్గే చ పితృలోకే చ పితృదేవాభిపూజితమ్ ।
ఏవమేతన్మయోద్దిష్టమృషిదృష్టం పురాతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.13

ఈ.14 నీలవృషభ విమోచనం, వర్షాకాల దీపదానం, అమావాస్య తిలోదకం — పితృ ఋణవిముక్తి

వక్త / కథనం: పితృదేవతలు దేవతలతో, వృద్ధగార్గ్యునితో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది (నియమం) (పుణ్యం)

- నియమం అల్పబుద్ధులైన మనుష్యుల ద్వారా పితరులు దేనితో తృప్తి చెందుతారు, ఔర్ధ్వదేహిక దానం అక్షయం ఎలా, పితృఋణం ఎలా తీరుతుంది అని దేవతలు, ఋషులు పితరులను అడిగారు (అను. 188.66–69).
- నియమం పుణ్యం నీలవృషభ విమోచనం (నీలషండ ప్రమోక్షం), అమావాస్య నాడు తిలోదకం, వర్షాకాలంలో దీపదానం — వీటితో పితృఋణం తీరుతుంది; ఇది అక్షయమైన, మహాఫలమైన దానం, మా తృప్తి అక్షయం (అను. 188.70–71).
- పుణ్యం శ్రద్ధతో సంతానాన్ని కొనసాగించే మనుష్యులు తమ ప్రపితామహులను దుర్గమైన నరకం నుండి తరింపజేస్తారు (అను. 188.72).
- పుణ్యం వృద్ధగార్గ్యుడు అడగగా పితరులు చెప్పారు: విడిచిన నీలవృషభం తోకతో నీటిని పైకెత్తితే పితరులు అరవై వేల సంవత్సరాలు తృప్తి చెందుతారు (అను. 188.73–75).
- పుణ్యం అది కొమ్ములతో ఒడ్డు నుండి బురదను ఎత్తి నిలిస్తే పితరులు నిస్సందేహంగా సోమలోకానికి వెళ్తారు (అను. 188.76).
- పుణ్యం వర్షాకాలంలో దీపదానం చేసేవాడు చంద్రునిలా ప్రకాశిస్తాడు; అతనికి చీకటి ఉండదు (అను. 188.77).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 66 నియమం KK 13-1-188-66

తతః సర్వా మహాభాగ దేవతాః సమరుద్గణాః ।
ఋషయశ్చ మహాభాగాః పృచ్ఛన్తి స్మ పితౄంస్తతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 67 నియమం KK 13-1-188-67

పితరః కేన తుష్యన్తి మర్త్యానామల్పచేతసామ్ ।
అక్షయం చ కథం దానం భవేచ్చైవౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 68 నియమం KK 13-1-188-68

ఆనృణ్యం వా కథం మర్త్యా గచ్ఛేయుః కేన కర్మణా ।
ఏతదిచ్ఛామహే శ్రోతుం పరం కౌతూహలం హి నః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 69 నియమం KK 13-1-188-69

పితర ఊచుః
న్యాయతో వై మహాభాగాః సంశయః సముదాహృతః ।
శ్రూయతాం యేన తుష్యామో మర్త్యానాం సాధుకర్మణామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 70 నియమం పుణ్యం KK 13-1-188-70

నీలషణ్డప్రమోక్షేణ అమావాస్యాం తిలోదకైః ।
వర్షాసు దీపకైశ్చైవ పితౄణామనృణో భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 71 నియమం పుణ్యం KK 13-1-188-71

అక్షయం నిర్వ్యలీకం చ దానమేతన్మహాఫలమ్ ।
అస్మాకం పరితోషశ్చ అక్షయః పరికీర్త్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 72 పుణ్యం KK 13-1-188-72

శ్రద్ధధానాశ్చ యే మర్త్యా ఆహరిష్యన్తి సన్తతిమ్ ।
దుర్గాత్తే తారయిష్యన్తి నరకాత్ప్రపితామహాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 73 పుణ్యం KK 13-1-188-73

పితౄణాం భాషితం శ్రుత్వా హృష్టరోమా తపోధనః ।
వృద్ధగార్గ్యో మహాతేజాస్తానేవం వాక్యమబ్రవీత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 74 పుణ్యం KK 13-1-188-74

కే గుణా నీలషణ్డస్య ప్రముక్తస్య తపోధనాః ।
వర్షాసు దీపదానేన తథైవ చ తిలోదకైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 75 పుణ్యం KK 13-1-188-75

పితర ఊచుః
నీలషణ్డస్య లాఙ్గూలం తోయమభ్యుద్ధరేద్యది ।
షష్టిం వర్షసహస్రాణి పితరస్తేన తర్పితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 76 పుణ్యం KK 13-1-188-76

యస్తు శృఙ్గగతం పఙ్కం కూలాదుద్ధృత్య తిష్ఠతి ।
పితరస్తేన గచ్ఛన్తి సోమలోకమసంశయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 77 పుణ్యం KK 13-1-188-77

వర్షాసు దీపదానేన శశీవచ్ఛోభతే నరః ।
తమోరూపం న తస్యాస్తి దీపకం యః ప్రయచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.14

ఈ.15 శ్రాద్ధంలో భారతం వినిపిస్తే శ్రాద్ధం అక్షయం

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో పుణ్యం

- పుణ్యం శ్రాద్ధంలో బ్రాహ్మణులకు ఈ భారతంలో కనీసం ఒక పాదమైనా వినిపించినవాని శ్రాద్ధం అక్షయమై పితృదేవతలను చేరుతుంది (ఆది. 62.40).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › అంశావతరణపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 40 పుణ్యం KK 1-6-62-40

శ్రావయేద్బ్రాహ్మణాఞ్శ్రాద్ధే యశ్చేమం పాదమన్తతః ।
అక్షయ్యం తస్య తచ్ఛ్రాద్ధముపావర్తేత్పితౄనిహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఈ.15

ఈ.16 శ్రాద్ధకాలంలో పుణ్యకథా పఠనం

వక్త / కథనం: ఋషులు (44.4); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (97) నియమం పుణ్యం

- పుణ్యం శ్రాద్ధకాలంలో శుచియై బ్రాహ్మణులకు ఈ (గరుడ) కథను వినిపిస్తే అక్కడ రాక్షసులకు, అసురులకు భాగం ఉండదు (అను. 44.4).
- పుణ్యం వేదసమ్మితమైన ఈ (భూమి) వాక్కును ఎరిగిన బ్రాహ్మణుడు, శ్రాద్ధం హవనం అవుతుండగా, బ్రహ్మభూయాన్ని పొందుతాడు (అను. 97.37).
- నియమం పుణ్యం శ్రాద్ధంలో ఈ భూమిదాన స్తుతిని వినిపిస్తే రాక్షసులకు, అసురులకు భాగం ఉండదు; పితరులకు ఇచ్చినది అక్షయమవుతుంది; కాబట్టి శ్రాద్ధంలో భోజనం చేస్తున్న బ్రాహ్మణులకు దీనిని వినిపించాలి (అను. 97.98–99).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 44, శ్లోకం 4 పుణ్యం KK 13-1-44-4

శ్రాద్ధకాలే చ విప్రాణాం య ఇమాం శ్రావయేచ్ఛుచిః ।
న తత్ర రక్షసాం భాగో నాసురాణాం చ విద్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 97, శ్లోకం 37 పుణ్యం KK 13-1-97-37

య ఇమాం వ్యాహృతిం వేద బ్రాహ్మణో వేదసమ్మితామ్ ।
శ్రాద్ధస్య హూయమానస్య బ్రహ్మభూయం స గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 97, శ్లోకం 98 నియమం పుణ్యం KK 13-1-97-98

య ఇదం శ్రావయేచ్ఛ్రాద్ధే భూమిదానస్య సంస్తవమ్ ।
న తస్య రక్షసాం భాగో నాసురాణాం భవత్యుత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.16

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 97, శ్లోకం 99 నియమం పుణ్యం KK 13-1-97-99

అక్షయం చ భవేద్దత్తం పితృభ్యస్తన్న సంశయః ।
తస్మాచ్ఛ్రాద్ధేష్విదం విద్వాన్భక్తితః శ్రావయేద్ద్విజాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.16

ఈ.17 శ్రాద్ధకాలంలో పుణ్యకథల/నామాల పఠనం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (129, 255); విష్ణువు (197) నియమం పుణ్యం

- పుణ్యం దీనిని (ఈ గోమాహాత్మ్యాన్ని) హవ్య-కవ్యాలలో, యజ్ఞాలలో, పితృకార్యాలలో ఏకాగ్రతతో బ్రాహ్మణులకు నిత్యం చెప్పేవాని పితరులకు సర్వకామప్రదమైన, అక్షయమైన (ఫలం) చేరుతుంది (అను. 129.45–46).
- పుణ్యం పర్వదినాల్లో నియమంతో ఈ రహస్యధర్మాన్ని బ్రాహ్మణోత్తములకు వినిపించేవాని హవ్య కవ్యాలను దేవతలు, పితృదేవతలు అక్షయంగా భుజిస్తారు; అతడు ఋషులకు, దేవతలకు, పితృదేవతలకు ఎల్లప్పుడూ ప్రియుడవుతాడు (అను. 197.12–13).
- నియమం దైవకార్యంలో గానీ శ్రాద్ధకాలంలో గానీ కర్మసిద్ధికి ఏమి జపించాలని యుధిష్ఠిరుడు భీష్ముని అడిగాడు (అను. 255.2).
- పుణ్యం వీటిని (భీష్ముడు చెప్పిన ఈ జపాన్ని) దైవకార్యంలో, పిత్ర్యకార్యంలో పఠించేవాని కవ్యాన్ని పితరులు, హవ్యాన్ని దేవతలు భుజిస్తారు (అను. 255.66).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 129, శ్లోకం 45 పుణ్యం KK 13-1-129-45

కీర్తితం పురుషవ్యాఘ్ర సర్వపాపవిమోచనమ్ ।
య ఇదం కథయేన్నిత్యం బ్రాహ్మణేభ్యః సమాహితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 129, శ్లోకం 46 పుణ్యం KK 13-1-129-46

హవ్యకవ్యేషు యజ్ఞేషు పితృకార్యేషు చైవ హ ।
సార్వకామికమక్షయ్యం పితౄంస్తస్యోపతిష్ఠతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 197, శ్లోకం 12 పుణ్యం KK 13-1-197-12

భుఞ్జతే పితరో దేవా హవ్యం కవ్యమథాక్షయమ్ ।
శ్రావయంశ్చాపి విప్రేన్ద్రాన్పర్వసు ప్రయతో నరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 197, శ్లోకం 13 పుణ్యం KK 13-1-197-13

ఋషీణాం దేవతానాం చ పితౄణాం చైవ నిత్యదా ।
భవత్యభిమతః శ్రీమాన్ధర్మేషు ప్రయతః సదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 255, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-255-2

ప్రస్థానే వా ప్రవేశే వా ప్రవృత్తే వాఽపి కర్మణి ।
దైవే వా శ్రాద్ధకాలే వా కిం జప్యం కర్మసాధనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 255, శ్లోకం 66 పుణ్యం KK 13-1-255-66

ఏతాన్నైవే చ పిత్ర్యే చ పఠతః పురుషస్య హి ।
భుఞ్జతే పితరః కవ్యం హవ్యం చ త్రిదివౌకసః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.17

ఈ.18 శ్రాద్ధంలో కపిలాదాన అధ్యాయ పఠనం

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో పుణ్యం

- పుణ్యం ఈ (కపిలాదాన) అధ్యాయాన్ని పఠిస్తూ శ్రాద్ధంలో బ్రాహ్మణులను తృప్తిపరిచేవాని పితృదేవతలు అత్యంత హర్షంతో అమృతాన్ని భుజిస్తారు (ఆశ్వ. 106.16).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 16 పుణ్యం KK 14-3-106-16

ఇదమావర్తమానస్తు శ్రాద్ధే యస్తర్పయేద్ద్విజాన్ ।
తస్యాప్యమృతమశ్నన్తి పితరోఽత్యన్తహర్షితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఈ.18

(ఊ) నియమాలు — ఎలా, ఎప్పుడు, ఎక్కడ

(అ) సామాన్య శ్రాద్ధ విధానం — ఆహ్వానం, బ్రాహ్మణులు, ద్రవ్యాలు, పిండప్రదానం, వర్జ్యాలు

ఉ.1 అత్రి చెప్పిన శ్రాద్ధవిధి — అగ్ని, సోమ, వరుణ, విశ్వేదేవ భాగాలు

వక్త / కథనం: అత్రి నిమితో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం ముందుగా మంత్రపూర్వకంగా అగ్నికార్యం చేసి, అగ్ని, సోమ, వరుణులకు, పితరులతో కలిసి సంచరించే విశ్వేదేవులకు భాగాలు ఇవ్వాలి — ఇవి స్వయంభువే కల్పించాడు (అను. 138.23–24).
- నియమం లోకాన్ని ధరించే భూమిని వైష్ణవి, కాశ్యపి, అక్షయ అని స్తుతించాలి; నీరు తెచ్చేటప్పుడు వరుణుని స్తుతించాలి; అగ్ని, సోములను ఆరాధించాలి (అను. 138.25–26).
- నియమం పుణ్యం స్వయంభువు సృష్టించిన పితరులనే దేవతలు ఊష్మపులు; వారికి భాగం కల్పించబడింది; శ్రాద్ధంతో పూజింపబడి వారు పాపం నుండి విముక్తులవుతారు; ఏడు పితృవంశాలను స్వయంభువు ముందే దర్శించాడు (అను. 138.27–28).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 23 నియమం KK 13-1-138-23

కృత్వాఽగ్నిశరణం పూర్వం మన్త్రపూర్వం తపోధన ।
తతోఽగ్నయేఽథ సోమాయ వరుణాయ చ నిత్యశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.1

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 24 నియమం KK 13-1-138-24

విశ్వేదవాశ్చ యే నిత్యం పితృభిః సహ గోచరాః ।
తేభ్యః సఙ్కల్పితా భాగాః స్వయమేవ స్వయమ్భువా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.1

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 25 నియమం KK 13-1-138-25

స్తోతవ్యా చేహ పృథివీ లోకస్యైవ తు ధారిణీ ।
వైష్ణవీ కాశ్యపీ చేతి తథైవేహాక్షయేతి చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.1

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 26 నియమం KK 13-1-138-26

ఉదకానయనే చైవ స్తోతవ్యో వరుణో విభుః ।
తతోఽగ్నిశ్చైవ సోమశ్చ ఆరాధ్యావిహ తేఽనఘ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.1

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 27 నియమం పుణ్యం KK 13-1-138-27

దేవాస్తు పితరో నామ నిర్మితా యే స్వయమ్భువా ।
ఊష్మపా యే మహాభాగాస్తేషాం భాగః ప్రకల్పితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.1

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 28 నియమం పుణ్యం KK 13-1-138-28

తే శ్రాద్ధేనార్చ్యమానా వై విముచ్యన్తే హ కిల్బిషాత్ ।
సప్తకాః పితృవంశాస్తు పూర్వదృష్టాః స్వయమ్భువా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.1

ఉ.2 శ్రాద్ధ దినాన కర్మల క్రమం

వక్త / కథనం: భూదేవి శ్రీకృష్ణునితో (భీష్ముడు చెప్పినది) నియమం

- నియమం పితృదేవతలకు శ్రాద్ధం పెట్టదలచిన రోజున, శ్రాద్ధకర్మ పూర్తయిన తరువాతనే (బలి మొదలైనవి) చేయాలి (అను. 154.16).
- నియమం ముందుగా పితృదేవతలను తర్పించి, తరువాత విధిపూర్వకంగా బలి, ఆ తరువాత వైశ్వదేవం, చివరగా బ్రాహ్మణ భోజనం జరపాలి (అను. 154.17).
- నియమం మిగిలిన అన్నంతో అర్ఘ్యపూర్వకంగా అతిథులకు కూడా భోజనం పెట్టాలి (అను. 154.18).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 16 నియమం KK 13-1-154-16

యదా శ్రాద్ధం పితృభ్యోపి దాతుమిచ్ఛేత మానవః ।
తదా పశ్చాత్ప్రకుర్వీత నివృత్తే శ్రాద్ధకర్మణి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.2

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-154-17

పితౄన్సన్తర్పయిత్వా తు బలిం కుర్యాద్విధానతః ।
వైశ్వదేవం తతః కుర్యాత్పశ్చాద్బ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.2

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 18 నియమం KK 13-1-154-18

తతోఽన్నేనావశేషేణ భోజయేదతిథీనపి ।
అర్ఘ్యపూర్వం మహారాజ తతః ప్రీణాతి మానవాన్ ।
అనిత్యం హి స్థితో యస్మాత్తస్మాదతిథిరుచ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.2

ఉ.3 పితృకార్యానికి ముందు శౌచం, పితృతీర్థం, సమయం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం బొటనవేలి మూలం బ్రాహ్మతీర్థం, చిటికెనవేలి వెనుక దేవతీర్థం; బొటనవేలికీ చూపుడువేలికీ మధ్య భాగంతో (పితృతీర్థం), న్యాయంగా జలం స్పృశించి, పితృకార్యాలన్నీ చేయాలి (అను. 161.109–110).
- నియమం తన తీర్థంతో మూడుసార్లు ఆచమించి, రెండుసార్లు తుడిచి, ఇంద్రియాలను ఒకసారి స్పృశించి, మూడుసార్లు ప్రోక్షించుకొని, వేదవిహితంగా పితృకార్యం, దైవకార్యం చేయాలి (అను. 161.114–115).
- నియమం ఐశ్వర్యం కోరేవాడు రాత్రివేళ పితృకార్యాలు చేయకూడదు (అను. 161.128).
- నియమం శిరస్స్నానం చేసిన తరువాతే దైవకార్యం, పితృకార్యం చేయాలి (అను. 161.134).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 109 నియమం KK 13-1-161-109

అఙ్గుష్ఠమూలస్య తలే బ్రాహ్మం తీర్థముదాహృతమ్ ।
కనిష్ఠికాయాః పశ్చాత్తు దేవతీర్థమిహోచ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 110 నియమం KK 13-1-161-110

అఙ్గుష్ఠస్య చ యన్మధ్యం ప్రదేశిన్యాశ్చ భారత ।
తేన పిత్ర్యాణి కుర్వీత స్పృష్ట్వాఽఽపో న్యాయతః సదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 114 నియమం KK 13-1-161-114

స్వేస్వే తీర్థే సమాచమ్య కార్యే సముపకల్పితే ।
త్రిఃపీత్వాఽఽపో ద్విఃప్రమృజ్య కృతశౌచో భవేన్నరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 115 నియమం KK 13-1-161-115

ఇన్ద్రియాణి సకృత్స్పృశ్య త్రిరభ్యుక్ష్య చ మానవః ।
కుర్వీత పిత్ర్యం దైవం చ వేదదృష్టేన కర్మణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 128 నియమం KK 13-1-161-128

నక్తం న కుర్యాత్పిత్ర్యాణి నక్తం చైవ ప్రసాధనమ్ ।
పానీయస్య క్రియా నక్తం న కార్యా భూతిమిచ్ఛతా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.3

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 161, శ్లోకం 134 నియమం KK 13-1-161-134

శిరఃస్నాతోథ కుర్వీత దైవం పిత్ర్యమథాపి చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.3

ఉ.4 బ్రాహ్మణుల ఆసనాలు, పిండదానం, శ్రాద్ధ సమాప్తి వచనం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం బ్రాహ్మణులు ప్రాగుదీచీముఖులై (తూర్పు–ఉత్తర ముఖంగా), విశ్వేదేవ స్థానంలోని వారు దక్షిణ వైపున (దక్షిణాః) కూర్చొనగా, (మంత్రాలు) వినిపించి, వారు బాగా తృప్తి చెందిన తరువాత దక్షిణతో సహా పిండం ఇవ్వాలి (అను. 61.39).
- నియమం శ్రాద్ధ సమాప్తిలో బ్రాహ్మణ కర్త విషయంలో 'దాతలు మీకు ఉండుగాక', క్షత్రియునికి 'పితరులు ప్రీతి చెందుదురుగాక', వైశ్యునికి 'అక్షయ్యం', శూద్రునికి 'స్వస్తి' అని పలకాలి (అను. 61.40–41).
- పాపం సమాప్తి సమయంలో తగిన వచనం పలకని ద్విజునికి గోవిషయంలో అసత్యం పలికిన అధర్మం కలుగుతుంది (అను. 61.33).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 33 పాపం KK 13-1-61-33

క్రియమాణేఽపవర్గే చ యో ద్విజో భరతర్షభ ।
న వ్యాహరతి యద్యుక్తం తస్యాధర్మో గవానృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.4

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 39 నియమం KK 13-1-61-39

ప్రాగుదీచీముఖా విప్రాః విశ్వేదేవే చ దక్షిణాః ।
శ్రావితేషు సుతృప్తేషు పిణ్డం దద్యాత్సదక్షిణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.4

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 40 నియమం KK 13-1-61-40

శ్రాద్ధాపవర్గే విప్రస్య దాతారో వోస్త్వితీరయేత్ ।
క్షత్రియస్యాపి యో బ్రూయాత్ప్రీయన్తాం పితరస్త్వితి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.4

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 41 నియమం KK 13-1-61-41

అపవర్గే తు వైశ్యస్య శ్రాద్ధకర్మణి భారత ।
అక్షయ్యమభిధాతవ్యం స్వస్తి శూద్రస్య భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.4

ఉ.5 పిండాల క్రమం, మంత్రాలు, నివాపంలో ఉండరాని స్త్రీలు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- **నియమం** హుతాశనుడు (అగ్ని) ఉన్నప్పుడు రాక్షసులు వృద్ధి చెందరు; మొదట తండ్రికి, తరువాత తాతకు, తరువాత ముత్తాతకు పిండం ఇవ్వాలి — ఇదే శ్రాద్ధవిధి (అను. 139.13–14).
- **నియమం** ప్రతి పిండం వద్ద ఏకాగ్రతతో సావిత్రి పలకాలి; 'సోమాయ', 'పితృమతే' అని కూడా పలకాలి (అను. 139.14).
- **నియమం** రజస్వల అయిన స్త్రీ, చెవులు తెగిన స్త్రీ నివాపం వద్ద ఉండరాదు; వేరే వంశపు స్త్రీని (ఈ కార్యానికి) తీసుకోరాదు (అను. 139.15).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 13 **నియమం** KK 13-1-139-13

రక్షాంసి నాభివర్ధన్తే స్థితే దేవే హుతాశనే ।
పూర్వం పిణ్డం పితుర్దద్యాత్తతో దద్యాత్పితామహే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.5

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 14 **నియమం** KK 13-1-139-14

ప్రపితామహాయ చ తత ఏష శ్రాద్ధవిధిః స్మృతః ।
బ్రూయాచ్ఛ్రాద్ధే చ సావిత్రీం పిణ్డే పిణ్డే సమాహితః ।
సోమాయేతి చ వక్తవ్యం తథా పితృమతేతి చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.5 ↵ ఉ.5

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 15 **నియమం** KK 13-1-139-15

రజస్వలా చ యా నారీ వ్యఙ్గితా కర్ణయోశ్చ యా ।
నివాపే నోపతిష్ఠేత సఙ్గ్రాహ్యా నాన్యవంశజా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.5

ఉ.6 మూడు పిండాల విభాగం

వక్త / కథనం: పితృదేవతలు దేవదూతతో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది నియమం పుణ్యం

- **నియమం** మూడు పిండాలు వేరువేరుగా ఎందుకు, మొదటిది, మధ్యమది, చివరిది ఎవరికి అని దూత అడిగాడు (అను. 188.20–21).
- **నియమం** ఒక పిండం కిందకు వెళ్ళి నీటిలో ప్రవేశించి పోషిస్తుంది; మధ్యమ పిండాన్ని పత్నీ ఒక్కతే తింటుంది; మూడవ పిండాన్ని అగ్నిలో వేయాలి — ధర్మం లోపించకుండా ఇదే శ్రాద్ధవిధి (అను. 188.25–26).
- **పుణ్యం** అలా చేసేవాని పితరులు ఎల్లప్పుడూ సంతోషిస్తారు; అతని సంతానం వృద్ధి చెందుతుంది; అక్షయ ఫలం లభిస్తుంది (అను. 188.27).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 21 **నియమం** KK 13-1-188-21

ప్రథమః కస్య దాతవ్యో మధ్యమః క్వ చ గచ్ఛతి ।
ఉత్తరశ్చ స్మృతః కస్య ఏతదిచ్ఛామి వేదితుమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.6

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 25 **నియమం** KK 13-1-188-25

ప్రవిభాగం తు పిణ్డానాం ప్రవక్ష్యామ్యనుపూర్వశః ।
పిణ్డో హ్యధస్తాద్గచ్ఛంస్తు అప ఆవిశ్య భావయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.6

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 26 **నియమం** KK 13-1-188-26

పిణ్డం తు మధ్యమం తత్ర పత్నీత్వేకా సమశ్నుతే ।
పిణ్డస్తృతీయో యస్తేషాం తం దద్యాజ్జాతవేదసి ।
ఏష శ్రాద్ధవిధిః ప్రోక్తో యథా ధర్మో న లుప్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.6

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 27 పుణ్యం KK 13-1-188-27

పితరస్తస్య తుష్యన్తి ప్రహృష్టమనసఃసదా ।
ప్రజా వివర్ధతే చాస్య అక్షయం చోపతిష్ఠతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.6

ఉ.7 పిండప్రదాన విధానం — ఆరంభం నుండి శేషభోజనం వరకు

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం పుణ్యం

- నియమం క్షౌరం చేసి తలస్నానం చేసిన బ్రాహ్మణులను క్రమంగా ఆసనాలపై కూర్చోబెట్టి, సుగంధాలు, పూలమాలలు, ఆభరణాలతో అలంకరించి, పిండావాపం గురించి నివేదించాలి (అను. 238.24–25).
- నియమం దక్షిణాభిముఖంగా దర్భల ప్రస్తరం పరచి, దాని సమీపంలో అగ్నిని వెలిగించి స్వధా హోమం చేయాలి; సమీపంలోనే అగ్నీషోములకు, పితరులకు హోమం చేయాలి (అను. 238.26).
- నియమం దక్షిణాభిముఖుడై, అపసవ్యంగా, (అపాంగుష్ఠంగా), పేరు ముందుగా ఉచ్చరిస్తూ దర్భలపై మూడు పిండాలను ఉంచాలి (అను. 238.27).
- నియమం పుణ్యం ఈ విధంగా ఇచ్చినది పితరులకు అక్షయమవుతుంది; తరువాత నియమంతో, శుచిగా, యథాశక్తి దక్షిణతో, సామగ్రితో బ్రాహ్మణులు సంతోషించేలా పూజించాలి (అను. 238.28).
- నియమం శ్రాద్ధం జరిగే చోట వ్యర్థ ప్రసంగం చేయరాదు, పరస్పరం గుసగుసలాడరాదు; వాక్కును, దేహాన్ని నియమించుకొని శ్రాద్ధకర్మ ప్రారంభించాలి (అను. 238.29).
- నియమం నిర్వపణం ముగిసిన తరువాత ఆ పిండాలను బ్రాహ్మణుడు, అగ్ని, మేక లేదా ఆవు తినాలి, లేదా నీటిలో వేయాలి (అను. 238.30).
- నియమం పుణ్యం పుత్రుని కోరేవాడు మధ్యమ పిండాన్ని పత్నికి తినిపించాలి — 'పితరులారా, పుష్కరమాల ధరించిన కుమారుని గర్భంగా ఉంచండి' (అను. 238.31).
- నియమం తృప్తులైన బ్రాహ్మణులను లేపి, మిగిలిన అన్నాన్ని నివేదించాలి; ఆ శేషాన్ని తరువాత సేవకులతో సహా అనేకులతో కలిసి తినాలి (అను. 238.32).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 24 నియమం KK 13-1-238-24

శ్మశ్రుకర్మశిరఃస్నాతాన్సమారోప్యాసనం క్రమాత్ ।
సుగన్ధమాల్యాభరణైఃస్నగ్భిరేతాన్విభూషయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 25 నియమం KK 13-1-238-25

అలఙ్కృత్యోపవిష్టాంస్తాన్పిణ్డావాపం నివేదయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 26 నియమం KK 13-1-238-26

తతఃప్రస్తీర్య దర్భాణాం ప్రస్తరం దక్షిణాముఖమ్ ।
తత్సమీపేఽగ్నిమిద్ధ్వా చ స్వధాం చ జుహుయాత్తతఃఽ ।
సమీపే త్వగ్నీషోమాభ్యాం పితృభ్యో జుహుయాత్తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 27 నియమం KK 13-1-238-27

తథా దర్భేషు పిణ్డాంస్త్రీన్నిర్వపేద్దక్షిణాముఖఃఽ ।
అపసవ్యమపాఙ్గుష్ఠం నామధేయపురస్కృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 28 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-28

ఏతేన విధినా దత్తం పితౄణామక్షయం భవేత్ ।
తతో విప్రాన్యథాశక్తి పూజయేన్నియతః శుచిః ।
సదక్షిణం ससమ్భారం యథా తుష్యన్తి తే ద్విజాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 29 నియమం KK 13-1-238-29

యత్ర తత్క్రియతే తత్ర న జల్పన్న జపేన్మిథః ।
నియమ్య వాచ్యం దేహం చ శ్రాద్ధకర్మ సమారభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 30 నియమం KK 13-1-238-30

తతో నిర్వపనే వృత్తే తాన్పిణ్డాంస్తదనన్తరమ్ ।
బ్రాహ్మణోఽగ్నిరజో గౌర్వా భక్షయేదప్సు వా క్షిపేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 31 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-31

పత్నీం వా మధ్యమం పిణ్డం పుత్రకామో హి ప్రాశయేత్ ।
ఆధత్త పితరో గర్భం కుమారం పుష్కరస్రజమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 32 నియమం KK 13-1-238-32

తృప్తానుత్థాప్య తాన్విప్రాన్నన్నశేషం నివేదయేత్ ।
తచ్ఛేషం బహుభిః పశ్చాత్సభృత్యో భక్షయేన్నరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.7

ఉ.8 శ్రాద్ధంలో మూడు పవిత్రాలు: దౌహిత్రుడు, కుతపం, తిలలు

వక్త / కథనం: యయాతి (స్వర్గారోహణ సమయంలో) దౌహిత్రులతో, మాధవితో ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- ఉదాహరణ కుమార్తె చేత, మహాత్ములైన దౌహిత్రుల చేత తాను తరింపబడ్డానని యయాతి అన్నాడు (ఆది. 87.28).
- నియమం అందుచేత నేటినుండి పితృకార్యంలో దౌహిత్రుడు పవిత్రుడు; శ్రాద్ధంలో దౌహిత్రుడు, కుతపం, తిలలు ఈ మూడూ పవిత్రాలు (ఆది. 87.29).
- నియమం శ్రాద్ధంలో శౌచం, క్రోధం లేకపోవడం, తొందరపడకపోవడం ఈ మూడూ ప్రశంసనీయాలు; భుజించేవారు, వడ్డించేవారు, (మంత్రాలు) వినిపించేవారు పవిత్రులుగా ఉండాలి (ఆది. 87.30).
- నియమం పుణ్యం పగటి ఎనిమిదవ భాగంలో సూర్యుడు మందగించే వేళకు 'కుతపం' అని పేరు; ఆ కాలంలో పితృదేవతలకు ఇచ్చినది అక్షయమవుతుంది (ఆది. 87.31).
- నియమం పుణ్యం తిలలు పిశాచాల నుండి, దర్భలు రాక్షసుల నుండి, శ్రోత్రియులు పంక్తిని రక్షిస్తారు; యతులు భుజించినది అక్షయం (ఆది. 87.32).
- నియమం విద్వాంసుడు, శ్రోత్రియుడు, సువ్రతుడు, శుచి అయిన పాత్రుడు లభించినప్పుడే అది (దానానికి) కాలం; ఆ కాలంలో ఇచ్చినదే కాలోచితంగా ఇచ్చినది; మరో విధంగా కాలం అంగీకరించబడదు (ఆది. 87.33).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 87, శ్లోకం 28 ఉదాహరణ KK 1-7-87-28

యయాతిరువాచ
యది ధర్మఫలం హ్యేతచ్ఛోభనం భవితా తవ ।
దుహిత్రా చైవ దౌహిత్రైస్తారితోఽహం మహాత్మభిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.8

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 87, శ్లోకం 29 నియమం KK 1-7-87-29

తస్మాత్పవిత్రం దౌహిత్రమద్యప్రభృతి పైతృకే ।
త్రీణి శ్రాద్ధే పవిత్రాణి దౌహిత్రః కుతపస్తిలాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.8

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 87, శ్లోకం 30 నియమం KK 1-7-87-30

త్రీణి చాత్ర ప్రశంసన్తి శౌచమక్రోధమత్వరామ్ ।
భోక్తారః పరివేష్టారః శ్రావితారః పవిత్రకాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.8

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 87, శ్లోకం 31 నియమం పుణ్యం KK 1-7-87-31

దివసస్యాష్టమే భాగే మన్దీభవతి భాస్కరే ।
స కాలః కుతపో నామ పితౄణాం దత్తమక్షయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.8

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 87, శ్లోకం 32 నియమం పుణ్యం KK 1-7-87-32

తిలాః పిశాచాద్రక్షన్తి దర్భా రక్షన్తి రాక్షసాత్ ।
రక్షన్తి శ్రోత్రియాః పఙ్క్తిం యతిభిర్భుక్తమక్షయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.8

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 87, శ్లోకం 33 నియమం KK 1-7-87-33

లబ్ధ్వా పాత్రం తు విద్వాంసం శ్రోత్రియం సువ్రతం శుచిమ్ ।
స కాలః కాలతో దత్తం నాన్యథా కాల ఇష్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.8

ఉ.9 శ్రాద్ధంలో తిలలు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (101); యముడు బ్రాహ్మణునితో (103) నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం స్వయంభువు (బ్రహ్మ) తిలలను పితరులకు ప్రథమ భోజ్యంగా సృష్టించాడు; కాబట్టి తిలదానంతో పితృపక్షం (పితరులు) సంతోషిస్తారు (అను. 101.7).
- నియమం పుణ్యం తిలలతో పితరులను ఆరాధించేవాడు అన్ని సత్రయాగాలు చేసినట్లే; తిలలతో శ్రాద్ధాన్ని ఎప్పుడూ 'అకామేన' (కామన లేకుండా) ఇవ్వకూడదు (అను. 101.9).
- నియమం శ్రాద్ధంలో తిలలను ప్రశంసిస్తారు, ఇది అత్యుత్తమ దానం; వాటిని విధి ప్రకారం బ్రాహ్మణులకు ఇవ్వాలి అని యముడు చెప్పాడు (అను. 103.17).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 101, శ్లోకం 7 నియమం పుణ్యం KK 13-1-101-7

పితౄణాం ప్రథమం భోజ్యం తిలాః సృష్టాః స్వయమ్భువా ।
తిలదానేన వై తస్మాత్పితృపక్షః ప్రమోదతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.9

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 101, శ్లోకం 9 నియమం పుణ్యం KK 13-1-101-9

సర్వసత్త్రైశ్చ యజతే యస్తిలైర్యజతే పితౄన్ ।
న చాకామేన దాతవ్యం తిలైః శ్రాద్ధం కదాచన ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.9

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 103, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-103-17

తిలాఞ్శ్రాద్ధే ప్రశంసన్తి దానమేతద్ధ్యనుత్తమమ్ ।
తాన్ప్రయచ్ఛస్వ విప్రేభ్యో విధిదృష్టేన కర్మణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.9

ఉ.10 శ్రాద్ధంలో నువ్వుల మహిమ; దుర్వినియోగానికి పాపం

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం నువ్వులు పవిత్రమైనవి, పాపనాశకాలు, నారాయణుని నుండి పుట్టినవి; శ్రాద్ధంలో నువ్వులను ప్రశంసిస్తారు; ఇది అత్యుత్తమ దానం (ఆశ్వ. 109.34).
- నియమం పాపం కొన్న లేదా దానంగా పొందిన నువ్వులను ద్విజులు అమ్మరాదు; భోజనం, అభ్యంగనం, దానం కాకుండా వేరే పనికి నువ్వులను వాడినవాడు కుక్క మలంలో పురుగై తన పితృదేవతలతో సహా మునిగిపోతాడు (ఆశ్వ. 109.36).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 109, శ్లోకం 34 నియమం పుణ్యం KK 14-3-109-34

తిలాः పవిత్రాः పాపఘ్నా నారాయణసముద్భవాः ।
తిలాఞ్శ్రాద్ధే ప్రశంసన్తి దానమేతదనుత్తమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.10

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 109, శ్లోకం 36 నియమం పాపం KK 14-3-109-36

క్రీత్వా ప్రతిగృహీత్వా వా న విక్రేయా ద్విజాతిభిः ।MM-KK-14-03-109-036c భోజనాభ్యఞ్జనాద్దానాద్యోన్యత్తు కురుతే తిలైः ।
కృమిర్భూత్వా శ్వవిష్ఠాయాం పితృభిः సహ మజ్జతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఉ.10

ఉ.11 శ్రాద్ధ ద్రవ్యాలు — పితరుల తృప్తి కాలం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం పితరులకు ఇచ్చినది ఏది అక్షయమవుతుంది, ఏది బహుఫలం, ఏది అనంతం అని యుధిష్ఠిరుడు అడగగా శ్రాద్ధవిదులు తెలిసిన కామ్య హవిస్సులను భీష్ముడు చెప్పాడు (అను. 135.1–2).
- నియమం పుణ్యం తిలలు, వడ్లు, యవలు, మినుములు, నీరు, మూలాలు, ఫలాలతో చేసిన శ్రాద్ధంతో పితరులు ఒక నెల ప్రీతి చెందుతారు (అను. 135.3).
- నియమం పుణ్యం తిలలు ఎక్కువగా ఉన్న శ్రాద్ధం అక్షయమని మనువు చెప్పాడు; అన్ని భోజ్యాలలో తిలలే ప్రధానం (అను. 135.4).
- పుణ్యం కొన్ని ఇతర హవిస్సులతో పితరులకు రెండు నెలల నుండి పదకొండు నెలల వరకు, ఒక సంవత్సరం వరకు తృప్తి కలుగుతుందని చెప్పబడింది (అను. 135.5–8).
- పుణ్యం నెయ్యితో కూడిన పాయసం కూడా సంవత్సర తృప్తిని ఇస్తుంది; కొన్ని ఇతర హవిస్సులతో పన్నెండు సంవత్సరాల తృప్తి కలుగుతుంది (అను. 135.9).
- పుణ్యం పితృక్షయ దినాన కాలశాకం, మరికొన్ని ఇతర హవిస్సులు అనంత తృప్తిని ఇస్తాయి (అను. 135.10).
- పుణ్యం పితృక్షయ దినాన నీరు, మూలం, ఫలం, అన్నం, ఇతర ద్రవ్యాలు — ఏదైనా తేనెతో కలిపి ఇస్తే అనంత ఫలమవుతుంది (అను. 135.15).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-135-1

కింస్విద్దత్తం పితృభ్యో వై భవత్యక్షయమీశ్వరः ।
కింస్విద్బహుఫలం ప్రోక్తం కిమానన్త్యాయ కల్పతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-135-2

హవీంషి శ్రాద్ధకల్పే తు యాని శ్రాద్ధవిదో విదుः ।
తాని మే శృణు కామ్యాని ఫలం చైషాం యుధిష్ఠిర ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 3 నియమం పుణ్యం KK 13-1-135-3

తిలైర్వ్రీహియవైర్మాషైరద్భిర్మూలఫలైస్తథా ।
దత్తేన మాసం ప్రీయన్తే శ్రాద్ధేన పితరో నృప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 4 నియమం పుణ్యం KK 13-1-135-4

వర్ధమానతిలం శ్రాద్ధమక్షయం మనురబ్రవీత్ ।
సర్వేష్వేవ తు భోజ్యేషు తిలాః ప్రాధాన్యతః స్మృతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 5 పుణ్యం KK 13-1-135-5

ద్వౌ మాసౌ తు భవేత్తృప్తిర్మత్స్యైః పితృగణస్య హ ।
త్రీన్మాసానావికేనాహుశ్చతుర్మాసం శశేన హ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 6 పుణ్యం KK 13-1-135-6

ఆజేన మాసాన్ప్రీయన్తే పఞ్చైవ పితరో నృప ।
వారాహేణ తు షణ్మాసాన్సప్త వై శాకులేన తు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 7 పుణ్యం KK 13-1-135-7

మాసానష్టౌ పార్షతేన రౌరవేణ నవ ప్రభో ।
గవయస్య తు మాంసేన తృప్తిః స్యాద్దశమాసికీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 8 పుణ్యం KK 13-1-135-8

మాంసేనైకాదశ ప్రీతిః పిత్ర్యాణాం మాహిషేణ తు ।
గవ్యేన దత్తే శ్రాద్ధే తు సంవత్సరమిహోచ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 9 పుణ్యం KK 13-1-135-9

యథా గవ్యం తథా యుక్తం పాయసం సర్పిషా సహ ।
వాధ్రీణసస్య మాంసేన తృప్తిర్ద్వాదశవార్షికీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 10 పుణ్యం KK 13-1-135-10

ఆన్త్యాయ భవేద్దత్తం ఖడ్గమాంసం పితృక్షయే ।
కాలశాకం చ లౌహం చాప్యానన్త్యం ఛాగ ఉచ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 15 పుణ్యం KK 13-1-135-15

ఆపో మూలం ఫలం మాంసమన్నం వాఽపి పితృక్షయే ।
యత్కిఞ్చిన్మధుసమ్మిశ్రం తదానన్త్యాయ కల్పతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.11

ఉ.12 — ద్రవ్యాల వల్ల పితరుల తృప్తి కాలం; ఆహార సిద్ధత

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో (నియమం) (పుణ్యం)

- పుణ్యం కొన్ని ఇతర హవిస్సులతో, పెసలు, మినుములు, యవలతో పితరులు ప్రీతి చెందుతారు; కొన్ని ఇతర హవిస్సులతో ఆరు నెలల తృప్తి కలుగుతుంది (అను. 238.19).
- పుణ్యం గవ్య హవిస్సు, పాయసంతో సంవత్సర తృప్తి; కొన్ని ఇతర హవిస్సులతో పన్నెండు సంవత్సరాల తృప్తి (అను. 238.20).
- పుణ్యం పితృక్షయ దినాన ఇచ్చిన ఒక ఇతర హవిస్సు అనంత తృప్తిని ఇస్తుంది; తిలలు, తేనె కలిపిన పాయసం ఆ హవిస్సుతో సమానం; కాలశాకం, మరికొన్ని ఇతర హవిస్సులు అనంత ఫలం ఇస్తాయి (అను. 238.21–22).
- నియమం అపూపాలతో, ఇతర ద్రవ్యాలతో కూడిన స్నిగ్ధమైన ఆహారాన్ని సిద్ధం చేసి, తరువాత బ్రాహ్మణులను అర్చించాలి (అను. 238.23).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 19 పుణ్యం KK 13-1-238-19

మాంసైః ప్రీణన్తి పితరో ముద్గమాషయవైరిహ ।
శశరౌరవమాంసేన షణ్మాసం తృప్తిరిష్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 20 పుణ్యం KK 13-1-238-20

సంవత్సరం చ గవ్యేన హవిషా పాయసేన చ ।
వార్ధ్రీణసస్య మాంసేన తృప్తిర్ద్వాదశవార్షికీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 21 పుణ్యం KK 13-1-238-21

ఆనన్త్యాయ భవేద్దత్తం ఖఙ్గమాంసం పితృక్షయే ।
పాయసం సతిలం క్షౌద్రం ఖఙ్గమాంసేన సమ్మితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 22 పుణ్యం KK 13-1-238-22

మహాశకలినో మస్యాశ్ఛాగో వా సర్వలోహితః ।
కాలశాకమితీత్యేవ తదానన్త్యాయ కల్పితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.12

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 23 నియమం KK 13-1-238-23

సాపూపం సామిషం స్నిగ్ధమాహారముపకల్పయేత్ ।
ఉపకల్ప్య తదాహారం బ్రాహ్మణానర్చయేత్తతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.12

ఉ.13 — పితృదేవతలకు సమర్పించే ఒక ద్రవ్యం — దాని ఫలం

వక్త / కథనం: విశ్వామిత్రుడు శ్రీరామునితో (అగ్ని పితృదేవతలతో అన్న మాట) (నియమం) (పుణ్యం)

- నియమం పుణ్యం పితృదేవతల సంతోషం కోసం ఒకానొక ద్రవ్యాన్ని సమర్పించే మనుష్యులకు వారు అక్షయమైన, సమృద్ధమైన ఫలం ఇస్తారని అగ్ని పితృదేవతలతో అన్నాడు (రామా. బాల. 49.7).
- నియమం పుణ్యం అప్పటినుండి పితృదేవతలు ఆ ద్రవ్యాన్ని స్వీకరిస్తూ, సమర్పించినవారిని ఫలాలతో కూర్చారు (రామా. బాల. 49.9).

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 49 › శ్లోకం 7 నియమం పుణ్యం వా.రా. 1.49.7

అఫలస్తు కృతో మేఽయం పరాం తుష్టిం ప్రదాస్యతి।
భవతాం హర్షణార్థం చ యే చ దాస్యన్తి మానవాః।
అక్షయం హి ఫలం తేషాం యూయం దాస్యథ పుష్కలమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.13

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 49 › శ్లోకం 9 నియమం పుణ్యం వా.రా. 1.49.9

తదాప్రభృతి కాకుత్స్థ పితృదేవాః సమాగతాః।
అఫలాన్ భుఞ్జతే మేషాన్ ఫలైస్తేషామయోజయన్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.13

ఉ.14 శ్రాద్ధంలో వర్జించవలసిన ద్రవ్యాలు, వ్యక్తులు

వక్త / కథనం: అత్రి నిమితో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం పాపం

- నియమం శ్రాద్ధానికి తగని ధాన్యాలు — కోద్రవాలు, పులకాలు; కూరలలో ఇంగువ ద్రవం (హింగుద్రవం); మూలాలలో వెల్లుల్లి, ఉల్లి (పలాండు), సౌభాంజనకం (మునగ), గృంజనకం మొదలైనవి; కూష్మాండ జాతి, సొర (అలాబు), నల్ల ఉప్పు (అను. 138.38–39).
- నియమం కొన్ని ఇతర ద్రవ్యాలు, ప్రోక్షణ చేయనివి, జీలకర్ర, శీతపాకి, మొలకలు మొదలైనవి, శృంగాటకాలు వర్జ్యం; అన్ని రకాల ఉప్పు, నేరేడు పండ్లు, తుమ్మి లేదా ఏడుపు తగిలినవి శ్రాద్ధంలో వర్జించాలి (అను. 138.40–41).
- పాపం నివాపంలో, హవ్యకవ్యాలలో నిందితమైనదాన్ని పితరులు, దేవతలు ఆనందంగా స్వీకరించరు (అను. 138.42).
- నియమం నివాపం జరిగేటప్పుడు చండాలుడు, శ్వపచుడు, కాషాయవస్త్రధారి, కుష్ఠరోగి, పతితుడు, బ్రహ్మహంత, సంకీర్ణయోనిలో పుట్టిన విప్రుడు, పతితుడైన బంధువు — వీరిని వర్జించాలి (అను. 138.43–44).
- ఉదాహరణ ఇలా చెప్పి అత్రి బ్రహ్మసభకు వెళ్ళాడు (అను. 138.45).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 38 నియమం KK 13-1-138-38

అశ్రాద్ధేయాని ధాన్యాని కోద్రవాః పులకాస్తథా ।
హింగుద్రవేషు శాకేషు మూలానాం లశునం తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 39 నియమం KK 13-1-138-39

పలాణ్డుః సౌభాఞ్జనకస్తథా గృఞ్జనకాదయః ।
కూశ్మాణ్డజాత్యలాబుం చ కృష్ణం లవణమేవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 40 నియమం KK 13-1-138-40

గ్రామ్యవారాహమాంసం చ యచ్చైవాప్రోక్షితం భవేత్ ।
కృష్ణాజం జీరకం చైవ శీతపాకీ తథైవ చ ।
అజ్యుకాద్యాస్తథా వర్జ్యా ఇహ శృఙ్గాటకాని చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 41 నియమం KK 13-1-138-41

వర్జయేల్లవణం సర్వం తథా జమ్బూఫలాని చ ।
అవక్షుతావరుదితం తథా శ్రాద్ధే చ వర్జయేత్ ।।

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 42 పాపం KK 13-1-138-42

నివాపే హవ్యకవ్యే వా గర్హితం చ సుదర్శనమ్ ।
పితరశ్చ హి దేవాశ్చ నాభినన్దన్తి తద్విధిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 43 నియమం KK 13-1-138-43

చణ్డాలశ్వపచౌ వర్జ్యౌ నివాపే సముపస్థితే ।
కాషాయవాసాః కుష్ఠీ వా పతితో బ్రహ్మహాఽపి వా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 44 నియమం KK 13-1-138-44

సఙ్కీర్ణయోనిర్విప్రశ్చ సమ్బన్ధీ పతితశ్చ యః ।
వర్జనీయ బుధైరేతే నివాపే సముపస్థితే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.14

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 45 ఉదాహరణ KK 13-1-138-45

ఇత్యేవముక్త్వా భగవాన్స్వవంశ్యం తమృషిం పురా ।
పితామహసభాం దివ్యా జగామాత్రిస్తపోధనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.14

ఉ.15 ఆహ్వానితులు, శ్రాద్ధంలో పవిత్రాలు, వర్జ్యాలు

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం పాపం

- నియమం పాపం అపాంక్తేయ ద్విజులను వర్జించాలి, పంక్తిపావనులను తీసుకోవాలి; పాపిష్ఠులకు శ్రాద్ధాలలో భోజనం పెడితే నరకానికి వెళ్తాడు (అను. 238.11).
- నియమం శీలం, శ్రుతం, కులం గల, భార్యలతో కూడిన, గుణవంతులైన, అర్హులైన శ్రోత్రియ బ్రాహ్మణులను బేసి సంఖ్యలో తీసుకోవాలి; వారిని ముందు రోజు లేదా ఆ రోజు ఉదయమే ఆహ్వానించి, తరువాత యథావిధిగా శ్రాద్ధక్రియ ప్రారంభించాలి (అను. 238.12–13).
- నియమం శ్రాద్ధంలో మూడు పవిత్రాలు — దౌహిత్రుడు, కుతపం, తిలలు; మూడు ప్రశంసనీయాలు — శౌచం, క్రోధం లేకపోవడం, తొందరపడకపోవడం (అను. 238.14).
- నియమం కుతపం, ఖడ్గపాత్ర, కుశలు, దర్భలు, తిలలు, తేనె, కాలశాకం, గజచ్ఛాయ — శ్రాద్ధకర్మలలో పవిత్రం (అను. 238.15).
- నియమం అక్కడ నానావర్ణాల తిలలను చుట్టూ చల్లాలి; అశుద్ధమైన పితృయజ్ఞం కూడా తిలలతో శుద్ధమవుతుంది (అను. 238.16).
- నియమం నీలి లేదా కాషాయ వస్త్రం ధరించినవాడు, భిన్నవర్ణుడు, కొత్త గాయం గలవాడు, అంగహీనుడు, అశుచి — వీరిని దూరంగా ఉంచాలి; కోళ్ళు, పందులు, నగ్నుడు, క్లీబుడు, రజస్వల, ఇనుము, తగరం, సీసం (పాత్రలు) శ్రాద్ధకర్మలో వర్జించాలి (అను. 238.17–18).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 11 నియమం పాపం KK 13-1-238-11

అపాఙ్క్తేయా ద్విజా వర్జ్యా గ్రాహ్యాస్తే పఙ్క్తిపావనాః ।
భోజయేద్యది పాపిష్ఠాఞ్శ్రాద్ధేషు నరకం వ్రజేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 12 నియమం KK 13-1-238-12

వృత్తశ్రుతకులోపేతాన్సకలత్రాన్గుణాన్వితాన్ ।
తదర్హాఞ్శ్రోత్రియాన్విద్ధి బ్రాహ్మణానయుజః శుభే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 13 నియమం KK 13-1-238-13

ఏతాన్నిమన్త్రయేద్విద్వాన్పూర్వేద్యుః ప్రాతరేవ వా ।
తత్ర శ్రాద్ధక్రియాం పశ్చాదారభేత యథావిధి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 14 నియమం KK 13-1-238-14

త్రీణి శ్రాద్ధే పవిత్రాణి దౌహిత్రః కుతపస్తిలాః ।
త్రీణి చాత్ర ప్రశంసన్తి శౌచమక్రోధమత్వరా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 15 నియమం KK 13-1-238-15

కుతపః ఖఙ్గపాత్రం చ కుశా దర్భాస్తిలా మధు ।
కాలశాకం గజచ్ఛాయా పవిత్రం శ్రాద్ధకర్మసు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 16 నియమం KK 13-1-238-16

తిలానవకిరేత్తత్ర నానావర్ణాన్సమన్తతః ।
అశుద్ధం పితృయజ్ఞశ్చ తిలైః శుధ్యతి శోభనే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-238-17

నీలకాషాయవస్త్రం చ భిన్నవర్ణం నవవ్రణమ్ ।
హీనాఙ్గమశుచిం వాఽపి వర్జయేత్తత్ర దూరతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.15

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 18 నియమం KK 13-1-238-18

కుక్కుటాంశ్చ వరాహాంశ్చ నగ్నం క్లీబం రజస్వలామ్ ।
ఆయసం త్రపుసీసం చ శ్రాద్ధకర్మణి వర్జయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.15

ఉ.16 శ్రాద్ధంలో మాంసం నిషిద్ధం — మునుల అన్నమే శ్రేష్ఠం

వక్త / కథనం: నారదుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం ధర్మతత్త్వం తెలిసినవాడు శ్రాద్ధంలో మాంసాన్ని సమర్పించకూడదు, తానూ తినకూడదు; మునుల ఆహారంతోనే పితరులకు పరమ ప్రీతి కలుగుతుంది, పశుహింసతో కాదు (భాగ. 7.15.7).
- నియమం మనసు, వాక్కు, శరీరం ద్వారా ఏ ప్రాణికీ హాని చేయకుండా ఉండడమే సద్ధర్మం కోరేవారికి పరమ ధర్మం (భాగ. 7.15.8).
- నియమం ద్రవ్యయజ్ఞాలతో యజించబోయేవాడిని చూసి ప్రాణులు 'ఈ దయలేని, తత్త్వం తెలియని, తన ప్రాణతృప్తినే కోరేవాడు నన్ను తప్పక చంపుతాడు' అని భయపడతాయి (భాగ. 7.15.10).
- నియమం కాబట్టి ధర్మజ్ఞుడు దైవవశాత్ లభించిన మునుల అన్నంతోనే సంతుష్టుడై ప్రతిరోజూ నిత్య, నైమిత్తిక కర్మలను చేయాలి (భాగ. 7.15.11).

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 7 నియమం భాగ. 7.15.7

న దద్యాదామిషం శ్రాద్ధే న చాద్యాద్ ధర్మతత్త్వవిత్।
మునీనాం స్యాత్ పరా ప్రీతిర్యథా, న పశుహింసయా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.16

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 8 నియమం భాగ. 7.15.8

నైతాదృశః పరో ధర్మో నృణాం సద్ధర్మమిచ్ఛతామ్।
న్యాసో దణ్డస్య భూతేషు మనోవాక్కాయజస్య యః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.16

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 10 నియమం భాగ. 7.15.10

ద్రవ్యయజ్ఞైర్యక్ష్యమాణం దృష్ట్వా భూతాని బిభ్యతి।
ఏష మాకరుణో హన్యాదతజ్జ్ఞో హ్యసుతృప్ బ్రువమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.16

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 11 నియమం భాగ. 7.15.11

తస్మాద్ దైవోపపన్నేన మున్యన్నేనైవ ధర్మవిత్।
సన్తుష్టోఽహరహః కుర్యాన్నిత్యనైమిత్తికాః క్రియాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.16

ఉ.17 శ్రాద్ధంలో మాంసం — అహింసా సందేహం, సమాధానం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (యుధిష్ఠిరుని ప్రశ్నతో) నియమం

- నియమం అహింస పరమధర్మమని చెప్పి, శ్రాద్ధాల్లో పితరులకు మాంసం ప్రియమని, అనేక విధాల మాంసాలతో శ్రాద్ధవిధిని కూడా మీరు చెప్పారు; చంపకుండా మాంసం ఎలా వస్తుంది — ఈ రెండూ ఎలా పొసగుతాయని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (అను. 177.1–2).
- నియమం మంత్రాలతో సంస్కరించి ప్రోక్షించిన శుచియైన హవిస్సును, వేదప్రమాణం ప్రకారం పితృకార్యాలలో మాత్రమే, ప్రవృత్తిధర్మంలో ఉన్నవాడు భక్షించవచ్చు; మరో విధంగా కాదని మనువు చెప్పాడు (అను. 177.51).
- నియమం ప్రజాహితం కోరి మహాత్ముడైన అగస్త్యుడు అరణ్యమృగాలను సర్వదేవతలకు ప్రోక్షించాడు; అందువల్ల పితృ-దేవ సంబంధమైన క్రియలు లోపించవు, న్యాయబద్ధంగా మాంసంతో తృప్తిపొందిన పితరులు ప్రీతి చెందుతారు (అను. 177.57–58).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 177, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-177-1

అహింసా పరమో ధర్మ ఇత్యుక్తం బహుశస్త్వయా ।
శ్రాద్ధేషు చ భవానాహ పితౄణాం మాంసమీప్సితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 177, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-177-2

మాంసైర్బహువిధైః ప్రోక్తస్త్వయా శ్రాద్ధవిధిః పురా ।
అహత్వా చ కుతో మాంసమేవమేతద్విరుధ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 177, శ్లోకం 51 నియమం KK 13-1-177-51

హవిర్యత్సంస్కృతం మన్త్రైః ప్రోక్షితాభ్యుక్షితం శుచి ।
వేదోక్తేన ప్రమాణేన పితౄణాం ప్రక్రియాసు చ ।
ప్రవృత్తిధర్మిణా భక్ష్యం నాన్యథా మనురబ్రవీత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 177, శ్లోకం 57 నియమం KK 13-1-177-57

ప్రజానాం హితకామేన త్వగస్త్యేన మహాత్మనా ।
ఆరణ్యాః సర్వదైవత్యాః ప్రోక్షితాస్తాపసైర్మృగాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.17

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 177, శ్లోకం 58 నియమం KK 13-1-177-58

క్రియా హ్యేవం న హీయన్తే పితృదైవతసంశ్రితాః ।
ప్రీయన్తే పితరశ్చైవ న్యాయతో మాంసతర్పితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.17

ఉ.18 శ్రాద్ధంలో గొడుగు, పాదరక్షల దానం

వక్త / కథనం: యుధిష్ఠిరుడు భీష్మునితో నియమం

- నియమం శ్రాద్ధకృత్యాలలో, ఇతర పుణ్యకార్యాలలో కూడా గొడుగు, పాదరక్షలు దానం చేస్తారు; ఈ ఆచారం ఎవరి వల్ల, ఎలా, ఎందుకు మొదలైందని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (అను. 144.1–2).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 144, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-144-1

యదిదం శ్రాద్ధకృత్యేషు దీయతే భరతర్షభ ।
ఛత్రం చోపానహౌ చైవ కేనైతత్సమ్ప్రవర్తితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.18

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 144, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-144-2

కథం చైతత్సముత్పన్నం కిమర్థం చైవ దీయతే ।
న కేవలం శ్రాద్ధకృత్యే పుణ్యకేష్వపి దీయతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.18

ఉ.19 శ్రాద్ధంలో బ్రాహ్మణ పరీక్ష

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం ఎలాంటి బ్రాహ్మణులకు శ్రాద్ధం ఇవ్వాలని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (అను. 137.1).
- నియమం దైవకర్మలో క్షత్రియుడు బ్రాహ్మణులను పరీక్షించరాదు — దేవతలు తమ తేజస్సుతో పవిత్రం చేస్తారు; కానీ పిత్र్యకర్మలో పరీక్షించడం న్యాయమని చెబుతారు (అను. 137.2–3).
- నియమం శ్రాద్ధంలో వివేకి బ్రాహ్మణులను కులం, శీలం, వయస్సు, రూపం, విద్య, వంశంతో పరీక్షించాలి (అను. 137.4).
- నియమం కాబట్టి సర్వప్రయత్నంతో పరీక్షించి — స్వకర్మనిరతులు, దాంతులు, సత్కులంలో పుట్టినవారు, బహుశ్రుతులైన ద్విజులను ఆహ్వానించాలి (అను. 137.41).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-137-1

కీదృశేభ్యః ప్రదాతవ్యం భవేచ్ఛ్రాద్ధం పితామహ ।
ద్విజేభ్యః కురుశార్దూల తన్మే వ్యాఖ్యాతుమర్హసి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-137-2

బ్రాహ్మణాన్న పరీక్షేత క్షత్రియో దానధర్మవిత్ ।
దైవే కర్మణి పిత్र్యే తు న్యాయమాహుః పరీక్షణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 3 నియమం KK 13-1-137-3

దేవతాః పావయన్తీహ దైవేనైవేహ తేజసా ।
ఉపేత్య తస్మాద్దేవేభ్యః సర్వేభ్యో దాపయేన్నరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 4 నియమం KK 13-1-137-4

శ్రాద్ధే త్వథ మహారాజ పరీక్షేద్బ్రాహ్మణాన్బుధః ।
కులశీలవయోరూపైర్విద్యయాఽభిజనేన చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.19

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 41 నియమం KK 13-1-137-41

తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన పరీక్ష్యామన్త్రయేద్ద్విజాన్ ।
స్వకర్మనిరతాన్దాన్తాన్కులే జాతాన్బహుశ్రుతాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.19

ఉ.20 శ్రాద్ధంలో బ్రాహ్మణ ఎంపిక – శ్రోత్రియుడే అర్హుడు

వక్త / కథనం: మార్కండేయుడు యుధిష్ఠిరునితో (నియమం) (పాపం) (పుణ్యం)

- పుణ్యం పితృదేవతల పూజ, బ్రాహ్మణుల అర్చన చేసినవాడు నిస్సందేహంగా అనంత పుణ్యలోకాన్ని చేరతాడు (అర. 203.15).
- నియమం పుణ్యం, స్వర్గం కోరేవాడు బ్రాహ్మణులను పూజించాలి; శ్రాద్ధకాలంలో నిందారహితులైన బ్రాహ్మణులనే ప్రయత్నపూర్వకంగా భుజింపజేయాలి (అర. 203.16).
- నియమం బలహీనుడు, చెడు గోళ్ళు గలవాడు, కుష్ఠరోగి, మాయావి, కుండుడు, గోళకుడు, కాండపృష్ఠుడు (ఆయుధజీవి) – వీరిని ప్రయత్నంతో వర్జించాలి (అర. 203.17).
- పాపం నిందితమైన శ్రాద్ధం అగ్ని కట్టెలను కాల్చినట్లు దహిస్తుంది (అర. 203.18).
- నియమం మూగ, గుడ్డి, చెవిటి మొదలైన, శ్రాద్ధంలో పూజింపబడనివారు కూడా వేదపారగులతో కలిపి నియోగించదగినవారే (అర. 203.19).
- నియమం పుణ్యం హవ్యం, కవ్యం ఏదైనా శ్రోత్రియుడే అర్హుడు; సాధువైన శ్రోత్రియునికి ఇచ్చినది ప్రజ్వలిత అగ్నిలో హోమం చేసినట్లే (అర. 203.77).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 203, శ్లోకం 15 పుణ్యం KK 3-11-203-15

పితృదైవతపూజాభిర్బ్రాహ్మణాభ్యర్చనేన చ ।
అనన్తం పుణ్యలోకం తు గన్తాఽసౌ తు న సంశయః ।
శ్లేష్మాదిభిర్వ్యాప్తతనుర్మ్రియమాణోఽవిచేతనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.20

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 203, శ్లోకం 16 నియమం KK 3-11-203-16

బ్రాహ్మణా ఏవ సమ్పూజ్యాః పుణ్యం స్వర్గమభీప్సతా ।
శ్రాద్ధకాలే తు యత్నేన భోక్తవ్యా హ్యజుగుప్సితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.20

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 203, శ్లోకం 17 నియమం KK 3-11-203-17

దుర్బలః కునఖీ కుష్ఠీ మాయావీ కుణ్డగోలకౌ ।
వర్జనీయాః ప్రయత్నేన కాణ్డపృష్ఠాశ్చ దేహినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.20

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 203, శ్లోకం 18 పాపం KK 3-11-203-18

జుగుప్సితం హి యచ్ఛ్రాద్ధం దహత్యగ్నిరివేన్ధనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.20

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 203, శ్లోకం 19 నియమం KK 3-11-203-19

యే యే శ్రాద్ధే న పూజ్యన్తే మూకాన్ధబధిరాదయః ।
తేఽపిసర్వే నియోక్తవ్యా మిశ్రితా వేదపారగైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.20

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 203, శ్లోకం 77 నియమం పుణ్యం KK 3-11-203-77

హవ్యం కవ్యం చ యత్కిఞ్చిత్సర్వం తచ్ఛ్రోత్రియోఽర్హతి ।
దత్తం హి శ్రోత్రియే సాధౌ జ్వలితేఽగ్నౌ యథా హుతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.20

ఉ.21 శ్రాద్ధానికి ఆహ్వానానికి అర్హులు కానివారు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (నియమం)

- **నియమం** పతితులు, జడులు, ఉన్మత్తులు దైవ పిత్ర్యాలలో ఆహ్వానానికి అర్హులు కారు; శ్విత్రి, క్లీబుడు, కుష్ఠరోగి, యక్ష్మరోగి, అపస్మారి, అంధుడు కూడా అర్హులు కారు (అను. 61.12–13).
- **నియమం** వైద్యులు, దేవలకులు (విగ్రహ పూజను వృత్తిగా చేసేవారు), వృథాగా నియమాలు ధరించేవారు, సోమం అమ్మేవారు; గాయకులు, నర్తకులు, ప్లవకులు, వాద్యకారులు, కథకులు, యోధులు శ్రాద్ధానికి అర్హులు కారు (అను. 61.14–15).
- **నియమం** వృషలులకు హోతలు, వృషలులకు అధ్యాపకులు, వృషలుల శిష్యులు; వేతనానికి అడిగి చెప్పేవాడు, చెప్పించుకొనేవాడు (బ్రహ్మవిక్రయులు) అర్హులు కారు (అను. 61.16–17).
- **నియమం** ముందు తక్కువ వర్ణ పరిగ్రహం చేసిన బ్రాహ్మణుడు సర్వవిద్యుడైనా; అగ్నిలేనివారు, శవాలను బయటకు చేర్చేవారు, దొంగలు, పతితులు అర్హులు కారు (అను. 61.18–19).
- **నియమం** పూర్వం తెలియనివారు, గణపూర్వులు, పుత్రికాపూర్వ పుత్రులు; ఋణకర్త, వడ్డీ వ్యాపారి, ప్రాణులను అమ్మి జీవించేవాడు; స్త్రీపూర్వులు, కాండపృష్ఠులు (ఆయుధజీవులు), ఆజపులు శ్రాద్ధానికి అర్హులు కారు (అను. 61.20–22).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 12 **నియమం** KK 13-1-61-12

యావన్తః పతితా విప్రా జడోన్మత్తాస్తథైవ చ ।
దైవే వాఽప్యథ పిత్ర్యే వా రాజన్నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 13 **నియమం** KK 13-1-61-13

శ్విత్రీ క్లీబశ్చ కుష్ఠీ చ తతా యక్ష్మహతశ్చ యః ।
అపస్మారీ చ యశ్చాన్ధో రాజన్నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 14 **నియమం** KK 13-1-61-14

చికిత్సకా దేవలకా వృథా నియమధారిణః ।
సోమవిక్రయిణశ్చైవ శ్రాద్ధే నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 15 **నియమం** KK 13-1-61-15

గాయనా నర్తకాశ్చైవ ప్లవకా వాదకాస్తథా ।
కథకా యోధకాశ్చైవ రాజన్నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 16 **నియమం** KK 13-1-61-16

హోతారో వృషలానాం చ వృషలాధ్యాపకాస్తథా ।
తథా వృషలశిష్యాశ్చ రాజన్నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 17 **నియమం** KK 13-1-61-17

అనుయోక్తా చ యో విప్రో అనుయుక్తశ్చ భారత ।
నార్హతస్తావపి శ్రాద్ధం బ్రహ్మవిక్రయిణౌ హి తౌ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 18 **నియమం** KK 13-1-61-18

అగ్రణీర్యః కృతః పూర్వం వర్ణావరపరిగ్రహః ।
బ్రాహ్మణః సర్వవిద్యోఽపి రాజన్నార్హతి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 19 నియమం KK 13-1-61-19

అనగ్నయశ్చ యే విప్రా మృతనిర్యాతకాశ్చ యే ।
స్తేనాశ్చ పతితాశ్చైవ రాజన్నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 20 నియమం KK 13-1-61-20

అపరిజ్ఞాతపూర్వాశ్చ గణపూర్వాశ్చ భారత ।
పుత్రికాపూర్వపుత్రాశ్చ శ్రాద్ధే నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 21 నియమం KK 13-1-61-21

ఋణకర్తా చ యో రాజన్యశ్చ వార్ధుషికో నరః ।
ప్రాణివిక్రయవృత్తిశ్చ రాజన్నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 22 నియమం KK 13-1-61-22

స్త్రీపూర్వాః కాణ్డపృష్ఠాశ్చ యావన్తో భరతర్షభ ।
ఆజపా బ్రాహ్మణాశ్చైవ శ్రాద్ధే నార్హన్తి కేతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.21

ఉ.22 ఆహ్వానానికి అర్హులైన బ్రాహ్మణులు; శ్రాద్ధానికి తగని ధనం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం శ్రాద్ధంలో, దైవంలో నిర్దేశించబడిన బ్రాహ్మణుని విషయంలో దాతకూ గ్రహీతకూ అనుగ్రహాన్ని (మినహాయింపును) వినుము (అను. 61.23).
- నియమం వ్రతం ఆచరించిన, గుణవంతులైన, సావిత్రి తెలిసిన, క్రియావంతులు వ్యవసాయదారులైనా ఆహ్వానానికి తగినవారు (అను. 61.24).
- నియమం యుద్ధంలో క్షాత్రధర్మం పాటించే కులీన బ్రాహ్మణుని ఆహ్వానించవచ్చు; కానీ వర్తకుని శ్రాద్ధానికి ఎన్నడూ కల్పించరాదు (అను. 61.25).
- నియమం అగ్నిహోత్రి, గ్రామవాసి, దొంగతనం చేయనివాడు, అతిథిపూజ తెలిసినవాడు; త్రికాలాల్లో సావిత్రి జపించేవాడు, భిక్షావృత్తి, క్రియావంతుడు; సూర్యోదయాస్తమయాలను పాటించేవాడు, అహింసకుడు, అల్పదోషి; కపటం, కుతర్కం లేనివాడు ఆహ్వానానికి తగినవారు (అను. 61.26–29).
- నియమం వ్రతహీనుడు, జూదరి, దొంగ, ప్రాణులను అమ్మేవాడు, వర్తకుడు అయినా — ప్రాయశ్చిత్తం చేసి మళ్ళీ సోమపానం చేసినవాడు తగినవాడు; క్రూరకర్మలతో ధనం సంపాదించి, తరువాత అందరికీ అతిథిపూజ చేసేవాడు కూడా తగినవాడు (అను. 61.30–31).
- నియమం వేదాన్ని అమ్మి పొందిన ధనం, స్త్రీ ద్వారా సంపాదించిన ధనం, క్లైబ్యంతో సంపాదించిన ధనం పితరులకు, బ్రాహ్మణులకు ఇవ్వరాదు (అను. 61.32).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 23 నియమం KK 13-1-61-23

శ్రాద్ధే దైవే చ నిర్దిష్టో బ్రాహ్మణో భరతర్షభ ।
దాతుః ప్రతిగ్రహీతుశ్చ శృణుష్వానుగ్రహం పునః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 24 నియమం KK 13-1-61-24

చీర్ణవ్రతా గుణైర్యుక్తా భవేయుర్యేఽపి కర్షకాః ।
సావిత్రీజ్ఞాః క్రియావన్తస్తే రాజన్కేతనక్షమాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 25 నియమం KK 13-1-61-25

క్షాత్రధర్మిణమప్యాజౌ కేతయేత్కులజం ద్విజమ్ ।
న త్వేవ వణిజం తాత శ్రాద్ధే చ పరికల్పయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 26 నియమం KK 13-1-61-26

అగ్నిహోత్రీ చ యో విప్రో గ్రామవాసీ చ యో భవేత్ ।
అస్తేనశ్చాతిథిజ్ఞశ్చ స రాజన్కేతనక్షమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 27 నియమం KK 13-1-61-27

సావిత్రీం జపతే యస్తు త్రికాలం భరతర్షభ ।
భిక్షావృత్తిః క్రియావాంశ్చ స రాజన్కేతనక్షమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 28 నియమం KK 13-1-61-28

ఉదితాస్తమితో యశ్చ తథైవాస్తమితోదితః ।
అహింస్రశ్చాల్పదోషశ్చ స రాజన్కేతనక్షమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 29 నియమం KK 13-1-61-29

అకల్కకో హ్యతర్కశ్చ బ్రాహ్మణో భరతర్షభ ।
సంసర్గే భైక్ష్యవృత్తిశ్చ స రాజన్కేతనక్షమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 30 నియమం KK 13-1-61-30

అవ్రతీ కితవః స్తేనః ప్రాణివిక్రయికో వణిక్ ।
సనిష్కృతిః పునః సోమం పీతవాన్కేతనక్షమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 31 నియమం KK 13-1-61-31

అర్జయిత్వా ధనం పూర్వం దారుణైరపి కర్మభిః ।
భవేత్సర్వాతిథిః పశ్చాత్స రాజన్కేతనక్షమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 32 నియమం KK 13-1-61-32

బ్రహ్మవిక్రయనిర్దిష్టం స్త్రియా యచ్చార్జితం ధనమ్ ।
అదేయం పితృవిప్రేభ్యో యచ్చ క్లైబ్యాదుపార్జితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.22

ఉ.23 పంక్తిపావనులు — ఎవరిని ఆహ్వానించాలి

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (నియమం) (పుణ్యం)

- **నియమం** పంక్తిపావనులను కారణసహితంగా చెబుతాను, వారిని పరీక్షించుము; విద్య, వేద, వ్రత స్నాతకులు, సదాచారపరులైన బ్రాహ్మణులు అందరినీ పవిత్రం చేస్తారు (అను. 137.24–25).
- **నియమం** త్రిణాచికేతుడు, పంచాగ్ని, త్రిసుపర్ణుడు, షడంగవిదుడు, బ్రహ్మదేయానుసంతానుడు, ఛందోగుడు, జ్యేష్ఠసామగుడు, తల్లిదండ్రులకు విధేయుడు, పది తరాల శ్రోత్రియుడు (అను. 137.26–27).
- **నియమం** ఋతుకాలంలో మాత్రమే ధర్మపత్నిని చేరేవాడు, వేదవిద్యావ్రత స్నాతకుడు, అథర్వశిరస్సు అధ్యయనం చేసేవాడు, బ్రహ్మచారి, సత్యవాది, ధర్మశీలుడు, స్వకర్మనిరతుడు పంక్తిని పవిత్రం చేస్తారు (అను. 137.28–29).
- **నియమం** పుణ్యతీర్థాలలో స్నానం చేసి శ్రమించినవారు, మంత్రయుక్త యజ్ఞాలలో అవభృథ స్నానం చేసినవారు; కోపం, చాపల్యం లేనివారు, క్షమాశీలులు, దాంతులు, జితేంద్రియులు, సర్వభూతహితులు — వీరిని శ్రాద్ధాలకు ఆహ్వానించాలి (అను. 137.30–31).
- **పుణ్యం** వీరికి ఇచ్చినది అక్షయం; వీరు పంక్తిపావనులు (అను. 137.32).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 24 **నియమం** KK 13-1-137-24

ఇమే తు భరతశ్రేష్ఠ విజ్ఞేయాః పఙ్క్తిపావనాః ।
హేతుతస్తాన్ప్రవక్ష్యామి పరీక్ష్యేహ తాన్ద్విజాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 25 **నియమం** KK 13-1-137-25

విద్యావేదవ్రతస్నాతా బ్రాహ్మణాః సర్వ ఏవ హి ।
సదాచారపరాశ్చైవ విజ్ఞేయాః సర్వపావనాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 26 **నియమం** KK 13-1-137-26

పాఙ్క్తేయాంస్తు ప్రవక్ష్యామి జ్ఞేయాస్తే పఙ్క్తిపావనాః ।
త్రిణాచికేతః పఞ్చాగ్నిస్త్రిసుపర్ణః షడఙ్గవిత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 27 **నియమం** KK 13-1-137-27

బ్రహ్మదేయానుసన్తానశ్ఛన్దోగో జ్యేష్ఠసామగః ।
మాతాపిత్రోర్యశ్చ వశ్యః శ్రోత్రియో దశపూరుషః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 28 **నియమం** KK 13-1-137-28

ఋతుకాలాభిగామీ చ ధర్మపత్నీషు యః సదా ।
వేదవిద్యావ్రతస్నాతో విప్రః పఙ్క్తిం పునాత్యుత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 29 **నియమం** KK 13-1-137-29

అథర్వశిరసోఽధ్యేతా బ్రహ్మచారీ యతవ్రతః ।
సత్యవాదీ ధర్మశీలః స్వకర్మనిరతశ్చ సః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 30 **నియమం** KK 13-1-137-30

యే చ పుణ్యేషు తీర్థేషు అభిషేకకృతశ్రమాః ।
మఖేషు చ సమన్తేషు భవన్త్యవభృథప్లుతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 31 నియమం KK 13-1-137-31

అక్రోధనా హ్యచపలాః క్షాన్తాః దాన్తా జితేన్ద్రియాః ।
సర్వభూతహితా యే చ శ్రాద్ధేష్వేతాన్నిమన్త్రయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 32 పుణ్యం KK 13-1-137-32

ఏతేషు దత్తమక్షయ్యమేతే వై పఙ్క్తిపావనాః ।
ఇమే పరే మహాభాగా విజ్ఞేయాః పఙ్క్తిపావనాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.23

ఉ.24 పంక్తిపావనులు — యతులు, భాగవతులు, పౌరాణికులు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం మోక్షధర్మం తెలిసిన యతులు, వ్రతం ఆచరించిన యోగులు, పంచరాత్రవిదులు, భాగవతులు, వైదికాచారం పాటించే వైఖానసులు; ద్విజోత్తములకు ఇతిహాసం వినిపించేవారు (అను. 137.33–34).
- నియమం భాష్యవిదులు, వ్యాకరణంలో నిరతులు, పురాణం, ధర్మశాస్త్రాలు అధ్యయనం చేసేవారు, చదివినదానిని విధిగా ఆచరించేవారు, గురుకులవాసం చేసినవారు, సత్యవాదులు, వేదాలలో, ప్రవచనాలలో అగ్రగణ్యులు — వీరు చూసినంత మేరకు పంక్తిని పవిత్రం చేస్తారు (అను. 137.35–37).
- నియమం పంక్తిని పవిత్రం చేయడం వల్లనే 'పంక్తిపావనుడు' అంటారు; బ్రహ్మదేయానుసంతానుడు ఒక్కడే రెండున్నర క్రోశాల వరకు పవిత్రం చేస్తాడని బ్రహ్మవిదులు చెబుతారు (అను. 137.38).
- నియమం పాపం ఋత్విక్కు గానీ ఉపాధ్యాయుడు గానీ కానివాడు (శ్రాద్ధంలో) అగ్రాసనంలో కూర్చుంటే, ఋత్విక్కుల అనుమతితో కూర్చున్నా, ఆ పంక్తిలోని వారందరి దుష్కృతాన్ని తాను పొందుతాడు (అను. 137.39).
- నియమం అయితే వేదవిదుడై, అన్ని పంక్తిదోషాలు లేనివాడై, పతితుడు కానివాడు (అగ్రాసనంలో కూర్చున్నా దోషం లేదు) — అతడు పంక్తిపావనుడే (అను. 137.40).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 33 నియమం KK 13-1-137-33

యతయో మోక్షధర్మజ్ఞా యోగినశ్చరితవ్రతాః ।
పఞ్చరాత్రవిదో ముఖ్యాస్తథా భాగవతాః పరే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 34 నియమం KK 13-1-137-34

వైఖానసాః కులశ్రేష్ఠా వైదికాచారచారిణః ।
యే చేతిహాసం ప్రయతాః శ్రావయన్తి ద్విజోత్తమాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 35 నియమం KK 13-1-137-35

యే చ భాష్యవిదః కేచిద్యే చ వ్యాకరణే రతాః ।
అధీయతే పురాణం యే ధర్మశాస్త్రాణ్యథాపి చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 36 నియమం KK 13-1-137-36

అధీత్య చ యథాన్యాయం విధివత్తస్య కారిణః ।
ఉపపన్నో గురుకులే సత్యవాదీ సహస్రశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 37 నియమం KK 13-1-137-37

అగ్ర్యాః సర్వేషు వేదేషు సర్వప్రవచనేషు చ ।
యావదేతే ప్రపశ్యన్తి పఙ్క్త్యాస్తావత్పునన్త్యుత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 38 నియమం KK 13-1-137-38

తతో హి పావనాత్పఙ్క్త్యాః పఙ్క్తి పావన ఉచ్యతే ।
క్రోశాదర్ధతృతీయాచ్చ పావయేదేక ఏవ హి ।
బ్రహ్మదేయానుసన్తాన ఇతి బ్రహ్మవిదో విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 39 నియమం పాపం KK 13-1-137-39

అనృత్విగనుపాధ్యాయః స చేదగ్రాసనం వ్రజేత్ ।
ఋత్విగ్భిరభ్యనుజ్ఞాతః పఙ్క్త్యా హరతి దుష్కృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 40 నియమం KK 13-1-137-40

అథ చేద్వేదవిత్సర్వైః పఙ్క్తి దోషైర్వివర్జితః ।
న చ స్యాత్పతితో రాజన్పఙ్క్తి పావన ఏవ సః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.24

ఉ.25 కవ్యం జ్ఞాననిష్ఠులకు; నిందకులను భోజనానికి పిలవరాదు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం ఋషుల ఆచారం పాటించే, సర్వధర్మజ్ఞులను దేవతలు బ్రాహ్మణులుగా భావిస్తారు; వారు స్వాధ్యాయ, జ్ఞాన, తపో, కర్మ నిష్ఠలు గలవారు (అను. 137.50–51).
- నియమం కవ్యాలను జ్ఞాననిష్ఠులకు సమర్పించాలి (అను. 137.52).
- నియమం పాపం మాటలలో (బ్రాహ్మణులను) నిందించేవారిని శ్రాద్ధాలలో భోజనం చేయించరాదు; నిందింపబడిన బ్రాహ్మణులు మూడు తరాల కులాన్ని నశింపజేస్తారు (అను. 137.53).
- నియమం వేదపారగులైన బ్రాహ్మణులను దూరం నుండే పరీక్షించాలని వైఖానస ఋషుల వచనం; వారు ప్రియులైనా ద్వేష్యులైనా వారికే శ్రాద్ధం ఇవ్వాలి (అను. 137.54–55).
- నియమం ఋక్కులు తెలియని వేయి వేల (పది లక్షల) మందికి భోజనం పెట్టినా, మంత్రవిదుడైన ఒక్కడు ప్రీతి చెందితే వారందరితో సమానం (అను. 137.56).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 50 నియమం KK 13-1-137-50

ఋషీణాం సమయే నిత్యం యే చరన్తి యుధిష్ఠిర ।
నిశ్చితాః సర్వధర్మజ్ఞాస్తాన్దేవా బ్రాహ్మణాన్విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.25

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 51 నియమం KK 13-1-137-51

స్వాధ్యాయనిష్ఠా ఋషయో జ్ఞాననిష్ఠాస్తథైవ చ ।
తపోనిష్ఠాశ్చ బోద్ధవ్యాః కర్మనిష్ఠాశ్చ భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.25

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 52 నియమం KK 13-1-137-52

కవ్యాని జ్ఞాననిష్ఠేభ్యః ప్రతిష్ఠాప్యాని భారత ।
తత్ర యే బ్రాహ్మణాన్కేచిన్న సీదన్తి హి తే నరాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.25

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 53 నియమం పాపం KK 13-1-137-53

యే తు నిన్దన్తి జల్పేషు న తాఞ్శ్రాద్ధేషు భోజయేత్ ।
బ్రాహ్మణా నిన్దితా రాజన్హన్యుస్త్రైపురుషం కులమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.25

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 54 నియమం KK 13-1-137-54

వైఖానసానాం వచనమృషీణాం శ్రూయతే నృప ।
దూరాదేవ పరీక్షేత బ్రాహ్మణాన్వేదపారగాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.25

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 55 నియమం KK 13-1-137-55

ప్రియో వా యది వా ద్వేష్యస్తేషాం తు శ్రాద్ధమావపేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.25

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 137, శ్లోకం 56 నియమం KK 13-1-137-56

యః సహస్రం సహస్రాణాం భోజయదేనృచో నరః ।
ఏకస్తాన్మన్త్రవిత్ప్రీతః సర్వానర్హతి భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.25

ఉ.26 శ్రాద్ధానికి అర్హులు, అనర్హులైన బ్రాహ్మణులు; పితృకాలం

వక్త / కథనం: యుధిష్ఠిరుని ప్రశ్నకు శ్రీకృష్ణుని సమాధానం నియమం పాపం

- నియమం హవ్య కవ్యాలకు కాలం ఏది, ఎవరు పూజార్హులు, ఏ బ్రాహ్మణులు వర్జనీయులు అని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (ఆశ్వ. 106.70).
- నియమం పాపం దైవకర్మ పూర్వాహ్ణంలో, పితృకర్మ అపరాహ్ణంలో చేయాలి; కాలం తప్పి ఇచ్చిన దానం రాజసమని అంటారు (ఆశ్వ. 106.71).
- నియమం పాపం ప్రకటించి పెట్టినది, అసత్యంతో కూడినది, కుక్క తాకినది రాక్షస భాగమని తెలుసుకోవాలి (ఆశ్వ. 106.72).
- నియమం పతితులు, జడులు, ఉన్మత్తులు మొదలైనవారు దైవ, పిత్ర్య కర్మల్లో సత్కారానికి అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.73).
- నియమం నపుంసకుడు, 'ప్లంగీ' (ఈ పదం అర్థం అస్పష్టం), కుష్ఠురోగి, రాజయక్ష్మ ఉన్నవాడు, అపస్మార రోగి — వీరు పిత్ర్యంలో సత్కారానికి అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.74).
- నియమం వైద్యవృత్తి చేసేవారు, దేవలకులు, కపట నియమాలు ధరించేవారు, సోమం అమ్మేవారు శ్రాద్ధంలో అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.75).
- నియమం పాపం ఏకోద్దిష్టంలో అన్నం తిన్న బ్రాహ్మణులు చాంద్రాయణం చేసేవరకు మళ్ళీ సత్కారానికి అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.76).
- నియమం గాయకులు, నర్తకులు, ప్లవకులు, వాద్యకారులు, కథకులు, యోధులు శ్రాద్ధంలో అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.77).
- నియమం అగ్నిహోత్రం లేనివారు, శవాలను మోసుకుపోయేవారు, దొంగలు, నిషిద్ధ కర్మలు చేసేవారు అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.78).
- నియమం పూర్వం తెలియనివారు, గణపుత్రులు, పుత్రికాపుత్రులు శ్రాద్ధంలో అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.79).
- నియమం యుద్ధం చేసే బ్రాహ్మణుడు, వాణిజ్యం చేసే ద్విజుడు, ప్రాణులను అమ్మి జీవించేవాడు శ్రాద్ధంలో అర్హులు కారు (ఆశ్వ. 106.80).
- నియమం వ్రతాలు ఆచరించినవారు, నిత్యం స్వాధ్యాయంలో ఉండేవారు, సావిత్రి తెలిసినవారు, కర్మనిష్ఠులు శ్రాద్ధ సత్కారానికి యోగ్యులు (ఆశ్వ. 106.81).
- నియమం బ్రాహ్మణుడు (లభించడమే) శ్రాద్ధానికి కాలం; అలాగే పెరుగు, నెయ్యి, దర్భలు, పుష్పాలు, క్షేత్రం లభించినప్పుడు — ఆ కాలంలో శ్రాద్ధం ఇవ్వాలి (ఆశ్వ. 106.82).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 70 నియమం KK 14-3-106-70

దేవదేవేశ దైత్యఘ్న కాలః కో హవ్యకవ్యయోః ।
కే తత్ర పూజామర్హన్తి వర్జనీయాశ్చ కే ద్విజాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 71 నియమం పాపం KK 14-3-106-71

భగవానువాచ —

।

దైవం పూర్వాహ్ణికం జ్ఞేయం పైతృకం చాపరాహ్ణికమ్ ।
కాలహీనం చ యద్దానం తద్దానం రాజసం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 72 నియమం పాపం KK 14-3-106-72

అవఘుష్టం చ యద్భుక్తమనృతేన చ భారత ।
పరామృష్టం శునా వాఽపి తద్భాగం రాక్షసం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 73 నియమం KK 14-3-106-73

యావన్తః పతితా విప్రా జడోన్మత్తాదయోపి చ ।
దైవే చ పిత్ర్యే తే విప్రా రాజన్నార్హన్తి సత్క్రియాం ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 74 నియమం KK 14-3-106-74

క్లీబః ప్లఙ్గీ చ కృష్ణీ చ రాజయక్ష్మాన్వితశ్చ యః ।
అపస్మారీ చ యశ్చాపి పిత్ర్యే నార్హతి సత్కృతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 75 నియమం KK 14-3-106-75

చికిత్సకా దేవలకా మిథ్యానియమధారిణః ।
సోమవిక్రయిణశ్చాపి శ్రాద్ధే నార్హన్తి సత్కృతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 76 నియమం పాపం KK 14-3-106-76

ఏకోద్దిష్టే చ యే చాన్నం భుఞ్జతే విధివద్ద్విజాః ।
చాన్ద్రాయణమకృత్వా తే పునర్నార్హన్తి సత్కృతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 77 నియమం KK 14-3-106-77

గాయకా నర్తకాశ్చైవ ప్లవకా వాదకాస్తథా ।
కథకా యోధికాశ్చైవ శ్రాద్ధే నార్హన్తి సత్కృతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 78 నియమం KK 14-3-106-78

అనగ్నయశ్చ యే విప్రాః శవనిర్యాతకాశ్చ యే ।
స్తేనాశ్చాపి వికర్మస్థా రాజన్నార్హన్తి సత్కృతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 79 నియమం KK 14-3-106-79

అపరిజ్ఞాతపూర్వాశ్చ గణపుత్రాశ్చ యే ద్విజాః ।
పుత్రికాపుత్రకాశ్చాపి శ్రాద్ధే నార్హన్తి సత్కృతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 80 నియమం KK 14-3-106-80

రణకర్తా చ యో విప్రో యశ్చ వాణిజ్యకో ద్విజః ।
ప్రాణివిక్రయవృత్తిశ్చ శ్రాద్ధే నార్హన్తి సత్కృతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 81 నియమం KK 14-3-106-81

చీర్ణవ్రతగుణైర్యుక్తా నిత్యం స్వాధ్యాయతత్పరాః ।
సావిత్రీజ్ఞాః క్రియావన్తస్తే శ్రాద్ధే సత్కృతిక్షమాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 106, శ్లోకం 82 నియమం KK 14-3-106-82

శ్రాద్ధస్య బ్రాహ్మణః కాలః ప్రాప్తం దధి ఘృతం తథా ।
దర్భాః సుమనసః క్షేత్రం తత్కాలే శ్రాద్ధదో భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.26

ఉ.27 శ్రాద్ధ బ్రాహ్మణుల ఎంపిక — పంక్తిపావనులు, నిషిద్ధులు

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం పాపం అటువంటి విప్రుని దైవకర్మలోనూ, శ్రాద్ధంలోనూ జుగుప్స లేకుండా నియమించాలి; జుగుప్సితుడైనవాడు అగ్ని కట్టెలను కాల్చినట్లు శ్రాద్ధాన్ని కాల్చివేస్తాడు (ఆశ్వ. 98.71).
- నియమం ఎవరి నోటి ద్వారా దేవతలు హవ్యాలను, పితృదేవతలు కవ్యాలను భుజిస్తారో ఆ బ్రాహ్మణునికంటే గొప్ప ప్రాణి ఏది? (ఆశ్వ. 98.84).
- నియమం దుష్టయోనిజులు దైవ, పిత్ర్య కర్మలకు, దానానికి, సహభోజనానికి, సంభాషణకు, సంబంధానికి యోగ్యులు కారు (ఆశ్వ. 99.13).
- నియమం హవ్య కవ్యాల్లో తనకంటే శ్రేష్ఠులకు విధిప్రకారం భోజనం పెట్టాలి; అన్నదాత ప్రాణదాత (ఆశ్వ. 101.77).
- పుణ్యం ఇంద్రియనిగ్రహం గల ఇటువంటి ఆధ్యాత్మ నిష్ఠ గల బ్రాహ్మణులు శ్రాద్ధాలలో తృప్తి పొందితే వారి తృప్తితో పితామహులు తృప్తి చెందుతారు (ఆశ్వ. 104.114).
- నియమం హవ్య కవ్యాలకు విధిగా నిమంత్రితుడైన విప్రుడు ఇతర ద్రవ్యాలను సైతం భుజించినా ప్రాయశ్చిత్తానికి గురికాడు (ఆశ్వ. 110.5).
- నియమం ఎటువంటి విప్రులు ప్రశస్తులు, ఎవరు నిందితులు, అష్టకకు కాలం ఏది అని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (ఆశ్వ. 110.9).
- నియమం పుణ్యం వీరు అగ్రాసనంలో కూర్చొని మొదట భుజిస్తారు; ఆ పంక్తిలోని ఇతరులను దర్శనమాత్రంతోనే పవిత్రులను చేస్తారు; నా భక్తులైన ద్విజశ్రేష్ఠులు పంక్తిపావనులు, విశేషంగా పూజ్యులు (ఆశ్వ. 110.12–13).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 98, శ్లోకం 71 నియమం పాపం KK 14-3-98-71

దైవే శ్రాద్ధేఽపి విప్రః స నియోక్తవ్యోఽజుగుప్సయా ।
జుగుప్సితస్తు యః శ్రాద్ధం దహత్యగ్నిరివేన్ధనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 98, శ్లోకం 84 నియమం KK 14-3-98-84

యస్యాఽఽస్యేన సమశ్నన్తి హవ్యాని త్రిదివౌకసః ।
కవ్యాని చైవ పితరః కిం భూతమధికం తతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 99, శ్లోకం 13 నియమం KK 14-3-99-13

దైవే పిత్ర్యే తథా దానే భోజనే సహభాషణే ।
శయనే సహసమ్బన్ధే న యోగ్యా దుష్టయోనిజాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 101, శ్లోకం 77 నియమం KK 14-3-101-77

భోజయేదాత్మనః శ్రేష్ఠాన్విధివద్ధవ్యకవ్యయోః ।
అన్నం ప్రాణో మనుష్యణామన్నదః ప్రాణదో భవేత్ ।
తస్మాదన్నం విశేషేణ దాతవ్యం భూతిమిచ్ఛతా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 114 పుణ్యం KK 14-3-104-114

ఈదృశాధ్యాత్మినో యే తు బ్రాహ్మణా నియతేన్ద్రియాః ।
తేషాం శ్రాద్ధేషు తృప్యన్తి తేన తృప్తాః పితామహాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 5 నియమం KK 14-3-110-5

నిమన్త్రితస్తు యో విప్రో విధివద్ధవ్యకవ్యయోః ।
మాంసాదీన్యపి భుఞ్జానః ప్రాయశ్చిత్తీయతే న చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 9 నియమం KK 14-3-110-9

ప్రశస్యాః కీదృశా విప్రా నిన్ద్యాశ్చాపి సురేశ్వర ।
అష్టకాయాశ్చ కః కాలస్తన్మే కథయ సువ్రత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 12 నియమం పుణ్యం KK 14-3-110-12

ఏతే చాగ్రాసనస్థాస్తే భుఞ్జానాః ప్రథమం ద్విజాః ।
తస్యాం పఙ్క్త్యాం తు యే చాన్యే తాన్పునన్త్యేవ దర్శనాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 13 నియమం పుణ్యం KK 14-3-110-13

మద్భక్తా యే ద్విజశ్రేష్ఠా మద్భక్తా మత్పరాయణాః ।
తాన్పఙ్క్తి పావనాన్విద్ధి పూజ్యాంశ్చైవ విశేషతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.27

ఉ.28 వేదాధ్యయనం లేని విప్రుడు శ్రాద్ధానికి అర్హుడు కాడు

వక్త / కథనం: విదురుడు ధృతరాష్ట్రునితో నియమం

- నియమం వేదాలు చదవని బ్రాహ్మణుడు శ్రాద్ధభోజనానికి అర్హుడు కానట్లే, షాడ్గుణ్యం తెలియనివాడు మంత్రాలోచనకు అర్హుడు కాడు (ఉద్యో. 38.23).

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › ప్రజాగరపర్వం › అధ్యాయం 38, శ్లోకం 23 నియమం KK 5-3-38-23

అనధీత్య యథా వేదాన్న విప్రః శ్రాద్ధమర్హతి ।
ఏవమశ్రుతషాడ్గుణ్యో న మన్త్రం శ్రోతుమర్హతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.28

ఉ.29 హవ్యకవ్యాలకు అర్హులు, అనర్హులు

వక్త / కథనం: వ్యాసుడు యుధిష్ఠిరునితో (35); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (62); వ్యాసుడు శుకునితో (249) నియమం పాపం

- నియమం వేదం చదవని బ్రాహ్మణుడు కర్రతో చేసిన ఏనుగులా పేరుకు మాత్రమే బ్రాహ్మణుడు; వేదం లేని బ్రాహ్మణునికి ఇచ్చినది నిష్ప్రయోజనం, పాత్రదోషం వల్ల ఫలించదు (శాంతి. 35.45–46).
- పాపం అటువంటి మూర్ఖుడు దేవతల హవ్యాన్ని, పితరుల కవ్యాన్ని నాశనం చేసేవాడు; అతడు పుణ్యలోకాలు పొందడు (శాంతి. 35.49).
- నియమం దురాచారులై ధర్మం విడిచిన బ్రాహ్మణులు శూద్రులతో సమానం; దేవకార్యాలలో వారిని వర్జించాలి (శాంతి. 62.5).
- నియమం పాపం మర్యాద లేనివాడు, మాటలో కపటి, క్రూరుడు, హింసాప్రియుడు, స్వధర్మం విడిచినవాడు — అటువంటివానికి హవ్యం, కవ్యం మొదలైనవి ఇవ్వరానివి అవుతాయి (శాంతి. 62.6).
- నియమం వేదవిద్యా వ్రతాలు పూర్తిచేసిన శ్రోత్రియులు, వేదపారగులు, స్వకర్మతో జీవించేవారు, దాంతులు, క్రియావంతులు, తపస్వులు పూజ్యులు; వారి సత్కారం కోసమే హవ్యం, కవ్యం విధించబడ్డాయి (శాంతి. 249.8–9).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 35, శ్లోకం 45 నియమం KK 12-1-35-45

నిష్కారణం స్మృతం దత్తం బ్రాహ్మణే బ్రహ్మవర్జితే ।
న ఫలేత్పాత్రదోషేణ న చాత్రాస్తి విచారణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.29

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 35, శ్లోకం 46 నియమం KK 12-1-35-46

యథా దారుమయో హస్తీ యథా చర్మమయో మృగః ।
బ్రాహ్మణశ్చానధీయానస్త్రయస్తే నామధారకాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.29

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 35, శ్లోకం 49 పాపం KK 12-1-35-49

దేవతానాం పితౄణాం చ హవ్యకవ్యవినాశకః ।
సర్వథాఽర్థహరో మూర్ఖో న లోకాన్ప్రాప్తుమర్హతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.29

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 5 నియమం KK 12-1-62-5

ఏవంవిధో బ్రాహ్మణః కౌరవేన్ద్ర వృత్తాపేతో యో భవేన్మన్దచేతాః ।
జపన్వేదానజపంశ్చాపి రాజన్సమః శూద్రైర్దాసవచ్చాపి భోజ్యః ।
ఏతే సర్వే శూద్రసమా భవన్తి రాజన్నేతాన్వర్జయేద్దేవకృత్యే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.29

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 6 నియమం పాపం KK 12-1-62-6

నిర్మర్యాదే వాక్ఛఠే క్రూరవృత్తౌ హింసాకామే త్యక్తవృత్తస్వధర్మే ।
హవ్యం కవ్యం యాని చాన్యాని రాజన్దేయాన్యదేయాని భవన్తి తస్మిన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.29

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 249, శ్లోకం 8 నియమం KK 12-3-249-8

తథాస్యాతిథయః పూజ్యా హవ్యకవ్యవహాః సదా ।
వేదవిద్యావ్రతస్నాతాః శ్రోత్రియా వేదపారగాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.29

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 249, శ్లోకం 9 నియమం KK 12-3-249-9

స్వకర్మజీవినో దాన్తాః క్రియావన్తస్తపస్వినః ।
తేషాం హవ్యం చ కవ్యం చాప్యర్హణార్థం విధీయతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.29

ఉ.30 హవ్య-కవ్యాలు ఇవ్వడానికి అర్హులైన పుత్రులు

వక్త / కథనం: కద్రువ (22.16); నారదుడు మార్కండేయునితో (55–59); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (80.13) నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం పుత్రుడు ఈ లోకంలోనైనా, మరణానంతరం పితరులనైనా తరింపజేస్తాడు; అందుకే అతడు 'పుత్రుడు' (పవిత్రం చేసేవాడు) అని కద్రువ చెప్పింది (అను. 22.16).
- నియమం ఆ కన్య 'పునర్భూ' అనబడుతుంది; పుత్రులు కలిగిన ఆమె 'హవ్యకవ్యదా' (హవ్య-కవ్యాలు ఇచ్చేది); సంతానం విషయంలో ఆమె దూష్యురాలు కాదు (అను. 55.7).
- నియమం కన్యకు పుట్టిన కానీన పుత్రులు ఆ కన్య తండ్రికి హవ్య-కవ్యాలు ఇచ్చేవారు; గర్భవతిని వివాహం చేసుకుంటే ఆ పుత్రుడు 'సహోఢుడు' (అను. 55.11–12).
- నియమం తన వర్ణం నుండి కన్యను తెచ్చుకొని వివాహం చేసుకున్నవానికి ఆమె హవ్య-కవ్యాలు ఇచ్చే పుత్రుని కంటుంది (అను. 55.21).
- నియమం ధర్మసమ్మతమైన ఎనిమిది భార్యాగమాలు ఉన్నాయి; వారిలో పుత్రులు కలిగినవారు ఇహపరాలలో హితమైనవారు, హవ్య-కవ్యాలు ఇచ్చేవారు (అను. 56.2). పునర్భార్యలయ్యే ఐదు భార్యాగమాల వారి పుత్రులు కూడా హవ్య-కవ్యాలు ఇచ్చేవారే (అను. 56.6).
- నియమం ఈ విధంగా ఆ స్త్రీలు దోషులు కారు; వారు ధర్మపత్నులవుతారు, పుత్రులు కలిగి హవ్య-కవ్యాలు ఇచ్చేవారవుతారు (అను. 57.4).
- నియమం ఆమె అతనికి భార్య అవుతుంది; ఆమె పుత్రులు హవ్య-కవ్యాలు ఇచ్చేవారు; దాస్యంలో చిక్కుకున్న ఆమె బంధువులందరూ దాస్యకర్మ నుండి విముక్తులవుతారు (అను. 59.45).
- నియమం దౌహిత్రుడు (కూతురి కొడుకు) తన తండ్రికి, తల్లి తండ్రికి కూడా పిండాలు ఇస్తాడు; ధర్మపరంగా పుత్రునికి, దౌహిత్రునికి భేదం లేదు (అను. 80.13).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 22, శ్లోకం 16 నియమం పుణ్యం KK 13-1-22-16

ఇహ వా తారయేత్పుత్రః ప్రేత్య వా తారయేత్పితౄన్ ।
నాత్ర చిత్రం భవేత్కిఞ్చిత్పునాతీతి చ పుత్రకః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 55, శ్లోకం 7 నియమం KK 13-1-55-7

పునర్భూర్నామ సా కన్యా సపుత్రా హవ్యకవ్యదా ।
అదూష్యా సా ప్రసూతీషు ప్రజానాం దారకర్మణి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 55, శ్లోకం 11 నియమం KK 13-1-55-11

కథం కన్యాసు యే జాతా బన్ధూనాం దూషితాః సదా ।
కస్య తే హవ్యకవ్యాని ప్రదాస్యన్తి మహామునే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 55, శ్లోకం 12 నియమం KK 13-1-55-12

కన్యాయాస్తు పితుః పుత్రాః కానీనా హవ్యకవ్యదాః ।
అన్తర్వత్న్యాస్తు యః పాణిం గృహ్ణీయాత్స సహోఢజః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 55, శ్లోకం 21 నియమం KK 13-1-55-21

ఆనయిత్వా స్వకాద్వర్ణాత్కన్యకాం యో భజేన్నరః ।
దాతారం హవ్యకవ్యానాం పుత్రకం యా ప్రసూయతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 56, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-56-2

అష్టౌ భార్యాగమా ధర్మ్యా నరాణాం దారకర్మణి ।
ప్రేత్యేహ చ హితా యాస్తు సపుత్రా హవ్యకవ్యదాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 56, శ్లోకం 6 నియమం KK 13-1-56-6

ఏతా భార్యాగమాः పఞ్చ పునర్భార్యా భవన్తి యాः ।
ఏతా భార్యా నృణాం గమ్యాస్తత్పుత్రా హవ్యకవ్యదాः ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 57, శ్లోకం 4 నియమం KK 13-1-57-4

ఏవం నార్యో న దుష్యన్తి నరాణాం తత్ప్రసూతిషు ।
ధర్మపత్న్యో భవన్త్యేతాः సపుత్రా హవ్యకవ్యదాः ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 59, శ్లోకం 45 నియమం KK 13-1-59-45

సా తస్య భార్యా పుత్రా యే హవ్యకవ్యప్రదాస్తు తే ।
తస్యా యే బాన్ధవాः కేచిద్విషక్తాः ప్రేష్యతాం గతాः ।
సర్వే తస్యాస్తు సమ్బన్ధా ముచ్యన్తే ప్రేష్యకర్మసు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 13 నియమం KK 13-1-80-13

దదాతి హి స పిణ్డాన్వై పితుర్మాతామహస్య చ ।
పుత్రదౌహిత్రయోరేవ విశేషో నాస్తి ధర్మతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.30

ఉ.31 కవ్యానికి (శ్రాద్ధానికి) తగిన బ్రాహ్మణులు

వక్త / కథనం: నారదుడు మార్కండేయునితో (59); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (60, 94) నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం పాపం వేదవిహీనులు, వేదమంత్రాలకు బహిష్కృతులు హవ్య-కవ్యాలకు నియమించబడితే ఆ దానం ఎలా ఫలిస్తుంది అని అడుగగా — సావిత్రి (ఉపనయనం/గాయత్రి) లేని ద్విజులు హవ్య-కవ్యాలకు అర్హులు కారు; వ్రాత్యులకు అన్నం పెట్టడం శూద్రులకు పెట్టినట్లే అని నారదుడు చెప్పాడు (అను. 59.31–32).
- నియమం పుణ్యం ధర్మాత్ముడైన శ్రోత్రియుడు హవ్య-కవ్యాలన్నింటికీ అర్హుడు; సాధువైన శ్రోత్రియునికి ఇచ్చినది మండే అగ్నిలో వేసిన ఆహుతి వంటిది (అను. 59.35).
- నియమం శ్రద్ధతో ఇచ్చేవాడు పవిత్రుడవుతాడని చెప్పి, దైవకార్యాలలో బ్రాహ్మణుని పరీక్షించనక్కరలేదు కానీ కవ్యప్రదానంలో (పితృకార్యంలో) బ్రాహ్మణుని పరీక్షించాలని పండితులు చెబుతారని భీష్ముడు అన్నాడు (అను. 60.3–5).
- నియమం పుణ్యం తగిన (యోగ్యులైన) వారికి ఇచ్చే నివాపం (పితృ-అర్పణ) దానంతో సమానం; వారికి నివేదించి పూజించేవాడు ఋణవిముక్తుడవుతాడు (అను. 94.21).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 59, శ్లోకం 31 నియమం పాపం KK 13-1-59-31

సర్వస్త్రీషు ప్రవృత్తాశ్చ సాధువేదవివర్జితాः ।
మానవాः కాణ్డపృష్ఠాశ్చ వేదమన్త్రబహిష్కృతాः ।
నియుక్తా హవ్యకవ్యేషు తేషాం దత్తం కథం భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.31

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 59, శ్లోకం 32 నియమం పాపం KK 13-1-59-32

నార్హన్తి హవ్యకవ్యాని సావిత్రీవర్జితా ద్విజాः ।
వ్రాత్యేష్వన్నప్రదానం తద్యథా శూద్రేషు వై తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.31

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 59, శ్లోకం 35 నియమం పుణ్యం KK 13-1-59-35

హవ్యం కవ్యం చ ధర్మాత్మా సర్వం తచ్ఛ్రోత్రియోఽర్హతి ।
దత్తం హి శ్రోత్రియే సాధౌ జ్వలితాగ్నావివాహుతిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.31

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 60, శ్లోకం 3 నియమం KK 13-1-60-3

శ్రద్ధయా పరయాఽపూతో యః ప్రయచ్ఛేద్ద్విజాతయే ।
హవ్యం కవ్యం తథా దానం కో దోషః స్యాత్పితామహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.31

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 60, శ్లోకం 4 నియమం KK 13-1-60-4

శ్రద్ధాపూతో నరస్తాత దుర్దాన్తోఽపి న సంశయః ।
పూతో భవతి సర్వత్ర కిముత త్వం మహాద్యుతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.31

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 60, శ్లోకం 5 నియమం KK 13-1-60-5

న బ్రాహ్మణం పరిక్షేత దైవేషు సతతం నరః ।
కవ్యప్రదానే తు బుధాః పరీక్ష్యం బ్రాహ్మణం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.31

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 94, శ్లోకం 21 నియమం పుణ్యం KK 13-1-94-21

నివాపో దానసదృశః సదృశేషు యుధిష్ఠిర ।
నివేదయన్పూజయన్వై తేష్వానృణ్యం నిగచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.31

ఉ.32 పితృకార్యాల్లో దానానికి యోగ్యుడైన పాత్రుడు

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో (నియమం) (పుణ్యం)

- నియమం శుద్ధుడు, దాంతుడు, కోపం జయించినవాడు, దీనకులంలో పుట్టినవాడు, శ్రుత-చారిత్రం గలవాడు, బహుకళత్రవంతుడు, నిత్యం పంచయజ్ఞాలు చేసేవాడు, శరీరవికారం లేనివాడు — ఇవి పాత్రగుణాలు (అను. 234.6–7).
- పుణ్యం అలాంటి పాత్రునికి పితృకార్యాలలో, దేవకార్యాలలో, అగ్నికార్యాలలో ఇచ్చినది మహాఫలాన్నిస్తుంది (అను. 234.8).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 234, శ్లోకం 6 నియమం KK 13-1-234-6

శుద్ధో దాన్తో జితక్రోధస్తథా దీనకులోద్భవః ।
శ్రుతచారిత్రసమ్పన్నస్తథా బహుకలత్రవాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.32

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 234, శ్లోకం 7 నియమం KK 13-1-234-7

పఞ్చయజ్ఞపరో నిత్యం నిర్వికారశరీరవాన్ ।
ఏతాన్పాత్రగుణాన్విద్ధి తాదృక్పాత్రం ప్రశస్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.32

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 234, శ్లోకం 8 పుణ్యం KK 13-1-234-8

పితృదేవాగ్నికార్యేషు తస్య దత్తం మహాఫలమ్ ।
యద్యదర్హతి యో లోకే పాత్రం తస్య భవేచ్చ సః ।
ముచ్యేదాపద ఆపన్నో యేన పాత్రం తదస్య తు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.32

ఉ.33 శ్రాద్ధంలో బ్రాహ్మణుల సంఖ్య, పాత్రత, ఆడంబరం వద్దు

వక్త / కథనం: నారదుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం అనంత ఫలాన్ని కోరేవాడు కవ్యాలను (పితృదేవతలకు ఉద్దేశించిన ఆహారాన్ని) జ్ఞాననిష్ఠుడైన బ్రాహ్మణునికే ఇవ్వాలి; దైవకార్యంలోనూ అంతే; అటువంటివారు లేనప్పుడు యోగ్యతను బట్టి ఇతరులకు ఇవ్వవచ్చు (భాగ. 7.15.2).
- నియమం దైవకార్యంలో ఇద్దరిని, పితృకార్యంలో ముగ్గురిని, లేదా రెండింటిలోనూ ఒక్కొక్కరినే భోజనం చేయించాలి; ఎంత సంపన్నుడైనా శ్రాద్ధాన్ని విస్తరించి చేయకూడదు (భాగ. 7.15.3).
- నియమం పాపం విస్తరించడం వల్ల, స్వజనులకు పెట్టడం వల్ల దేశం, కాలం, శ్రద్ధ, ద్రవ్యం, పాత్రం, సత్కారం అనేవి సరిగా కుదరవు (భాగ. 7.15.4).
- నియమం పుణ్యం తగిన దేశకాలాల్లో లభించిన ద్రవ్యాన్ని శ్రీహరిని దేవతగా భావించి, శ్రద్ధతో, విధిప్రకారం యోగ్యునికి సమర్పిస్తే అది కోరికలు తీర్చేదిగా, అక్షయంగా అవుతుంది (భాగ. 7.15.5).
- నియమం దేవతలకు, ఋషులకు, పితృదేవతలకు, భూతాలకు, తనకు, స్వజనులకు అన్నాన్ని పంచుతూ అంతటా పరమపురుషుడినే చూడాలి (భాగ. 7.15.6).

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 2 నియమం పుణ్యం భాగ. 7.15.2

జ్ఞాననిష్ఠాయ దేయాని కవ్యాన్యానన్త్యమిచ్ఛతా।
దైవే చ తదభావే స్యాదితరేభ్యో యథార్హతః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.33

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 3 నియమం భాగ. 7.15.3

ద్వౌ దైవే పితృకార్యే త్రీనేకైకముభయత్ర వా।
భోజయేత్ సుసమృద్ధోఽపి శ్రాద్ధే కుర్యాన్న విస్తరమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.33

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 4 నియమం పాపం భాగ. 7.15.4

దేశకాలోచితశ్రద్ధాద్రవ్యపాత్రార్హణాని చ।
సమ్యగ్ భవన్తి నైతాని విస్తరాత్ స్వజనార్పణాత్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.33

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 5 నియమం పుణ్యం భాగ. 7.15.5

దేశే కాలే చ సమ్ప్రాప్తముత్పన్నం హరిదైవతమ్।
శ్రద్ధయా విధివత్ పాత్రే న్యస్తం కామధుగక్షయమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.33

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 15 › శ్లోకం 6 నియమం భాగ. 7.15.6

దేవర్షిపితృభూతేభ్య ఆత్మనే స్వజనాయ చ।
అన్నం సంవిభజన్ పశ్యేత్ సర్వతః పురుషాత్మకమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.33

ఉ.34 స్త్రీలు – శ్రాద్ధం, హవ్య-కవ్యం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (విదేహరాజు కుమార్తె గాథను ఉదహరిస్తూ) నియమం

- నియమం బ్రాహ్మణుని ఇంట భర్తకు స్నానం, అలంకరణ, హవ్య-కవ్యాలు మొదలైన ధర్మకార్యాలు బ్రాహ్మణ భార్యే చేయాలి; ఆమె ఉండగా వేరే భార్య చేయకూడదు (అను. 82.33–34).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 33 నియమం KK 13-1-82-33

స్నానం ప్రసాధనం భర్తుర్దన్తధావనముఞ్ఛనమ్ ।
హవ్యం కవ్యం చ యచ్చాన్యద్ధర్మయుక్తం గృహే భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.34

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 34 నియమం KK 13-1-82-34

న తస్యాం జాతు తిష్ఠన్త్యామన్యా తత్కర్తుమర్హతి ।
బ్రాహ్మణీత్వేవ కుర్యాద్వా బ్రాహ్మణస్య యుధిష్ఠిర ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.34

ఉ.35 వివాహానికి ముందు పితృకార్యం (శ్రాద్ధం)

వక్త / కథనం: జనకుడు దశరథునితో; దశరథుడు జనకునితో; కవి వర్ణన ఉదాహరణ నియమం

- నియమం రామలక్ష్మణులకు గోదానం చేయించి, పితృకార్యం కూడా చేసి, ఆ తర్వాతే వివాహం జరిపించమని జనకుడు దశరథునికి చెప్పాడు (రామా. బాల. 71.23).
- నియమం ఈ రోజు మఘా నక్షత్రమని, మూడవ రోజు ఉత్తర ఫల్గునీ నక్షత్రంలో వివాహం చేయమని, రామలక్ష్మణుల కొరకు సుఖోదయమైన దానాలు చేయాలని జనకుడు చెప్పాడు (రామా. బాల. 71.24).
- ఉదాహరణ 'మా నివాసానికి వెళ్ళి శ్రాద్ధకర్మలు విధిగా చేస్తాము' అని దశరథుడు జనకునితో చెప్పి, నివాసం చేరి విధానపూర్వకంగా శ్రాద్ధం చేసి, మరుసటి ఉదయం ఉత్తమమైన గోదానం చేశాడు (రామా. బాల. 72.19; 72.21).

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 71 › శ్లోకం 23 నియమం వా.రా. 1.71.23

రామలక్ష్మణయో రాజన్ గోదానం కారయస్వ హ।
పితృకార్యం చ భద్రం తే తతో వైవాహికం కురు॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.35

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 71 › శ్లోకం 24 నియమం వా.రా. 1.71.24

మఘా హ్యద్య మహాబాహో తృతీయదివసే ప్రభో।
ఫల్గున్యాముత్తరే రాజంస్తస్మిన్ వైవాహికం కురు।
రామలక్ష్మణయోరర్థే దానం కార్యం సుఖోదయమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.35

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 72 › శ్లోకం 19 ఉదాహరణ వా.రా. 1.72.19

స్వస్తి ప్రాప్నుహి భద్రం తే గమిష్యామః స్వమాలయమ్।
శ్రాద్ధకర్మాణి విధివద్విధాస్య ఇతి చాబ్రవీత్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.35

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 72 › శ్లోకం 21 ఉదాహరణ వా.రా. 1.72.21

స గత్వా నిలయం రాజా శ్రాద్ధం కృత్వా విధానతః।
ప్రభాతే కాల్యముత్థాయ చక్రే గోదానముత్తమమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.35 ↵ సూచి.63

ఉ.36 భారత శ్రవణం పూర్తయిన తరువాత శ్రాద్ధాలు

వక్త / కథనం: వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (భారత శ్రవణ ఫలం) నియమం

- నియమం ఈ ఇతిహాసాన్ని యథాక్రమంగా, సంయమంతో, శుచియై విని పూర్తి చేసిన తరువాత, అందులో చెప్పబడినవారిని ఉద్దేశించి బ్రాహ్మణులకు యథాశక్తి, భక్తితో శ్రాద్ధాలు పెట్టాలి (స్వర్గా. 6.11–12).

మహాభారతం › స్వర్గారోహణపర్వం › › అధ్యాయం 6, శ్లోకం 11 నియమం KK 18-1-6-11

ఇతిహాసమిమం శ్రుత్వా యథావదనుపూర్వశః ।
సంయతాత్మా శుచిర్భూత్వా పారం గత్వా చ భారతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.36

మహాభారతం › స్వర్గారోహణపర్వం › › అధ్యాయం 6, శ్లోకం 12 నియమం KK 18-1-6-12

తేషాం శ్రాద్ధాని దేయాని శ్రుత్వా భారత భారతమ్ ।
బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్త్యా భక్త్యా చ భరతర్షభ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.36

ఉ.37 శ్రాద్ధాలలో రామాయణం వినిపించాలి

వక్త / కథనం: వాల్మీకి మహర్షి (ఫలశ్రుతి) నియమం పుణ్యం

- నియమం రామాయణం వేదంతో సమానమైనది; బుద్ధిమంతుడు శ్రాద్ధాలలో దీనిని వినిపించాలి (రామా. ఉత్తర. 111.4).
- పుణ్యం ఈ ఆఖ్యానం ఆయుష్షును, సౌభాగ్యాన్ని ఇస్తుంది, పాపాలను నశింపజేస్తుంది (రామా. ఉత్తర. 111.4).

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 111 › శ్లోకం 4 నియమం పుణ్యం వా.రా. 7.111.4

ఇదమాఖ్యానమాయుష్యం సౌభాగ్యం పాపనాశనమ్।
రామాయణం వేదసమం శ్రాద్ధేషు శ్రావయేద్ బుధః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.37 ↵ ఉ.37

ఉ.38 శ్రాద్ధాన్నం, మృతకాన్నం తిన్న బ్రాహ్మణునికి ప్రాయశ్చిత్తం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం

- నియమం హవ్యకవ్య ప్రతిగ్రహంలో, వివిధ భోజ్యాలలో బ్రాహ్మణులకు ప్రాయశ్చిత్తాలు చెప్పమని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (అను. 199.2).
- నియమం పాపం ఔర్ధ్వదేహికంలో పాదరక్షలు, గొడుగు స్వీకరించినవాడు ఏకాగ్రతతో నూరుసార్లు జపించి ఆ పాపం నుండి విముక్తుడవుతాడు (అను. 199.10).
- నియమం పాపం క్షేత్ర ప్రతిగ్రహంలో, గ్రహ (గ్రహణ), సూతకాలలో స్వీకరిస్తే మూడు రాత్రులు ఉపవసించి పాపవిముక్తుడవుతాడు (అను. 199.11).
- నియమం పాపం కృష్ణపక్షంలో పితృశ్రాద్ధాన్నం తిన్న ద్విజుడు ఒక పగలు-రాత్రి తర్వాత పవిత్రుడవుతాడు; ఆ సమయంలో సంధ్యోపాసన, జపం చేయరాదు, ఆ అన్నాన్ని కలపరాదు; అప్పుడు శుద్ధుడవుతాడు (అను. 199.12–13).
- నియమం ఇందుకే పితరుల శ్రాద్ధం అపరాహ్ణంలో చెప్పబడింది — ముందు ఆహ్వానించబడిన బ్రాహ్మణులు తింటారు (అను. 199.14).
- నియమం పాపం మృతుని మూడవ రోజున అన్నం తిన్న బ్రాహ్మణుడు మూడుసార్లు స్నానం చేసి పన్నెండు రోజులకు శుద్ధుడవుతాడు; పన్నెండు రోజుల తర్వాత శౌచం చేసి బ్రాహ్మణులకు హవిస్సు ఇచ్చి ఆ పాపం నుండి విముక్తుడవుతాడు (అను. 199.15–16).
- నియమం మృతుని దశరాత్రం విషయంలో (దశరాత్రేణ) సావిత్రి, రైవతీ ఇష్టి, కూష్మాండం, అఘమర్షణం — ఈ ప్రాయశ్చిత్తాలు చేయించాలి (అను. 199.17).
- నియమం పాపం మృతుని త్రిరాత్ర (నిర్దిష్ట) సమయంలో తిన్నవాడు ఏడు రోజులు త్రిషవణ స్నానం (రోజుకు మూడు వేళల స్నానం) చేసి పవిత్రుడవుతాడు; గొప్ప సిద్ధిని పొందుతాడు, ఆపదను పొందడు (అను. 199.18–19).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-199-2

బ్రాహ్మణానాం విశేషేణ హవ్యకవ్యప్రతిగ్రహే ।
నానావిధేషు భోజ్యేషు ప్రాయశ్చిత్తాని శంస మే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 10 నియమం పాపం KK 13-1-199-10

ఉపానహౌ చ చ్ఛత్రం చ ప్రతిగృహ్యౌర్ధ్వదేహికే ।
జపేచ్ఛతం సమాయుక్తస్తేన ముచ్యేత పాప్మనా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 11 నియమం పాపం KK 13-1-199-11

క్షేత్రప్రతిగ్రహే చైవ గ్రహసూతకయోస్తథా ।
త్రీణి రాత్రాణ్యుపోషిత్వా తేన పాపాద్విముచ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 12 నియమం పాపం KK 13-1-199-12

కృష్ణపక్షే తు యః శ్రాద్ధం పితౄణామశ్నుతే ద్విజః ।
అన్నమేతదహోరాత్రాత్పూతో భవతి బ్రాహ్మణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 13 నియమం పాపం KK 13-1-199-13

న చ సన్ధ్యాముపాసీత న చ జాప్యం ప్రవర్తయేత్ ।
న సఙ్కిరేత్తదన్నం చ తతః పూయేత బ్రాహ్మణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 14 నియమం KK 13-1-199-14

ఇత్యర్థమపరాహ్ణే తు పితౄణాం శ్రాద్ధముచ్యతే ।
యథోక్తానాం యదశ్నీయుర్బ్రాహ్మణాః పూర్వకేతితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 15 నియమం పాపం KK 13-1-199-15

మృతకస్య తృతీయాహే బ్రాహ్మణో యోఽన్నమశ్నుతే ।
స త్రివేలం సమున్మజ్జ్య ద్వాదశాహేన శుధ్యతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 16 నియమం పాపం KK 13-1-199-16

ద్వాదశాహే వ్యతీతే తు కృతశౌచో విశేషతః ।
బ్రాహ్మణేభ్యో హవిర్దత్త్వా ముచ్యతే తేన పాప్మనా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-199-17

మృతస్య దశరాత్రేణ ప్రాయశ్చిత్తాని దాపయేత్ ।
సావిత్రీం రైవతీమిష్టిం కూశ్మాణ్డమఘమర్షణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 18 నియమం పాపం KK 13-1-199-18

మృతకస్య త్రిరాత్రే యః సముద్దిష్టే సమశ్నుతే ।
సప్తత్రిషవణం స్నాత్వా పూతో భవతి బ్రాహ్మణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 199, శ్లోకం 19 నియమం పాపం KK 13-1-199-19

సిద్ధిమాప్నోతి విపులామాపదం చైవ నాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.38

(ఆ) తిలతర్పణం, ఉదకదానం, స్వధ

ఉ.39 నదిలో పితృతర్పణం — క్రమం, నావలో జలదానం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం నీటిని దాటేటప్పుడు పితామహుల పేర్లు స్మరించాలి; నది వద్దకు చేరి పితరులకు పితృతర్పణం చేయాలి (అను. 139.16).
- నియమం మొదట తన వంశంవారికి నీటితో తర్పణం చేసి, తరువాత స్నేహితులు, బంధువర్గాలకు జలాంజలి ఇవ్వాలి (అను. 139.17).
- నియమం మచ్చల ఎద్దుల జంటతో నీటిని దాటేవాని నుండి, నావ ఎక్కిన వాని నుండి పితరులు (జలాన్ని) కోరుకుంటారు; అది తెలిసినవారు నావలో ఉన్నప్పుడు ఏకాగ్రతతో ఎల్లప్పుడూ జలం ఇస్తారు (అను. 139.18–19).
- నియమం పుణ్యం కృష్ణపక్షమనే మాసార్ధంలో నిర్వపణాలు (పిండప్రదానాలు) చేయాలి; పితృభక్తి వల్ల పుష్టి, ఆయుష్షు, వీర్యం, సంపద కలుగుతాయి (అను. 139.19–20).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 16 నియమం KK 13-1-139-16

జలం ప్రతరమాణశ్చ కీర్తయేత పితామహాన్ ।
నదీమాసాద్య కుర్వీత పిత్ర్యాణాం పితృతర్పణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.39

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-139-17

పూర్వం స్వవంశజానాం తు కృత్వాఽద్భిస్తర్పణం పునః ।
సుహృత్సమ్బన్ధివర్గాణాం తతో దద్యాజ్జలాఞ్జలిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.39

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 18 నియమం KK 13-1-139-18

కల్మాషగోయుగేనాథ యుక్తేన తరతో జలమ్ ।
పితరోఽభిలషన్తే వై నావం చాప్యధిరోహితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.39

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 19 నియమం పుణ్యం KK 13-1-139-19

సదా నావి జలం తజ్ఞాః ప్రయచ్ఛన్తి సమాహితాః ।
మాసార్ధే కృష్ణపక్షస్య కుర్యాన్నిర్వపణాని వై ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.39 ↵ ఉ.39

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 20 నియమం పుణ్యం KK 13-1-139-20

పుష్టిరాయుస్తథా వీర్యం శ్రీశ్చైవ పితృభక్తితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.39

ఉ.40 అమావాస్య నాడు ఔదుంబర పాత్రతో మధుమిశ్ర తిలోదకం

వక్త / కథనం: పితృదేవతలు దేవదూతతో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది (నియమం) (పుణ్యం)

- **నియమం** **పుణ్యం** అమావాస్య నాడు ఔదుంబర (మేడి) పాత్ర పట్టుకొని తేనె కలిపిన తిలోదకం ఇచ్చేవారు రహస్యసహితంగా, యథార్థంగా శ్రాద్ధం చేసినట్లే (అను. 188.78).
- **పుణ్యం** వారి సంతానం ఎల్లప్పుడూ సంతోషంగా, పుష్టిగా ఉంటుంది; కులవంశ వృద్ధి పిండదాతకు ఫలం; శ్రద్ధతో చేసేవాడు పితృఋణ విముక్తుడవుతాడు (అను. 188.79).
- **నియమం** ఇలా శ్రాద్ధకాల క్రమం, విధి, పాత్రం, ఫలం యథావిధిగా చెప్పబడింది (అను. 188.80).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 78 **నియమం** **పుణ్యం** KK 13-1-188-78

అమావాస్యాం తు యే మర్త్యాః ప్రయచ్ఛన్తి తిలోదకమ్ ।
పాత్రమౌదుమ్బరం గృహ్య మధుమిశ్రం తపోధన ।
కృతం భవతి తైః శ్రాద్ధం సరహస్యం యథార్థవత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.40

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 79 **పుణ్యం** KK 13-1-188-79

హృష్టపుష్టమనాస్తేషాం ప్రజా భవతి నిత్యదా ।
కులవంశస్య వృద్ధిస్తు పిణ్డదస్య ఫలం భవేత్ ।
శ్రద్దధానస్తు యః కుర్యాత్పితౄణామనృణో భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.40

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 80 **నియమం** KK 13-1-188-80

ఏవమేవ సముద్దిష్టః శ్రాద్ధకాలక్రమస్తథా ।
విధిః పాత్రం ఫలం చైవ యథావదనుకీర్తితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.40

ఉ.41 చేతిలోని తీర్థాలు – పితృతీర్థం

వక్త / కథనం: నారదుడు మార్కండేయునితో (నియమం) (పుణ్యం)

- **నియమం** మనుషుల చేతిలో దేవ, ఋషి, పితృ, బ్రాహ్మ (మధ్యలో), వైష్ణవ అను ఐదు తీర్థాలు ఉన్నాయి (అను. 59.25).
- **నియమం** **పుణ్యం** వీటిలో వైష్ణవ భాగం మొదటిది; అక్కడ ఆచమనం చేస్తే నాలుగు వర్ణాల వారికి కులం వర్ధిల్లుతుంది, ఇహపరాలలో పితృ-దేవకార్యాలు వృద్ధి చెందుతాయి (అను. 59.26).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 59, శ్లోకం 25 **నియమం** KK 13-1-59-25

దేవర్షిపితృతీర్థాని బ్రాహ్మం మధ్యేఽథం వైష్ణవమ్ ।
నృణాం తీర్థాని పఞ్చాహుః పాణౌ సన్నిహితాని వై ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.41

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 59, శ్లోకం 26 **నియమం** **పుణ్యం** KK 13-1-59-26

ఆద్యతీర్థం తు తీర్థానాం వైష్ణవో భాగ ఉచ్యతే ।
యత్రోపస్పృశ్య వర్ణానాం చతుర్ణాం వర్ధతే కులమ్ ।
పితృదైవతకార్యాణి వర్ధన్తే ప్రేత్య చేహ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.41

ఉ.42 తిలోదకానికి తామ్రపాత్ర

వక్త / కథనం: దేవతలు (ఋషులతో; భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పాపం

- **నియమం** ఉపవాసంలో, బలిలో తామ్రపాత్ర శ్రేష్ఠం; బలి, భిక్ష, అర్ఘ్యం, పితృదేవతలకు తిలోదకం — ఇవన్నీ రాగిపాత్రతో ఇవ్వాలి (అను. 189.21–22).
- **పాపం** లేకపోతే తక్కువ ఫలం కలుగుతుంది (అను. 189.22).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 21 నియమం KK 13-1-189-21

ఉపవాసే బలౌ చాపి తామ్రపాత్రం విశిష్యతే ।
బలిర్భిక్షా తథాఽర్ఘ్యం చ పితౄణాం చ తిలోదకమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.42

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 22 నియమం పాపం KK 13-1-189-22

తామ్రపాత్రేణ దాతవ్యమన్యథాఽల్పఫలం భవేత్ ।
గుహ్యమేతత్సముద్దిష్టం యథా తుష్యన్తి దేవతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.42 ↵ ఉ.42

(ఇ) ప్రేతకర్మ — దహనం, ఉదకక్రియ, దశాహం, అశౌచం

ఉ.43 మరణసమయ, దహన విధి; ఉదకం, అష్టకాశ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం పుణ్యం

- **నియమం** స్వభావసిద్ధమైన మరణం తరువాత మృతులకు చేయవలసిన కార్యాన్ని శివుడు చెప్పాడు; మరణించబోతున్న మనిషి దేహాన్ని నేలపై పడుకోబెట్టాలి (అను. 242.27–28).
- **నియమం** ప్రాణం పోయిన వెంటనే దేహాన్ని వస్త్రంతో కప్పి, పూలమాలలు, గంధాలు, బంగారంతో అలంకరించాలి (అను. 242.29).
- **నియమం** శ్మశానంలో దక్షిణ భాగంలో చితాగ్నిలో మృతదేహాన్ని దహించాలి; లేదా ప్రాణం లేని శరీరాన్ని భూమిలో నిక్షేపించాలి (అను. 242.30).
- **నియమం** మరణించేవారికి పగలు, శుక్లపక్షం, ఉత్తరాయణం ప్రశస్తం; వీటికి విరుద్ధమైనది నిందితం (అను. 242.31).
- **నియమం** **పుణ్యం** ఎంతోమంది కలిసి చేసే ఉదకదానం, అష్టకాశ్రాద్ధం మృతులకు పరలోకంలో పోషణ, శుభం కలిగిస్తాయి (అను. 242.32).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 242, శ్లోకం 27 నియమం KK 13-1-242-27

స్వభావం మరణం నామ న తు చాత్మేచ్ఛయా భవేత్ ।
యథా మృతానాం యత్కార్యం తన్మే శృణు యథావిధి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.43

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 242, శ్లోకం 28 నియమం KK 13-1-242-28

తత్రాపి మరణం త్యాగో మూఢత్యాగాద్విశిష్యతే ।
భూమౌ సంవేశయేద్దేహం నరస్య వినశిష్యతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.43

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 242, శ్లోకం 29 నియమం KK 13-1-242-29

నిర్జీవం వృణుయాత్సద్యో వాససా తు కలేవరమ్ ।
మాల్యగన్ధైరలఙ్కృత్య సువర్ణేన చ భామిని ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.43

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 242, శ్లోకం 30 నియమం KK 13-1-242-30

శ్మశానే దక్షిణే దేశే చితాగ్నౌ ప్రదహేన్మృతమ్ ।
అథవా నిక్షిపేద్భూమౌ శరీరం జీవవర్జితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.43

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 242, శ్లోకం 31 నియమం KK 13-1-242-31

దివా చ శుక్లపక్షశ్చ ఉత్తరాయణమేవ చ ।
ముమూర్షూణాం ప్రశస్తాని విపరీతం తు గర్హితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.43

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 242, శ్లోకం 32 నియమం పుణ్యం KK 13-1-242-32

ఔదకం చాష్టకాశ్రాద్ధం బహుభిర్బహుభిః కృతమ్ ।
ఆప్యాయనం మృతానాం తత్పరలోకే భవేచ్ఛుభమ్ ।
ఏతత్సర్వం మయా ప్రోక్తం మానుషాణాం హితం వచః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.43

ఉ.44 అశౌచ ఆహారం, దహనం, పిండదానం గురించిన నియమాలు

వక్త / కథనం: వ్యాసుడు యుధిష్ఠిరునితో (35); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (59); పరాశరుడు జనకునితో (303) నియమం

- నియమం ప్రేతాన్నం, సూతకాన్నం, పది రోజులు గడవని (అనిర్దశ) ఏ ఆహారమూ తినరాదు; ఈనిన తరువాత పది రోజులు గడవని ఆవు పాలు కూడా త్రాగరాదు (శాంతి. 35.26).
- నియమం సంతానం లేని (శూద్ర సేవకునికి యజమాని) పిండం ఇవ్వాలి; వృద్ధులను, దుర్బలులను పోషించాలి; శూద్రుడు మాత్రం ఏ ఆపదలోనూ యజమానిని విడిచిపెట్టరాదు (శాంతి. 59.38).
- నియమం ఇంట్లో ప్రాణం విడిచినవారిని బయటకు తీసుకుపోవడం, వాహనంతో శ్మశానానికి చేర్చడం, శుచియైన ప్రదేశంలో విధిపూర్వకంగా దహనం చేయడం ప్రశస్తం (శాంతి. 303.38).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 35, శ్లోకం 26 నియమం KK 12-1-35-26

ప్రేతాన్నం సూతకాన్నం చ యచ్చ కిఞ్చిదనిర్దశమ్ ।
అభోజ్యం చాప్యపేయం చ ధేనోర్దుగ్ధమనిర్దశమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.44

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 59, శ్లోకం 38 నియమం KK 12-1-59-38

దేయః పిణ్డోఽనపత్యాయ భర్తవ్యో వృద్ధదుర్బలౌ ।
శూద్రేణ తు న హాతవ్యో భర్తా కస్యాఞ్చిదాపది ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.44

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 303, శ్లోకం 38 నియమం KK 12-3-303-38

గృహేషు యేషామసవః పతన్తి తేషామథో నిర్హరణం ప్రశస్తమ్ ।
యానేన వై ప్రాపణం చ శ్మశానే శుచౌ దేశే విధినా చైవ దాహః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.44

ఉ.45 మరణించినవారికీ వేదమంత్ర కర్మలు ఉన్నాయి — స్యూమరశ్మి వాదం

వక్త / కథనం: స్యూమరశ్మి కపిలునితో (భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో చెప్పిన సంవాదం) నియమం

- నియమం (మరణానంతరం) దహనం, పాత్రులకు భోజనం, గోవుల లేదా ఇతర పశువుల దానం, పిండాలను నీటిలో విడవడం — ఇవి కూడా మంత్రపూర్వకంగానే జరుగుతాయని స్యూమరశ్మి వాదం (శాంతి. 275.14). ఈ శ్లోకంలో కొన్ని పదాల అర్థం అస్పష్టం.
- నియమం అర్చిష్మంతులు, బర్హిషదులు, క్రవ్యాదులు అనే పితరులు మృతుని విషయంలో కూడా మంత్రాలను అంగీకరిస్తారు; మంత్రాలే కారణం (శాంతి. 275.15).
- నియమం మనుష్యులు పితరులకు, దేవతలకు, ద్విజులకు ఋణపడి ఉండగా, వేదాలు ఇలా ఘోషిస్తుండగా, మోక్షం ఎవరికి ఎలా? అని స్యూమరశ్మి ప్రశ్నించాడు (శాంతి. 275.16).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 275, శ్లోకం 14 నియమం KK 12-3-275-14

దాహే పునఃసంశ్రయణే సంశ్రితే పాత్రభోజనే ।
దానం గవాం పశూనాం వా పిణ్డానామప్సు మజ్జనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.45

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 275, శ్లోకం 15 నియమం KK 12-3-275-15

అర్చిష్మన్తో బర్హిషదః క్రవ్యాదాః పితరస్తథా ।
మృతస్యాప్యనుమన్యన్తే మన్తా మన్త్రాశ్చ కారణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.45

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 275, శ్లోకం 16 నియమం KK 12-3-275-16

ఏవం క్రోశత్సు వేదేషు కుతో మోక్షోఽస్తి కస్యచిత్ ।
ఋణవన్తో యదా మర్త్యాః పితృదేవద్విజాతిషు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.45

ఉ.46 హతులందరికీ వరుసక్రమంలో ప్రేతకార్యాలు చేయించాలి

వక్త / కథనం: సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునితో నియమం

- నియమం యుద్ధంలో మరణించిన పితరులు, పుత్రులు, పౌత్రులు, జ్ఞాతులు, మిత్రులు, గురువులు, ఇతర అనుచరులు — అందరికీ వరుసక్రమంలో ప్రేతకార్యాలన్నీ చేయించమని సంజయుడు ధృతరాష్ట్రునికి చెప్పాడు (స్త్రీ. 1.8); పుత్రులు, పౌత్రులు, పితరులు — అందరికీ వరుసక్రమంలో ప్రేతకార్యాలు చేయించమని రాజుకు మళ్ళీ చెప్పబడింది (స్త్రీ. 8.7).

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › జలప్రదానికపర్వం › అధ్యాయం 1, శ్లోకం 8 నియమం KK 11-1-1-8

పితౄణాం పుత్రపౌత్రాణాం జ్ఞాతీనాం సుహృదాం తథా ।
గురూణాం చానుపూర్వ్యేణ యే చాన్యేఽనుచరా హతాః ।
ప్రేతకార్యాణి సర్వాణి కారయస్వ నరాధిప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.46

మహాభారతం › స్త్రీపర్వం › జలప్రదానికపర్వం › అధ్యాయం 8, శ్లోకం 7 నియమం KK 11-1-8-7

మిత్రనాశేఽర్థనాశే చ జ్ఞాతిసమ్బన్ధినామపి ।
ప్రాప్యతే సుమహద్దుఃఖం విషాగ్నిప్రతిమం విభో ॥
పుత్రాణామథ పౌత్రాణాం పితౄణాం చ మహీపతే ।
ఆనుపూర్వ్యేణ సర్వేషాం ప్రేతకార్యాణి కారయ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.46

ఉ.47 కుమారుని చేత అంత్యసంస్కారం — దాని ప్రాముఖ్యం

వక్త / కథనం: కవి వర్ణన; దశరథుడు కైకేయితో; లక్ష్మణుడు గుహునితో; గుహుడు భరతునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం అన్నీ తెలిసిన మంత్రులు కుమారుడు లేకుండా రాజుకు దహనసంస్కారం చేయడానికి ఇష్టపడలేదు; అందువల్ల ఆజ్ఞ మేరకు రాజదేహాన్ని నూనె నిండిన తొట్టిలో ఉంచి భద్రపరిచారు (రామా. అయో. 66.14–15).
- నియమం అక్కడ చేరిన సుహృదులు కూడా కుమారుడు లేకుండా రాజు దహనాన్ని సమ్మతించలేదు; అందుకే రాజును ఆ శయనంలోనే ఉంచారు (రామా. అయో. 66.27).
- నియమం రాముని వనవాసం భరతునికి ఇష్టమైతే, తాను మరణించిన తర్వాత భరతుడు తనకు ప్రేతకృత్యం చేయకూడదని దశరథుడు కైకేయితో అన్నాడు (రామా. అయో. 12.92).
- నియమం పుణ్యం ఆ సమయం వచ్చినప్పుడు మరణించిన తండ్రికి అన్ని ప్రేతకార్యాలలో సంస్కారం చేసేవారే సిద్ధార్థులు (కృతార్థులు) అని లక్ష్మణుడు అన్నాడు; అదే మాటను గుహుడు భరతునికి తెలిపాడు (రామా. అయో. 51.20; 86.18).

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 66 › శ్లోకం 14 నియమం వా.రా. 2.66.14

తైలద్రోణ్యాం తదామాత్యాః సంవేశ్య జగతీపతిమ్।
రాజ్ఞః సర్వాణ్యథాదిష్టాశ్చక్రుః కర్మాణ్యనన్తరమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.47

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 66 › శ్లోకం 15 నియమం వా.రా. 2.66.15

న తు సంకాలనం రాజ్ఞో వినా పుత్రేణ మన్త్రిణః।
సర్వజ్ఞాః కర్తుమీషుస్తే తతో రక్షన్తి భూమిపమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.47

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 66 › శ్లోకం 27 నియమం వా.రా. 2.66.27

ఋతే తు పుత్రాద్ దహనం మహీపతే-
ర్నారోచయంస్తే సుహృదః సమాగతాః।
ఇతీవ తస్మిన్ శయనే న్యవేశయన్
విచిన్త్య రాజానమచిన్త్యదర్శనమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.47

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 12 › శ్లోకం 92 నియమం వా.రా. 2.12.92

ప్రియం చేద్ భరతస్యైతద్ రామప్రవ్రాజనం భవేత్।
మా స్మ మే భరతః కార్షీత్ ప్రేతకృత్యం గతాయుషః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.47

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 51 › శ్లోకం 20 నియమం పుణ్యం వా.రా. 2.51.20

సిద్ధార్థాః పితరం వృత్తం తస్మిన్ కాలే హ్యుపస్థితే।
ప్రేతకార్యేషు సర్వేషు సంస్కరిష్యన్తి రాఘవమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.47

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 86 › శ్లోకం 18 నియమం పుణ్యం వా.రా. 2.86.18

సిద్ధార్థాః పితరం వృత్తం తస్మిన్ కాలే హ్యుపస్థితే।
ప్రేతకార్యేషు సర్వేషు సంస్కరిష్యన్తి భూమిపమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.47

ఉ.48 పుత్రులు లేనివాడికి దౌహిత్రులు ఉదక పిండాలిచ్చి దాయం పొందాలి

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు అక్రూరునితో నియమం

- నియమం సత్రాజిత్తుకు పుత్రులు లేనందువల్ల, అతని కుమార్తె కుమారులు (దౌహిత్రులు) జలాంజలులు, పిండాలు సమర్పించి, ఋణాన్ని పూర్తిగా తీర్చి, అతని ఆస్తిని (దాయాన్ని) గ్రహించాలి (భాగ. 10.61.44).

శ్రీమద్భాగవతం › దశమస్కంధం › అధ్యాయం 61 › శ్లోకం 44 నియమం భాగ. 10.61.44

సత్రాజితోఽనపత్యత్వాద్ గృహ్ణీయుర్దుహితుః సుతాః। దాయం నినీయాపః పిణ్డాన్ విముచ్యర్ణమశేషతః।
తథాపి దుర్ధరో హ్యన్యైస్త్వయ్యాస్తాం ప్రాపితో మణిః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.48

ఉ.49 నశించినవారికి శ్రాద్ధం చేస్తారు – కుంతి మాట

వక్త / కథనం: కుంతి కృష్ణునితో ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ ధనంజయుని, కవలలను (నకుల సహదేవులను), వృకోదరుని ప్రస్తావిస్తూ — ప్రాణనాశం పొంది నశించినవారికి మనుష్యులు శ్రాద్ధం చేస్తారని కుంతి అన్నది (ఉద్యో. 90.71).

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › భగవద్యానపర్వం › అధ్యాయం 90, శ్లోకం 71 ఉదాహరణ KK 5-6-90-71

ధనఞ్జయం చ గోవిన్ద యమౌ తం చ వృకోదరమ్ ।
జీవనాశం ప్రనష్టానాం శ్రాద్ధం కుర్వన్తి మానవాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.49

ఉ.50 విదేశంలో మరణించి శరీరం లభించనివారికి పలాశ ప్రతిమతో సంస్కారం

వక్త / కథనం: యుధిష్ఠిరుని ప్రశ్నకు శ్రీకృష్ణుని సమాధానం (నియమం)

- నియమం విప్రుడు దేశాంతరంలో మరణించి శరీరం నశించిపోతే అతనికి ప్రేతకర్మ ఎలా అని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (ఆశ్వ. 118.1).
- నియమం అటువంటి ఆహితాగ్నికి శాస్త్రం చెప్పినట్లు పలాశ కాడలతో ప్రతిమ చేసి సంస్కారం చేయాలి (ఆశ్వ. 118.2).
- నియమం శరీరంలో మూడువందల అరవై ఎముకలు ఉన్నాయని చెబుతారు; వాటిని శాస్త్రప్రకారం విభజించి అమర్చాలి (ఆశ్వ. 118.3).
- నియమం తలకు నలభై, మెడకు పది, బాహువులకు వంద, వేళ్లకు పది (ఆశ్వ. 118.4); ఛాతీకి ముప్పై, ఉదరానికి ఇరవై, గుహ్యాంగాలకు ఆరు, నాలుగు (ఆశ్వ. 118.5).
- నియమం తొడలకు వంద, మోకాళ్లు పిక్కలకు ముప్పై, పాదాలకు పది — ఇదే ప్రేతనిష్కృతి (ఆశ్వ. 118.6).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 1 నియమం KK 14-3-118-1

దేశాన్తరగతే విప్రే సంయుక్తే కాలధర్మణా ।
శరీరనాశే సమ్ప్రాప్తే కథం ప్రేతత్వకల్పనా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.50

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 2 నియమం KK 14-3-118-2

భగవానువాచ —

।
శ్రూయతామాహితాగ్నేస్తు తథాభూతస్య సంస్క్రియా ।
పాలాశబృన్దైః ప్రతిమా కర్తవ్యా కల్పచోదితా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.50

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 3 నియమం KK 14-3-118-3

త్రీణి షష్టిశతాన్యాహురస్థీన్యస్య యుధిష్ఠిర ।
తేషాం వికల్పనా కార్యా యథాశాస్త్రం వినిశ్చితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.50

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 4 నియమం KK 14-3-118-4

అశీత్యర్ధం శిరసి చ గ్రీవాయాం దశ ఏవ చ ।
బాహ్వోశ్చాపి శతం దద్యాదఙ్గులీషు పునర్దశ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.50

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 5 నియమం KK 14-3-118-5

ఉరసి త్రింశతం దద్యాజ్జఠరే వాఽపి వింశతిమ్ ।
వృషణే ద్వాదశార్ధం తు శిశ్నే చాష్టార్ధమేవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.50

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 6 నియమం KK 14-3-118-6

దద్యాత్తు శతమూర్వోస్తు షష్ట్యర్ధం జానుజఙ్ఘయోః ।
దశ దద్యాచ్చరణయోరేషా ప్రేతస్య నిష్కృతిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.50

ఉ.51 అతి శోకం పితామహులను తపింపజేస్తుంది; స్వధతో పితృతృప్తి

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో (నియమం) (పాపం)

- పాపం మనసులో అతిగా శోకిస్తే అది ముందు మరణించిన పితామహులను తపింపజేస్తుంది (ఆశ్వ. 2.2).
- నియమం శోకం మాని మంచి దక్షిణలతో యజ్ఞాలు చేసి, సోమంతో దేవతలను, స్వధతో పితృదేవతలను తృప్తిపరచమని శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పాడు (ఆశ్వ. 2.3).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అశ్వమేధపర్వం › అధ్యాయం 2, శ్లోకం 2 పాపం KK 14-1-2-2

అతీవ మనసా శోకః క్రియమాణో జనాధిప ।
సన్తపయతి చైతస్య పూర్వప్రేతాన్పితామహాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.51

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అశ్వమేధపర్వం › అధ్యాయం 2, శ్లోకం 3 నియమం KK 14-1-2-3

యజస్వ వివిధైర్యజ్ఞైర్బహుభిః స్వాప్తదక్షిణైః ।
దేవాంస్తర్పయ సోమేన స్వధయా చ పితౄనపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.51

ఉ.52 పెంచిన తల్లికి పిండలోపం చేయలేనన్న కర్ణుడు

వక్త / కథనం: కర్ణుడు కృష్ణునితో (నియమం) (పాపం)

- నియమం పాపం తనను పెంచిన రాధకు పిండం (పిండప్రదానం) లేకుండా చేయడం ధర్మశాస్త్రాలు వినే తనవంటివాడు ఎలా చేయగలడని కర్ణుడు అన్నాడు (ఉద్యో. 141.7).

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › › అధ్యాయం 141, శ్లోకం 7 నియమం పాపం KK 5-6-141-7

తస్యాః పిణ్డవ్యపనయం కుర్యాదస్మద్విధః కథమ్ ।
ధర్మవిద్ధర్మశాస్త్రాణాం శ్రవణే సతతం రతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.52

(ఈ) విశేష దినాలు, కాలాలు — తిథి, నక్షత్రం, అమావాస్య, కృష్ణపక్షం, మఘ, గ్రహణం

ఉ.53 పిత్ర్యకర్మకు అపరాహ్ణమే కాలం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (నియమం) (పాపం)

- నియమం శ్రాద్ధకాలంలో దైవ, పిత్ర్య కర్మల విధిని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (అను. 61.1).
- నియమం దైవకర్మ పూర్వాహ్ణంలో, పితృకర్మ అపరాహ్ణంలో, మంగళాచారంతో, శౌచం చేసికొని, ప్రయత్నంతో చేయాలి; మనుష్యులకు మధ్యాహ్నంలో ఇవ్వాలి (అను. 61.2–3).
- పాపం కాలం తప్పి ఇచ్చిన దానం రాక్షసుల భాగమవుతుంది (అను. 61.3).
- నియమం పగటిని మూడు ముహూర్తాల భాగాలుగా విభజిస్తే — ప్రాతః, సంగవ, మధ్యాహ్నం; నాల్గవదైన అపరాహ్ణం (మూడు ముహూర్తాలు) పిత్ర్యకాలం; శ్రాద్ధాన్ని ఎల్లప్పుడూ ఈ అపరాహ్ణంలోనే చేయాలి (అను. 61.35–38).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-61-1

శ్రాద్ధకాలే చ దైవే చ పిత్ర్యేఽపి చ పితామహ ।
ఇచ్ఛామీహ త్వయాఽఽఖ్యాతం విహితం యత్సురర్షిభిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.53

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-61-2

దైవం పౌర్వాహ్ణికే కుర్యాదపరాహ్ణే తు పైతృకమ్ ।
మఙ్గలాచారసమ్పన్నః కృతశౌచః ప్రయత్నవాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.53

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 3 నియమం పాపం KK 13-1-61-3

మనుష్యాణాం తు మధ్యాహ్నే ప్రదద్యాదుపపత్తిభిః ।
కాలహీనం తు యద్దానం తం భాగం రక్షసాం విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.53 ↵ ఉ.53

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 35 నియమం KK 13-1-61-35

ముహూర్తానాం త్రయం పూర్వమహ్నః ప్రాతరితి స్మృతమ్ ।
జపధ్యానాదిభిస్తస్మిన్విప్రైః కార్యం శుభవ్రతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.53

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 36 నియమం KK 13-1-61-36

సఙ్గవాఖ్యం త్రిభాగం తు మధ్యాహ్నస్త్రిముహూర్తకః ।
లౌకికం సఙ్గవేఽర్ధం చ స్నానాది హ్యథ మధ్యమే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.53

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 37 నియమం KK 13-1-61-37

చతుర్థమపరాహ్ణం తు త్రిముహూర్తం తు పిత్ర్యకమ్ ।
సాయాహ్నస్త్రిముహూర్తం చ మధ్యమం కవిభిః స్మృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.53

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 38 నియమం KK 13-1-61-38

చతుర్థే త్వపరాహ్ణాఖ్యే శ్రాద్ధం కుర్యాత్సదా నృప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.53

ఉ.54 కృష్ణపక్షం, అపరాహ్ణం శ్రేష్ఠం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం కృష్ణపక్షంలో దశమి నుండి, చతుర్దశిని వదిలి, తిథులు శ్రాద్ధానికి ప్రశస్తం; ఇతరాలు అంత కావు (అను. 134.20).
- నియమం శుక్లపక్షం కంటే కృష్ణపక్షం విశిష్టమైనట్లు, శ్రాద్ధానికి పూర్వాహ్ణం కంటే అపరాహ్ణం విశిష్టం (అను. 134.21).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 20 నియమం KK 13-1-134-20

కృష్ణపక్షే దశమ్యాదౌ వర్జయిత్వా చతుర్దశీమ్ ।
శ్రాద్ధకర్మణి తిథ్యస్తు ప్రశస్తా న తథేతరాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.54

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 21 నియమం KK 13-1-134-21

యథా చైవాపరః పక్షః పూర్వపక్షాద్విశిష్యతే ।
తథా శ్రాద్ధస్య పూర్వాహ్ణాదపరాహ్ణో విశిష్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.54

ఉ.55 తిథుల వారీగా శ్రాద్ధఫలం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం ఏ తిథులలో శ్రాద్ధం చేస్తే ఏ ఫలం వస్తుందో భీష్ముడు చెప్పాడు (అను. 134.9).
- పుణ్యం ప్రతిపద — అందమైన, మంచి సంతానం కనే స్త్రీలు ఇంటికి వస్తారు; ద్వితీయ — కుమార్తెలు పుడతారు; తృతీయ — గుర్రాలు; చతుర్థి — చిన్న పశువులు ఎక్కువగా ఉంటాయి (అను. 134.10–11).
- పుణ్యం పంచమి — అనేక పుత్రులు; షష్ఠి — తేజస్సు; సప్తమి — వ్యవసాయ లాభం; అష్టమి — వాణిజ్యంలో లాభం (అను. 134.12–13).
- పుణ్యం నవమి — ఒంటిగిట్టల పశువులు ఎక్కువ; దశమి — గోవులు వృద్ధి; ఏకాదశి — కుప్య (లోహ) సంపద, బ్రహ్మవర్చస్సు గల పుత్రులు; ద్వాదశి — వెండి, ధనం, బంగారం (అను. 134.14–16).
- పాపం పుణ్యం త్రయోదశి — జ్ఞాతులలో శ్రేష్ఠుడవుతాడు; కానీ అతని ఇంటిలో యువకులు తప్పక మరణిస్తారు అని చెప్పబడింది; చతుర్దశి — యుద్ధభాగి అవుతాడు (అను. 134.17–18).
- పుణ్యం అమావాస్య నాడు పిండం పెడితే అన్ని కోరికలు పొందుతాడు (అను. 134.19).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 9 నియమం KK 13-1-134-9

ప్రవక్ష్యామి తు తే సర్వాంస్తిథ్యాంతిథ్యాం దినే గుణాన్ ।
యేష్వహఃసు కృతైః శ్రాద్ధైర్యత్ఫలం ప్రాప్యతేఽనఘ ।
తత్సర్వం కీర్తయిష్యామి యథావత్తన్నిబోధ మే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 10 పుణ్యం KK 13-1-134-10

పితౄనర్చ్య ప్రతిపది ప్రాప్నుయాత్స్వగృహే స్త్రియః ।
అభిరూపప్రజాయిన్యో దర్శనీయా బహుప్రజాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 11 పుణ్యం KK 13-1-134-11

స్త్రియో ద్వితీయాం జాయన్తే తృతీయాయాం తు వాజినః ।
చతుర్థ్యాం క్షుద్రపశవో భవన్తి బహవో గృహే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 12 పుణ్యం KK 13-1-134-12

పఞ్చమ్యాం బహవః పుత్రా జాయన్తే కుర్వతాం నృప ।
కుర్వాణాస్తు నరాః షష్ఠ్యాం భవన్తి ద్యుతిభాగినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 13 పుణ్యం KK 13-1-134-13

కృషిభాగీ భవేచ్ఛ్రాద్ధం కుర్వాణః సప్తమీం నృప ।
అష్టమ్యాం తు ప్రకుర్వాణో వాణిజ్యే లాభమాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 14 పుణ్యం KK 13-1-134-14

నవమ్యాం కుర్వతః శ్రాద్ధం భవత్యేకశఫం బహు ।
వివర్ధన్తే తు దశమీం గావః శ్రాద్ధాని కుర్వతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 15 పుణ్యం KK 13-1-134-15

కుప్యభాగీ భవేన్మర్త్యః కుర్వన్నేకాదశీం నృప ।
బ్రహ్మవర్చస్వినః పుత్రా జాయన్తే తస్య వేశ్మని ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 16 పుణ్యం KK 13-1-134-16

ద్వాదశ్యామీహమానస్య నిత్యమేవ ప్రదృశ్యతే ।
రజతం బహువిత్తం చ సువర్ణం చ మనోరమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 17 పాపం పుణ్యం KK 13-1-134-17

జ్ఞాతీనాం తు భవేచ్ఛ్రేష్ఠః కుర్వఞ్ఛ్రాద్ధం త్రయోదశీమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 18 పాపం పుణ్యం KK 13-1-134-18

అవశ్యం తు యువానోఽస్య ప్రమీయన్తే నరా గృహే ।
యుద్ధభాగీ భవేన్మర్త్యః కుర్వఞ్ఛ్రాద్ధం చతుర్దశీమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.55

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 19 పుణ్యం KK 13-1-134-19

అమావాస్యాం తు నివపన్సర్వకామానవాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.55

ఉ.56 నక్షత్రాల వారీగా కామ్య శ్రాద్ధఫలం (కృత్తిక–అనూరాధ)

వక్త / కథనం: యముడు శశబిందునికి చెప్పినది — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం యముడు శశబిందునికి నక్షత్రాల వారీగా చెప్పిన కామ్య శ్రాద్ధాలు (అను. 136.1).
- పుణ్యం కృత్తికలో నిరంతరం శ్రాద్ధం చేసేవాడు అగ్నులను స్థాపించి, సంతానంతో, దుఃఖం లేకుండా యజ్ఞం చేస్తాడు (అను. 136.2).
- పాపం పుణ్యం రోహిణి — సంతానం; మృగశిర — తేజస్సు; ఆర్ద్రలో శ్రాద్ధం ఇచ్చేవాడు క్రూరకర్ముడవుతాడు (అను. 136.3).
- పుణ్యం పునర్వసు — వ్యవసాయ లాభం; పుష్యమి — పుష్టి; ఆశ్లేష — ధీరులైన పుత్రులు; మఘ — జ్ఞాతులలో శ్రేష్ఠత (అను. 136.4–5).
- పుణ్యం పూర్వ ఫల్గుని — సౌభాగ్యం; ఉత్తర ఫల్గుని — సంతానం; హస్త — ఫలప్రాప్తి; చిత్త — రూపవంతులైన పుత్రులు; స్వాతి — వాణిజ్యంతో జీవనం (అను. 136.6–7).
- పుణ్యం విశాఖ — పుత్రుని కోరేవాడు బహుపుత్రుడవుతాడు; అనూరాధ — రాజ్యచక్రం నడుపుతాడు (అను. 136.8).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-136-1

యమస్తు యాని శ్రాద్ధాని ప్రోవాచ శశబిన్దవే ।
తాని మే శృణు కామ్యాని నక్షత్రేషు పృథక్పృథక్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.56

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 2 పుణ్యం KK 13-1-136-2

శ్రాద్ధం యః కృత్తికాయోగే కుర్వీత సతతం నరః ।
అగ్నీనాధాయ సాపత్యో యజేత విగతజ్వరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.56

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 3 పాపం పుణ్యం KK 13-1-136-3

అపత్యకామో రోహిణ్యాం తేజస్కామో మృగోత్తమే ।
క్రూరకర్మా దదచ్ఛ్రాద్ధమార్ద్రాయాం మానవో భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.56

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 4 పుణ్యం KK 13-1-136-4

కృషిభాగీ భవేన్మర్త్యః కుర్వఞ్ఛ్రాద్ధం పునర్వసౌ ।
పుష్టికామోఽథ పుష్యేణ శ్రాద్ధమీహేత మానవః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.56

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 5 పుణ్యం KK 13-1-136-5

ఆశ్లేషాయాం దదచ్ఛ్రాద్ధం ధీరాన్పుత్రాన్ప్రజాయతే ।
జ్ఞాతీనాం తు భవేచ్ఛ్రేష్ఠో మఘాసు శ్రాద్ధమావపన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.56

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 6 పుణ్యం KK 13-1-136-6

ఫల్గునీషు దదచ్ఛ్రాద్ధం సుభగః శ్రాద్ధదో భవేత్ ।
అపత్యభాగుత్తరాసు హస్తేన ఫలభాగ్భవేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.56

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 7 పుణ్యం KK 13-1-136-7

చిత్రాయాం తు దదచ్ఛ్రాద్ధం లభేద్రూపవతః సుతాన్ ।
స్వాతియోగే పితౄనర్చ్య వాణిజ్యముపజీవతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.56

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 8 పుణ్యం KK 13-1-136-8

బహుపుత్రో విశాఖాసు పుత్రమీహన్భవేన్నరః ।
అనురాధాసు కుర్వాణో రాజ్యచక్రం ప్రవర్తయేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.56

ఉ.57 నక్షత్రాల వారీగా కామ్య శ్రాద్ధఫలం (జ్యేష్ఠ–భరణి); శశబిందుని ఫలం

వక్త / కథనం: యముడు శశబిందునికి చెప్పినది — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ పుణ్యం

- పుణ్యం జ్యేష్ఠ — (సమృద్ధుడై, దమం ముందుంచుకొని శ్రాద్ధం ఇచ్చే నరునికి) ఆధిపత్యం; మూల — ఆరోగ్యం; పూర్వాషాఢ — ఉత్తమ యశస్సు; ఉత్తరాషాఢ — శోకం లేకుండా భూమిపై సంచరిస్తాడు (అను. 136.9–10).
- పుణ్యం అభిజిత్ — శ్రేష్ఠ విద్య; శ్రవణం — మరణానంతరం ఆ గతిని పొందుతాడు; ధనిష్ఠ — రాజ్యభాగం; శతభిషం (వారుణ నక్షత్రం) — వైద్యసిద్ధి (అను. 136.11–12).
- పుణ్యం పూర్వాభాద్ర — అనేక మేకలు, గొర్రెలు; ఉత్తరాభాద్ర — వేలాది గోవులు; రేవతి — కుప్య (లోహ) ధనం; అశ్విని — గుర్రాలు; భరణి — ఉత్తమ ఆయుష్షు (అను. 136.13–14).
- ఉదాహరణ పుణ్యం ఈ శ్రాద్ధవిధిని విని శశబిందుడు అలాగే చేసి, శ్రమ లేకుండా భూమిని జయించి పాలించాడు (అను. 136.15).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 9 పుణ్యం KK 13-1-136-9

ఆధిపత్యం వ్రజేన్మర్త్యో జ్యేష్ఠాయామపవర్జయన్ ।
నరః కురుకులశ్రేష్ఠ బుద్ధో దమపురఃసరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.57

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 10 పుణ్యం KK 13-1-136-10

మూలే త్వారోగ్యమృచ్ఛేత యశోఽషాఢాసు చోత్తమమ్ ।
ఉత్తరాసు త్వషాఢాసు వీతశోకశ్చరేన్మహీమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.57

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 11 పుణ్యం KK 13-1-136-11

శ్రాద్ధం త్వభిజితౌ కుర్వన్విద్యాం శ్రేష్ఠామవాప్నుయాత్ ।
శ్రవణేషు దదచ్ఛ్రాద్ధం ప్రేత్య గచ్ఛేత్స తద్గతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.57

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 12 పుణ్యం KK 13-1-136-12

రాజ్యభాగీ ధనిష్ఠాయాం భవేత నియతం నరః ।
నక్షత్రే వారుణే కుర్వన్భిషక్సిద్ధిమవాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.57

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 13 పుణ్యం KK 13-1-136-13

పూర్వప్రోష్ఠపదాః కుర్వన్బహూన్విన్దత్యజావికాన్ ।
ఉత్తరాసు ప్రకుర్వాణో విన్దతే గాః సహస్రశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.57

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 14 పుణ్యం KK 13-1-136-14

బహుకుప్యకృతం విత్తం విన్దతే రేవతీం శ్రితః ।
అశ్వినీష్వశ్వాన్విన్దేత భరణీష్వాయురుత్తమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.57

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 136, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 13-1-136-15

ఇమం శ్రాద్ధవిధిం శ్రుత్వా శశబిన్దుస్తథాఽకరోత్ ।
అక్లేసేనాజయచ్చాపి మహీం సోఽనుశశాస హ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.57

ఉ.58 శ్రాద్ధానికి తగిన సమయాలు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం యోగ్యుడైన బ్రాహ్మణుడు లభించడం, పెరుగు, నెయ్యి లభించడం, సోమక్షయం (అమావాస్య), అరణ్యం నుండి కొన్ని ఇతర హవిస్సులు లభించడం — ఇవి శ్రాద్ధానికి కాలాలు (అను. 61.34).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 61, శ్లోకం 34 నియమం KK 13-1-61-34

శ్రాద్ధస్య బ్రాహ్మణః కాలః ప్రాప్తం దధి ఘృతం తథా ।
సోమక్షయశ్చ మాంసం చ యదారణ్యం యుధిష్ఠిర ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.58

ఉ.59 శ్రాద్ధానికి విశేష కాలాలు — గ్రహణం, అయనం, మఘ, గయ

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం గ్రహణంలో, విషువంలో, అయనాంతంలో, పిత్ర్యంలో, మఘలో, తనకు కుమారుడు పుట్టినప్పుడు, గయలో, పిండ(ప్రదాన)ములలో ఇచ్చినది వెయ్యి నిష్కాలకు సమానమవుతుంది (ఆశ్వ. 110.27).
- నియమం వైశాఖ మాస తృతీయ, కార్తిక శుక్లపక్షంలోని తిథి (ముద్రిత పాఠం 'అనవద్యాఽసౌ'; పురాణాలలోని సమాన శ్లోకంలో 'నవమ్యసౌ' – నవమి), నభస్య (భాద్రపద) మాస కృష్ణపక్ష త్రయోదశి, మాఘంలో పంచదశి (ఆశ్వ. 110.28).
- నియమం పుణ్యం చంద్ర సూర్య గ్రహణాలు, రెండు అయనాలు శ్రాద్ధకాలాలు; ఆ సమయాల్లో శుచిగా నువ్వులు కలిపిన నీటినైనా పితృదేవతలకు ఇస్తే వెయ్యి సంవత్సరాలు శ్రాద్ధం చేసినట్లవుతుంది — ఇది పితృదేవతలే చెప్పిన రహస్యం (ఆశ్వ. 110.29).
- పాపం ఒకే పంక్తిలో స్నేహం, భయం లేదా ధనం కారణంగా భేదంతో వడ్డించేవాడిని క్రూరుడు, దురాచారి, ఆత్మనిగ్రహం లేనివాడు, బ్రహ్మఘ్నుడు అని కవులు అంటారు (ఆశ్వ. 110.30).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 27 నియమం పుణ్యం KK 14-3-110-27

గ్రహోపరాగే విషువేఽయనాన్తే పిత్ర్యే మఘాసు స్వసుతే చ జాతే ।
గయేషు పిణ్డేషు చ పాణ్డుపుత్ర దత్తం భవేన్నిష్కసహస్రతుల్యమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.59

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 28 నియమం KK 14-3-110-28

వైశాఖమాసస్య తు యా తృతీయాఽనవద్యాఽసౌ కార్తికశుక్లపక్షే ।
నభస్యమాసస్య చ కృష్ణపక్షే త్రయోదశీ పఞ్చదశీ చ మాఘే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.59

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 29 నియమం పుణ్యం KK 14-3-110-29

ఉపప్లవే చన్ద్రమసో రవేశ్చ శ్రాద్ధస్య కాలో హ్యయనద్వయే చ ।
పానీయమప్యత్ర తిలైర్విమిశ్రం దద్యాత్పితృభ్యః ప్రయతో మనుష్యః ।
శ్రాద్ధం కృతం తేన సమాసహస్రం రహస్యమేతత్పితరో వదన్తి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.59

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 110, శ్లోకం 30 పాపం KK 14-3-110-30

యస్త్వేకపఙ్క్త్యాం విషమం దదాతి స్నేహాద్భయాద్వా యది వాఽర్థహేతోః ।
క్రూరం దురాచారమనాత్మవన్తం బ్రహ్మఘ్నమేనం కవయో వదన్తి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.59

ఉ.60 భాద్రపద కృష్ణపక్ష శ్రాద్ధం, శ్రాద్ధాది సత్కర్మలకు విశేష కాలాలు

వక్త / కథనం: నారదుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం ద్విజుడు భాద్రపద (ప్రోష్ఠపద) మాసపు కృష్ణపక్షంలో (అపరపక్షం) తన తల్లిదండ్రులకు తన శక్తిమేరకు శ్రాద్ధం చేయాలి; ధనవంతుడైతే వారి బంధువులకు కూడా చేయాలి (భాగ. 7.14.20).
- నియమం అయనం (ఉత్తరాయణ, దక్షిణాయన ప్రారంభం), విషువం, కుహూ (అమావాస్య), వ్యతీపాతం, దినక్షయం, చంద్ర సూర్య గ్రహణాలు, ద్వాదశి, శ్రవణ నక్షత్రం కూడా విశేష కాలాలు (భాగ. 7.14.21).
- నియమం శుక్లపక్ష తృతీయ, కార్తిక మాస నవమి, హేమంత శిశిర ఋతువులలోని నాలుగు అష్టకలు కూడా అలాంటి కాలాలే (భాగ. 7.14.22).
- నియమం మాఘ శుక్ల సప్తమి, మఘా నక్షత్రం పూర్ణిమతో కలిసిన రోజు, మాసనక్షత్రాలు పూర్ణిమ (రాకా) తోనో అనుమతి తోనో కలిసిన రోజులు కూడా విశేష కాలాలు (భాగ. 7.14.23).
- నియమం అనూరాధ, శ్రవణం, మూడు ఉత్తరలు ద్వాదశితో కలిసిన రోజులు, ఆ మూడు ఉత్తరలు ఏకాదశితో కలిసిన రోజులు, శుభయోగంతో కూడిన జన్మనక్షత్ర దినం కూడా విశేష కాలాలు (భాగ. 7.14.24).
- నియమం పుణ్యం ఈ కాలాలు మనుషులకు శ్రేయస్సును పెంచేవి; వీటిలో సర్వశక్తితో సత్కర్మ చేయాలి, అది జీవితానికి వ్యర్థం కాని శ్రేయస్సు అవుతుంది (భాగ. 7.14.25).
- పుణ్యం ఈ కాలాలలో చేసే స్నానం, జపం, హోమం, వ్రతం, దేవ బ్రాహ్మణ పూజ, పితృదేవతలకు, దేవతలకు, మనుషులకు, భూతాలకు ఇచ్చిన దానం నశించదు (భాగ. 7.14.26).
- నియమం భార్యకు, సంతానానికి, తనకు జరిగే సంస్కారాల సమయం, ప్రేతసంస్కారం (ప్రేతసంస్థ), మృతాహం (మరణించిన దినం), అభ్యుదయ కర్మ సమయం కూడా (ఇలాంటి కాలాలే) (భాగ. 7.14.27).

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 20 నియమం భాగ. 7.14.20

కుర్యాదపరపక్షీయం మాసి ప్రోష్ఠపదే ద్విజః।
శ్రాద్ధం పిత్రోర్యథావిత్తం తద్బన్ధూనాం చ విత్తవాన్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.60

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 21 నియమం భాగ. 7.14.21

అయనే విషువే కుహ్వాం వ్యతీపాతే దినక్షయే।
చన్ద్రాదిత్యోపరాగే చ ద్వాదశ్యాం శ్రవణేషు చ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.60

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 22 నియమం భాగ. 7.14.22

తృతీయాయాం శుక్లపక్షే నవమ్యామథ కార్తికే।
చతసృష్వప్యష్టకాసు హేమన్తే శిశిరే తథా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.60

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 23 నియమం భాగ. 7.14.23

మాఘే చ సితసప్తమ్యాం మఘారాకాసమాగమే।
రాకయా వాఽనుమత్యా వా మాసర్క్షాణి యుతాన్యపి॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.0 · పితృదేవతలు ↩ ఉ.60

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 24 నియమం భాగ. 7.14.24

ద్వాదశ్యామనురాధా స్యాత్ శ్రవణస్తిస్ర ఉత్తరాః।
తిసృష్వేకాదశీ చాసు జన్మర్క్షం సౌమ్యయోగయుక్॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.0 · పితృదేవతలు ↩ ఉ.60

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 25 నియమం పుణ్యం భాగ. 7.14.25

త ఏతే శ్రేయసః కాలా నృణాం శ్రేయోవివర్ధనాః।
కుర్యాత్ సర్వాత్మనైతేషు శ్రేయోఽమోఘం తదాయుషః॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.0 · పితృదేవతలు ↩ ఉ.60

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 26 పుణ్యం భాగ. 7.14.26

యేషు స్నానం జపో హోమో వ్రతం దేవద్విజార్చనమ్।
పితృదేవనృభూతేభ్యో యద్ దత్తం తద్ధ్యనశ్వరమ్॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.0 · పితృదేవతలు ↩ ఉ.60

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 27 నియమం భాగ. 7.14.27

సంస్కారకాలో జాయాయా అపత్యస్యాత్మనస్తథా।
ప్రేతసంస్థా మృతాహశ్చ కర్మణ్యభ్యుదయే నృప॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.0 · పితృదేవతలు ↩ ఉ.60

ఉ.61 భాద్రపద కృష్ణపక్ష మఘా నాడు పరమాన్న నివేదన

వక్త / కథనం: అగ్నిదేవుడు (భీష్ముడు చెప్పిన రహస్యధర్మం) నియమం పుణ్యం

- నియమం భాద్రపద మాసంలో కృష్ణపక్షంలో మఘా నక్షత్రం ఉన్నప్పుడు, తూర్పువైపు గజచ్ఛాయలో, కుతప కాలంలో, దక్షిణాభిముఖంగా పరమాన్నంతో పితృదేవతలకు నివేదన ఇవ్వాలి — ఇది పరమ రహస్యం (అను. 189.31–32).
- పుణ్యం అలా ఇచ్చినవాడు పదమూడు సంవత్సరాలపాటు మహాశ్రాద్ధం చేసినంత ఫలం పొందుతాడు (అను. 189.33).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 31 నియమం KK 13-1-189-31

ఏతే దోషా మయా ప్రోక్తాస్త్రిషు యః పాదముత్సృజేత్ ।
శ్రూయతాం పరమం గుహ్యం రహస్యం ధర్మసంహితమ్ ।
పరమాన్నేన యో దద్యాత్పితౄణామౌపహారికమ్ ॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.2 · సద్గతి ↩ ఉ.61

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 32 నియమం KK 13-1-189-32

గజచ్ఛాయాయాం పూర్వస్యాం కుతపే దక్షిణాముఖః ।
యదా భాద్రపదే మాసి భవతే బహులే మఘా ॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.2 · సద్గతి ↩ ఉ.61

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 33 పుణ్యం KK 13-1-189-33

శ్రూయతాం తస్య దానస్య యాదృశో గుణవిస్తరః ।
కృతం తేన మహచ్ఛ్రాద్ధం వర్షాణీహ త్రయోదశ ॥

↩ తిరిగి: ↩ అ.2 · సద్గతి ↩ ఉ.61

ఉ.62 పితృగాథ — మఘ త్రయోదశి పాయసం, గయాయాత్ర

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (సనత్కుమారుడు చెప్పిన పితృగీత గాథ) నియమం పుణ్యం

- నియమం పితరులు పాడిన గాథలను పూర్వం సనత్కుమారుడు భీష్మునికి చెప్పాడు (అను. 135.11).
- నియమం పుణ్యం 'దక్షిణాయనంలో మఘా నక్షత్రంతో కూడిన త్రయోదశి నాడు నెయ్యితో కూడిన పాయసం మాకు ఇచ్చేవాడు మా కులంలో పుట్టుగాక' అని పితరులు కోరుకుంటారు (అను. 135.12).
- నియమం లేదా మఘలోనే, వ్రతనియమంతో, హస్తిచ్ఛాయలో (హస్తిచ్ఛాయాసు), (ఏనుగు) చెవుల విసనకర్రతో విసరబడుతుండగా, కొన్ని ఇతర హవిస్సులతో యథావిధిగా ఇచ్చేవాడు (అను. 135.13).
- పుణ్యం అనేక పుత్రులను కోరుకోవాలి — వారిలో ఒక్కడైనా అక్షయవటం ప్రసిద్ధమైన గయకు వెళ్తే చాలు (అను. 135.14).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 11 నియమం KK 13-1-135-11

గాథాశ్చాప్యత్ర గాయన్తి పితృగీతా యుధిష్ఠిర ।
సనత్కుమారో భగవాన్పురా మయ్యభ్యభాషత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.62

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 12 నియమం పుణ్యం KK 13-1-135-12

అపి నః స్వకులే జాయాద్యో నో దద్యాత్త్రయోదశీమ్ ।
మఘాసు సర్పిఃసంయుక్తం పాయసం దక్షిణాయనే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.62

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 13 నియమం KK 13-1-135-13

ఆజేన వాఽపి లౌహేన మఘాస్వేవ యతవ్రతః ।
హస్తిచ్ఛాయాసు విధివత్కర్ణవ్యజనవీజితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.62

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 135, శ్లోకం 14 పుణ్యం KK 13-1-135-14

ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రా యద్యేకోపి గయాం వ్రజేత్ ।
యత్రాసౌ ప్రథితో లోకేష్వక్షయ్యకరణో వటః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.62

ఉ.63 అష్టకలు పితృదేవత్యాలు

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం భీష్ముడు చెప్పిన సదాచారంలో సంస్కరించిన పాయసం, యావకం, కృసరం హవిస్సుగా, పితృదేవతలకు సంబంధించిన అష్టకలు, గ్రహపూజ పేర్కొనబడ్డాయి (అను. 268.30).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 268, శ్లోకం 30 నియమం KK 13-1-268-30

సంస్కృతం పాయసం నిత్యం యావకం కృసరం హవిః ।
అష్టకాః పితృదైవత్యా గ్రహాణామభిపూజనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.63

ఉ.64 పితృమేధానికి శ్రేష్ఠ కాలం, నిషిద్ధ కాలం

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో (నియమం) (పుణ్యం)

- నియమం శ్రాద్ధకర్మకు మాఘ, ప్రోష్ఠపద (భాద్రపద) మాసాలు పూజితం; పక్షాలలో కృష్ణపక్షం శుక్లపక్షం కంటే శ్రేష్ఠం (అను. 238.7).
- నియమం పుణ్యం అమావాస్య, త్రయోదశి, నవమి, ప్రతిపద — ఈ తిథులలో ఇచ్చినదానితో పితామహులు తృప్తి చెందుతారు (అను. 238.8).
- నియమం పూర్వాహ్ణంలో, శుక్లపక్షంలో, రాత్రిలో, జన్మదినాలలో, సరిసంఖ్య దినాలలో పండితుడు శ్రాద్ధం చేయరాదు (అను. 238.9).
- నియమం ఇది పితృమేధానికి పూజిత కాలం; యోగ్యమైన బ్రాహ్మణ పాత్రుడు కనబడిన సమయం కూడా శ్రాద్ధకాలమే (అను. 238.10).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 7 నియమం KK 13-1-238-7

మాఘప్రోష్ఠపదౌ మాసౌ శ్రాద్ధకర్మణి పూజితౌ ।
పక్షయోః కృష్ణపక్షశ్చ పూర్వపక్షాత్ప్రశస్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.64

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 8 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-8

అమావాస్యాం త్రయోదశ్యాం నవమ్యాం ప్రతిపత్సు చ ।
తిథిష్వేతాసు తుష్యన్తి దత్తేనేహ పితామహాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.64

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 9 నియమం KK 13-1-238-9

పూర్వాహ్ణే శుక్లపక్షే చ రాత్రౌ జన్మదినేషు వా ।
యుగ్మేష్వహస్సు చ శ్రాద్ధం న చ కుర్వీత పణ్డితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.64

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 10 నియమం KK 13-1-238-10

ఏష కాలో మయా ప్రోక్తః పితృమేధస్య పూజితః ।
యస్మింశ్చ బ్రాహ్మణం పాత్రం పశ్యేత్కాలః స చ స్మృతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.64

ఉ.65 అమావాస్య సూర్యగ్రహణంలో సన్నిహతి వద్ద శ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: పులస్త్యుడు భీష్మునితో (నారదుడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది) (నియమం) (పుణ్యం)

- నియమం బావులు, వాపీలు, తీర్థాలు, ఆలయాలు అన్నీ ప్రతి నెల అమావాస్య నాడు సన్నిహతిలో నిస్సందేహంగా కలుస్తాయి; తీర్థాల సన్నిధానం వల్లనే దానికి 'సన్నిహతి' అని పేరు (అర. 81.194–195).
- పుణ్యం అక్కడ స్నానం చేసి ఆ జలాన్ని త్రాగినవాడు స్వర్గలోకంలో పూజింపబడతాడు (అర. 81.196).
- నియమం పుణ్యం అమావాస్య నాడు సూర్యుడు రాహుగ్రస్తుడైనప్పుడు (సూర్యగ్రహణం) అక్కడే శ్రాద్ధం చేసినవాడు, స్నానం చేసి శ్రాద్ధం చేసినంత మాత్రాన వెయ్యి అశ్వమేధాలు సక్రమంగా చేసిన ఫలాన్ని పొందుతాడు (అర. 81.196–198).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 194 నియమం KK 3-6-81-194

ఉదపానాని వాప్యశ్చ తీర్థాన్యాయతనాని చ ।
నిఃసంశయమమావాస్యాం సమేష్యన్తి నరాధిప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.65

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 195 నియమం KK 3-6-81-195

మాసిమాసి నరవ్యాఘ్ర సన్నిహత్యాం న సంశయః ।
తీర్థసన్నిహనాదేవ సన్నిహత్యేతి విశ్రుతా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.65

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 196 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-196

తత్ర స్నాత్వా చ పీత్వా చ స్వర్గలోకే మహీయతే ।
అమావాస్యాం తు తత్రైవ రాహుగ్రస్తే దివాకరే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.65 ↵ ఉ.65

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 197 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-197

యః శ్రాద్ధం కురుతే మర్త్యస్తస్య పుణ్యఫలం శృణు ।
అశ్వమేధసహస్రస్య సమ్యగిష్టస్య యత్ఫలమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.65

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 198 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-198

స్నాత ఏవ సమాప్నోతి కృత్వా శ్రాద్ధం చ మానవః ।
యత్కిఞ్చిద్దుష్కృతం కర్మ స్త్రియా వా పురుషేణ వా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.65

ఉ.66 ఏనుగు నీడలో (గజచ్ఛాయ) శ్రాద్ధం – అక్షయ ఫలం

వక్త / కథనం: మార్కండేయుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం శ్రుతిస్మృతులలో చెప్పిన దాన రహస్యాలను విను: ఏనుగు నీడలో (గజచ్ఛాయలో) చేసిన, వీవబడిన (పరివీజితమైన) శ్రాద్ధకర్మ పది అయుతాల (లక్ష) కల్పాల వరకు క్షీణించదు (అర. 203.121).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › మార్కండేయసమాస్యాపర్వం › అధ్యాయం 203, శ్లోకం 121 నియమం పుణ్యం KK 3-11-203-121

శృణు దానరహస్యాని శ్రుతిస్మృత్యుదితాని చ ।
ఛాయాయాం కరిణః శ్రాద్ధం తత్కర్మ పరివీజితమ్ ।
దశకల్పాయుతానీహ న క్షీయేత యుధిష్ఠిర ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.66

ఉ.67 నవాగ్రయణంతో పితృదేవతల పూజ — పాపనాశం

వక్త / కథనం: లక్ష్మణుడు శ్రీరామునితో (హేమంత వర్ణన) నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం హేమంత కాలంలో సజ్జనులు కొత్త పంటతో చేసే ఆగ్రయణ పూజలతో పితృదేవతలను అర్చించి, సకాలంలో ఆగ్రయణం చేసినవారై పాపరహితులయ్యారు (రామా. అర. 16.6).

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 16 › శ్లోకం 6 నియమం పుణ్యం వా.రా. 3.16.6

నవాగ్రయణపూజాభిరభ్యర్చ్య పితృదేవతాః।
కృతాగ్రయణకాః కాలే సన్తో విగతకల్మషాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.67

(ఉ) విశేష క్షేత్రాలు — గయ మొదలైనవి

ఉ.68 గయ – అక్షయవటం, మహానది తర్పణం, 'ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రాః'

వక్త / కథనం: పులస్త్యుడు భీష్మునితో (నారదుడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది) నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం గయకు చేరి బ్రహ్మచర్యంతో, ఏకాగ్రతతో ఉన్నవాడు అశ్వమేధ ఫలాన్ని పొంది తన కులాన్ని ఉద్ధరిస్తాడు (అర. 82.81).
- నియమం పుణ్యం అక్కడ ముల్లోకాలలో ప్రసిద్ధమైన అక్షయవటం ఉంది; అక్కడ పితరులకు ఇచ్చినది అక్షయమవుతుందని చెప్పబడింది (అర. 82.82).
- నియమం పుణ్యం మహానది జలాన్ని స్పృశించి (స్నానం చేసి) పితృదేవతలకు తర్పణం చేసినవాడు అక్షయ లోకాలను పొంది కులాన్ని ఉద్ధరిస్తాడు (అర. 82.83).
- పుణ్యం కృష్ణ, శుక్ల పక్షాలు రెండూ గయలో నివసించినవాడు తన కులాన్ని ఏడవ తరం వరకు పవిత్రం చేస్తాడు; ఇందులో సందేహం లేదు (అర. 82.95).
- నియమం అనేక పుత్రులను కోరుకోవాలి – వారిలో ఒక్కడైనా గయకు వెళ్ళవచ్చు, లేదా గౌరీ కన్యను వివాహమాడవచ్చు, లేదా నీల వృషభాన్ని విడిచిపెట్టవచ్చు (అర. 82.96).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 81 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-81

తతో గయాం సమాసాద్య బ్రహ్మచారీ సమాహితః ।
అశ్వమేధమవాప్నోతి కులం చైవ సముద్ధరేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.68

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 82 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-82

తత్రాక్షయవటో నామ త్రిషు లోకేషు విశ్రుతః ।
తత్ర దత్తం పితృభ్యస్తు భవత్యక్షయముచ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.68

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 83 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-83

మహానద్యాముపస్పృశ్య తర్పయేత్పితృదేవతాః ।
అక్షయాన్ప్రాప్నుయాల్లోకాన్కులం చైవ సముద్ధరేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.68

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 95 పుణ్యం KK 3-6-82-95

కృష్ణశుక్లావుభౌ పక్షౌ గయాయాం యో వసేన్నరః ।
పునాత్యాసప్తమం రాజన్కులం నాస్త్యత్ర సంశయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.68

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 96 నియమం KK 3-6-82-96

ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రా యద్యేకోపి గయాం వ్రజేత్ ।
గౌరీం వా వరయేత్కన్యాం నీలం వా వృషముత్సృజేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.68

ఉ.69 గయ – అక్షయ్యకరణ వటం, ఫల్గు నది

వక్త / కథనం: ధౌమ్యుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- **నియమం** గయ విషయంలోనే ప్రాచీనులు 'అనేక పుత్రులను కోరుకోవాలి, వారిలో ఒక్కడైనా గయకు వెళ్ళవచ్చు' అని కీర్తిస్తారు (అర. 85.9).
- **నియమం** **పుణ్యం** లేదా గౌరీ కన్యను వరించవచ్చు, లేదా నీల వృషభాన్ని విడువవచ్చు; అటువంటి సంతానం పూర్వులైన పది తరాలను, తరువాతి పది తరాలను తరింపజేస్తుంది (అర. 85.10).
- **నియమం** అక్కడే మహానది, గయశిరస్సు ఉన్నాయి; అక్కడి వటవృక్షాన్ని విప్రులు 'అక్షయ్యకరణ వటం' అని కీర్తిస్తారు (అర. 85.11).
- **పుణ్యం** అక్కడ పితరులకు ఇచ్చిన అన్నం అక్షయమవుతుంది; అక్కడే పుణ్యజలాలు గల ఫల్గు అనే మహానది ఉంది (అర. 85.12).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 85, శ్లోకం 9 **నియమం** KK 3-6-85-9

యదర్థే పురుషవ్యాఘ్ర కీర్తయన్తి పురాతనాః ।
ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రా యద్యేకోపి గయాం వ్రజేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.69

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 85, శ్లోకం 10 **నియమం** **పుణ్యం** KK 3-6-85-10

గౌరీం వా వరయేత్కన్యాం నీలం వా వృషముత్సృజేత్ ।
ఉత్తారయతి సన్తత్యా దశ పూర్వాన్దశావరాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.69

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 85, శ్లోకం 11 **నియమం** KK 3-6-85-11

మహానదీ చ తత్రైవ తథా గయశిరో నృప ।
యత్రాసౌ కీర్త్యతే విప్రైరక్షయ్యకరణో వటః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.69

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 85, శ్లోకం 12 **పుణ్యం** KK 3-6-85-12

యత్ర దత్తం పితృభ్యోఽన్నమక్షయ్యం భవతి ప్రభో ।
సా చ పుణ్యజలా తత్ర ఫల్గునామా మహానదీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.69

ఉ.70 గయకు వెళ్ళే పుత్రుడు — 'పుత్ర' శబ్దార్థం, గయ రాజు శ్రుతి

వక్త / కథనం: శ్రీరాముడు భరతునితో నియమం పుణ్యం

- **నియమం** (దివంగతుడైన) తండ్రి ఇచ్చిన మాటను నిలబెట్టి ఆయనను ఋణం నుండి విడిపించు; తండ్రిని కాపాడు, తల్లిని ఆనందింపజేయి అని శ్రీరాముడు భరతునికి చెప్పాడు (రామా. అయో. 107.10).
- **నియమం** గయ దేశంలో యజ్ఞం చేస్తూ యశస్వి అయిన గయ రాజు పితృదేవతలను ఉద్దేశించి పలికిన శ్రుతి వినబడుతోంది అని శ్రీరాముడు చెప్పాడు (రామా. అయో. 107.11).
- **నియమం** **పుణ్యం** 'పుత్' అనే నరకం నుండి తండ్రిని కాపాడుతాడు కాబట్టి, అన్ని విధాలా పితృదేవతలను రక్షించేవాడు 'పుత్రుడు' అనబడతాడు (రామా. అయో. 107.12).
- **నియమం** **పుణ్యం** గుణవంతులూ బహుశ్రుతులూ అయిన అనేక పుత్రులను కోరుకోవాలి; వారిలో కనీసం ఒక్కడైనా గయకు వెళ్తాడు (రామా. అయో. 107.13).
- **నియమం** రాజర్షులందరూ ఇలాగే విశ్వసించారు; కాబట్టి తండ్రిని నరకం నుండి కాపాడు అని శ్రీరాముడు భరతునికి చెప్పాడు (రామా. అయో. 107.14).

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 107 › శ్లోకం 10 **నియమం** వా.రా. 2.107.10

ఋణాన్మోచయ రాజానం మత్కృతే భరత ప్రభుమ్।
పితరం త్రాహి ధర్మజ్ఞ మాతరం చాభినన్దయ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.70

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 107 › శ్లోకం 11 నియమం వా.రా. 2.107.11

శ్రూయతే ధీమతా తాత శ్రుతిర్గీతా యశస్వినా।
గయేన యజమానేన గయేష్వేవ పితౄన్ ప్రతి॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.70

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 107 › శ్లోకం 12 నియమం పుణ్యం వా.రా. 2.107.12

పున్నామ్నో నరకాద్ యస్మాత్ పితరం త్రాయతే సుతః।
తస్మాత్ పుత్ర ఇతి ప్రోక్తః పితౄన్ యః పాతి సర్వతః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.70

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 107 › శ్లోకం 13 నియమం పుణ్యం వా.రా. 2.107.13

ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రా గుణవన్తో బహుశ్రుతాః।
తేషాం వై సమవేతానామపి కశ్చిద్ గయాం వ్రజేత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.70

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 107 › శ్లోకం 14 నియమం వా.రా. 2.107.14

ఏవం రాజర్షయః సర్వే ప్రతీతా రఘునన్దన।
తస్మాత్ త్రాహి నరశ్రేష్ఠ పితరం నరకాత్ ప్రభో॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.70

ఉ.71 గంగ – పితృ తర్పణ మహిమ

వక్త / కథనం: సిద్ధుడు శిలవృత్తి అను బ్రాహ్మణునితో (భీష్ముడు ఉదహరించగా) నియమం పుణ్యం

- పుణ్యం (గంగాజలంతో) తర్పణం చేయబడిన ఇతర దేవతలు, మునులు, ప్రేతాలు, పితరులు మూడు లోకాలలోను తృప్తి పొందుతారు (అను. 65.39).
- పుణ్యం గంగా తీరంలో తపస్సు, శ్రాద్ధం, పారాయణం మొదలైనవాటికి గంగాద్వారం మొదలైన గంగా తీర్థాల కంటే గొప్పది లేదు (అను. 65.67).
- నియమం ఉదయం, సాయంత్రం గంగను స్మరించాలి; నిత్యస్నానంలో కీర్తించాలి; తర్పణంలో, పితృపూజలో, మరణ సమయంలో కూడా స్మరించాలి (అను. 65.68).
- నియమం పుణ్యం జన్మ, జీవితం, విద్య సఫలం కావాలనుకునేవాడు గంగకు వెళ్ళి పితరులకు, దేవతలకు తర్పణం చేయాలి (అను. 65.70).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 65, శ్లోకం 39 పుణ్యం KK 13-1-65-39

అన్యే చ దేవా మునయః ప్రేతాని పితృభిః సహ ।
తర్పితాస్తృప్తిమాయాన్తి త్రిషు లోకేషు సర్వశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.71

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 65, శ్లోకం 67 పుణ్యం KK 13-1-65-67

తత్తీరగానాం తపసా శ్రాద్ధపారాయణాదిభిః ।
గఙ్గాద్వారప్రభృతిభిస్తత్తీర్థైర్న పరం నృణామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.71

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 65, శ్లోకం 68 నియమం KK 13-1-65-68

సాయం ప్రాతః స్మరేద్గఙ్గాం నిత్యం స్నానే తు కీర్తయేత్ ।
తర్పణే పితృపూజాసు మరణే చాపి సంస్మరేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.71

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 65, శ్లోకం 70 నియమం పుణ్యం KK 13-1-65-70

య ఇచ్ఛేత్సఫలం జన్మ జీవితం శ్రుతమేవ చ ।
స పితౄంస్తర్పయేద్గఙ్గామభిగమ్య సురాంస్తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.71

(ఊ) నిత్య పితృకర్తవ్యం — పంచమహాయజ్ఞం, నిత్య తర్పణం

ఉ.72 పంచ మహాయజ్ఞాలలో తర్పణం, పితృయజ్ఞం

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం పంచ మహాయజ్ఞాల ద్వారానే గృహస్థుడు బ్రహ్మసాలోక్యం పొందుతాడు (ఆశ్వ. 104.8).
- నియమం ఋభుయజ్ఞం, బ్రహ్మయజ్ఞం, భూతయజ్ఞం, నృయజ్ఞం, పితృయజ్ఞం — ఇవి పంచ యజ్ఞాలు (ఆశ్వ. 104.9).
- నియమం తర్పణమే ఋభుయజ్ఞం; స్వాధ్యాయం బ్రహ్మయజ్ఞం; బలి భూతయజ్ఞం; అతిథి పూజ నృయజ్ఞం; పితృదేవతలను ఉద్దేశించి చేసే కర్మ పితృయజ్ఞం (ఆశ్వ. 104.10).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 8 నియమం పుణ్యం KK 14-3-104-8

శ్రీభగవానువాచ —
।
శృణు పఞ్చ మహాయజ్ఞాన్క్రియమాణాన్యుధిష్ఠిర ।
యైరేవ బ్రహ్మసాలోక్యం లభ్యతే గృహమేధినా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.72

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 9 నియమం KK 14-3-104-9

ఋభుయజ్ఞం బ్రహ్మయజ్ఞం భూతయజ్ఞం చ పాణ్డవ ।
నృయజ్ఞం పితృయజ్ఞం చ పఞ్చ యజ్ఞాన్ప్రచక్షతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.72

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 10 నియమం KK 14-3-104-10

తర్పణం ఋభుయజ్ఞః స్యాత్స్వాధ్యాయో బ్రహ్మయజ్ఞకః ।
భూతయజ్ఞో బలిర్యజ్ఞో నృయజ్ఞోఽతిథిపూజనమ్ ।
పితౄనుద్దిశ్య యత్కర్మ పితృయజ్ఞః ప్రకీర్తితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.72

ఉ.73 గృహస్థుని నిత్య పితృయజ్ఞం

వక్త / కథనం: నారదుడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం గృహస్థుడు ప్రతిరోజూ దేవతలను, ఋషులను, భూతాలను, పితృదేవతలను, తనను — ఈ రూపాలలో ఉన్న పరమపురుషుని — తన వృత్తి ద్వారా తనకు వచ్చిన ధనంతో వేరువేరుగా ఆరాధించాలి (భాగ. 7.14.16).

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 14 › శ్లోకం 16 నియమం భాగ. 7.14.16

దేవానృషీంశ్చ భూతాని పితౄనాత్మానమన్వహమ్।
స్వవృత్త్యాఽగతవిత్తేన యజేత పురుషం పృథక్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.73

ఉ.74 గృహస్థుడు ప్రతిరోజూ స్వధాదులతో పితృదేవతలను అర్చించాలి

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు ఉద్ధవునితో (నియమం)

- **నియమం** వేదాధ్యయనం చేసే గృహస్థుడు తన శక్తి మేరకు స్వధా, స్వాహా, బలి, అన్నం మొదలైనవాటితో దేవతలను, ఋషులను, పితృదేవతలను, భూతాలను తన (భగవంతుని) రూపాలుగా భావించి ప్రతిరోజూ అర్చించాలి (భాగ. 11.17.50).

శ్రీమద్భాగవతం › ఏకాదశస్కంధం › అధ్యాయం 17 › శ్లోకం 50 **నియమం** — భాగ. 11.17.50

వేదాధ్యాయీ స్వధాస్వాహాబల్యన్నాద్యైర్యథోదయమ్।
దేవర్షిపితృభూతాని మద్రూపాణ్యన్వహం యజేత్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.74

ఉ.75 గృహస్థుని నిత్య పితృకర్తవ్యం — హవ్యకవ్యాలు, స్వధ

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (60, 75, 156); భృగువు భరద్వాజునితో (189); పరాశరుడు జనకునితో (301, 302); నారదుడు గాలవునితో (293) (నియమం)

- **నియమం** గృహస్థుడు దాంతుడై, హవ్యకవ్యాలలో ఏమరుపాటు లేకుండా, ద్విజులకు నిత్యం అన్నదానం చేస్తూ ఉండాలి (శాంతి. 60.12).
- **నియమం** హవ్యకవ్య నియమాలకు అనుగుణంగా సంపాదించిన ధనంతో గృహస్థుడు గార్హస్థ్యం నడపాలి; గృహస్థాశ్రమం అన్ని ఆశ్రమాలకు మూలం (శాంతి. 189.10).
- **నియమం** గృహస్థుడు స్వధర్మంలో ఉంటూ హవ్యకవ్యాల కోసం నేర్పుతో, పూర్ణమనస్సుతో కర్మ చేయాలి (శాంతి. 301.38).
- **నియమం** శ్రాద్ధకర్మ, అతిథిసత్కారం, అహింస, సత్యం మొదలైనవి అన్ని వర్ణాలకూ సాధారణ ధర్మాలు (శాంతి. 302.23).
- **నియమం** నిత్యం స్వాహా, నిత్యం స్వధ — పితరులు, దేవతలు ఈ రెండింటినీ పుత్రుల నుండి నిత్యం ఆశిస్తారు (శాంతి. 75.25).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 60, శ్లోకం 12 **నియమం** — KK 12-1-60-12

దాన్తో విధేయో హవ్యకవ్యాప్రమత్తో హ్యన్నస్య దాతా సతతం ద్విజేభ్యః ।
అమత్సరీ సర్వలిఙ్గప్రదాతా వైతాననిత్యశ్చ గృహాశ్రమీ స్యాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.75

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 10 **నియమం** — KK 12-3-189-10

గార్హస్థ్యం ఖలు ద్వితీయమాశ్రమం వదన్తి । తస్య సముదాచారలక్షణం సర్వమనువ్యాఖ్యాస్యామః ।
సమావృత్తానాం సదాచారాణాం సహధర్మచర్యాఫలార్థినాం గృహాశ్రమో విధీయతే । ధర్మార్థకామావాప్త్యర్థం
త్రివర్గసాధనమపేక్ష్యాగర్హితేన కర్మణా ధనాన్యాదాయ స్వాధ్యాయోపలబ్ధప్రకర్షేణ వా బ్రహ్మర్షినిర్మితేన వా ।
హవ్యకవ్యనియమాభ్యాం దైవతపూజాసమాధిప్రసాదవిధ్యుపలబ్ధేన ధనేన గృహస్థో గార్హస్థ్యం వర్తయేత్ । తద్ధి
సర్వాశ్రమాణాం మూలముదాహరన్తి । గురుకులనివాసినః పరివ్రాజకా యే చాన్యే
సఙ్కల్పితవ్రతనియమధర్మానుష్ఠాయినస్తేషామప్యత ఏవ భిక్షాబలిసంవిభాగాః ప్రవర్తన్తే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.75

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 301, శ్లోకం 38 **నియమం** — KK 12-3-301-38

సర్వాత్మనాఽనుకుర్వీత గృహస్థః కర్మనిశ్చయమ్ ।
దాక్ష్యేణ హవ్యకవ్యార్థం స్వధర్మే విచరన్నృప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.75

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 302, శ్లోకం 23 **నియమం** — KK 12-3-302-23

ఆనృశంస్యమహింసా చాప్రమాదః సంవిభాగితా ।
శ్రాద్ధకర్మాతిథేయం చ సత్యమక్రోధ ఏవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.75

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 75, శ్లోకం 25 నియమం KK 12-1-75-25

నిత్యం స్వాహా స్వధా నిత్యం చోభే మానుషదైవతే ।
పుత్రేష్వాశాసతే నిత్యం పితరో దైవతాని చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ ↵ ఉ.75

ఉ.76 గృహస్థ-వానప్రస్థ ధర్మంలో పితృపూజ

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం

- నియమం వానప్రస్థుని ధర్మంలో అతిథులను పాద్యాసనాలతో పూజించడం, సమయానికి గ్రామ్యం కాని ఆహారం వండటం, పితృదేవతార్చన ఉన్నాయి (అను. 209.17).
- నియమం ధర్మం కొరకు కేటాయించిన ధనభాగాన్ని యజ్ఞం, అన్నదానం, దీనులపై అనుగ్రహం, దేవ-బ్రాహ్మణ పూజ, పితృపూజ కొరకు వినియోగించాలి (అను. 216.36).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 209, శ్లోకం 17 నియమం KK 13-1-209-17

పాద్యాసనాభ్యాం సమ్పూజ్య తథాఽఽహారనిమన్త్రణమ్ ।
అగ్రామ్యపచనం కాలే పితృదేవార్చనం తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.76

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 216, శ్లోకం 36 నియమం KK 13-1-216-36

యజ్ఞార్థం చాన్నదానార్థం దీనానుగ్రహకారణాత్ ।
దేవబ్రాహ్మణపూజార్థం పితృపూజార్థమేవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.76

ఉ.77 పితృ ఋణం, నిత్య పితృ పూజ

వక్త / కథనం: నారదుడు కృష్ణునితో (66.34); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (66.37, 72, 95) నియమం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం దేవతలు, అతిథులు, సేవకులు, పితరుల అర్చనలో నిరతులై, శిష్టాన్నం (మిగిలినది) మాత్రమే తినేవారు కష్టాలను దాటుతారు (అను. 66.34).
- నియమం పుణ్యం కాబట్టి పితృ-దేవ-ద్విజ-అతిథులను నిత్యం సరిగా పూజిస్తూ ఉంటే నీవు కోరిన గతిని పొందుతావు అని భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో అన్నాడు (అను. 66.37).
- నియమం దేవతలు, ఋషులు, పితరులు, బ్రాహ్మణులు, అతిథులు — ఈ ఐదుగురి ఋణాన్ని క్రమంగా శుద్ధమైన కర్మతో తీర్చుకునే గృహస్థుడు ధర్మం నుండి జారడు (అను. 72.18–19).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 66, శ్లోకం 34 నియమం పుణ్యం KK 13-1-66-34

దేవతాతిథిభృత్యానాం పితౄణాం చార్చనే రతాః ।
శిష్టాన్నభోజినో యే చ దుర్గాణ్యతితరన్తి తే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.77

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 66, శ్లోకం 37 నియమం పుణ్యం KK 13-1-66-37

తస్మాత్త్వమపి కౌన్తేయ పితృదేవద్విజాతిథీన్ ।
సమ్యక్పూజయసే నిత్యం గతిమిష్టామవాప్స్యసి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.77

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 72, శ్లోకం 18 నియమం KK 13-1-72-18

ఋణమున్ముచ్య దేవానామృషీణాం చ తథైవ చ ।
పితౄణామథ విప్రాణామతిథీనాం చ పఞ్చమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.77

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 72, శ్లోకం 19 నియమం KK 13-1-72-19

పర్యాయేణ విముక్తో యః సునిర్ణిక్తేన కర్మణా ।
ఏవం గృహస్థః కర్మాణి కుర్వన్ధర్మాన్న హీయతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.77

ఉ.78 నిత్య పితృతర్పణం, నిత్య శ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: భూదేవి శ్రీకృష్ణునితో (భీష్ముడు చెప్పినది) నియమం

- నియమం ఋషులు, పితృదేవతలు, దేవతలు, మనుష్యులు — వీరంతా పూజనీయులని భూదేవి చెప్పింది (అను. 154.5).
- నియమం దేవతలను యజ్ఞంతో, మనుష్యులను ఆతిథ్యంతో, పితృదేవతలను తర్పణంతో నిత్యం సంతృప్తి పరచాలి (అను. 154.6).
- నియమం నిత్యం అగ్నిని పరిచరించి, భోజనానికి ముందే బలికర్మ, దేవకార్యం చేయాలి (అను. 154.7–8).
- నియమం ప్రతిరోజూ అన్నాదులతో, నీటితో శ్రాద్ధం చేయాలి; లేదా పాలు, కందమూలాలు, పండ్లతోనైనా పితృదేవతలకు ప్రీతి కలిగించాలి (అను. 154.8–9).
- నియమం వండిన అన్నంతో అగ్నిలో విధిపూర్వకంగా వైశ్వదేవం చేయాలి (అను. 154.9).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 5 నియమం KK 13-1-154-5

పృథివ్యువాచ
ఋషయః పితరో దేవా మనుష్యాశ్చైవ మాధవ ।
పూజ్యాశ్చైవార్చనీయాశ్చ యథా చైవ నిబోధ మే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.78

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 6 నియమం KK 13-1-154-6

సదా యజ్ఞేన దేవాంశ్చ సదాఽఽతిథ్యేన మానుషాన్ ।
ఛన్దతస్తర్పణేనాపి పితౄన్యుఞ్జన్తి నిత్యశః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.78

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 7 నియమం KK 13-1-154-7

తేన హ్యృషిగణాః ప్రీతా బ్రహ్మచర్యేణ చానఘ ।
నిత్యమగ్నిం పరిచరేదభుక్త్వా బలికర్మ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.78

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 8 నియమం KK 13-1-154-8

కుర్యాత్తథైవ దేవాన్వై ప్రియం మే మధుసూదన ।
కుర్యాదహరహః శ్రాద్ధమన్నాద్యేనోదకేన చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.78 ↵ ఉ.78

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 9 నియమం KK 13-1-154-9

పయోమూలఫలైర్వాఽపి పితౄణాం ప్రీతిమావహేత్ ।
సిద్ధాన్నాద్యైశ్వదేవం వై కుర్యాదగ్నౌ యథావిధి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.78 ↵ ఉ.78

ఉ.79 నిత్య తర్పణ విధానం — స్నానవస్త్రం పిండే ముందు తర్పణం

వక్త / కథనం: శ్రీకృష్ణుడు యుధిష్ఠిరునితో (నియమం) (పాపం)

- **నియమం** సంధ్యోపాసన తర్వాత నీటితో బ్రహ్మకు, నాకు (శ్రీకృష్ణునికి), శంకరునికి, ప్రజాపతికి, దేవతలకు, దేవమునులకు, అంగసహిత వేదాలకు, ఇతిహాస పురాణాలకు, సంవత్సరం, నదులు, సముద్రాలు, పర్వతాలు, ఓషధులు మొదలైన వారికి తర్పణం చేయాలి (ఆశ్వ. 104.51–53).
- **నియమం** దేవతలకు ఉపవీతిగా ఉండి, ఎడమచేతితో కుడిచేతిని తాకుతూ, ఒక్కొక్కరికి 'తృప్యతామ్' అని తర్పణం చేయాలి (ఆశ్వ. 104.54).
- **నియమం** మంత్రద్రష్టలైన ఋషులకు, మరీచి మొదలైన, నారదాది ఋషులకు నివీతిగా (యజ్ఞోపవీతాన్ని మాలగా ధరించి) తర్పణం చేయాలి (ఆశ్వ. 104.55).
- **నియమం** ప్రాచీనావీతిగా ఉండి కవ్యవాహనాగ్నికి, సోమునికి, వైవస్వతునికి, అర్యమునికి, అగ్నిష్వాత్తులకు, సోమపులకు దర్భలపై నువ్వులు కలిపిన నీటితో 'తృప్యతామ్' అని తర్పణం చేసి, ఆ తర్వాత తన పితృదేవతలకు తర్పణం చేయాలి (ఆశ్వ. 104.56–57).
- **నియమం** తండ్రి, తాత, ముత్తాత, నాయనమ్మ, ముత్తవ్వ, తల్లి, గురువు, ఆచార్యుడు, మేనత్త, తల్లి సోదరి, అమ్మమ్మ — వీరికి తర్పణం చేయాలి (ఆశ్వ. 104.58–59).
- **నియమం** మరణించిన ఉపాధ్యాయులు, మిత్రులు, బంధువులు, శిష్యులు, ఋత్విజులు, జ్ఞాతులకు కూడా దయతో, మత్సరం లేకుండా తర్పణం చేయాలి (ఆశ్వ. 104.60).
- **నియమం** తర్పణం అయ్యాక ఆచమనం చేసి స్నానవస్త్రాన్ని పిండాలి; ఆ నీరు భృత్యజనానికి స్నానపానాలుగా చెందుతుందని పెద్దలు చెబుతారు (ఆశ్వ. 104.61).
- **పాపం** తర్పణం చేయకముందే స్నానవస్త్రం పిండరాదు; మోహంతో ముందే పిండితే దేవతలు, ఋషిగణాలు, పితృదేవతలు నిరాశతో శపించి వచ్చిన దారినే వెళ్ళిపోతారు (ఆశ్వ. 104.62).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 51 **నియమం** KK 14-3-104-51

తతస్తు తర్పయేదద్భిర్బ్రహ్మాణం మాం చ శఙ్కరమ్ ।
ప్రజాపతిం చ దేవాంశ్చ తథా దేవమునీనపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 52 **నియమం** KK 14-3-104-52

సాఙ్గానపి తథా వేదానితిహాసాన్క్రతూనపి ।
పురాణాని చ సర్వాణి కులాన్యప్సరసాం తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 53 **నియమం** KK 14-3-104-53

క్రతూన్సంవత్సరం చైవ కలాకాష్ఠాత్మకం తథా ।
భూతగ్రామాంశ్చ భూతాని సరితః సాగరాంస్తథా ।
శైలాఞ్శైలస్థితాన్దేవానోషధీః సవనస్పతీఃన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 54 **నియమం** KK 14-3-104-54

తర్పయేదుపవీతీ చ ప్రత్యేకం తృప్యతామితి ।
అన్వారభ్య చ సవ్యేన పాణినా దక్షిణేన తు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 55 **నియమం** KK 14-3-104-55

నివీతీ తర్పయేద్విద్వాన్ఋషీన్మన్త్రకృతస్తథా ।
మరీచ్యాదీన్ఋషీంశ్చైవ నారదాద్యాన్సమాహితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 56 నియమం KK 14-3-104-56

ప్రాచీనావీత్యథైతాస్తు తర్పయేద్దేవతాః పితౄత్ ।
తతస్తు కవ్యవాడగ్నిం సోం వైవస్వతం తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 57 నియమం KK 14-3-104-57

తతశ్చార్యమణం చాపి హ్యగ్నిష్వాత్తాంస్తథైవ చ ।
సోమపాంశ్చైవ దర్భేషు సతిలైరేవ వారిభిః ।
తృప్యతామితి పశ్చాత్తు స పితౄంస్తర్పయేత్తతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 58 నియమం KK 14-3-104-58

పితౄన్పితామహాంశ్చైవ తథైవ ప్రపితామహాన్ ।
పితామహీస్తతా చాపి తథైవ ప్రపితామహీః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 59 నియమం KK 14-3-104-59

మాతరం చాత్మనశ్చైవ గురుమాచార్యమేవ చ ।
పితృమాతృష్వసారౌ చ తథా మాతామహీమపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.4 · నియమం ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 60 నియమం KK 14-3-104-60

ఉపాధ్యాయాన్సఖీన్బన్ధూఞ్శిష్యర్త్విజ్జ్ఞాతిబాన్ధవాన్ ।
ప్రమీతానానృశంస్యార్థం తర్పయేత్తానమత్సరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 61 నియమం KK 14-3-104-61

తర్పయిత్వా తథాఽఽచమ్య స్నానవస్త్రం ప్రపీడయేత్ ।
వృత్తిం భృత్యజనస్యాహుః స్నానం పానం చ తద్విదః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.79

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › వైష్ణవధర్మపర్వం › అధ్యాయం 104, శ్లోకం 62 పాపం KK 14-3-104-62

అతర్పయిత్వా తాన్పూర్వం స్నానవస్త్రం న పీడయేత్ ।
పీడయేచ్చేత్పురా మోహాద్దేవాః సర్పిగణాస్తథా ।
పితరస్తు నిరాశాస్తే శప్త్వా యాన్తి యథాగతం ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఉ.79

ఉ.80 దేవ-పితృ-అతిథులను పూజించడం; వారికంటే ముందు తినకూడదు

వక్త / కథనం: విదురుడు ధృతరాష్ట్రునితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం పుణ్యం దేవతలు, పితరులు, మనుష్యులు, భిక్షువులు, అతిథులు – ఈ ఐదుగురిని పూజించేవాడు లోకంలో కీర్తి పొందుతాడు (ఉద్యో. 33.82).
- నియమం పాపం పితృ-దేవ-అతిథులకంటే ముందుగా భోజనం చేసేవాడు మా కులంలో ఎవడూ ఉండకూడదు (అనే కోరిక చెప్పబడింది) (ఉద్యో. 36.32).

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › ప్రజాగరపర్వం › అధ్యాయం 33, శ్లోకం 82 నియమం పుణ్యం KK 5-3-33-82

పఞ్చైవ పూజయఁల్లోకే యశః ప్రాప్నోతి కేవలమ్ ।
దేవాన్పితౄన్మనుష్యాంశ్చ భిక్షూనతిథిపఞ్చమాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.80

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › ప్రజాగరపర్వం › అధ్యాయం 36, శ్లోకం 32 నియమం పాపం KK 5-3-36-32

మా నః కులే వైరకృత్కశ్చిదస్తు రాజా బద్ధో మా పరస్వాపహారీ ।
మిత్రద్రోహీ నైకృతికోఽనృతీ వా పూర్వాశీ వా పితృదేవాతిథిభ్యః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.80

ఉ.81 పితృ-దేవ-అతిథులకు పెట్టి మిగిలినది తినడం (విఘసాశనం)

వక్త / కథనం: పక్షిరూపంలోని ఇంద్రుడు (11); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (226); వ్యాసుడు యుధిష్ఠిరునితో (35); నారదుడు గాలవునితో (293)

నియమం పుణ్యం

- నియమం అతిథులకు, దేవతలకు, పితరులకు, స్వజనులకు ఇచ్చి మిగిలినది తినేవారిని విఘసాశులు అంటారు (శాంతి. 11.24; 226.15).
- పుణ్యం అటువంటివారికి బ్రహ్మసదనంలో అంతులేని లోకాలు లభిస్తాయి; అప్సరసలతో కూడి దేవతలు వారిని సమీపిస్తారు (శాంతి. 226.16).
- పుణ్యం దేవతలతో, పితరులతో కలిసి (వారికి అర్పించి) భుజించేవారు పుత్రపౌత్రులతో ఆనందిస్తారు; వారి గతి సర్వోత్తమం (శాంతి. 226.17).
- నియమం దేవతలను, ఋషులను, మనుష్యులను, పితరులను, గృహదేవతలను పూజించిన తరువాతనే గృహస్థుడు భుజించాలి (శాంతి. 35.34).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 11, శ్లోకం 24 నియమం KK 12-1-11-24

దత్త్వాఽతిథిభ్యో దేవేభ్యః పితృభ్యః స్వజనాయ చ ।
అవశిష్టాని యేఽశ్నన్తి తానాహుర్విఘసాశినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.81

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 226, శ్లోకం 15 నియమం KK 12-3-226-15

అభుక్త్వా దైవతేభ్యశ్చ యో న భుఙ్క్తే సదైవతమ్ ।
దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చ భృత్యేభ్యోఽతిథిభిః సహ ।
అవశిష్టం తు యోఽశ్నాతి తమాహుర్విఘసాశినమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.81

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 226, శ్లోకం 16 పుణ్యం KK 12-3-226-16

తేషాం లోకా హ్యపర్యన్తాః సదనే బ్రహ్మణా సహ ।
ఉపస్థితాశ్చాప్సరోభిః పరియాన్తి దివౌకసః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.81

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 226, శ్లోకం 17 పుణ్యం KK 12-3-226-17

దేవతాభిశ్చ యే సార్ధం పితృభ్యశ్చోపభుఞ్జతే ।
రమన్తే పుత్రపౌత్రైశ్చ తేషాం గతిరనుత్తమా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.81

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 35, శ్లోకం 34 నియమం KK 12-1-35-34

దేవానృషీన్మనుష్యాంశ్చ పితౄన్గృహ్యాశ్చ దేవతాః ।
పూజయిత్వా తతః పశ్చాద్గృహస్థో భోక్తుమర్హతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.81

ఉ.82 దేవ-పితృ-ఆశ్రితులకు పెట్టి మిగిలినది తినేవాడు (విఘసాశి)

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం దేవతలకు, పితృదేవతలకు, ఆశ్రితులకు పెట్టిన తరువాత మిగిలినది మాత్రమే తినేవాడిని విఘసాశి అంటారు (అను. 140.15).
- పుణ్యం అలాంటివారికి బ్రహ్మసదనంలో అంతులేని లోకాలు లభిస్తాయి; వారు దేవతలు, అతిథులు, పితృదేవతలతో కలిసి భుజిస్తారు, పుత్రపౌత్రులతో ఆనందిస్తారు; వారి గతి సర్వోత్తమం (అను. 140.16–17).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 140, శ్లోకం 15 నియమం KK 13-1-140-15

దేవేభ్యశ్చ పితృభ్యశ్చ సంశ్రితేభ్యస్తథైవ చ ।
అవశిష్టాని యో భుఙ్క్తే తమాహుర్విఘసాశినమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.82

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 140, శ్లోకం 16 పుణ్యం KK 13-1-140-16

తేషాం లోకా హ్యపర్యన్తాః సదనే బ్రహ్మణః స్మృతాః ।
ఉపస్థితా హ్యప్సరసో గన్ధర్వైశ్చ జనాధిప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.82

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 140, శ్లోకం 17 పుణ్యం KK 13-1-140-17

దేవతాతిథిభిః సార్ధం పితృభిశ్చోపభుఞ్జతే ।
రమన్తే పుత్రపౌత్రైశ్చ తేషాం గతిరనుత్తమా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.82

ఉ.83 రాజులు, వనవాసులు, దస్యులు కూడా చేయవలసిన పితృయజ్ఞం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (62); ఇంద్రుడు మాంధాతతో (64); యుధిష్ఠిరుడు అర్జునునితో (9) ఉదాహరణ నియమం

- నియమం రాజు ఆశ్రమాంతరం స్వీకరించే ముందు శ్రాద్ధాలతో, పితృయజ్ఞాలతో విధిపూర్వకంగా పితరులను, యజ్ఞాలతో దేవతలను, వేదాలతో ఋషులను ప్రయత్నపూర్వకంగా అర్చించాలి (శాంతి. 62.20).
- నియమం దస్యులు (అరణ్యజాతులు) కూడా పితృయజ్ఞాలు చేయాలి; బావులు, చలివేంద్రాలు, శయ్యలు, దానాలు తగిన కాలంలో ద్విజులకు ఇవ్వాలి (శాంతి. 64.19).
- ఉదాహరణ వనవాసం కోరిన యుధిష్ఠిరుడు అడవిలో దొరికే పదార్థాలతో, వాక్కులతో, జలంతో పితరులను, దేవతలను తృప్తిపరుస్తూ జీవిస్తానని చెప్పాడు (శాంతి. 9.10).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 62, శ్లోకం 20 నియమం KK 12-1-62-20

అర్చయిత్వా పితౄఞ్శ్రాద్ధైః పితృయజ్ఞైర్యథావిధి ।
దేవాన్యజ్ఞైర్ఋషీన్వేదైరర్చయిత్వా తు యత్నతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.83

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 64, శ్లోకం 19 నియమం KK 12-1-64-19

పితృయజ్ఞాస్తథా కూపాః ప్రపాశ్చ శయనాని చ ।
దానాని చ యథాకాలం దాతవ్యాని ద్విజాతిషు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.83

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 9, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 12-1-9-10

ఏకాన్తశీలీ విమృశన్పక్వాపక్వేన వర్తయన్ ।
పితౄన్దేవాంశ్చ వన్యేన వాగ్భిరద్భిశ్చ తర్పయన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.83

ఉ.84 నిత్యం పితృదేవతల పూజ, స్నానానంతర తర్పణం

వక్త / కథనం: కవి వర్ణన; శ్రీరాముడు సీతతో; భరతుడు కౌసల్యతో (శపథం) ఉదాహరణ నియమం

- **ఉదాహరణ** గంగాతీరంలో విడిది చేసిన విశ్వామిత్రాది మునులు, రామలక్ష్మణులు యథాన్యాయంగా స్నానం చేసి పితృదేవతలకు తర్పణం చేసి, అగ్నిహోత్రాలు హోమం చేసి, హవిశ్శేషాన్ని స్వీకరించారు (రామా. బాల. 35.9–10).
- **నియమం** వనంలో ఉన్నా దేవతలకు, పితృదేవతలకు విధిపూర్వకంగా పూజ, వచ్చిన అతిథులకు సత్కారం ప్రతిరోజూ చేయాలని శ్రీరాముడు వనవాస కష్టాలను వివరిస్తూ సీతతో చెప్పాడు (రామా. అయో. 28.14).

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 35 › శ్లోకం 9 **ఉదాహరణ** వా.రా. 1.35.9

తస్యాస్తీరే తదా సర్వే చక్రుర్వాసపరిగ్రహమ్।
తతః స్నాత్వా యథాన్యాయం సంతర్ప్య పితృదేవతాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.84

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 35 › శ్లోకం 10 **ఉదాహరణ** వా.రా. 1.35.10

హుత్వా చైవాగ్నిహోత్రాణి ప్రాశ్య చామృతవద్ధవిః।
వివిశుర్జాహ్నవీతీరే శుభా ముదితమానసాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.84

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 28 › శ్లోకం 14 **నియమం** వా.రా. 2.28.14

దేవతానాం పిత్ౄణాం చ కర్తవ్యం విధిపూర్వకమ్।
ప్రాప్తానామతిథీనాం చ నిత్యశః ప్రతిపూజనమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.84

ఉ.85 వనవాసంలోనూ శ్రీరాముని నిత్య పితృతర్పణం

వక్త / కథనం: శ్రీరాముడు భరతునితో (అయో.); వాల్మీకి కథనం (అర.) ఉదాహరణ నియమం

- **ఉదాహరణ** **నియమం** వనంలోనే నివసిస్తూ, శుచిగా, నియతాహారంతో, పవిత్రమైన దుంపలు, పుష్పాలు, ఫలాలతో పితృదేవతలను, దేవతలను తృప్తిపరుస్తూ లోకయాత్ర సాగిస్తానని శ్రీరాముడు చెప్పాడు (రామా. అయో. 109.26–27).
- **ఉదాహరణ** గోదావరిలో సీతాలక్ష్మణులతో స్నానం చేసిన తరువాత ఆ జలంతో పితృదేవతలకు, దేవతలకు తర్పణం చేసి, ఉదయించిన సూర్యుని స్తుతించారు (రామా. అర. 16.41–42).

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 16 › శ్లోకం 41 **ఉదాహరణ** వా.రా. 3.16.41

ఇత్యేవం విలపంస్తత్ర ప్రాప్య గోదావరీం నదీమ్।
చక్రేఽభిషేకం కాకుత్స్థః సానుజః సహ సీతయా॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.85

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 16 › శ్లోకం 42 **ఉదాహరణ** వా.రా. 3.16.42

తర్పయిత్వాథ సలిలైస్తైః పితౄన్ దైవతానపి।
స్తువన్తి స్మోదితం సూర్యం దేవతాశ్చ తథానఘాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.85 ↵ సూచి.68

ఉ.86 శ్రీరాముని నిత్య దేవ-పితృ-విప్ర అర్చన

వక్త / కథనం: వాల్మీకి మహర్షి (కథనం) ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ రాముడు జలకార్యం (స్నానం) చేసి శుచియై, సకాలంలో అగ్నిహోత్రం చేసి, ఇక్ష్వాకులు సేవించిన పవిత్ర దేవాలయానికి త్వరగా వెళ్ళాడు (రామా. ఉత్తర. 37.13).
- ఉదాహరణ నియమం అక్కడ యథావిధిగా దేవతలను, పితృదేవతలను, బ్రాహ్మణులను అర్చించి, రాముడు జనులతో కూడి బాహ్యకక్ష్యలోకి వెళ్ళాడు (రామా. ఉత్తర. 37.14).

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 37 › శ్లోకం 13 ఉదాహరణ — వా.రా. 7.37.13

కృతోదకః శుచిర్భూత్వా కాలే హుతహుతాశనః।
దేవాగారం జగామాశు పుణ్యమిక్ష్వాకుసేవితమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.86

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 37 › శ్లోకం 14 ఉదాహరణ నియమం — వా.రా. 7.37.14

తత్ర దేవాన్ పితౄన్ విప్రానర్చయిత్వా యథావిధి।
బాహ్యకక్షాన్తరం రామో నిర్జగామ జనైర్వృతః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.86

ఉ.87 శ్రీకృష్ణుని దినచర్యలో దేవ-ఋషి-పితృ తర్పణం

వక్త / కథనం: శుకమహర్షి పరీక్షిత్తుతో ఉదాహరణ

- ఉదాహరణ శ్రీకృష్ణుడు నిర్మలమైన జలంలో విధిప్రకారం స్నానం చేసి, వస్త్రాలు ధరించి, సంధ్యోపాసనాదులు, అగ్నిహోత్రం చేసి, మౌనంగా బ్రహ్మజపం (వేదమంత్ర జపం) చేసేవాడు (భాగ. 10.80.6).
- ఉదాహరణ ఉదయించే సూర్యుని ఉపస్థానం చేసి, తన అంశలైన దేవతలకు, ఋషులకు, పితృదేవతలకు తర్పణం చేసి, పెద్దలను, బ్రాహ్మణులను అర్చించేవాడు (భాగ. 10.80.7).

శ్రీమద్భాగవతం › దశమస్కంధం › అధ్యాయం 80 › శ్లోకం 6 ఉదాహరణ — భాగ. 10.80.6

అథాప్లుతోఽమ్భస్యమలే యథావిధి క్రియాకలాపం పరిధాయ వాససీ।
చకార సన్ధ్యోపగమాది సత్తమో హుతానలో బ్రహ్మ జజాప వాగ్యతః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.87

శ్రీమద్భాగవతం › దశమస్కంధం › అధ్యాయం 80 › శ్లోకం 7 ఉదాహరణ — భాగ. 10.80.7

ఉపస్థాయార్కముద్యన్తం తర్పయిత్వాఽఽత్మనః కలాః।
దేవాన్ ఋషీన్ పితౄన్వృద్ధాన్విప్రానభ్యర్చ్య చాత్మవాన్॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఉ.87

(ఋ) శ్రాద్ధం, పితరుల ఉత్పత్తి-స్వరూపం

ఉ.88 ఏడు పితృగణాలు — వారి పేర్లు

వక్త / కథనం: నారదుడు ధర్మరాజుతో (బ్రహ్మసభా వర్ణన) నియమం

- నియమం పితృగణాలు ఏడే; వారిలో నాలుగు మూర్తిమంతులు, మూడు శరీరులు (సభా. 11.45).
- నియమం వైరాజులు, అగ్నిష్వాత్తులు, గార్హపత్యులు (నాకచరులు), సోమపులు, ఏకశృంగులు, చతుర్వేదులు, కలలు (కలాః) — ఈ పితరులు నాలుగు వర్ణాలలోనూ పూజింపబడతారు (సభా. 11.46–47).
- నియమం వీరు తృప్తి చెందితే సోముడు తిరిగి తృప్తి చెందుతాడు; ఈ పితరులందరూ ప్రజాపతిని సేవిస్తుంటారు (సభా. 11.48).

మహాభారతం › సభాపర్వం › మంత్రపర్వం › అధ్యాయం 11, శ్లోకం 45 నియమం — KK 2-1-11-45

పితౄణాం చ గణాన్విద్ధి సప్తైవ పురుషర్షభ ।
మూర్తిమన్తో వై చత్వారస్త్రయశ్చాపి శరీరిణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.88

మహాభారతం › సభాపర్వం › మంత్రపర్వం › అధ్యాయం 11, శ్లోకం 46 నియమం KK 2-1-11-46

వైరాజశ్చ మహాభాగా అగ్నిష్వాత్తాశ్చ భారత ।
గార్హపత్యా నాకచరాః పితరో లోకవిశ్రుతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.88

మహాభారతం › సభాపర్వం › మంత్రపర్వం › అధ్యాయం 11, శ్లోకం 47 నియమం KK 2-1-11-47

సోమపా ఏకశృఙ్గాశ్చ చతుర్వేదాః కలాస్తథా ।
ఏతే చతుర్షు వర్ణేషు పూజ్యన్తే పితరో నృప ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.88

మహాభారతం › సభాపర్వం › మంత్రపర్వం › అధ్యాయం 11, శ్లోకం 48 నియమం KK 2-1-11-48

ఏతైరాప్యాయితైః పుర్వం సోమశ్చాప్యాయ్యతే పునః ।
త ఏతే పితరః సర్వే ప్రజాపతిముపస్థితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.88

ఉ.89 పుత్రశోకంలో నిమి చేసిన తొలి శ్రాద్ధం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ అత్రి వంశంలో దత్తాత్రేయుడు, ఆయన కుమారుడు తపోధనుడైన నిమి; నిమి కుమారుడు శ్రీమంతుడు వేయి సంవత్సరాలు దుష్కర తపస్సు చేసి మరణించాడు (అను. 138.4–6).
- ఉదాహరణ నిమి విధిదృష్ట కర్మతో శౌచ కర్మలు చేసి, తీవ్రమైన పుత్రశోకంలో మునిగాడు; చతుర్దశి నాడు చేయవలసినవి చేసి, ఆ శోకాన్నే తలచుకొంటూ రాత్రి ముగియగానే మేల్కొన్నాడు (అను. 138.7–8).
- ఉదాహరణ శోకంతో వ్యథ చెందినా మనస్సును నిగ్రహించి, ఏకాగ్రతతో శ్రాద్ధకల్పం గురించి ఆలోచించాడు — కుమారునికి ఇష్టమైన భోజ్యాలు, మూలాలు, ఫలాలు అన్నీ మనసులో నిశ్చయించుకొన్నాడు (అను. 138.9–11).
- ఉదాహరణ అమావాస్య నాడు పూజ్యులైన బ్రాహ్మణులను పిలిపించి, దక్షిణావర్తంగా ఆసనాలను స్వయంగా సిద్ధం చేశాడు; ఏడుగురు బ్రాహ్మణులకు ఒకేసారి ఉప్పు లేని శ్యామాక (చామ) అన్నం పెట్టాడు (అను. 138.12–13).
- ఉదాహరణ నియమం ఆసనాలపై, భోజనం చేసే బ్రాహ్మణుల పాదాల వద్ద దక్షిణాగ్రంగా దర్భలు ఉంచాడు; దక్షిణాగ్రంగా దర్భలు పరచి, శుచిగా, నియమంతో, పేరు గోత్రం ఉచ్చరిస్తూ శ్రీమంతునికి పిండాలు ఇచ్చాడు (అను. 138.14–15).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 13-1-138-4

స్వాయమ్భువోఽత్రిః కౌరవ్య పరమర్షిః ప్రతాపవాన్ ।
తస్య వంశే మహారాజ దత్తాత్రేయ ఇతి స్మృతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 13-1-138-5

దత్తాత్రేయస్య పుత్రోఽభూన్నిమిర్నామ తపోధనః ।
నిమేశ్చాప్యభవత్పుత్రః శ్రీమాన్నామ శ్రియా వృతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 13-1-138-6

పూర్ణే వర్షసహస్రాన్తే స కృత్వా దుష్కరం తపః ।
కాలధర్మపరీతాత్మా నిధనం సముపాగతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 7 ఉదాహరణ KK 13-1-138-7

నిమిస్తు కృత్వా శౌచాని విధిదృష్టేన కర్మణా ।
సన్తాపమగమత్తీవ్రం పుత్రశోకపరాయణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ KK 13-1-138-8

అథ కృత్వోపకార్యాణి చతుర్దశ్యాం మహామతిః ।
తమేవ గణయఞ్శ్లోకం విరాత్రే ప్రత్యబుధ్యత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 9 ఉదాహరణ KK 13-1-138-9

తస్యాసీత్ప్రతిబుద్ధస్య శోకేన వ్యథితాత్మనః ।
మనః సంహృత్య విషయే బుద్ధిర్విస్తారగామినీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 13-1-138-10

తతః సఞ్చిన్తయామాస శ్రాద్ధకల్పం సమాహితః ।
యాని తస్యైవ భోజ్యాని మూలాని చ ఫలాని చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 13-1-138-11

ఉక్తాని యాని చాన్యాని యాని చేష్టాని తస్య హ ।
తాని సర్వాణి మనసా వినిశ్చిత్య తపోధనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 13-1-138-12

అమావాస్యాం మహాప్రాజ్ఞో విప్రానానాయ్య పూజితాన్ ।
దక్షిణావర్తికాః సర్వా బృసీః స్వయమథాకరోత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 13-1-138-13

సప్త విప్రాంస్తతో భోజ్యే యుగపత్సముపానయత్ ।
ఋతే చ లవణం భోజ్యం శ్యామాకాన్నం దదౌ ప్రభుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.1 · ఆదర్శం ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ నియమం KK 13-1-138-14

దక్షిణాగ్రాస్తతో దర్భా విష్టరేషు నివేశితాః ।
పాదయోశ్చైవ విప్రాణాం యే త్వన్నముపభుఞ్జతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.89

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ నియమం KK 13-1-138-15

కృత్వా చ దక్షిణాగ్నౌవ్వై దర్భాన్స ప్రయతః శుచిః ।
ప్రదదౌ శ్రీమతే పిణ్డాన్నామగోత్రముదాహరన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.89

ఉ.90 శ్రాద్ధం స్వయంభువు విధించిన ధర్మం — అత్రి నిమికి ధైర్యం

వక్త / కథనం: అత్రి నిమితో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం

- నియమం శ్రాద్ధాన్ని ఎవరు, ఏ కాలంలో సంకల్పించారు, శ్రాద్ధంలో వర్జించవలసిన మూలఫలధాన్యాలు ఏవి అని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు; భీష్ముడు చెప్పడం ప్రారంభించాడు (అను. 138.1–3).
- ఉదాహరణ మునులు పూర్వం చేయనిది తాను చేశానని, బ్రాహ్మణులు శపిస్తారేమోనని నిమి తీవ్ర పశ్చాత్తాపంతో ఆలోచించి, వంశకర్త అత్రిని ధ్యానించాడు; అత్రి వెంటనే వచ్చి పుత్రశోకంతో కృశించిన నిమిని ఓదార్చాడు (అను. 138.16–19).
- నియమం నీవు సంకల్పించిన ఈ పితృయజ్ఞం పూర్వమే బ్రహ్మ స్వయంగా దర్శించిన ధర్మం; స్వయంభువు తప్ప శ్రాద్ధవిధిని ఎవరు చెప్పగలరు అని అత్రి చెప్పి, స్వయంభువు విధించిన ఉత్తమ విధిని చెబుతానన్నాడు (అను. 138.20–22).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-138-1

కేన సఙ్కల్పితం శ్రాద్ధం కస్మిన్కాలే కిమాత్మకమ్ ।
భృగ్వఙ్గిరసికే కాలే మునినా కతరేణ వా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-138-2

యేన సఙ్కల్పితం చైవ తన్మే బ్రూహి పితామహ ।
కాని శ్రాద్ధేషు వర్జ్యాని కాని మూలఫలాని చ ।
ధాన్యజాత్యశ్చ కా వర్జ్యాస్తన్మే బ్రూహి పితామహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 3 నియమం KK 13-1-138-3

యథా శ్రాద్ధం సమ్ప్రవృత్తం యస్మిన్కాలే సదాత్మకమ్ ।
యేన సఙ్కల్పితం చైవ తన్మే శృణు జనాధిప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 13-1-138-16

తత్కృత్వా స మునిశ్రేష్ఠో ధర్మసఙ్కరమాత్మనః ।
పశ్చాత్తాపేన మహతా తప్యమానోఽభ్యచిన్తయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 17 ఉదాహరణ KK 13-1-138-17

అకృతం మునిభిః పూర్వం కిం మయేదమనుష్ఠితమ్ ।
కథం ను శాపేన న మాం దహేయుర్బ్రాహ్మణా ఇతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 18 ఉదాహరణ KK 13-1-138-18

తతః సఞ్చిన్తయామాస వంశకర్తారమాత్మనః ।
బుద్ధ్వాఽత్రిం మనసా దధ్యౌ భగవన్తం సమాహితః ।
ధ్యాతమాత్రస్తథా చాత్రిరాజగామ తపోధనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ KK 13-1-138-19

అథాత్రిస్తం తథా దృష్ట్వా పుత్రశోకేన కర్శితమ్ ।
భృశమాశ్వాసయామాస వాగ్భిరిష్టాభిరవ్యయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 20 నియమం KK 13-1-138-20

నిమే సఙ్కల్పితస్తేఽయం పితృయజ్ఞస్తపోధన ।
మతో మే పూర్వదృష్టోఽత్ర ధర్మోఽయం బ్రహ్మణా స్వయమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 21 నియమం KK 13-1-138-21

సోయం స్వయమ్భువిహితో ధర్మః సఙ్కల్పితస్త్వయా ।
ఋతే స్వయమ్భువః కోఽన్యః శ్రాద్ధే సంవిధిమాహరేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.90

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 22 నియమం KK 13-1-138-22

అథాఖ్యాస్యామి తే పుత్ర శ్రాద్ధే యం విధిముత్తమమ్ ।
స్వయమ్భువిహితం పుత్ర తత్కురుష్వ నిబోధ మే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.90

ఉ.91 వరాహమూర్తి చేసిన తొలి పిండప్రదానం — పితరులకు 'పిండ' సంజ్ఞ

వక్త / కథనం: నరనారాయణులు నారదునితో (వైశంపాయన కథనం) ఉదాహరణ నియమం

- నియమం దర్భలపై మూడు పిండాలు ఉంచి పిత్ర్యం చేస్తారు; పితరులు 'పిండ' అనే పేరు ఎలా పొందారని నారదుడు అడిగాడు (శాంతి. 355.11).
- ఉదాహరణ సముద్రంలో మునిగిన భూమిని గోవిందుడు వరాహరూపంలో పైకెత్తి, దానిని యథాస్థానంలో నిలిపాడు; ఆయన శరీరం నీరు, బురదతో నిండి ఉంది (శాంతి. 355.12–13).
- ఉదాహరణ నియమం సూర్యుడు మధ్యాకాశంలో ఉన్న ఆహ్నిక కాలం రాగానే, కోరలకు అంటుకొన్న మూడు పిండాలను దులిపి, భూమిపై దర్భలు పరచి వాటిపై ఉంచి, తనను ఉద్దేశించి యథావిధిగా పిత్ర్యం చేశాడు (శాంతి. 355.14–15).
- ఉదాహరణ నియమం తన విధానంతోనే మూడు పిండాలను సంకల్పించి, తన శరీర ఉష్ణం నుండి పుట్టిన స్నిగ్ధమైన తిలలతో అపసవ్యంగా ప్రోక్షించి, తూర్పు ముఖంగా స్వయంగా చేశాడు; మర్యాద (సంప్రదాయం) స్థాపించడానికి ఈ మాట చెప్పాడు (శాంతి. 355.16–17).
- నియమం పితరులను సృష్టించాలని, పితృకార్య విధులను ఆలోచిస్తుండగా తన కోరల నుండి దులపబడిన ఈ పిండాలు దక్షిణ దిశను ఆశ్రయించాయి; కాబట్టి ఇవే పితరులు. రూపం లేని ఈ ముగ్గురు పిండరూపం ధరించి లోకంలో సనాతన పితరులుగా ఉండాలి అని వృషాకపి పలికాడు (శాంతి. 355.18–20).
- నియమం తండ్రి, తాత, ముత్తాత — ఈ మూడు పిండాలలో ఉన్నది తానే; తానే లోకంలో తండ్రి, తాత, ముత్తాత, అన్నిటికీ కారణం అని ఆయన చెప్పాడు (శాంతి. 355.21–22).
- ఉదాహరణ వరాహ పర్వతంపై విస్తారంగా పిండాలు ఇచ్చి, తనను తాను పూజించుకొని అక్కడే అంతర్ధానమయ్యాడు (శాంతి. 355.23).
- నియమం అందువల్లే పితరులు 'పిండ' సంజ్ఞతో, వృషాకపి వచనం ప్రకారం నిరంతరం పూజను పొందుతున్నారు (శాంతి. 355.24).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 11 నియమం KK 12-3-355-11

త్రీన్పిణ్డాన్న్యస్య వై పిత్ర్యాన్పూర్వం దత్త్వా కుశానితి ।
కథం తు పిణ్డసఞ్జ్ఞాం తే పితరో లేభిరే పురా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 12-3-355-12

నరనారాయణావూచతుః
ఇమాం హి ధరణీం పూర్వం నష్టాం సాగరమేఖలామ్ ।
గోవిన్ద ఉజ్జహారాశు వారాహం రూపమాస్థితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 12-3-355-13

స్థాపయిత్వా తు ధరణీం స్వే స్థానే పురుషోత్తమః ।
జలకర్దమలిప్తాఙ్గో లోకకార్యార్థముద్యతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ నియమం KK 12-3-355-14

ప్రాప్తే చాహ్నికకాలే తు మధ్యదేశగతే రవౌ ।
దంష్ట్రావిలగ్నాంస్త్రీన్పిణ్డాన్విధూయ సహసా ప్రభుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ నియమం KK 12-3-355-15

స్థాపయామాస వై పృథ్వ్యాం కుశానాస్తీర్య నారద ।
స తేష్వాత్మానముద్దిశ్య పిత్ర్యం చక్రే యథావిధి ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ నియమం KK 12-3-355-16

సఙ్కల్పయిత్వా త్రీన్పిణ్డాన్స్వేనైవ విధినా ప్రభుః ।
ఆత్మగాత్రోష్మసమ్భూతైః స్నేహగర్భైస్తిలైరపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 17 ఉదాహరణ నియమం KK 12-3-355-17

ప్రోక్ష్యాపసవ్యం దేవేశః ప్రాఙ్ముఖః కృతవాన్స్వయమ్ ।
మర్యాదాస్థాపనార్థం చ తతో వచనముక్తవాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 18 నియమం KK 12-3-355-18

వృషాకపిరువాచ
అహం హి పితరః స్రష్టుముద్యతో లోకకృత్స్వయమ్ ।
తస్య చిన్తయతః సద్యః పితృకార్యవిధీన్పరాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 19 నియమం KK 12-3-355-19

దంష్ట్రాభ్యాం ప్రవినిర్ధూతా మమైతే దక్షిణాం దిశమ్ ।
ఆశ్రితా ధరణీం పీడ్య తస్మాత్పితర ఏవ తే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 20 నియమం KK 12-3-355-20

త్రయో మూర్తివిహీనా వై పిణ్డమూర్తిధరాస్త్వమే ।
భవన్తు పితరో లోకే మయా సృష్టాః సనాతనాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 21 నియమం KK 12-3-355-21

పితా పితామహశ్చైవ తథైవ ప్రపితామహాః ।
అహమేవాత్ర విజ్ఞేయస్త్రిషు పిణ్డేషు సంస్థితః ।
నాస్తి మత్తోఽధికః కశ్చిత్కో వాన్యోర్చ్యో మయా స్వయమ్ ।

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 22 నియమం KK 12-3-355-22

అహమేవ పితా లోకే అహమేవ పితామహః ।
పితామహపితా చైవ అహమేవాత్ర కారణమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 23 ఉదాహరణ KK 12-3-355-23

ఇత్యేతదుక్త్వా వచనం దేవదేవో వృషాకపిః ।
వరాహపర్వతే విప్ర దత్త్వా పిణ్డాన్సవిస్తరాన్ ।
ఆత్మానం పూజయిత్వైవ తత్రైవాదర్శనం గతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.91

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 24 నియమం KK 12-3-355-24

ఏతదర్థం శుభమతే పితరః పిణ్డసఞ్జ్ఞితాః ।
లభన్తే సతతం పూజాం వృషాకపివచో యథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.91

ఉ.92 పితృకార్యం దేవకార్యం కంటే విశిష్టం; పిండోత్పత్తి వరాహుని చేత

వక్త / కథనం: హయశిరుడైన నారాయణుడు నారదునితో (347); శౌనకుడు (357.2–3); బ్రహ్మ (357.91–92); వైశంపాయనుడు జనమేజయునితో (358) నియమం

- నియమం ఓ మునీ, దేవకార్యం కంటే పితృకార్యం విశిష్టమైనది (శాంతి. 347.59).
- నియమం పురాతనమైన పిండోత్పత్తి మహావరాహునిచే సృష్టించబడింది; హవ్యకవ్యభోక్త విష్ణువు ఈశాన్య మహాసముద్రంలో ఉంటాడు (శాంతి. 357.2–3).
- నియమం నారాయణుడు స్వయంగా ఆ ధర్మంతో దైవ-పిత్ర్య కర్మలు చేశాడు; ఫేనపులు, వైఖానసులు ఆ ధర్మాన్ని పొందారు (శాంతి. 358.14–15).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 347, శ్లోకం 59 నియమం KK 12-3-347-59

త్రీంశ్చైవేమాన్గుణాన్పశ్య మత్స్థాన్మూర్తివివర్జితాన్ ।
దేవకార్యాదపి మునే పితృకార్యం విశిష్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.92

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 357, శ్లోకం 2 నియమం KK 12-3-357-2

మహావరాహసృష్టా చ పిణ్డోత్పత్తిః పురాతనీ ।
ప్రవృత్తౌ చ నివృత్తౌ చ యౌ యథా పరికల్పితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.92

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 357, శ్లోకం 3 నియమం KK 12-3-357-3

తథా స నః శ్రుతో బ్రహ్మన్కథ్యమానస్త్వయాఽనఘ ।
హవ్యకవ్యభుజో విష్ణురుదక్పూర్వే మహోదధౌ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.92

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 358, శ్లోకం 14 నియమం KK 12-3-358-14

తేన ధర్మేణ కృతవాన్హైవం పిత్ర్యం చ భారత ।
ఫేనపా ఋషయశ్చైవ తం ధర్మం ప్రతిపేదిరే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.92

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 358, శ్లోకం 15 నియమం KK 12-3-358-15

వైఖానసాః ఫేనపేభ్యో ధర్మం తం ప్రతిపదిరే ।
వైఖానసేభ్యః సోమస్తు తతః సోఽన్తర్దధే పునః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.92

ఉ.93 పితృయజ్ఞంలో పూజింపబడేది నారాయణుడే

వక్త / కథనం: నారదుడు నరనారాయణులతో (వైశంపాయన కథనం) నియమం

- నియమం దైవ, పిత్ర్య కర్మలలో ఎవరిని పూజిస్తున్నావని ధర్మపుత్రులలో జ్యేష్ఠుడు నారదుని అడిగాడు (శాంతి. 355.2).
- నియమం నారాయణ విధిని అనుసరించి తాను పితృదేవతలను పూజిస్తానని, ఆ భగవానుడే తండ్రి, తల్లి, తాత అని, పితృయజ్ఞాలలో నిత్యం జగత్పతినే పూజిస్తానని నారదుడు చెప్పాడు (శాంతి. 355.7–8).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 2 నియమం KK 12-3-355-2

తతస్తం వచనం ప్రాహ జ్యేష్ఠో ధర్మాత్మజః ప్రభుః ।
క ఇజ్యతే ద్విజశ్రేష్ఠ దైవే పిత్ర్యే చ కల్పితే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.93

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 7 నియమం KK 12-3-355-7

యజామి వై పితౄన్సాధో నారాయణవిధౌ కృతే ।
ఏవం స ఏవ భగవాన్పితా మాతా పితామహః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.93

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 8 నియమం KK 12-3-355-8

ఇజ్యతే పితృయజ్ఞేషు మయా నిత్యం జగత్పతిః ।
శ్రుతిశ్చాప్యపరా దేవాః పుత్రాస్తి పితరోఽయజన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.93

ఉ.94 నర-నారాయణులు చేసిన దైవ-పిత్ర్య కర్మలు — ఎవరిని పూజిస్తారు?

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (నారద-నరనారాయణ సంవాదం) ఉదాహరణ నియమం

- నియమం దైవ, పిత్ర్య కర్మలు ఏ విధితో చేయాలి? దేవతలకు దేవుడు, పితరులకు పిత ఎవరు? అని యుధిష్ఠిరుడు అడిగాడు (శాంతి. 342.2, 342.4).
- ఉదాహరణ సర్వభూతాలకు పితరులు, దైవతమూ అయిన నర-నారాయణులు ఏ దేవతను, ఏ పితరులను పూజిస్తారని ఆలోచిస్తూ నారదుడు వచ్చాడు; వారు దైవ-పిత్ర్య కర్మలు ముగించాక శాస్త్రోక్తంగా అతనిని పూజించారు (శాంతి. 342.20, 342.22).
- నియమం దైవ-పిత్ర్య కర్మలలో తాము పూజించేది సదసదాత్మకుడైన పరమాత్మనే; అతని కంటే గొప్ప పిత లేదా దేవుడు లేడని నారాయణుడు చెప్పాడు (శాంతి. 342.33–34).
- నియమం దైవం, పిత్ర్యం చేయవలసినదే అనే లోకహితమైన మర్యాద ఆ పరమాత్మ శాసనం వల్లనే ప్రసిద్ధమైంది (శాంతి. 342.35).
- నియమం దైవం, పిత్ర్యం ఎల్లప్పుడూ ఆ పరమాత్మకే చెందినవని తత్త్వంతో తెలుసుకొని, అవి ఆత్మనే (పరమాత్మనే) చేరుతాయని ఉత్తమ ద్విజులు ఎరుగుదురు (శాంతి. 342.39).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 2 నియమం KK 12-3-342-2

కుతో హ్యస్య ధ్రువః స్వర్గః కుతో నైఃశ్రేయసం పరమ్ ।
విధినా కేన జుహుయాద్దైవం పిత్ర్యం తథైవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 4 నియమం KK 12-3-342-4

దేవతానాం చ కో దేవః పితౄణాం చ పితా తథా ।
తస్మాత్పరతరం యచ్చ తన్మే బ్రూహి పితామహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 20 ఉదాహరణ KK 12-3-342-20

పితరౌ సర్వభూతానాం దైవతం చ యశస్వినౌ ।
కాం దేవతాం తు యజతః పిత్ౄన్వా కాన్మహామతీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 22 ఉదాహరణ KK 12-3-342-22

కృతే దైవే చ పిత్ర్యే చ తతస్తాభ్యాం నిరీక్షితః ।
పూజితశ్చైవ విధినా యథాప్రోక్తేన శాస్త్రతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 33 నియమం KK 12-3-342-33

తాం యోనిమావయోర్విద్ధి యోసౌ సదసదాత్మకః ।
ఆవాభ్యాం పూజ్యతే యో హి దైవే పిత్ర్యే చ కల్ప్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 34 నియమం KK 12-3-342-34

నాస్తి తస్మాత్పరోఽన్యో హి పితా దేవోఽథవా ద్విజ ।
ఆత్మా హి నౌ స విజ్ఞేయస్తతస్తం పూజయావహే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 35 నియమం KK 12-3-342-35

తేనైషా ప్రథితా బ్రహ్మన్మర్యాదా లోకభావినీ ।
దైవం పిత్ర్యం చ కర్తవ్యమితి తస్యానుశాసనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 342, శ్లోకం 39 నియమం KK 12-3-342-39

దైవం పిత్ర్యం చ సతతం తస్య విజ్ఞాయ తత్త్వతః ।
ఆత్మప్రాప్తాని చ తతో జానన్తి ద్విజసత్తమాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.94

ఉ.95 పితృపూజ ప్రాధాన్యం — పితరులను ముందు పూజించాలి

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం సమగ్రమైన శ్రాద్ధవిధిని చెప్పమని యుధిష్ఠిరుడు అడగగా భీష్ముడు చెప్పడం ప్రారంభించాడు (అను. 134.1–2).
- పుణ్యం శ్రాద్ధకర్మ విధి — పితృయజ్ఞం — ధన్యం, యశస్సు ఇచ్చేది, పుత్రులను ఇచ్చేది (అను. 134.3).
- నియమం దేవ, అసుర, మనుష్య, గంధర్వ, ఉరగ, రాక్షస, పిశాచ, కిన్నరులందరికీ పితరులు ఎల్లప్పుడూ పూజ్యులు (అను. 134.4).
- నియమం ముందు పితరులను పూజించి తరువాత దేవతలను తృప్తిపరుస్తారు; కాబట్టి మనిషి సర్వప్రయత్నంతో వారిని ఎల్లప్పుడూ పూజించాలి (అను. 134.5).
- నియమం పితరుల శ్రాద్ధాన్ని 'అన్వాహార్యం' అంటారు; దానికి ప్రత్యేక విధి మొదట కల్పించబడింది (అను. 134.6).
- నియమం పుణ్యం ఏ రోజు శ్రాద్ధం చేసినా పితామహులు ప్రీతి చెందుతారు; పిండాన్వాహార్యక శ్రాద్ధాన్ని ప్రతి నెలా చేయాలి; అగ్నిహోత్రి బ్రాహ్మణుడు చంద్రక్షయ (అమావాస్య) దినాన పితృయజ్ఞం ముగించి చేయాలి (అను. 134.7).
- నియమం పిండాల మాసిక శ్రాద్ధమే అన్వాహార్యం; దానిని నియమంతో, చేతులు జోడించి, శుచిగా కొన్ని ఇతర హవిస్సులతో చేయాలి (అను. 134.8).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-134-1

చాతుర్వర్ణ్యస్య ధర్మాత్మన్ధర్మాః ప్రోక్తా యథా త్వయా ।
తథైవ మే శ్రాద్ధవిధిం కృత్స్నం ప్రబ్రూహి పార్థివ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.95

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-134-2

యుధిష్ఠిరేణైవముక్తో భీష్మః శాన్తనవస్తదా ।
ఇమం శ్రాద్ధవిధిం కృత్స్నం వక్తుం సముపచక్రమే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.95

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 3 పుణ్యం KK 13-1-134-3

శృణుష్వావహితో రాజఞ్ఛ్రాద్ధకర్మవిధిం శుభమ్ ।
ధన్యం యశస్యం పుత్రీయం పితృయజ్ఞం పరన్తప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.95

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 4 నియమం KK 13-1-134-4

దేవాసురమనుష్యాణాం గన్ధర్వోరగరక్షసామ్ ।
పిశాచకిన్నరాణాం చ పూజ్యా వై పితరః సదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.95

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 5 నియమం KK 13-1-134-5

పితౄన్పూజ్యాదితః పశ్చాద్దేవతాస్తర్పయన్తి వై ।
తస్మాత్తాన్సర్వయత్నేన పురుషః పూజయేత్సదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ ↵ ఉ.95

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 6 నియమం KK 13-1-134-6

అన్వాహార్యం మహారాజ పితౄణాం శ్రాద్ధముచ్యతే ।
తస్మాద్విశేషవిధినా విధిః ప్రథమకల్పితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.95

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 7 నియమం పుణ్యం KK 13-1-134-7

సర్వేష్వహఃసు ప్రీయన్తే కృతే శ్రాద్ధే పితామహాః ।
పిణ్డాన్వాహార్యకం శ్రాద్ధం కుర్యాన్మాసానుమాసికమ్ ।
పితృయజ్ఞం తు నిర్వర్త్య విప్రశ్చన్ద్రక్షయేఽగ్నిమాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.95

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 134, శ్లోకం 8 నియమం KK 13-1-134-8

పిణ్డానాం మాసికశ్రాద్ధమన్వాహార్యం విదుర్బుధాః ।
తదామిషేణ కుర్వీత ప్రయతః ప్రాఞ్జలిః శుచిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.95

ఉ.96 పితృమేధం — పితరులు వర్షం కోసం వేచినట్లు వేచి ఉంటారు

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం

- నియమం అందరికీ పితరులు పూజ్యులు, సర్వసంపదలు ఇచ్చేవారు; పితృమేధం గురించి చెప్పమని ఉమ అడిగింది (అను. 238.1).
- నియమం పితృమేధం యొక్క దేశం, కాలం, విధానం, శుభాశుభాలు చెబుతానని మహేశ్వరుడు అన్నాడు; పితరులు లోకాలలో పూజ్యులు, దేవతలకు దేవతలు, శుచులు, నిర్మలులు, పుణ్యులు, దక్షిణ దిశను ఆశ్రయించినవారు (అను. 238.2–3).
- నియమం భూమిపై ప్రాణులన్నీ వర్షం కోసం ఎదురుచూసినట్లు, పితరులు లోకంలో పితృమేధం కోసం ఎదురుచూస్తారు (అను. 238.4).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 1 నియమం KK 13-1-238-1

ఉమోవాచ —

।
పితృమేధః కథం దేవ తన్మే శంసితుమర్హసి ।
సర్వేషాం పితరః పూజ్యాః సర్వసమ్పత్ప్రదాయినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.96

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 2 నియమం KK 13-1-238-2

పితృమేధం ప్రవక్ష్యామి యథావత్తన్మనా శృణు ।
దేశకాలౌ విధానం చ తత్క్రియాయాః శుభాశుభమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.96

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 3 నియమం KK 13-1-238-3

లోకేషు పితరః పూజ్యా దేవతానాం చ దేవతాః ।
శుచయో నిర్మలాః పుణ్యా దక్షిణాం దిశమాశ్రితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.96

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 4 నియమం KK 13-1-238-4

యథా వృష్టిం ప్రతీక్షన్తే భూమిష్ఠాః సర్వజన్తవః ।
పితరశ్చ తథా లోకే పితృమేధం శుభేక్షణే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ ↵ ఉ.96

ఉ.97 హవ్యం దేవతలకు, కవ్యం పితరులకు — ముందు పితరులను పూజించాలి

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం హవ్య, కవ్యాలను ఆశ్రయించి కర్మ రెండు విధాలు; హవ్యక్రియ దేవతలను, కవ్యం పితరులను పోషిస్తుంది (అను. 238.47).
- నియమం హవ్యకర్మ ప్రసవ్యంగా మంగళద్రవ్యాలతో, కవ్యం అపసవ్యంగా అమంగళ ద్రవ్యాలతో చేయబడుతుంది (అను. 238.48).
- నియమం దేవ, అసుర, గంధర్వులు కూడా పితరులను పూజిస్తారు; శ్రాద్ధాలతో పోషింపబడిన పితరులు తిరిగి వారిని పోషిస్తారు (అను. 238.49).
- పాపం ముందుగా పితరులను పూజించకుండా క్రియ చేసేవాని ఫలాన్ని రాక్షసులు, పిశాచాలు అనుభవిస్తారు (అను. 238.50).
- నియమం పుణ్యం కాబట్టి భూమిపై మనుష్యులు హవ్యకవ్య క్రియలు చేయాలి — మానవజన్మయే కర్మక్షేత్రం, మరెక్కడా లేదు; కవ్యం వల్ల సంతతి, హవ్యం వల్ల వివిధ ఐశ్వర్యాలు (అను. 238.51–52).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 47 నియమం KK 13-1-238-47

ద్వివిధం క్రియతే కర్మ హవ్యకవ్యసమాశ్రితమ్ ।
తయోర్హవ్యక్రియా దేవాన్కవ్యమాప్యాయతే పితౄన్ ।

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.97

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 48 నియమం KK 13-1-238-48

ప్రసవ్యం మజ్ఞలైర్ద్రవ్యైర్హవ్యకర్మ విధీయతే ।
అపసవ్యమమజ్ఞల్యైః కవ్యం చాపి విధీయతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.97

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 49 నియమం KK 13-1-238-49

సదేవాసురగన్ధర్వాః పితౄనభ్యర్చయన్తి చ ।
ఆప్యాయన్తే చ తే శ్రాద్ధైః పునరాప్యాయయన్తి తాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.97

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 50 పాపం KK 13-1-238-50

అనిష్ట్వా చ పితౄన్పూర్వం యః క్రియాం ప్రకరోతి చేత్ ।
రక్షాంసి చ పిశాచాశ్చ ఫలం భోక్ష్యన్తి తస్య తత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఉ.97

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 51 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-51

హవ్యకవ్యక్రియాస్తస్మాత్కర్తవ్యా భువి మానుషైః ।
కర్మక్షేత్రం హి మానుష్యం తదన్యత్ర న విద్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.97

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 52 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-52

కవ్యేన సన్తతిర్దృష్టా హవ్యే భూతిః పృథగ్విధాః ।
ఇతి తే కథితం దేవి దేవగుహ్యం సనాతనమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.97

ఉ.98 దేవతలకు, పితృదేవతలకు అగ్నియే ముఖం

వక్త / కథనం: అగ్నిదేవుడు భృగుమహర్షితో (సౌతి చెప్పినది) నియమం

- నియమం వేదవిధానంగా అగ్నిలో వేసిన హవిస్సుతో దేవతలు, పితృదేవతలు తృప్తి పొందుతారు (ఆది. 7.7).
- నియమం జలాలే దేవగణాలు, జలాలే పితృగణాలు; దర్శ-పౌర్ణమాస యాగాలు పితృదేవతలతో కూడిన దేవతలకు చెందినవి; పర్వదినాల్లో దేవతలు, పితృదేవతలు ఒక్కటిగానూ, వేరువేరుగానూ కనిపిస్తారు (ఆది. 7.8–9).
- నియమం అగ్నిలో హోమం చేసినదాన్ని దేవతలు, పితృదేవతలు భుజిస్తారు; అగ్నియే వారి ముఖం (ఆది. 7.10).
- నియమం అమావాస్యనాడు పితృదేవతలకు, పౌర్ణమినాడు దేవతలకు అగ్నిముఖంగానే హోమం జరుగుతుంది; వారు ఆ హవిస్సును భుజిస్తారు (ఆది. 7.11).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పౌలోమపర్వం › అధ్యాయం 7, శ్లోకం 7 నియమం KK 1-4-7-7

వేదోక్తేన విధానేన మయి యద్ధూయతే హవిః ।
దేవతాః పితరశ్చైవ తేన తృప్తా భవన్తి వై ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.98

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పౌలోమపర్వం › అధ్యాయం 7, శ్లోకం 8 నియమం KK 1-4-7-8

ఆపో దేవగణాః సర్వే ఆపః పితృగణాస్తథా ।
దర్శశ్చ పౌర్ణమాసశ్చ దేవానాం పితృభిః సహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.98

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పౌలోమపర్వం › అధ్యాయం 7, శ్లోకం 9 నియమం KK 1-4-7-9

దేవతాః పితరస్తస్మాత్పితరశ్చాపి దేవతాః ।
ఏకీభూతాశ్చ దృశ్యన్తే పృథక్త్వేన చ పర్వసు ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.98

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పౌలోమపర్వం › అధ్యాయం 7, శ్లోకం 10 నియమం KK 1-4-7-10

దేవతాః పితరశ్చైవ భుఞ్జతే మయి యద్భుతమ్ ।
దేవతానాం పిత్ౄణాం చ ముఖమేతదహం స్మృతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.98

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పౌలోమపర్వం › అధ్యాయం 7, శ్లోకం 11 నియమం KK 1-4-7-11

అమావాస్యాం హి పితరః పౌర్ణమాస్యాం హి దేవతాః ।
మన్ముఖేనైవ హూయన్తే భుఞ్జతే చ హుతం హవిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.98

ఉ.99 నివాపంలో అగ్నికి ముందు భాగం — కారణం

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం పుణ్యం

- ఉదాహరణ ఈ విధి ప్రవర్తించిన తరువాత మహర్షులందరూ విధిదృష్ట కర్మతో పితృయజ్ఞాలు చేశారు; ధర్మనిత్యులైన ఋషులు నివాపాలు చేసి, వ్రతనియమంతో తీర్థజలాలతో తర్పణాలు కూడా చేశారు (అను. 139.1–2).
- నియమం నాలుగు వర్ణాలవారు ఇచ్చిన నివాపాలతో తృప్తులైన పితృదేవతలు ఆ అన్నాన్ని జీర్ణించుకోలేక బాధపడి సోముని ఆశ్రయించారు; సోముని మాటపై మేరుశిఖరంలో ఉన్న బ్రహ్మ వద్దకు వెళ్ళారు (అను. 139.3–7).
- నియమం 'నివాపాన్నంతో బాధపడుతున్నాము, మాకు శ్రేయస్సు కల్పించు' అని పితరులు అడగగా, బ్రహ్మ తన పక్కన ఉన్న అగ్ని శ్రేయస్సు కల్పిస్తాడన్నాడు (అను. 139.8–9).
- నియమం 'నివాపంలో మీతో కలిసి నేనూ భుజిస్తాను, నాతో కలిసి మీరు అన్నాన్ని జీర్ణించుకొంటారు' అని అగ్ని చెప్పగా పితరులు బాధ తీరి సంతోషించారు; అందుకే అగ్నికి ముందు భాగం ఇస్తారు (అను. 139.10–11).
- నియమం పుణ్యం అగ్నిపూర్వకంగా నివాపం జరిగితే బ్రహ్మరాక్షసులు ఆ నివాపాన్ని ఆక్రమించలేరు (అను. 139.12).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 13-1-139-1

తథా విధౌ ప్రవృత్తే తు సర్వ ఏవ మహర్షయః ।
పితృయజ్ఞానకుర్వన్త విధిదృష్టేన కర్మణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 2 ఉదాహరణ KK 13-1-139-2

ఋషయో ధర్మనిత్యాస్తు కృత్వా నివపనాన్యుత ।
తర్పణం చాపి కుర్వన్త తీర్థామ్భోభిర్యతవ్రతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 3 నియమం KK 13-1-139-3

నివాపైర్దీయమానైశ్చ చాతుర్వర్ణ్యేన భారత ।
తర్పితాః పితరో దేవాస్తత్రాన్నం జరయన్తి వై ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 4 నియమం KK 13-1-139-4

అజీర్ణైస్త్వభిహన్యన్తే తే దేవాః పితృభిః సహ ॥
సోమమేవాభ్యపద్యన్త తదా హ్యన్నాభిపీడితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 5 నియమం KK 13-1-139-5

తేఽబ్రువన్సోమమాసాద్య పితరోఽజీర్ణపీడితాః ।
నివాపాన్నేన పీడ్యామః శ్రేయో నోత్ర విధీయతామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 6 నియమం KK 13-1-139-6

తాన్సోమః ప్రత్యువాచాథ శ్రేయశ్చేదీప్సితం సురాః ।
స్వయమ్భూసదనం యాత స వః శ్రేయోఽభిధాస్యతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 7 నియమం KK 13-1-139-7

తే సోమవచనాద్దేవాః పితృభిః సహ భారత ।
మేరుశృఙ్గే సమాసీనం పితామహముపాగమన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 8 నియమం KK 13-1-139-8

పితర ఊచుః
నివాపాన్నేన భగవన్బృశం పీడ్యామహే వయమ్ ।
ప్రసాదం కురు నో దేవ శ్రేయో నః సంవిధీయతామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 9 నియమం KK 13-1-139-9

ఇతి తేషాం వచః శ్రుత్వా స్వయమ్భూరిదమబ్రవీత్ ।
ఏష మే పార్శ్వతో వహ్నిర్యుష్మచ్ఛ్రేయో విధాస్యతి ।।

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 10 నియమం KK 13-1-139-10

అగ్నిరువాచ
సహితాస్తస్య భోక్ష్యామో నివాపే సముపస్థితే ।
జరయిష్యథ చాప్యన్నం మయా సార్ధం న సంశయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 11 నియమం KK 13-1-139-11

ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు పితరస్తతస్తే విజ్వరాఽభవన్ ।
ఏతస్మాత్కారణాచ్చాగ్నేః ప్రాగ్భాగో దీయతే నృప ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 12 నియమం పుణ్యం KK 13-1-139-12

నివాపే చాగ్నిపూర్వం వై నివృత్తే పురుషర్షభ ।
న బ్రహ్మరాక్షసాస్తం వై నివాపం ధర్షయన్త్యుత ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.99

ఉ.100 శ్రాద్ధంలో భాగార్హులైన విశ్వేదేవుల పేర్లు

వక్త / కథనం: అత్రి నిమితో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం

- నియమం అగ్నిముఖులైన విశ్వేదేవులు భాగార్హులు; వారి పేర్లు చెబుతాను (అను. 138.29).
- నియమం సహుడు, కృతి, విపాప్మ, పుణ్యకృత్, పావనుడు, గ్రామ్యుడు, క్షేమ్యుడు, సమూహుడు, దివ్యసానుడు, వివస్వాన్, వీర్యవాన్, శ్రీమాన్, కీర్తిమాన్, కృతుడు, జితాత్మ, మునివీర్యుడు, దీప్తరోముడు, భయంకరుడు, అనుకర్మ, ప్రతీతుడు, ప్రదాత, అంశుమాన్, శైలాభుడు, పరమక్రోధి, ధీరోష్ణి, భూపతి, స్రజుడు, వజ్రీవరి (అను. 138.30–33).
- నియమం విద్యుద్వర్చస్, సోమవర్చస్, సూర్యశ్రీ, సోమపుడు, సూర్యసావిత్రుడు, దత్తాత్మ, పుండరీయకుడు, ఉష్ణీనాభుడు, నభోదుడు, విశ్వాయు, దీప్తి, చమూహరుడు, సురేశుడు, వ్యోమారి, శంకరుడు, భవుడు, ఈశుడు, కర్త, కృతి, దక్షుడు, భువనుడు, దివ్యకర్మకృత్, గణితుడు, పంచవీర్యుడు, ఆదిత్యుడు, రశ్మివాన్, సప్తకృత్, సోమవర్చస్, విశ్వకృత్, కవి, అనుగోప్త, సుగోప్త, నప్త, ఈశ్వరుడు — వీరు కాలగతిని అనుసరించే మహాభాగులు (అను. 138.33–37).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 29 నియమం KK 13-1-138-29

విశ్వే చాగ్నిముఖా దేవాః సఙ్ఖ్యాతాః పూర్వమేవ తే ।
తేషాం నామాని వక్ష్యామి భాగార్హాణాం మహాత్మనామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 30 నియమం KK 13-1-138-30

సహాః కృతిర్విపాప్మా చ పుణ్యకృత్పావనస్తథా ।
గ్రామ్యాః క్షేమ్యాః సమూహశ్చ దివ్యసానుస్తథైవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 31 నియమం KK 13-1-138-31

వివస్వాన్వీర్యవాఞ్శ్రీమాన్కీర్తిమాన్కృత ఏవ చ ।
జితాత్మా మునివీర్యశ్చ దీప్తరోమా భయఙ్కరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 32 నియమం KK 13-1-138-32

అనుకర్మా ప్రతీతశ్చ ప్రదాతాఽప్యంశుమాంస్తథా ।
శైలాభః పరమక్రోధీ ధీరోష్ణీ భూపతిస్తథా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 33 నియమం KK 13-1-138-33

స్రజో వజ్రీవరీ చైవ విశ్వేదేవాః సనాతనాః ।
విద్యుద్వర్చాః సోమవర్చాః సూర్యశ్రీశ్చేతి నామతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100 ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 34 నియమం KK 13-1-138-34

సోమపః సూర్యసావిత్రో దత్తాత్మా పుణ్డరీయకః ।
ఉష్ణీనాభో నభోదశ్చ విశ్వాయుర్దీప్తిరేవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 35 నియమం KK 13-1-138-35

చమూహరః సురేశశ్చ వ్యోమారిః శఙ్కరో భవః ।
ఈశః కర్తా కృతిర్దక్షో భువనో దివ్యకర్మకృత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 36 నియమం KK 13-1-138-36

గణితః పఞ్చవీర్యశ్చ ఆదిత్యో రశ్మివాంస్తథా ।
సప్తకృత్సోమవర్చాశ్చ విశ్వకృత్కవిరేవ చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 138, శ్లోకం 37 నియమం KK 13-1-138-37

అనుగోప్తా సుగోప్తా చ నప్తా చేశ్వర ఏవ చ ।
కీర్తితాస్తే మహాభాగాః కాలస్య గతిగోచరాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.100

ఉ.101 మూడు పిండాల గతి — చంద్రుడు, పుత్రప్రాప్తి, అగ్ని

వక్త / కథనం: పితృదేవతలు దేవదూతతో — భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునికి చెప్పినది నియమం పుణ్యం

- నియమం (పైకి తీసిన) ఒక పిండం కిందికి ఎవరికి చేరుతుంది, ఏ దేవుని తృప్తిపరుస్తుంది, పితరులను ఎలా తరింపజేస్తుంది; అనుమతి పొంది పత్ని తినే మధ్యమ పిండం ఎందుకు; అగ్నిలోకి వెళ్ళే చివరి పిండం గతి ఏమిటి అని దూత మళ్ళీ అడిగాడు (అను. 188.28–32).
- నియమం ఇది గొప్ప రహస్యం; దేవతలు, మునులు కూడా పితృకార్య నిశ్చయాన్ని ఇలా తెలియరు — చిరంజీవి అయిన, పితృభక్తుడైన, వరం పొందిన మహాయశస్వి విప్రుడు తప్ప (అను. 188.33–36).
- నియమం పుణ్యం నీటిలోకి వెళ్ళే పిండం చంద్రుని తృప్తిపరుస్తుంది; చంద్రుడు దేవతలను, పితరులను తృప్తిపరుస్తాడు (అను. 188.37).
- నియమం పుణ్యం అనుమతి పొందిన పత్ని మధ్యమ పిండాన్ని తింటే, పుత్రుని కోరేవానికి పితామహులు పుత్రుని ఇస్తారు (అను. 188.38).
- నియమం పుణ్యం అగ్నిలో ఇచ్చిన పిండంతో పితరులు తృప్తి చెంది, ప్రీతితో కోరికలు ప్రసాదిస్తారు (అను. 188.39).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 28 నియమం KK 13-1-188-28

ఆనుపూర్వ్యేణ పిణ్డానాం ప్రవిభాగః పృథక్పృథక్ ।
పితౄణాం త్రిషు సర్వేషాం నిరుక్తం కథితం త్వయా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 29 నియమం KK 13-1-188-29

ఏకః సముద్ధృతః పిణ్డో హ్యధస్తాత్కస్య గచ్ఛతి ।
కం వా ప్రీణయతే దేవం కథం తారయతే పితౄన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 30 నియమం KK 13-1-188-30

మధ్యమం తు తదా పత్నీ భుఙ్క్తే ఽనుజ్ఞాతమేవ హి ।
కిమర్థం పితరస్తస్య కవ్యమేవ చ భుఞ్జతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 31 నియమం KK 13-1-188-31

అత్ర యస్త్వన్తిమః పిణ్డో గచ్ఛతే జాతవేదసమ్ ।
భవతే కా గతిస్తస్య కం వా సమనుగచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 32 నియమం KK 13-1-188-32

ఏతదిచ్ఛామ్యహం శ్రోతుం పిణ్డేషు త్రిషు యా గతిః ।
ఫలం వృత్తిం చ మార్గం చ యశ్చైనం ప్రతిపద్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 33 నియమం KK 13-1-188-33

పితర ఊచుః
సుమహానేష ప్రశ్నో వై యస్త్వయా సముదీరితః ।
రహస్యమద్భుతం చాపి పృష్టాః స్మ గగనేచర ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 34 నియమం KK 13-1-188-34

ఏతదేవ ప్రశంసన్తి దేవాశ్చ మునయస్తథా ।
తేఽప్యేవం నాభిజానన్తి పితృకార్యవినిశ్చయమ్ ।
వర్జయిత్వా మహాత్మానం చిరజీవినముత్తమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 35 నియమం KK 13-1-188-35

పితృభక్తస్తు యో విప్రో వరలబ్ధో మహాయశాః ।
త్రయాణామపి పిణ్డానాం శ్రుత్వా భగవతో గతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 36 నియమం KK 13-1-188-36

దేవదూతేన యః పృష్టః శ్రాద్ధస్య విధినిశ్చయః ।
గతిం త్రయాణాం పిణ్డానాం శృణుష్వావహితో మమ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 37 నియమం పుణ్యం KK 13-1-188-37

అపో గచ్ఛతి యో హ్యత్ర శశినం హ్యేష ప్రీణయేత్ ।
శశీ ప్రీణయతే దేవాన్పితౄంశ్చైవ మహామతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 38 నియమం పుణ్యం KK 13-1-188-38

భుఙ్క్తే తు పత్నీ యం చైషామనుజ్ఞాతా తు మధ్యమమ్ ।
పుత్రకామాయ పుత్రం తు ప్రయచ్ఛన్తి పితామహాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.101

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 188, శ్లోకం 39 నియమం పుణ్యం KK 13-1-188-39

హవ్యవాహే తు యః పిణ్డో దీయతే తన్నిబోధ మే ।
పితరస్తేన తృప్యన్తి ప్రీతాః కామాన్దిశన్తి చ ।
ఏతత్తే కథితం సర్వం త్రిషు పిణ్డేషు యా గతిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.101

ఉ.102 పితరులు ఎవరు — పిండసంబంధంతో ప్రేతముక్తి

వక్త / కథనం: భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో నియమం పుణ్యం

- నియమం పితామహుడు (బ్రహ్మ), పులస్త్యుడు, వసిష్ఠుడు, పులహుడు, అంగిరసుడు, క్రతువు, కశ్యపుడు — వీరు మహాయోగేశ్వరులు; వీరే పితరులు; ఇదే శ్రేష్ఠమైన శ్రాద్ధవిధి (అను. 139.21–22).
- పుణ్యం ఆ కర్మతో, పిండసంబంధం వల్ల ప్రేతులు విముక్తులవుతారు (అను. 139.22).
- నియమం ఇది ఆగమానుసారం శ్రాద్ధోత్పత్తి వృత్తాంతం (అను. 139.23).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 21 నియమం KK 13-1-139-21

పితామహాः పులస్త్యశ్చ వసిష్ఠः పులహస్తథా ।
అఙ్గిరాశ్చ క్రతుశ్చైవ కశ్యపశ్చ మహానృషిः ।
ఏతే కురుకులశ్రేష్ఠ మహాయోగేశ్వరాः స్మృతాः ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.102

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 22 నియమం పుణ్యం KK 13-1-139-22

ఏతే చ పితరో రాజన్నేష శ్రాద్ధవిధిः పరः ।
ప్రేతాస్తు పిణ్డసమ్బన్ధాన్ముచ్యన్తే తేన కర్మణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.2 · సద్గతి ↵ ఉ.102 ↵ ఉ.102

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 139, శ్లోకం 23 నియమం KK 13-1-139-23

ఇత్యేషా పురుషశ్రేష్ఠ శ్రాద్ధోత్పత్తిర్యథాగమమ్ ।
వ్యాఖ్యాతా పూర్వనిర్దిష్టా కిం తే వక్ష్యామ్యతః పరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.102

ఉ.103 మృతులు పునర్జన్మ పొందినా పితరులు ఎలా తృప్తి చెందుతారు

వక్త / కథనం: మహేశ్వరుడు ఉమాదేవితో నియమం

- నియమం భూమిపై మరణించిన ప్రాణులు కర్మవశాన త్వరగా వివిధ జాతులలో మళ్ళీ పుడతారు; అలాంటప్పుడు పితరులు దేవతల్లా ఎలా ఉంటారు, వారి దేశం ఏది, పిండాలను ఎలా తింటారు, మృతులకు ఇచ్చిన అన్నంతో పోషణ ఎలా అని ఉమ అడిగింది (అను. 238.39–41).
- నియమం ఆ ప్రశ్నకు సభ అంతా సంతోషించింది; మహేశ్వరుడు ఇది రహస్యాలలో పరమ రహస్యం అని చెప్పడం ప్రారంభించాడు (అను. 238.42–43).
- నియమం దేవగణాల వలెనే పితృగణాలు దక్షిణ దిశలో ఉంటారు (అను. 238.44).
- నియమం ప్రేతులను ఉద్దేశించి మనుష్యులు చేసే పూజతో పితరులు తృప్తి చెందుతారు; ప్రేతులు పితరులు కారు (అను. 238.45).
- నియమం ఉత్తరాన దేవతలు యజ్ఞకర్మలతో రమించినట్లు, దక్షిణాన (పితరులు) వివిధ మఖాలతో తృప్తి చెందుతారు (అను. 238.46).

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 39 నియమం KK 13-1-238-39

ఉమోవాచ —

।
భగవన్దేవదేవేశ మృతాస్తే భువి జన్తవः ।
నానాజాతిషు జాయన్తే శీఘ్రం కర్మవశాత్పునः ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.103

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 40 నియమం KK 13-1-238-40

పితరः స్వస్తి తే తత్ర కథం తిష్ఠన్తి దేవవత్ ।
పిత్ౄణాం కతమో దేశः పిణ్డానశ్నన్తి వై కథమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.103

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 41 నియమం KK 13-1-238-41

అన్నే దత్తే మృతానాం తు కథమాప్యాయనం భవేత్ ।
ఏవం మయా సంశయితం భగవన్వక్తుమర్హసి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.103

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 42 నియమం KK 13-1-238-42

ఏతద్విరుద్ధం పృచ్ఛన్త్యాం రుద్రాణ్యాం పరిషద్భృశమ్ ।
బభూవ సర్వా ముదితా శ్రోతుం హి పరమం హితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.103

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 43 నియమం KK 13-1-238-43

స్థానే సంశయితం దేవి శృణు కల్యాణి తత్వతః ।
గుహ్యానాం పరమం గుహ్యం హితానాం పరమం హితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.103

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 44 నియమం KK 13-1-238-44

యథా దేవగణా దేవి తథా పితృగణాః ప్రియే ।
దక్షిణస్యాం దిశి శుభే సర్వే పితృగణాః స్థితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.103

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 45 నియమం KK 13-1-238-45

ప్రేతానుద్దిశ్య యా పూజా క్రియతే మానుషైరిహ ।
తేన తుష్యన్తి పితరో న ప్రేతాః పితరః స్మృతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.103

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 46 నియమం KK 13-1-238-46

ఉత్తరస్యాం యథా దేవా రమన్తే యజ్ఞకర్మభిః ।
దక్షిణస్యాం తథా దేవి తుష్యన్తి వివిధైర్మఖైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.103

ఉ.104 పితరుల స్వరూపం — వారి అధిపతి, ఆహారం, కాలం

వక్త / కథనం: భృగువు భరద్వాజునితో (189); భీష్ముడు యుధిష్ఠిరునితో (89, 122, 206); భీష్ముడు శ్రీకృష్ణుని స్తుతిస్తూ (46); వ్యాసుడు శుకునితో (238); యాజ్ఞవల్క్యుడు జనకునితో (316) నియమం

- నియమం యజ్ఞక్రియలతో దేవతలు, నివాపంతో (పితృదేవతలకు ఇచ్చే అర్పణతో) పితరులు, వేదవిద్యాభ్యాసం, శ్రవణం, ధారణలతో ఋషులు, సంతానోత్పత్తితో ప్రజాపతి ప్రీతి చెందుతారు (శాంతి. 189.13).
- నియమం పితరులకు మనుష్యుల ఒక మాసం ఒక పగలు-రాత్రి; శుక్లపక్షం వారి పగలు (కర్మకాలం), కృష్ణపక్షం వారి రాత్రి (శాంతి. 238.49).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 189, శ్లోకం 13 నియమం KK 12-3-189-13

అపి చాత్ర యజ్ఞక్రియాభిర్దేవతాః ప్రీయన్తే నివాపేన పితరో వేదవిద్యాభ్యాసశ్రవణధారణేన ఋషయ
అపత్యోత్పాదనేన ప్రజాపతిరితి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.104

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 49 నియమం KK 12-3-238-49

పిత్ర్యే రాత్ర్యహనీ మాసః ప్రవిభాగస్తయోః పునః ।
శుక్లోఽహః కర్మచేష్టాయాం కృష్ణః స్వప్నాయ శర్వరీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.104

ఉ.105 పితృదేవతల ఉత్పత్తి, వారి గణాలు, స్వధ, కవ్యం

వక్త / కథనం: మైత్రేయుడు విదురునితో; శుకుడు పరీక్షిత్తుతో నియమం

- నియమం బ్రహ్మదేవుడు తనను బలవంతునిగా భావించి సాధ్యగణాలను, పితృగణాలను తన అదృశ్య (పరోక్ష) రూపం నుంచి సృష్టించాడు (భాగ. 3.21.42).
- నియమం పితృదేవతలు ఆ అదృశ్య శరీరాన్నే తమ ఉత్పత్తిస్థానంగా స్వీకరించారు; సాధ్యులకు, పితృదేవతలకు జ్ఞానులు చేసే అర్పణలు దాని ద్వారానే జరుగుతాయి (భాగ. 3.21.43).
- నియమం అగ్నిష్వాత్తులు, బర్హిషదులు, సోమ్యులు, ఆజ్యపులు పితృదేవతలు; వీరిలో సాగ్నికులు, అనగ్నికులు ఉన్నారు; దక్షుని కుమార్తె స్వధ వీరి భార్య (భాగ. 4.1.63).
- నియమం పృథువు భూమిని పితికిన వృత్తాంతంలో, శ్రాద్ధదేవతలైన పితృదేవతలు అర్యముని దూడగా చేసి, కాల్చని మట్టి పాత్రలో శ్రద్ధతో 'కవ్యం' అనే పాలను పితికారు (భాగ. 4.18.18).

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 21 › శ్లోకం 42 నియమం — భాగ. 3.21.42

ఊర్జస్వన్తం మన్యమాన ఆత్మానం భగవానజః।
సాధ్యాన్ గణాన్ పితృగణాన్ పరోక్షేణాసృజత్ ప్రభుః॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.105

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 21 › శ్లోకం 43 నియమం — భాగ. 3.21.43

త ఆత్మసర్గం తత్కాయం పితరః ప్రతిపేదిరే।
సాధ్యేభ్యశ్చ పితృభ్యశ్చ కవయో యద్ వితన్వతే॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.105

శ్రీమద్భాగవతం › చతుర్థస్కంధం › అధ్యాయం 1 › శ్లోకం 63 నియమం — భాగ. 4.1.63

అగ్నిష్వాత్తా బర్హిషదః సోమ్యాః పితర ఆజ్యపాః।
సాగ్నయోఽనగ్నయస్తేషాం పత్నీ దాక్షాయణీ స్వధా॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.105

శ్రీమద్భాగవతం › చతుర్థస్కంధం › అధ్యాయం 18 › శ్లోకం 18 నియమం — భాగ. 4.18.18

వత్సేన పితరోఽర్యమ్ణా కవ్యం క్షీరమధుక్షత।
ఆమపాత్రే మహాభాగ శ్రద్ధయా శ్రాద్ధదేవతాః॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.105

ఉ.106 పితృదేవతల పగలు-రాత్రి, చంద్రుని పాత్ర

వక్త / కథనం: మైత్రేయుడు విదురునితో; శుకుడు పరీక్షిత్తుతో నియమం

- నియమం శుక్ల, కృష్ణ పక్షాలు కలిసి మనుషులకు ఒక నెల; అదే పితృదేవతలకు ఒక పగలు-రాత్రి (భాగ. 3.12.11).
- నియమం చంద్రుడు పెరిగే, తరిగే కళలతో పూర్వపక్ష అపరపక్షాల ద్వారా పితృదేవతల పగలు రాత్రులను ఏర్పరుస్తాడు (భాగ. 5.22.9).

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 12 › శ్లోకం 11 నియమం — భాగ. 3.12.11

తయోః సముచ్చయే మాసః పితౄణాం తదహర్నిశమ్।
ద్వౌ తావృతుః షడయనం దక్షిణం చోత్తరం దివి॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.106

శ్రీమద్భాగవతం › పంచమస్కంధం › అధ్యాయం 22 › శ్లోకం 9 నియమం — భాగ. 5.22.9

అథ చాపూర్యమాణాభిరుపక్షీయమాణాభిశ్చ కలాభిః పితౄణామహోరాత్రాణి పూర్వపక్షాపరపక్షాభ్యాం వితన్వానః సర్వజీవనివహప్రాణో జీవశ్చైకమేకం నక్షత్రం త్రింశన్ముహూర్తైర్భుఙ్క్తే॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.106

ఉ.107 పితృలోకం ఎక్కడ, పితృగణాలు, పితృరాజు యముడు, అర్యముడు

వక్త / కథనం: శుకుడు పరీక్షిత్తుతో నియమం

- **నియమం** మూడు లోకాల మధ్యనే, దక్షిణ దిశలో, భూమికి కింద, బ్రహ్మాండ జలాలకు పైన ఉన్న ప్రదేశంలో అగ్నిష్వాత్తాది పితృగణాలు నివసిస్తూ, పరమ సమాధితో తమ గోత్రాల వారికి సత్యమైన ఆశీస్సులనే కోరుతుంటారు (భాగ. 5.24.6).

శ్రీమద్భాగవతం › పంచమస్కంధం › అధ్యాయం 24 › శ్లోకం 6 **నియమం** భాగ. 5.24.6

అన్తరాల ఏవ త్రిజగత్యాస్తు దిశి దక్షిణస్యామ్ అధస్తాద్ భూమేరుపరిష్టాదణ్డజలాశయస్యాగ్నిష్వాత్తాదయః పితృగణా యస్యాం దిశి స్వానాం గోత్రాణాం పరమేణ సమాధినా సత్యా ఏవాశిష ఆశాసనా నివసన్తి యత్ర హ వావ భగవాన్ పితృరాజో వైవస్వతః స్వవిషయం ప్రాపితేషు స్వపురుషైర్జన్తుషు సమ్పరేతేషు యథాకర్మావద్యమేవానుల్లఙ్ఘితభగవచ్ఛాసనః సగణో దమం ధారయతి॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.107

ఉ.108 దక్షిణ దిక్కు – పితరుల, విశ్వేదేవుల నివాసం

వక్త / కథనం: గరుడుడు గాలవునితో నియమం

- **నియమం** దక్షిణ దిక్కులో మూడు లోకాల పితృపక్షం (పితృ సమూహం) ప్రతిష్ఠితమై ఉంది; ఊష్మప దేవతల నివాసం కూడా అక్కడే (ఉద్యో. 109.2).
- **నియమం** అక్కడ విశ్వేదేవులు ఎల్లప్పుడూ పితరులతో కలసి ఉంటారు; లోకాల్లో పూజించబడుతూ (పితరులతో) సమాన భాగాన్ని పొందారు (ఉద్యో. 109.3).

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › భగవద్యానపర్వం › అధ్యాయం 109, శ్లోకం 2 **నియమం** KK 5-6-109-2

అత్ర లోకత్రయస్యాస్య పితృపక్షః ప్రతిష్ఠితః ।
అత్రోష్మపాణాం దేవానాం నివాసః శ్రూయతే ద్విజ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.108

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › భగవద్యానపర్వం › అధ్యాయం 109, శ్లోకం 3 **నియమం** KK 5-6-109-3

అత్ర విశ్వే సదా దేవాః పితృభిః సార్ధమాసతే ।
ఇజ్యమానాః స్మ లోకేషు సంప్రాప్తాస్తుల్యభాగతామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.108

ఉ.109 పితృఋణం — శ్రాద్ధంతో తీర్చుకోవాలి

వక్త / కథనం: పరాశరుడు జనకునితో (298); అశ్మడు జనకునితో (27); వ్యాసుడు యుధిష్ఠిరునితో (24) నియమం

- **నియమం** మర్త్యుడు దేవతలకు, అతిథులకు, భృత్యులకు, పితరులకు, తనకు ఋణపడి పుడతాడు; కాబట్టి ఋణవిముక్తుడు కావాలి (శాంతి. 298.9).
- **నియమం** మహర్షుల ఋణం స్వాధ్యాయంతో, దేవతల ఋణం యజ్ఞకర్మతో, పితరుల ఋణం శ్రాద్ధదానంతో, మనుష్యుల ఋణం సత్కారంతో తీరుతుంది (శాంతి. 298.10).
- **నియమం** బ్రహ్మచర్యం పాటించిన తరువాత సంతానం కని, యజ్ఞం చేసి, అసూయ లేకుండా పితృ-దేవ-మనుష్య ఋణాల నుండి విముక్తుడు కావాలి (శాంతి. 27.55).

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 298, శ్లోకం 9 **నియమం** KK 12-3-298-9

దేవతాతిథిభృత్యేభ్యః పితృభ్యశ్చాత్మనస్తథా ।
ఋణవాఞ్జాయతే మర్త్యస్తస్మాదనృణతాం వ్రజేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.109

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 298, శ్లోకం 10 **నియమం** KK 12-3-298-10

స్వాధ్యాయేన మహర్షిభ్యో దేవేభ్యో యజ్ఞకర్మణా ।
పితృభ్యః శ్రాద్ధదానేన నృణామభ్యర్చనేన చ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.109

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 27, శ్లోకం 55 నియమం KK 12-1-27-55

చరితబ్రహ్మచర్యో హి ప్రజాయేత యజేత చ ।
పితృదేవమనుష్యాణామానృణ్యాదనసూయకః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.109

ఉ.110 పితృ ఋణం - పుత్రులతో, శ్రాద్ధాలతో విముక్తి

వక్త / కథనం: పాండురాజు కుంతితో; ఇతరులు ఉదాహరణ నియమం పాపం పుణ్యం

- నియమం మనిషి దేవ, ఋషి, పితృ, మనుష్యులకు నాలుగు ఋణాలతో పుడతాడు; సకాలంలో వాటినుండి విముక్తుడు కానివానికి ఉత్తమలోకాలు లేవు (ఆది. 126.16–17).
- నియమం యజ్ఞంతో దేవతలను, స్వాధ్యాయ-తపస్సులతో ఋషులను, పుత్రులతోనూ శ్రాద్ధాలతోనూ పితృదేవతలను, దయతో మనుష్యులను సంతోషపెడతాడు (ఆది. 126.18).
- ఉదాహరణ నియమం తాను మిగతా మూడు ఋణాల నుండి విముక్తుడైనా పితృ ఋణం తీరలేదని, అది విశేషమైనదని పాండవు చెప్పాడు (ఆది. 126.19).
- నియమం పాపం దేహం నశిస్తే పితృదేవతలకు నాశం కలుగుతుందనేది నిశ్చయమని పాండవు చెప్పాడు (ఆది. 126.20).
- నియమం సంతానం వల్ల మనిషి పితృదేవతల ఋణం నుండి విముక్తుడవుతాడని శంతనుడు భీష్మునితో చెప్పాడు (ఆది. 107.72).
- పుణ్యం పుత్రులు కలగడంతో పితృ ఋణం నుండి విముక్తుడవై పుణ్యాత్ముడవై స్వర్గం పొందుతావని దేవతలు పాండవుతో చెప్పారు (ఆది. 132.62).
- ఉదాహరణ పుణ్యం ఏ పుత్రుడు పుట్టగానే పితృదేవతలు ముఖం చూసి స్వర్గానికి వెళ్ళారో, ఎవరి తేజస్సుతో తాను పితృ ఋణం నుండి విముక్తుడయ్యాడో అని ఏకచక్రా బ్రాహ్మణుడు చెప్పాడు (ఆది. 171.58).
- ఉదాహరణ పుణ్యం జరత్కారుడు వ్రతాలతో, స్వాధ్యాయంతో ఋణవిముక్తుడై, సంతానంతో పితామహుల భారాన్ని తొలగించి, వారితో కలిసి స్వర్గం చేరాడు (ఆది. 15.8–10).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 126, శ్లోకం 16 నియమం KK 1-7-126-16

పాణ్డురువాచ —
।
చతుర్భిర్ఋణవానిత్థం జాయతే మనుజో భువి ।
పితృదేవమనుష్యాణామృషీణామథ భామిని ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 126, శ్లోకం 17 నియమం KK 1-7-126-17

ఏతేభ్యస్తు యథాకాలం యో న ముచ్యేత ధర్మవిత్ ।
న తస్య లోకాః సన్తీతి తతా లోకవిదో విదుః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 126, శ్లోకం 18 నియమం KK 1-7-126-18

యజ్ఞేన దేవాన్ప్రీణాతి స్వాధ్యాయాత్తపసా ఋషీన్ ।
పుత్రైఃశ్రాద్ధైరపి పితౄనానృశంస్యేన మానవాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.0 · పితృదేవతలు ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 126, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ నియమం KK 1-7-126-19

ఋషిదేవమనుష్యాణామృణాన్ముక్తోఽస్మి ధర్మతః ।
పితౄణాం తు న ముక్తోఽస్మి తచ్చ తేభ్యో విశిష్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 126, శ్లోకం 20 నియమం పాపం KK 1-7-126-20

దేహనాశే భవేన్నాశః పితౄణామేష నిశ్చయః ।
ఇతరేషాం త్రయాణాం తు నాశే హ్యాత్మా వినశ్యతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 107, శ్లోకం 72 నియమం KK 1-7-107-72

అపత్యేనానృణో లోకే పితౄణాం నాస్తి సంశయః ।
ఏషా త్రయీ పురాణానాం దేవతానాం చ శాశ్వతీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 132, శ్లోకం 62 పుణ్యం KK 1-7-132-62

పితౄణామృణనిర్ముక్తః స్వర్గం ప్రాప్స్యసి పుణ్యభాక్ ।
ఇత్యుక్త్వా దేవతాః సర్వా విప్రజగ్ముర్యథాగతమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › బకవచపర్వం › అధ్యాయం 171, శ్లోకం 58 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 1-10-171-58

యస్య జాతస్య పితరో ముఖం దృష్ట్వా దివం గతాః ।
అహం ముక్తః పితృఋణాద్యస్య జాతస్య తేజసా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › ఆస్తీకపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 1-5-15-8

వ్రతైశ్చ వివిధైర్బ్రహ్మన్స్వాధ్యాయైశ్చానృణోఽభవత్ ।
దేవాంశ్చ తర్పయామాస యజ్ఞైర్విధిదక్షిణైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › ఆస్తీకపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 9 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 1-5-15-9

ఋషీంశ్చ బ్రహ్మచర్యేమ సన్తత్యా చ పితామహాన్ ।
అపహృత్య గురం భారం పితౄణాం సంశితవ్రతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › ఆస్తీకపర్వం › అధ్యాయం 15, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ పుణ్యం KK 1-5-15-10

జరత్కారుర్గతః స్వర్గం సహితః స్వైః పితామహైః ।
ఆస్తీకం చ సుతం ప్రాప్య ధర్మం చానుత్తమం మునిః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.110

ఉ.111 సంతానం లేనివారికి పితృలోక ఫలం లేదు – పుత్రుడు పితరులను తరింపజేస్తాడు

వక్త / కథనం: దేవతలు మందపాలునితో (ఆది. 255); బృహద్రథుడు చండకౌశికునితో (సభా. 17); గాలవుడు ఊశీనరునితో (ఉద్యో. 118)

ఉదాహరణ · నియమం · పాపం · పుణ్యం

- ఉదాహరణ పాపం మహాతపస్వి మందపాలుడు దేహం వదిలి పితృలోకానికి వెళ్ళినా, తపస్సుతో సంపాదించిన లోకాల ఫలం అతనికి లభించలేదు (ఆది. 255.7).
- నియమం మనుష్యులు ఋణాలతో పుడతారు; అవి యజ్ఞం, తపస్సు, సంతానం వలన తీరుతాయి; సంతానం లేకపోవడం వల్ల నీ లోకాలు మూసుకుపోయాయి, సంతానం పొందితే వాటిని అనుభవిస్తావు అని దేవతలు చెప్పారు (ఆది. 255.11–13).
- నియమం పుణ్యం 'పుత్' అనే నరకం నుండి పుత్రుడు తండ్రిని రక్షిస్తాడని శ్రుతి; కనుక సంతానం కోసం ప్రయత్నించాలి (ఆది. 255.14).
- నియమం పాపం సంతానం లేనివానికి కీర్తి గానీ, అక్షయమైన స్వధ గానీ ఉండదని బృహద్రథుడు చెప్పాడు (సభా. 17.29).
- నియమం పాపం పుణ్యం పుత్రుడనే తెప్పతో పితరులను, తనను తాను తరింపజేసుకోవాలి; పుత్రఫలం పొందినవాడు స్వర్గం నుండి పడడు, సంతానం లేనివారు వెళ్ళే ఘోర నరకానికి వెళ్ళడు అని గాలవుడు చెప్పాడు (ఉద్యో. 118.7–8).

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › మయదర్శనపర్వం › అధ్యాయం 255, శ్లోకం 7 ఉదాహరణ పాపం KK 1-19-255-7

స గత్వా తపసః పారం దేహముత్సృజ్య భారత ।
జగామ పితృలోకాయ న లేభే తత్ర తత్ఫలమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › మయదర్శనపర్వం › అధ్యాయం 255, శ్లోకం 11 నియమం KK 1-19-255-11

దేవా ఊచుః —

।
ఋణినో మానవా బ్రహ్మఞ్జాయన్తే యేన తచ్ఛృణు ।
క్రియాభిర్బ్రహ్మచర్యేణ ప్రజయా చ న సంశయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › మయదర్శనపర్వం › అధ్యాయం 255, శ్లోకం 12 నియమం KK 1-19-255-12

తదపాక్రియతే సర్వం యజ్ఞేన తపసా సుతైః ।
తపస్వీ యజ్ఞకృచ్చాసి న చ తే విద్యతే ప్రజా ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › మయదర్శనపర్వం › అధ్యాయం 255, శ్లోకం 13 నియమం KK 1-19-255-13

త ఇమే ప్రసవస్యార్థే తవ లోకాః సమావృతాః ।
ప్రజాయస్వ తతో లోకానుపభోక్ష్యసి పుష్కలాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › మయదర్శనపర్వం › అధ్యాయం 255, శ్లోకం 14 నియమం పుణ్యం KK 1-19-255-14

పున్నామ్నో నరకాత్పుత్రస్త్రాయతే పితరం శ్రుతిః ।
తస్మాదపత్యసన్తానే యతస్వ బ్రహ్మసత్తమ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

మహాభారతం › సభాపర్వం › మంత్రపర్వం › అధ్యాయం 17, శ్లోకం 29 నియమం పాపం KK 2-1-17-29

సోఽహం తపశ్చరిష్యామి పత్నీభ్యాం సహితో వనే ।
నాప్రజస్య మునే కీర్తిః స్వధా చైవాక్షయా భవేత్ ।
ఏవముక్తః స రాజ్ఞా తు మునిః కారుణ్యమాగతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › భగవద్యానపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 7 నియమం పాపం పుణ్యం KK 5-6-118-7

అనపత్యోఽసి రాజర్షే పుత్రౌ జనయ పార్థివ ।
పితౄన్పుత్రప్లవేన త్వమాత్మానం చైవ తారయ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

మహాభారతం › ఉద్యోగపర్వం › భగవద్యానపర్వం › అధ్యాయం 118, శ్లోకం 8 నియమం పాపం పుణ్యం KK 5-6-118-8

న పుత్రఫలభోక్తా హి రాజర్షే పాత్యతే దివః ।
న యాతి నరకం ఘోరం యత్ర గచ్ఛన్త్యనాత్మజాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.111

ఉ.112 వంశం నిలిస్తేనే పిండం — పరీక్షిత్తు కోసం కుంతి ప్రార్థన

వక్త / కథనం: కుంతి శ్రీకృష్ణునితో నియమం

- నియమం ఈ శిశువుపైనే పాండవుల, నా ప్రాణాలు, పాండురాజుకు, నా మామగారికి పిండం ఆధారపడి ఉన్నాయని కుంతి అన్నది (ఆశ్వ. 66.20).

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 66, శ్లోకం 20 నియమం KK 14-2-66-20

అస్మిన్ప్రాణాః సమాయత్తాః పాణ్డవానాం మమైవ చ ।
పాణ్డోశ్చ పిణ్డో దాశార్హ తథైవ శ్వశురస్య మే ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.112

ఉ.113 హిరణ్యకశిపుడు పితృదేవతల శ్రాద్ధభాగాన్ని హరించాడని పితృదేవతల స్తుతి

వక్త / కథనం: పితృదేవతలు నృసింహస్వామితో (నారదుడు యుధిష్ఠిరునితో) ఉదాహరణ నియమం

- ఉదాహరణ నియమం మా పుత్రులు మాకు పెట్టిన శ్రాద్ధాలను హిరణ్యకశిపుడు బలవంతంగా అనుభవించాడు, తీర్థ సమయాలలో ఇచ్చిన తిలోదకాన్ని కూడా తాగాడు; వాడి పొట్టను గోళ్లతో చీల్చి ఆ భాగాన్ని తిరిగి పొందిన భగవంతునికి నమస్కారం అని పితృదేవతలు స్తుతించారు (భాగ. 7.8.45).

శ్రీమద్భాగవతం › సప్తమస్కంధం › అధ్యాయం 8 › శ్లోకం 45 ఉదాహరణ నియమం భాగ. 7.8.45

శ్రాద్ధాని నోఽధిబుభుజే ప్రసభం తనూజైర్దత్తాని తీర్థసమయేఽపి తిలామ్బు చాపిబత్।
తస్యోదరాన్నఖవిదీర్ణవపాద్ య ఆర్చ్ఛత్ తస్మై నమో భగవతేఽఖిలకర్మగోప్త్రే॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.113

ఉ.114 సంతానం లేక గుంటలో వ్రేలాడిన అగస్త్యుని పితరులు

వక్త / కథనం: లోమశుడు యుధిష్ఠిరునితో ఉదాహరణ నియమం పాపం పుణ్యం

- ఉదాహరణ పాపం అగస్త్యుడు తన పితరులు ఒక గుంటలో తలక్రిందులుగా వ్రేలాడుతుండటం చూశాడు (అర. 94.14).
- పాపం కారణం అడుగగా 'సంతానం కొరకే; మేము నీ పితరులం, సంతానాన్ని కోరుతూ ఈ గుంటలో వ్రేలాడుతున్నాం' అని చెప్పారు (అర. 94.15–16).
- నియమం పుణ్యం 'అగస్త్యా, నీవు ఉత్తమ సంతానాన్ని కంటే మాకు ఈ నరకం నుండి విముక్తి, నీకూ సద్గతి లభిస్తాయి' అన్నారు (అర. 94.17).
- ఉదాహరణ సత్యధర్మపరుడైన అగస్త్యుడు 'పితరులారా, మీ కోరిక తీర్చెదను; మీ మనోవ్యథ తొలగుగాక' అన్నాడు (అర. 94.18).

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 94, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ పాపం KK 3-6-94-14

అగస్త్యశ్చాపి భగవానేతస్మిన్కాల ఏవ తు ।
పితౄన్దదర్శ గర్తే వై లమ్బమానానధోముఖాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఉ.114

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 94, శ్లోకం 15 పాపం KK 3-6-94-15

సోఽపృచ్ఛల్లమ్బమానాంస్తాన్భగవన్తశ్చ కిమ్పరాః ।
కిమర్థం వేహ లమ్బధ్వే గర్తే యూయమధోముఖాః ।
సన్తానహేతోరితి తే ప్రత్యూచుర్బ్రహ్మవాదినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఉ.114

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 94, శ్లోకం 16 పాపం KK 3-6-94-16

తే తస్మై కథయామాసుర్వయం తే పితరః స్వకాః ।
గర్తమేతమనుప్రాప్తా లమ్బామః ప్రసవార్థినః ॥

↵ తిరిగి: ↵ అ.3 · పాపం ↵ ఉ.114

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 94, శ్లోకం 17 నియమం పుణ్యం KK 3-6-94-17

యది నో జనయేథాస్త్వమగస్త్యాపత్యముత్తమమ్ ।
స్యాన్నోస్మాన్నిరయాన్మోక్షస్త్వం చ పుత్రాప్నుయా గతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.114

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 94, శ్లోకం 18 ఉదాహరణ KK 3-6-94-18

స తానువాచ తేజస్వీ సత్యధర్మపరాయణః ।
కరిష్యే పితరః కామం వ్యేతు వో మానసో జ్వరః ॥

↵ తిరిగి: ↵ ఉ.114

(ఊ) సంక్షిప్త ప్రస్తావనల సూచిక — శ్రాద్ధ/తర్పణ/ప్రేతకర్మలు చేసినవారు

#	ఎవరు	ఏమి చేశారు	ఎవరి కోసం	శ్లోకం
1	యాదవులు (వృష్ణి, భోజ, అంధకాదులు)	ప్రభాసంలో స్నానం చేసి ఆ జలంతో పితృ దేవ ఋషి తర్పణం, తరువాత గోదానాదులు	పితృదేవతలు, దేవతలు, ఋషులు	(భాగ. 3.3.26)
2	పాండవులు, ద్రౌపది, స్త్రీలు	నిర్హరణాది కృత్యాలు; గంగలో ఉదకదానం	యుద్ధంలో మరణించిన తమవారు	(భాగ. 1.8.1; 1.8.4–5)
3	చిత్రకేతుని జ్ఞాతులు	దేహ నిర్హరణం, ఉచిత క్రియలు	చిత్రకేతుని మరణించిన కుమారుడు	(భాగ. 6.16.13)
4	అర్చి (పృథు మహారాజు భార్య)	చితిపై దహనం, ఉదకదానం	భర్త పృథువు	(భాగ. 4.23.21–22)
5	ప్రహ్లాదుడు	ప్రేతకార్యాలు / సాంపరాయిక కర్మ	తండ్రి హిరణ్యకశిపుడు	(భాగ. 7.10.23, 25)
6	సత్యవ్రతుడు (శ్రాద్ధదేవుడు)	కృతమాలా నదిలో జలతర్పణం	(గ్రంథంలో పేర్కొనబడలేదు)	(భాగ. 8.22.12)
7	విభీషణుడు (శ్రీరాముని అనుమతితో)	పితృమేధ విధానంలో సాంపరాయిక (అంత్య) కర్మలు	తన బంధువులకు (రావణాదులకు)	(భాగ. 9.8.110)
8	నందుడు	జాతకర్మతో పాటు విధిప్రకారం పితృదేవతార్చన	పితృదేవతలు, దేవతలు	(భాగ. 10.6.2)
9	బలరాముడు	ప్రభాసంలో స్నానం చేసి తర్పణం	దేవతలు, ఋషులు, పితృదేవతలు, మానవులు	(భాగ. 10.98.7)
10	బలరాముడు	ప్రయాగలో స్నానం చేసి తర్పణం	దేవతలు మొదలైనవారు	(భాగ. 10.99.10)
11	బలరాముడు	గయకు వెళ్ళి పితృయజనం	పితృదేవతలు	(భాగ. 10.99.11)
12	అర్జునుడు	యథావిధిగా, క్రమంగా సాంపరాయిక (అంత్య) కర్మలు చేయించడం	వంశం నశించిన, చంపబడిన యాదవ బంధువులు	(భాగ. 11.31.22)
13	గయ (ఆధూర్తరజసుని పుత్రుడైన రాజు)	స్వధలతో పితరులను తృప్తిపరిచాడు	పితరులు	(శాంతి. 28.116)
14	అంబరీషుడు (నాభాగుడు)	స్వధతో పితరులను అర్చించాడు	పితరులు	(శాంతి. 98.8)
15	ఋషభ మహర్షి	బదరీ వద్ద వైహాయస సరస్సులో విధిపూర్వకంగా తర్పణం	పితరులు, దేవతలు	(శాంతి. 127.4)
16	లిఖితుడు (శంఖుని ఆజ్ఞతో)	బాహుదా నదిలో దేవ-ఋషి-పితృ తర్పణం	దేవతలు, ఋషులు, పితరులు	(శాంతి. 23.39)
17	విశ్వామిత్రుడు	కరువు కాలంలో దొరికిన ద్రవ్యంతో చరువు వండి దైవ-పిత్ర్య కర్మ ఆరంభించాడు	దేవతలు, పితరులు	(శాంతి. 141.98)
18	భీష్ముడు	ప్రేతకార్యాలు	చిత్రాంగదుడు	(ఆది. 108.15)
19	భీష్ముడు (ఋత్విక్కులు, కురుప్రముఖులతో)	సమస్త ప్రేతకార్యాలు సమ్యక్కుగా	విచిత్రవీర్యుడు	(ఆది. 111.8–9)
20	ధృతరాష్ట్రుడు, విదురుడు, భీష్ముడు	ప్రేతకార్యాలు (మరణించారని భావించి)	పాండవులు	(ఆది. 154.16)
21	ధృతరాష్ట్రుడు, జ్ఞాతులు, పౌరులు	ఉదకదానం	పాండవులు, కుంతి (మరణించారని భావించి)	(ఆది. 162.21–23)
22	విదురుడు, భీష్మునితో కలిసి	పిండోదకక్రియ / ఔర్ధ్వదేహికం	పాండవులు (మరణించారని భావించి)	(ఆది. 182.6–8)
23	యుధిష్ఠిరుడు	రాజుల శరీరాలకు శాస్త్రప్రకారం దహనం, ఉదకదానం	యుద్ధంలో మరణించిన రాజులు	(ఆది. 2.321–322)
24	యయాతి	శ్రాద్ధాలతో పితృతర్పణం	పితృదేవతలు	(ఆది. 79.3)
25	యయాతి (వానప్రస్థంలో)	పితృదేవతల తర్పణం	పితృదేవతలు	(ఆది. 80.14)
26	పాండురాజు (వనవాస సంకల్పం)	వన్యాహారంతో, నీటితో పితృతర్పణం	పితృదేవతలు	(ఆది. 124.35)
27	శౌనకుడు	జలంతో పితృతర్పణం (నిత్యకర్మ)	పితృదేవతలు	(ఆది. 4.10)
28	అర్జునుడు	గంగాద్వారంలో స్నానం చేసి పితామహులకు తర్పణం	పితృదేవతలు	(ఆది. 234.12)
29	సత్యవతి, కోడళ్ళు	పుత్రునికి (మరణానంతర) కార్యాలు	విచిత్రవీర్యుడు	(ఆది. 112.1)

30	సుమిత్రుడు (భార్గవ వంశ వానప్రస్థుడు)	నియమంగా పితృదేవతలను, అతిథులను పూజించడం (నిత్య పితృపూజ)	పితరులు	(అను. 120.6)
31	అగస్త్యాది మహర్షులు	అలసటతో ఉన్నా తామరకొలనులో నీటితో తర్పణం	(పేర్కొనలేదు; దేవ-పితృ తర్పణం)	(అను. 142.51)
32	యుధిష్ఠిరుడు	ప్రేతకార్యాలు	(యుద్ధంలో మరణించిన) అందరికీ	(ఆశ్వ. 14.5)
33	యుధిష్ఠిరుడు, ధృతరాష్ట్రుడు	శౌచకార్యాలు, ఔర్ధ్వదేహికం, విప్రులకు మహాదానాలు	భీష్ముడు, కర్ణుడు మొదలైన కురువీరులు	(ఆశ్వ. 14.14–15)
34	యుధిష్ఠిరుడు	అశ్వమేధంలో శ్రాద్ధాలతో పితామహులను తృప్తిపరచడం	పితామహులు	(ఆశ్వ. 91.13)
35	ధౌమ్యుడు (పాండవుల పురోహితుడు)	వనవాసంలో ఇష్టులు, పిత్ర్య క్రియలు తండ్రి వలె నిర్వహించాడు	పాండవుల పితరులు	(అర. 25.3)
36	యుధిష్ఠిరుడు	స్వధాకారాలతో నిత్యం పితరుల సేవ	పితరులు	(అర. 30.11)
37	పాండవులు	కామ్యకవనంలో పితృ-దేవ-విప్రులకు యథావిధిగా నివేదనం	పితరులు, దేవతలు	(అర. 36.45)
38	అర్జునుడు	ఇంద్రలోకానికి బయలుదేరే ముందు గంగలో స్నానం చేసి యథావిధిగా పితృతర్పణం	పితరులు	(అర. 42.21)
39	భీష్ముడు	గంగాద్వారంలో పిత్ర్య వ్రతం ఆచరిస్తూ పితృ-దేవ-ఋషి తర్పణం	పితరులు	(అర. 79.16; 79.18)
40	పాండవులు	నైమిశారణ్యంలో గోమతీ తీర్థాలలో పదే పదే దేవ-పితృ-విప్ర తర్పణం	పితరులు	(అర. 93.3)
41	యుధిష్ఠిరుడు, సోదరులు, ద్రౌపది	పరశురాముడు తేజస్సు తిరిగి పొందిన తీర్థంలో స్నానం చేసి దేవ-పితృ తర్పణం	పితరులు	(అర. 98.4)
42	భగీరథుడు	గంగను సముద్రానికి తెచ్చి సగరపుత్రులకు ఉదకదానం (పాఠాంతరం)	సగరపుత్రులు	(అర. 107.67–68)
43	పాండవులు, ద్రౌపది	వైతరణి నదిలో దిగి పితృతర్పణం	పితరులు	(అర. 115.14)
44	యుధిష్ఠిరుడు	అక్కడ (ఆ తీర్థంలో) స్నానం చేసి పితృ-దేవ తర్పణం, ద్విజశ్రేష్ఠులకు ధనదానం; ఆ తరువాత సముద్రగామిని అయిన గోదావరికి వెళ్ళాడు	పితరులు	(అర. 119.3)
45	యుధిష్ఠిరుడు, సోదరులు, ద్రౌపది, లోమశుడు, విప్రులు	ప్రభాస తీర్థంలో స్నానం చేసి దేవ-పితృ తర్పణం	పితరులు	(అర. 119.17)
46	పరావసుడు	పొరపాటున మృగమని చంపిన తండ్రికి సమస్త ప్రేతకార్యాలు	తండ్రి రైభ్యుడు	(అర. 140.7)
47	పాండవులు	దుర్గమ ప్రదేశంలో భాగీరథి జలంతో పరమ శౌచంతో పితృ-దేవ-ఋషి తర్పణం; అక్కడ నివసిస్తూ తర్పణ-జపాలు	పితరులు	(అర. 147.48–49)
48	పాండవులు	యథాలబ్ధమైన మూలఫలాలతో పితృతర్పణం	పితరులు	(అర. 157.6)
49	ద్రౌపది	పర్వదినాలలో భిక్ష, బలి, శ్రాద్ధవిధి, స్థాలీపాకాలను శ్రద్ధగా ఆచరిస్తుంది	పితరులు	(అర. 234.36)
50	అకంపనుడు	ప్రేతకృత్యాలు	యుద్ధంలో హతుడైన తన కుమారునికి	(ద్రోణ. 52.37)
51	రంతిదేవుడు	అతడు ఇచ్చిన కవ్యాలను పితృదేవతలు సకాలంలో స్వీకరించారు	పితృదేవతలకు	(ద్రోణ. 67.19–20)
52	కుణి గార్గ్యుని కుమార్తె (వృద్ధకన్య)	ఉపవాసాలతో, తపస్సుతో పితృదేవార్చన	పితృదేవతలకు, దేవతలకు	(శల్య. 53.6, 8)
53	బలరాముడు	కారపచన తీర్థంలో స్నానం చేసి తర్పణం	పితృదేవతలకు, దేవతలకు	(శల్య. 55.13)
54	యుధిష్ఠిరుడు	విధివత్తుగా ప్రేతకార్యాలు	సౌప్తిక సంహారంలో హతులైన తన పుత్రులకు	(సౌప్తి. 11.4)
55	యుధిష్ఠిరుడు	శ్రాద్ధకర్మకు ధృతరాష్ట్రుడు కోరినంత ధనం ఇచ్చాడు	ధృతరాష్ట్రుని పుత్రులకు	(ఆశ్ర. 2.5)
56	గాంధారి	వివిధ శ్రాద్ధకర్మలు; బ్రాహ్మణులకు కోరినవి ఇచ్చి ఋణవిముక్తి పొందింది	తన పుత్రులకు	(ఆశ్ర. 2.12)

57	ధృతరాష్ట్రుడు	మళ్లీ మళ్లీ దానాలు, శ్రాద్ధాలు పెట్టానని చెప్పాడు	తన పుత్రులకు (హతులైనవారికి)	(ఆశ్ర. 3.31)
58	నారదుడు	దైవకర్మ చేసిన తరువాత యథావిధిగా పిత్ర్యకర్మ చేశాడు	పితరులు	(శాంతి. 355.1)
59	శ్రీరాముడు	దహనసంస్కారం	జటాయువు	(రామా. బాల. 1.54)
60	శ్రీరాముడు	దహనసంస్కారం (తర్వాత కబంధుడు స్వర్గానికి వెళ్ళాడు)	కబంధుడు	(రామా. బాల. 1.56)
61	అంధముని, ఆయన భార్య	ఉదకక్రియ (జలాంజలి)	మునికుమారుడు (తమ కుమారుడు)	(రామా. అయో. 64.46; 64.51)
62	భరతుడు, దశరథుని రాణులు, మంత్రులు, పురోహితులు	ఉదకక్రియ, దశాహ ఆశౌచం	దశరథుడు	(రామా. అయో. 76.23)
63	దశరథుడు	శ్రాద్ధం (వివాహానికి ముందు)	పితరులు	(రామా. బాల. 72.21)
64	భగీరథుడు	సలిలక్రియ (గంగాజలంతో)	సగరపుత్రులు (ప్రపితామహులు)	(రామా. బాల. 44.17–18)
65	భరతుడు, శత్రుఘ్నుడు	ఉదకక్రియ (జలాంజలి)	దశరథుడు	(రామా. అయో. 102.7)
66	భరతుడు, శత్రుఘ్నుడు	సర్వ ప్రేతకృత్యాలు	దశరథుడు	(రామా. అయో. 103.10)
67	శ్రీరాముడు, సోదరులు	జలాంజలి, పిండప్రదానం (నిర్వాపం)	దశరథుడు	(రామా. అయో. 103.27–28)
68	శ్రీరాముడు, సీత, లక్ష్మణుడు	స్నానానంతర పితృతర్పణం	పితృదేవతలు	(రామా. అర. 16.42)
69	శ్రీరాముడు, లక్ష్మణుడు	దహనం, పిండప్రదానం, ఉదకక్రియ	జటాయువు	(రామా. అర. 68.31; 68.33; 68.35–36)
70	శ్రీరాముడు, లక్ష్మణుడు	చితిలో దహనం (కబంధుని కోరికపై); దహనానంతరం కబంధుడు దివ్యరూపంతో లేచాడు	కబంధుడు	(రామా. అర. 72.1–4)
71	శ్రీరాముడు	తీర్థస్నానం, పితృతర్పణం	పితృదేవతలు	(రామా. అర. 75.4)
72	సుగ్రీవుడు	ఉదకక్రియ (వాలి మరణించాడని భావించి)	వాలి	(రామా. కిష్కి. 9.20)
73	అంగదుడు, సుగ్రీవుడు, తార, వానరులు	దహనం, జలాంజలి	వాలి	(రామా. కిష్కి. 25.49–50; 25.52)
74	విభీషణుడు	దహన సంస్కారం, తిలోదకం (దర్భలు కలిపిన తిలలు నీటితో)	రావణుడు (అన్న)	(రామా. యుద్ధ. 111.120–121)
75	ఒక వృద్ధ బ్రాహ్మణుడు	తన బాలుడైన కుమారుడు తల్లిదండ్రుల పిత్రుకార్యాలు చేయకుండానే మరణించాడని విలాపం	—	(రామా. ఉత్తర. 73.8)

సూచికలోని శ్లోకాలు

శ్రీమద్భాగవతం › తృతీయస్కంధం › అధ్యాయం 3 › శ్లోకం 26 ఉదాహరణ భాగ. 3.3.26

తత్ర స్నాత్వా పితౄన్ దేవాన్ ఋషీంశ్చైవ తదమ్భసా।
తర్పయిత్వాఽథ విప్రేభ్యో గావో బహుగుణా దదుః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.1

శ్రీమద్భాగవతం › ప్రథమస్కంధం › అధ్యాయం 8 › శ్లోకం 1 ఉదాహరణ భాగ. 1.8.1

పుత్రశోకాతురాః సర్వే పాణ్డవాః సహ కృష్ణయా।
స్వానాం మృతానాం యత్కృత్యం చక్రుర్నిర్హరణాదికమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.2

శ్రీమద్భాగవతం › ప్రథమస్కంధం › అధ్యాయం 8 › శ్లోకం 4 ఉదాహరణ భాగ. 1.8.4

అథ తే సమ్పరేతానాం స్వానాముదకమిచ్ఛతామ్।
దాతుం సకృష్ణా గఙ్గాయాం పురస్కృత్య యయుః స్త్రియః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.2

శ్రీమద్భాగవతం › ప్రథమస్కంధం › అధ్యాయం 8 › శ్లోకం 5 ఉదాహరణ భాగ. 1.8.5

తే నినీయోదకం సర్వే విలప్య చ భృశం పునః।
ఆప్లుతా హరిపాదాబ్జరజఃపూతసరిజ్జలే॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.2

శ్రీమద్భాగవతం › షష్ఠస్కంధం › అధ్యాయం 16 › శ్లోకం 13 ఉదాహరణ భాగ. 6.16.13

నిర్హృత్య జ్ఞాతయో జ్ఞాతేర్దేహం కృత్వోచితాః క్రియాః।
తత్యజుర్దుస్త్యజం స్నేహం శోకమోహభయార్తిదమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.3

శ్రీమద్భాగవతం › అష్టమస్కంధం › అధ్యాయం 22 › శ్లోకం 12 ఉదాహరణ భాగ. 8.22.12

ఏకదా కృతమాలాయాం కుర్వతో జలతర్పణమ్।
తస్యాఞ్జల్యుదకే కాచిత్ శఫర్యేకాఽభ్యపద్యత॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.6

శ్రీమద్భాగవతం › నవమస్కంధం › అధ్యాయం 8 › శ్లోకం 110 ఉదాహరణ భాగ. 9.8.110

స్వానాం విభీషణశ్చక్రే కోసలేన్ద్రానుమోదితః।
పితృమేధవిధానేన యదుక్తం సామ్పరాయికమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.7

శ్రీమద్భాగవతం › దశమస్కంధం › అధ్యాయం 6 › శ్లోకం 2 ఉదాహరణ భాగ. 10.6.2

వాచయిత్వా స్వస్త్యయనం జాతకర్మాత్మజస్య వై।
కారయామాస విధినా పితృదేవార్చనం తథా॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.8

శ్రీమద్భాగవతం › దశమస్కంధం › అధ్యాయం 98 › శ్లోకం 7 ఉదాహరణ భాగ. 10.98.7

తీర్థాభిషేకవ్యాజేన మధ్యస్థః ప్రయయౌ కిల।
స్నాత్వా ప్రభాసే సన్తర్ప్య దేవర్షిపితృమానవాన్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.9

శ్రీమద్భాగవతం › దశమస్కంధం › అధ్యాయం 99 › శ్లోకం 10 ఉదాహరణ భాగ. 10.99.10

స్రోతేన సరయూం ప్రాయాత్ ప్రయాగముపగమ్య సః।
స్నాత్వా సన్తర్ప్య దేవాదీన్ జగామ పులహాశ్రమమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.10

శ్రీమద్భాగవతం › దశమస్కంధం › అధ్యాయం 99 › శ్లోకం 11 ఉదాహరణ భాగ. 10.99.11

గోమతీం గణ్డకీం స్నాత్వా విపాశాం శోణమాప్లుతః।
గయాం గత్వా పితౄనిష్ట్వా గఙ్గాసాగరసఙ్గమమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.11

శ్రీమద్భాగవతం › ఏకాదశస్కంధం › అధ్యాయం 31 › శ్లోకం 22 ఉదాహరణ భాగ. 11.31.22

బన్ధూనాం నష్టగోత్రాణామర్జునః సామ్పరాయికమ్।
హతానాం కారయామాస యథావదనుపూర్వశః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.12

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 28, శ్లోకం 116 ఉదాహరణ KK 12-1-28-116

తర్పయామాస సోమేన దేవాన్వితైర్ద్విజానపి ।
పితౄన్స్వధాభిః కామైశ్చ స్త్రియః స్వాః పురుషర్షభ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.13

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 98, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ KK 12-1-98-8

అతిథీనన్నపానేన పితౄంశ్చ స్వధయా తథా ।
ఋషీన్స్వాధ్యాయదీక్షాభిర్దేవాన్యజ్ఞైరనుత్తమైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.14

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 127, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 12-1-127-4

తస్మిన్సరసి కృత్వాఽహం విధివత్తర్పణం పురా ।
పితౄణాం దేవతానాం చ తతోశ్రమమియాం తదా ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.15

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › రాజధర్మపర్వం › అధ్యాయం 23, శ్లోకం 39 ఉదాహరణ KK 12-1-23-39

త్వం గత్వా బాహుదాం శీఘ్రం తర్పయస్వ యథావిధి ।
దేవానృషీన్పితౄంశ్చైవ మా చాధర్మే మనః కృథాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.16

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › ఆపద్ధర్మపర్వం › అధ్యాయం 141, శ్లోకం 98 ఉదాహరణ KK 12-2-141-98

తతః సమారభత్కర్మ దైవం పిత్ర్యం చ భారత ।
ఆహూయ దేవానిన్ద్రాదీన్భాగంభాగం విధిక్రమాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.17

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 108, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ KK 1-7-108-15

తస్మిన్పురుషశార్దూలే నిహతే భూరితేజసి ।
భీష్మః శాన్తనవో రాజా ప్రేతకార్యాణ్యకారయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.18

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 111, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ KK 1-7-111-8

ధర్మాత్మా స తు గాఙ్గేయః చిన్తాశోకపరాయణః ।
ప్రేతకార్యాణి సర్వాణి తస్య సమ్యగకారయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.19

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 111, శ్లోకం 9 ఉదాహరణ KK 1-7-111-9

రాజ్ఞో విచిత్రవీర్యస్య సత్యవత్యా మతే స్థితః ।
ఋత్విగ్భిః సహితో భీష్మః సర్వైశ్చ కురుపుఙ్గవైః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.19

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › జతుగృహపర్వం › అధ్యాయం 154, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 1-8-154-16

ప్రేతకార్యాణి చ తథా చకార సహ బాన్ధవైః ।
పాణ్డవానాం తథా క్షత్తా భీష్మశ్చ కురుసత్తమః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.20

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › జతుగృహపర్వం › అధ్యాయం 162, శ్లోకం 21 ఉదాహరణ KK 1-8-162-21

ఏవం గత్వా తతశ్చక్రే జ్ఞాతిభిః పరివారితః ।
ఉదకం పాణ్డుపుత్రాణాం ధృతరాష్ట్రోఽమ్బికాసుతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.21

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › జతుగృహపర్వం › అధ్యాయం 162, శ్లోకం 23 ఉదాహరణ KK 1-8-162-23

హా ఫల్గునేతి చాప్యన్యే హా యమావితి చాపరే ।
కున్తీమార్తాశ్చ శోచన్త ఉదకం చక్రిరే జనాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.21

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › చైత్రరథపర్వం › అధ్యాయం 182, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 1-11-182-6

అల్పశోకః ప్రహృష్టాత్మా శశాస విదురం తదా ।
పాణ్డవానాం మహాప్రాజ్ఞ కురు పిణ్డోదకక్రియామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.22

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › చైత్రరథపర్వం › అధ్యాయం 182, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ KK 1-11-182-8

శ్రుత్వా భీష్మేణ విదురః కృతవానౌర్ధ్వదేహికమ్ ।
పాణ్డవానాం వినాశాయ కృతం కర్మ దురాత్మనా ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.22

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పర్వసంగ్రహపర్వం › అధ్యాయం 2, శ్లోకం 321 ఉదాహరణ KK 1-2-2-321

యత్ర రాజా మహాప్రాజ్ఞః సర్వధర్మభృతాం వరః ।
రాజ్ఞాంతాని శరీరాణి దాహయామాస శాస్త్రతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.23

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పర్వసంగ్రహపర్వం › అధ్యాయం 2, శ్లోకం 322 ఉదాహరణ KK 1-2-2-322

తోయకర్మణి చారబ్ధే రాజ్ఞాముదకదానికే ।
గూఢోత్పన్నస్య చాఖ్యానం కర్ణస్య పృథయాత్మనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.23

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 79, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 1-7-79-3

దేవానతర్పయద్యజ్ఞైఃశ్రాద్ధైస్తద్విత్పితౄనపి ।
దీనాననుగ్రహైరిష్టైఃకామైశ్చ ద్విజసత్తమాన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.24

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ KK 1-7-80-14

శంసితాత్మా జితక్రోధస్తర్పయన్పితృదేవతాః ।
అగ్నీంశ్చ విధివజ్జుహ్వాన్వానప్రస్థవిధానతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.25

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 124, శ్లోకం 35 ఉదాహరణ KK 1-7-124-35

ఏకాన్తశీలీ విమృశన్పక్వాపక్వేన వర్తయన్ ।
పితౄన్దేవాంశ్చ వన్యేన వాగ్భిరద్భిశ్చ తర్పయన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.26

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › పౌలోమపర్వం › అధ్యాయం 4, శ్లోకం 10 ఉదాహరణ KK 1-4-4-10

సోఽథ విప్రర్షభః సర్వం కృత్వా కార్యం యథావిధి ।
దేవాన్వాగ్భిఃపితౄనద్భిస్తర్పయిత్వాఽఽజగామ హ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.27

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › అర్జునవనవాసపర్వం › అధ్యాయం 234, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 1-15-234-12

తత్రాభిషేకం కృత్వా స తర్పయిత్వా పితామహాన్ ।
ఉత్తితీర్షుర్జలాద్రాజన్నగ్నికార్యచికీర్షయా ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.28

మహాభారతం › ఆదిపర్వం › సంభవపర్వం › అధ్యాయం 112, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 1-7-112-1

తతఃసత్యవతీ దీనా కృపణా పుత్రగృద్ధినీ ।
పుత్రస్య కృత్వా కార్యాణి స్నుషాభ్యాం సహ భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.29

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 120, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 13-1-120-6

పితృదేవాంశ్చ నియతమతిథీంశ్చ స పూజయన్ ।
ప్రాణసన్ధారణార్థం చ యత్కిఞ్చిదుపహారయన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.30

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 142, శ్లోకం 51 ఉదాహరణ KK 13-1-142-51

శ్రమేణ మహతా యుక్తాస్తే బిసాని కలాపశః ।
తీరే నిక్షిప్య పద్మిన్యాస్తర్పణం చక్రురమ్భసా ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.31

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అశ్వమేధపర్వం › అధ్యాయం 14, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 14-1-14-5

అర్చయామాస దేవాంశ్చ బ్రాహ్మణాంశ్చ యుధిష్ఠిరః ।
కృత్వాఽథ ప్రేతకార్యాణి సర్వేషాం కురునన్దనః ।
అన్వశాసచ్చ ధర్మాత్మా పృథివీం సాగరామ్బరామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.32

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అశ్వమేధపర్వం › అధ్యాయం 14, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ KK 14-1-14-14

ఏవం నాతిమహాన్కాలః స తేషాం సంన్యవర్తత ।
కుర్వతాం శౌచకార్యాణి భీష్మస్య నిధనే తదా ।
మహాదానాని విప్రేభ్యో దదతామౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.33

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అశ్వమేధపర్వం › అధ్యాయం 14, శ్లోకం 15 ఉదాహరణ KK 14-1-14-15

భీష్మకర్ణపురోగాణాం కురూణాం కురుసత్తమ ।
సహితో ధృతరాష్ట్రేణ స దదావౌర్ధ్వదేహికమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.33

మహాభారతం › ఆశ్వమేధికపర్వం › అనుగీతాపర్వం › అధ్యాయం 91, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 14-2-91-13

తుష్టా ద్విజాతయశ్చాత్ర దానైర్బహువిధైరపి ।
క్షత్రియాశ్చ సుయుద్ధేన శ్రాద్ధైశ్చాపి పితామహాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.34

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › అర్జునాభిగమనపర్వం › అధ్యాయం 25, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 3-2-25-3

ఇష్టీశ్చ పిత్ర్యాణి తథా క్రియాశ్చ మహావనే వసతాం పాణ్డవానామ్ ।
పురోహితస్తత్ర సమృద్ధతేజాశ్చకార ధౌమ్యః పితృవన్నృపాణామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.35

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › అర్జునాభిగమనపర్వం › అధ్యాయం 30, శ్లోకం 11 ఉదాహరణ KK 3-2-30-11

స్వాహాకారైః స్వధాభిశ్చ పూజాభిరపి చ ద్విజాన్ ।
దేవతాశ్చ పితౄంశ్చైవ సతతం పార్థ సేవసే ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.36

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › అర్జునాభిగమనపర్వం › అధ్యాయం 36, శ్లోకం 45 ఉదాహరణ KK 3-2-36-45

చరన్తో మృగయాం నిత్యం శుద్ధైర్బాణైర్మృగార్థినః ।
పితృదైవతవిప్రేభ్యో నిర్వపన్తో యథావిధి ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.37

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › ఇంద్రలోకాభిగమనపర్వం › అధ్యాయం 42, శ్లోకం 21 ఉదాహరణ KK 3-4-42-21

తతః పితౄన్యథాన్యాయం తర్పయిత్వా యథావిధి ।
మన్దరం శైలరాజం తమాప్రష్టుముపచక్రమే ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.38

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 79, శ్లోకం 16 ఉదాహరణ KK 3-6-79-16

పురా భాగీరథీతీరే భీష్మో ధర్మభృతాంవరః ।
పిత్ర్యం వ్రతం సమాస్థాయ న్యవసన్మునిభిః సహ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.39

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 79, శ్లోకం 18 ఉదాహరణ KK 3-6-79-18

స పితౄంస్తర్పయామాస దేవాంశ్చ పరమద్యుతిః ।
ఋషీంశ్చ తర్పయామాస విధిదృష్టేన కర్మణా ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.39

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 93, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 3-6-93-3

తత్ర దేవాన్పితౄన్విప్రాంస్తర్పయిత్వా పునఃపునః ।
కన్యాతీర్థేఽశ్వతీర్థే చ గవాం తీర్థే చ భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.40

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 98, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 3-6-98-4

స తత్ర భ్రాతృభిశ్చైవ కృష్ణయా చైవ పాణ్డవః ।
స్నాత్వా దేవాన్పితౄంశ్చైవ తర్పయామాస భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.41

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 107, శ్లోకం 67 ఉదాహరణ KK 3-6-107-67

ప్రణిపత్య మహాదేవం పురా రాజా భగీరథః ।
పితౄనాప్లావయామాస సాగరం చాప్యపూరయత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.42

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 107, శ్లోకం 68 ఉదాహరణ KK 3-6-107-68

తేఽపి స్వర్గం గతా రాజన్సగరస్యాత్మజాః క్షణాత్ ।
పితృభ్యశ్చోదకం తత్ర దదౌ పూర్ణమనోరథః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.42

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 115, శ్లోకం 14 ఉదాహరణ KK 3-6-115-14

తతో వైతరణీం సర్వే పాణ్డవా ద్రౌపదీ తథా ।
అవతీర్య మహాభాగాస్తర్పయాఞ్చక్రిరే పితౄన్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.43

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 119, శ్లోకం 3 ఉదాహరణ KK 3-6-119-3

తత్రాపి చాప్లుత్య మహానుభావః సన్తర్పయామాస పితౄన్సురాంశ్చ ।
ద్విజాతిముఖ్యేషు ధనం విసృజ్య గోదావరీం సాగరగామగచ్ఛత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.44

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 119, శ్లోకం 17 ఉదాహరణ KK 3-6-119-17

తత్రాభిషిక్తః పృథులోహితాక్షః సహానుజైర్దేవగణాన్పితౄంశ్చ ।
సన్తర్పయామాస తథైవ కృష్ణా తే చాపి విప్రాః సహ లోమశేన ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.45

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 140, శ్లోకం 7 ఉదాహరణ KK 3-6-140-7

తస్య స ప్రేతకార్యాణి కృత్వా సర్వాణి భారత ।
పునరాగమ్య తత్సత్రమబ్రవీద్ధాతరం వచః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.46

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 147, శ్లోకం 48 ఉదాహరణ KK 3-6-147-48

తస్మిన్దేవర్షిచరితే దేశే పరమదుర్గమే ।
భాగీరథీపుణ్యజలేతర్పయాంచక్రిరే పిత్రూన్ ।
దేవానృషీంశ్చ కౌన్తేయాః పరమం శౌచమాస్థితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.47

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 147, శ్లోకం 49 ఉదాహరణ KK 3-6-147-49

తత్ర తే తర్పయన్తశ్చ జపన్తశ్చ కురూద్వహాః ।
బ్రాహ్మణైః సహితా వీరా హ్యవసన్పురుషర్షభాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.47

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 157, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 3-6-157-6

అర్చితాః సతతం దేవాః పుష్పైరద్భిః సదా చ వః ।
యథాలబ్ధైర్మూలఫలైః పితరశ్చాపి తర్పితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.48

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › ద్రౌపదీసత్యభామాసంవాదపర్వం › అధ్యాయం 234, శ్లోకం 36 ఉదాహరణ KK 3-12-234-36

భిక్షాబలిశ్రాద్ధవిధిస్థాలీపాకాశ్చ పర్వసు ।
మాన్యానాం మానసత్కారా యే చాన్యే విదితా మమ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.49

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › అభిమంయువధపర్వం › అధ్యాయం 52, శ్లోకం 37 ఉదాహరణ KK 7-3-52-37

స రాజా ప్రేతకృత్యాని తస్య కృత్వా శుచాన్వితః ।
శోచన్నహని రాత్రౌ చ నాలభత్సుఖమాత్మనః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.50

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › అభిమంయువధపర్వం › అధ్యాయం 67, శ్లోకం 19 ఉదాహరణ KK 7-3-67-19

తత్సర్వం వితతే యజ్ఞే బ్రాహ్మణేభ్యో హ్యమన్యత ।
ప్రత్యక్షం తస్య హవ్యాని ప్రతిగృహ్ణన్తి దేవతాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.51

మహాభారతం › ద్రోణపర్వం › అభిమంయువధపర్వం › అధ్యాయం 67, శ్లోకం 20 ఉదాహరణ KK 7-3-67-20

కవ్యాని పితరః కాలే సర్వకామాన్ద్విజోత్తమాః ।
స చేన్మమార సృఞ్జయ చతుర్భద్రతరస్త్వయా ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.51

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 53, శ్లోకం 6 ఉదాహరణ KK 9-2-53-6

ఉపవాసైః పూజయన్తీ పిత్రూన్దేవాంశ్చ సా పురా ।
తస్యాస్తు తపసోగ్రేణ మహాన్కాలోఽత్యగాన్నృప ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.52

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 53, శ్లోకం 8 ఉదాహరణ KK 9-2-53-8

తతః సా తపసోగ్రేణ పీడయిత్వాఽఽత్మనస్తనుమ్ ।
పితృదేవార్చనరతా బభూవ విజనే వనే ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.52

మహాభారతం › శల్యపర్వం › హ్రదప్రవేశపర్వం › అధ్యాయం 55, శ్లోకం 13 ఉదాహరణ KK 9-2-55-13

హలాయుధస్తు తత్రాపి దత్త్వా దానం మహాబలః ।
ఆప్లుతః సలిలే పుణ్యే సుశీతే విమలే శుచౌ ।
సన్తర్పయామాస పితౄన్దేవాంశ్చ రణదుర్మదః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.53

మహాభారతం › సౌప్తికపర్వం › ఐషీకపర్వం › అధ్యాయం 11, శ్లోకం 4 ఉదాహరణ KK 10-2-11-4

కృత్వా తు విధివత్తేషాం పుత్రాణామమితౌజసామ్ ।
ప్రేతకార్యాణి సర్వేషాం బభూవ భృశదుఃఖితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.54

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 2, శ్లోకం 5 ఉదాహరణ KK 15-1-2-5

పరివృత్తేషు చాహఃసు పుత్రాణాం శ్రాద్ధకర్మణి ।
దదౌ చ రాజా విత్తాని యావదస్య చికీర్షితమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.55

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 2, శ్లోకం 12 ఉదాహరణ KK 15-1-2-12

గాన్ధారీ చైవ పుత్రాణాం వివిధైః శ్రాద్ధకర్మభిః ।
ఆనృణ్యమగమత్కామాన్విప్రేభ్యః ప్రతిపాద్య సా ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.56

మహాభారతం › ఆశ్రమవాసికపర్వం › ఆశ్రమవాసపర్వం › అధ్యాయం 3, శ్లోకం 31 ఉదాహరణ KK 15-1-3-31

సుఖమధ్యుషితః పుత్ర త్వయా సుపరిపాలితః ।
మయా దానాని దత్తాని శ్రాద్ధాని చ పునఃపునః ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.57

మహాభారతం › శాంతిపర్వం › మోక్షధర్మపర్వం › అధ్యాయం 355, శ్లోకం 1 ఉదాహరణ KK 12-3-355-1

కస్యచిత్త్వథ కాలస్య నారదః పరమేష్ఠిజః ।
దైవం కృత్వా యథాన్యాయం పిత్ర్యం చక్రే తతః పరమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.58

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 1 › శ్లోకం 54 ఉదాహరణ వా.రా. 1.1.54

రాఘవః శోకసంతప్తో విలలాపాకులేన్ద్రియః।
తతస్తేనైవ శోకేన గృధ్రం దగ్ధ్వా జటాయుషమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.59

శ్రీమద్రామాయణం › బాలకాండ › సర్గ 1 › శ్లోకం 56 ఉదాహరణ వా.రా. 1.1.56

తం నిహత్య మహాబాహుర్దదాహ స్వర్గతశ్చ సః।
స చాస్య కథయామాస శబరీం ధర్మచారిణీమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.60

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 64 › శ్లోకం 46 ఉదాహరణ వా.రా. 2.64.46

ఏవం స కృపణం తత్ర పర్యదేవయతాసకృత్।
తతోఽస్మై కర్తుముదకం ప్రవృత్తః సహ భార్యయా॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.61

శ్రీమద్రామాయణం › అయోధ్యాకాండ › సర్గ 64 › శ్లోకం 51 ఉదాహరణ వా.రా. 2.64.51

స కృత్వాథోదకం తూర్ణం తాపసః సహ భార్యయా।
మామువాచ మహాతేజాః కృతాఞ్జలిముపస్థితమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.61

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 72 › శ్లోకం 1 ఉదాహరణ వా.రా. 3.72.1

ఏవముక్తౌ తు తౌ వీరౌ కబన్ధేన నరేశ్వరౌ।
గిరిప్రదరమాసాద్య పావకం విససర్జతుః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.70

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 72 › శ్లోకం 2 ఉదాహరణ వా.రా. 3.72.2

లక్ష్మణస్తు మహోల్కాభిర్జ్వలితాభిః సమన్తతః।
చితామాదీపయామాస సా ప్రజజ్వాల సర్వతః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.70

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 72 › శ్లోకం 3 ఉదాహరణ వా.రా. 3.72.3

తచ్ఛరీరం కబన్ధస్య ఘృతపిణ్డోపమం మహత్।
మేదసా పచ్యమానస్య మన్దం దహత పావకః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.70

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 72 › శ్లోకం 4 ఉదాహరణ వా.రా. 3.72.4

సవిధూయ చితామాశు విధూమోఽగ్నిరివోత్థితః।
అరజే వాససీ బిభ్రన్మాల్యం దివ్యం మహాబలః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.70

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 75 › శ్లోకం 4 ఉదాహరణ వా.రా. 3.75.4

సప్తానాం చ సముద్రాణాం తేషాం తీర్థేషు లక్ష్మణ।
ఉపస్పృష్టం చ విధివత్ పితరశ్చాపి తర్పితాః॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.71 ↵ తీర్థ.40

శ్రీమద్రామాయణం › కిష్కింధాకాండ › సర్గ 9 › శ్లోకం 20 ఉదాహరణ వా.రా. 4.9.20

శోకార్తశ్చేదకం కృత్వా కిష్కిన్ధామాగతః సఖే।
గూహమానస్య మే తత్ త్వం యత్నతో మన్త్రిభిః శ్రుతమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.72

శ్రీమద్రామాయణం › ఉత్తరకాండ › సర్గ 73 › శ్లోకం 8 ఉదాహరణ వా.రా. 7.73.8

కేనాద్య దుష్కృతేనాయం బాల ఏవ మమాత్మజః।
అకృత్వా పితృకార్యాణి గతో వైవస్వతక్షయమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ సూచి.75

(ఋ) తీర్థాలలో పితృతర్పణ ఫలం — పట్టిక

#	తీర్థం	పితృసంబంధ ఫలం	శ్లోకం
1	ప్రభాసం	అక్కడ స్నానం చేసి పితృదేవతలకు, దేవతలకు తర్పణం చేసి, బ్రాహ్మణులకు భోజనం పెట్టి, యోగ్యులకు శ్రద్ధతో దానాలిస్తే, నావలతో సముద్రాన్ని దాటినట్లు పాపాలను దాటవచ్చు (శ్రీకృష్ణుడు యాదవులతో)	(భాగ. 11.6.38–39)
2	కృత్తికల ఆశ్రమం	అక్కడ స్నానం చేసి పితరులకు తర్పణం చేసి మహాదేవుని సంతోషపెట్టినవాడు నిర్మలుడై స్వర్గం పొందుతాడు	(అను. 64.25)
3	తీర్థాలు (సాధారణంగా)	తీర్థాన్ని కీర్తించడం, అక్కడ స్నానం, పితృతర్పణం చేయడం వల్ల పాపం శుద్ధమై, పవిత్రులై సుఖంగా స్వర్గం చేరుతారు	(అను. 170.17)
4	పుష్కరం	స్నానం చేసి పితృదేవతలకు తర్పణం చేసినవాడు సర్వపాపాల నుండి విముక్తుడై బ్రహ్మలోకంలో పూజింపబడతాడు	(అర. 80.27)
5	జంబూమార్గం	అక్కడ దృఢవ్రతుడై శ్రాద్ధం చేసినవాడు వాజపేయ ఫలం పొందుతాడు, దుష్కృతం నశిస్తుంది (ప్రక్షిప్త పాఠం)	(అర. 80.43)
6	అగస్త్య సరస్సు	పితృదేవార్చనలో నిరతుడై మూడు రాత్రులు ఉపవసిస్తే అగ్నిష్టోమ ఫలం	(అర. 80.45)
7	ధర్మారణ్యం (కణ్వాశ్రమం)	నియతాహారంతో పితృదేవతలను అర్చిస్తే సర్వకామ సమృద్ధి, యజ్ఞఫలం	(అర. 80.48)
8	నర్మదా నది	పితృదేవతర్పణంతో అగ్నిష్టోమ ఫలం	(అర. 80.54)
9	సరస్వతీ-సాగర సంగమం	మూడు రాత్రులు ఉండి స్నానం చేసి పితృదేవతలకు తర్పణం చేస్తే చంద్రునివలె ప్రకాశిస్తాడు, అశ్వమేధ ఫలం పొందుతాడు	(అర. 80.64)
10	సింధు-సాగర సంగమం (వరుణ తీర్థం)	స్నానం చేసి పితృ-దేవ-ఋషి తర్పణం చేస్తే వారుణ లోకం	(అర. 80.69–70)
11	వితస్తా నది	పితృదేవతర్పణంతో వాజపేయ ఫలం	(అర. 80.90)
12	మలదా నది	సాయంసంధ్యలో ఆచమించి అగ్నికి శక్తి మేరకు చరువు నివేదిస్తే అది పితరులకు అక్షయ దానమని పండితులు చెబుతారు	(అర. 80.93–94)
13	కుమారకోటి	పితృదేవార్చనతో స్నానం చేస్తే పదివేల గోవుల ఫలం, కులోద్ధరణ	(అర. 80.117–118)
14	పుష్కరాల సమితం (కురుక్షేత్ర ద్వారం)	స్నానం చేసి పితృదేవతలను అర్చిస్తే కృతకృత్యుడై అశ్వమేధ ఫలం పొందుతాడు	(అర. 81.25–26)
15	శ్రీతీర్థం	స్నానం చేసి పితృదేవతలను అర్చిస్తే ఉత్తమ శ్రీ లభిస్తుంది	(అర. 81.46)
16	కపిలాతీర్థం	బ్రహ్మచారియై స్నానం చేసి పితృదేవతలను అర్చిస్తే వెయ్యి కపిలా గోవుల దాన ఫలం	(అర. 81.47–48)
17	సూర్యతీర్థం	ఉపవాసంతో పితృదేవతలను అర్చిస్తే అగ్నిష్టోమ ఫలం, సూర్యలోకం	(అర. 81.48–49)
18	సుతీర్థకం	అక్కడ పితరులు దేవతలతో నిత్యం సన్నిహితులు; పితృదేవార్చనతో స్నానం చేస్తే అశ్వమేధ ఫలం, పితృలోక ప్రాప్తి	(అర. 81.55–56)
19	ఆపగా నది	దేవ-పితరులను ఉద్దేశించి శ్యామాక భోజనం ఇస్తే మహాధర్మఫలం – ఒక విప్రుని భోజనం కోటి మందికి పెట్టినట్లు; స్నానం, పితృదేవార్చన, ఒక రాత్రి వాసంతో అగ్నిష్టోమ ఫలం	(అర. 81.68–70)
20	మధువటి (దేవీస్థానం)	స్నానం చేసి పితృదేవతలను అర్చిస్తే వెయ్యి గోవుల ఫలం	(అర. 81.94–95)
21	పృథూదకం	పితృదేవార్చనతో స్నానం చేస్తే సర్వ అశుభకర్మ నాశనం, అశ్వమేధ ఫలం, స్వర్గం	(అర. 81.142–144)
22	రేణుకా తీర్థం	పితృదేవార్చనతో స్నానం చేస్తే సర్వపాప శుద్ధి, అగ్నిష్టోమ ఫలం	(అర. 81.160)
23	పావన తీర్థం	పితృదేవతర్పణంతో అగ్నిష్టోమ ఫలం	(అర. 81.175)
24	ప్లక్షా సరస్వతి (వల్మీకం నుండి వెలువడే జలం)	స్నానం చేసి పితృదేవతలను అర్చిస్తే అశ్వమేధ ఫలం	(అర. 82.6–7)
25	త్రిశూలఖాతం	పితృదేవార్చనతో స్నానం చేస్తే దేహత్యాగం తరువాత గాణపత్యం	(అర. 82.11)
26	సప్తగంగ, త్రిగంగ, శక్రావర్తం	విధిగా దేవ-పితృ తర్పణం చేస్తే పుణ్యలోకంలో పూజింపబడతాడు	(అర. 82.29)
27	సరస్వతి నది	పితృదేవతర్పణంతో సారస్వత లోకాలలో ఆనందిస్తాడు	(అర. 82.66)

28	క్షీరవతి నది	పితృదేవార్చనతో వాజపేయ ఫలం	(అర. 82.68)
29	ధర్మప్రస్థం	బావి నీటితో స్నానం చేసి పితృదేవతర్పణం చేస్తే పాపవిముక్తుడై స్వర్గం చేరతాడు	(అర. 82.99)
30	గౌరీశిఖరం (స్తనకుండాలు)	పితృదేవార్చనతో స్నానం చేస్తే హయమేధ ఫలం, శక్రలోకం	(అర. 82.151–152)
31	శోణ-జ్యోతిరథ్యా సంగమం	నియతుడై పితృదేవతర్పణం చేస్తే అగ్నిష్టోమ ఫలం	(అర. 83.8)
32	పయోష్ణి నది	పితృదేవార్చనతో వెయ్యి గోవుల ఫలం	(అర. 83.40)
33	మేధావికం	పితృదేవతర్పణంతో అగ్నిష్టోమ ఫలం, స్మృతి, మేధ	(అర. 83.55)
34	మందాకిని (చిత్రకూటం)	పితృదేవార్చనతో స్నానం చేస్తే అశ్వమేధ ఫలం, పరమ గతి	(అర. 83.58–59)
35	జ్యేష్ఠస్థానం (నాలుగు సముద్రాలు ఉండే బావి)	ఆచమనం చేసి పితృదేవార్చన చేస్తే పవిత్రుడై పరమ గతి పొందుతాడు	(అర. 83.63–64)
36	చ్యవన సరస్సు	లోమశుడు యుధిష్ఠిరునికి 'ఇక్కడ సోదరులతో కలిసి పితృదేవతర్పణం చెయ్యి' అని ఉపదేశించాడు	(అర. 126.12)
37	కురుక్షేత్రం, గయ, గంగ, సరస్వతి, ప్రభాసం, పుష్కరం	పితృమేధానికి ఈ దేశాలు; ఇక్కడ ఇచ్చినది మహాఫలం	(అను. 238.5)
38	తీర్థాలు, పుణ్యనదులు, ఏకాంత వనాలు, నదీతీర ఇసుకతిన్నెలు	శ్రాద్ధానికి పూజితమైన దేశాలు	(అను. 238.6)
39	గంగ	గంగాజలంతో భస్మం తడిస్తే సగరపుత్రులు స్వర్గం పొందుతారు; పితృలకు సలిలక్రియ గంగలో చేయాలి	(రామా. బాల. 41.19–20)
40	మతంగాశ్రమం (శబరి ఆశ్రమం) లోని సప్తసముద్ర తీర్థాలు	విధివత్తుగా స్నానం చేసి పితృదేవతలను తృప్తిపరచగా, తమ అశుభం నశించి శుభం సమకూరిందని శ్రీరాముడు చెప్పాడు	(రామా. అర. 75.4–5)

పట్టికలోని శ్లోకాలు

శ్రీమద్భాగవతం › ఏకాదశస్కంధం › అధ్యాయం 6 › శ్లోకం 38 నియమం పుణ్యం — భాగ. 11.6.38

వయం చ తస్మిన్నాప్లుత్య తర్పయిత్వా పితౄన్ సురాన్।
భోజయిత్వోషిజో విప్రాన్ నానాగుణవతాన్ధసా॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.1

శ్రీమద్భాగవతం › ఏకాదశస్కంధం › అధ్యాయం 6 › శ్లోకం 39 నియమం పుణ్యం — భాగ. 11.6.39

తేషు దానాని పాత్రేషు శ్రద్ధయాఽర్ప్య మహాన్తి వై।
వృజినాని తరిష్యామో దానైర్నౌభిరివార్ణవమ్॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.1

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 64, శ్లోకం 25 నియమం పుణ్యం — KK 13-1-64-25

ఆశ్రమే కృత్తికానాం తు స్నాత్వా యస్తర్పయేత్పితౄన్ ।
తోషయిత్వా మహాదేవం నిర్మలః స్వర్గమాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.2

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 170, శ్లోకం 17 నియమం పుణ్యం — KK 13-1-170-17

కీర్తనాచ్చైవ తీర్థస్య స్నానాచ్చ పితృతర్పణాత్ ।
శోధ్యం హి పాతకం తీర్థే పూతా యాన్తి సుఖం దివమ్ ।।

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.3

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 27 నియమం పుణ్యం — KK 3-6-80-27

తత్రాభిషేకం యః కుర్యాత్పితౄదేవాంశ్చ తర్పయేత్ ।
సర్వపాపవినిర్ముక్తో బ్రహ్మలోకే చ పూజ్యతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.4

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 43 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-43

తత్రగత్వా మహాప్రాజ్ఞః కుర్యాచ్ఛ్రాద్ధం దృఢవ్రతః ।
వాజపేయమవాప్నోతి దుష్కృతం చాస్య నశ్యతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.5

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 45 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-45

ఆగస్త్యం సర ఆసాద్య పితృదేవార్చనే రతః ।
త్రిరాత్రోపోషితో రాజన్నగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.6

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 48 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-48

అర్చయిత్వా పితౄన్దేవాన్నియతో నియతాశనః ।
సర్వకామసమృద్ధః స్యాద్యజ్ఞస్య ఫలమశ్నుతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.7

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 54 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-54

నర్మదాం స సమాసాద్య నదీం త్రైలోక్యవిశ్రుతామ్ ।
తర్పయిత్వా పితౄన్దేవానగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.8

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 64 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-64

తత్ర స్నాత్వా చ రాజేన్ద్ర విమలార్కసమద్యుతిః ।
త్రిరాత్రముషితః స్నాతస్తర్పయేత్పితృదేవతాః ।
ప్రభాసతే యథా సోమః సోశ్వమేధం చ విన్దతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.9

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 69 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-69

సాగరస్య చ సిన్ధోశ్చ సఙ్గమం ప్రాప్య దుర్లభమ్ ।
తీర్థే సలిలరాజస్య స్నాత్వా ప్రయతమానసః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.10

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 70 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-70

తర్పయిత్వా పితౄన్దేవానృషీంశ్చ భరతర్షభ ।
ప్రాప్నోతి వారుణం లోకం దీప్యమానం స్వతేజసా ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.10

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 90 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-90

వితస్తాం చ సమాసాద్య సన్తర్ప్య పితృదేవతాః ।
నరః ఫలమవాప్నోతి వాజపేయస్య భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.11

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 93 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-93

తతో గచ్ఛేత మలదాం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతామ్ ।
పశ్చిమాయాం తు సన్ధ్యాయాముపస్పృశ్య యథావిధి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.12

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 94 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-94

చరుం సప్తార్చిషే రాజన్యథాశక్తి నివేదయేత్ ।
పితౄణామక్షయం దానం ప్రవదన్తి మనీషిణః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.12

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 117 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-117

కుమారకోటీమాసాద్య నియతః కురునన్దన ।
తత్రాభిషేకం కుర్వీత పితృదేవార్చనే రతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.13

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 80, శ్లోకం 118 నియమం పుణ్యం KK 3-6-80-118

గవామయుతమాప్నోతి కులం చైవ సముద్ధరేత్ ।
తతో గచ్ఛేత ధర్మజ్ఞ రుద్రకోటిం సమాహితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.13

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 25 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-25

సమ్మితే పుష్కరాణాం చ స్నాత్వాఽర్చ్య పితృదేవతాః ।
జామదగ్న్యేన రామేణ కృతం తత్సుమహాత్మనా ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.14

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 26 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-26

కృతకృత్యో భవేద్రాజన్నశ్వమేధం చ విన్దతి ।
తతో రామహ్రదానార్చ్చేత్తీర్థసేవీ సమాహితః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.14

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 46 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-46

శ్రీతీర్థం చ సమాసాద్య స్నాత్వా నియతమానసః ।
అర్చయిత్వా పితౄన్దేవాన్విన్దతే శ్రియముత్తమామ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.15

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 47 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-47

కపిలాతీర్థమాసాద్య బ్రహ్మచారీ సమాహితః ।
తత్ర స్నాత్వాఽర్చయిత్వా చ పితౄన్స్వాన్దైవతాన్యపి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.16

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 48 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-48

కపిలానాం సహస్రస్య ఫలం విన్దతి మానవః ।
సూర్యతీర్థం సమాసాద్య స్నాత్వా నియతమానసః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.16 ↵ తీర్థ.17

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 49 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-49

అర్చయిత్వా పితౄన్దేవానుపవాసపరాయణః ।
అగ్నిష్టోమమవాప్నోతి సూర్యలోకం చ గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.17

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 55 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-55

తత్ర సన్నిహితా నిత్యం పితరో దైవతైః సహ ।
తత్రాభిషేకం కుర్వీత పితృదేవార్చనే రతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.18

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 56 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-56

అశ్వమేధమావాప్నోతి పితృలోకం చ గచ్ఛతి ।
తతోఽభ్యుమత్యాం ధర్మజ్ఞ సుతీర్థకమనుత్తమమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.18

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 68 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-68

ఆపగా నామ విఖ్యాతా నదీసిద్ధనిషేవితా ।
శ్యామాకభోజనం తత్ర యః ప్రయచ్ఛతి మానవః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.19

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 69 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-69

దేవాన్పితౄన్సముద్దిశ్య తస్య ధర్మఫలం మహత్ ।
ఏకస్మిన్భోజితే విప్రే కోటిర్భవతి భోజితా ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.19

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 70 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-70

తత్ర స్నాత్వాఽర్చయిత్వా చ పితౄన్వై దైవతాని చ ।
ఉషిత్వా రజనీమేకామగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.19

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 94 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-94

గత్వా మధువటీం చైవ దేవ్యాః స్థానం నరః శుచిః ।
తత్ర స్నాత్వాఽర్చయిత్వా చ పితౄన్దేవాంశ్చ పూరుషః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.20

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 95 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-95

స దేవ్యా సమనుజ్ఞాతో గోసహస్రఫలం లభేత్ ।
కౌశిక్యాః సఙ్గమే యస్తు దృషద్వత్యాశ్చ భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.20

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 142 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-142

పృథూదకమితి ఖ్యాతం కార్తికేయస్య వై నృప ।
తత్రాభిషేకం కుర్వీత పితృదేవార్చనే రతః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.21

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 143 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-143

అజ్ఞానాజ్ఞానతో వాఽపి స్త్రియా వా పురుషేణ వా ।
యత్కిఞ్చిదశుభం కర్మ కృతం మానుషబుద్ధినా ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.21

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 144 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-144

తత్సర్వం నశ్యతే తత్ర స్నాతమాత్రస్య భారత ।
అశ్వమేధఫలం చాస్య స్వర్గలోకం చ గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.21

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 160 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-160

తీర్థాభిషేకం కుర్వీత పితృదేవార్చనే రతః ।
సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా అగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.22

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 81, శ్లోకం 175 నియమం పుణ్యం KK 3-6-81-175

పావనం తీర్థమాసాద్య తర్పయేత్పితృదేవతాః ।
అగ్నిష్టోమస్య యజ్ఞస్య ఫలం ప్రాప్నోతి భారత ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.23

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 6 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-6

తతశ్చాపి సరిచ్ఛ్రేష్ఠా నదీనాముత్తమా నదీ ।
ప్లక్షా దేవీ స్మృతా రాజన్పుణ్యా దేవీ సరస్వతీ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.24

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 7 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-7

తత్రాభిషేకం కుర్వీత వల్మీకాన్నిఃసృతే జలే ।
అర్చయిత్వా పితౄన్దేవానశ్వమేధఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.24

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 11 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-11

త్రిశూలఖాతం తత్రైవ తీర్థమాసాద్య భారత ।
తత్రాభిషేకం కుర్వీత పితృదేవార్చనే రతః ।
గాణపత్యం చ లభతే దేహం త్యక్త్వా న సంశయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.25

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 29 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-29

సప్తగజ్గే త్రిగజ్గే చ శక్రావర్తే చ తర్పయన్ ।
దేవాన్పితౄంశ్చ విధివత్పుణ్యే లోకే మహీయతే ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.26

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 66 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-66

సరస్వతీం సమాసాద్య తర్పయేత్పితృదేవతాః ।
సారస్వతేషు లోకేషు మోదతే నాత్ర సంశయః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.27

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 68 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-68

తతః క్షీరవతీం గచ్ఛేత్పుణ్యాం పుణ్యతరైర్వృతామ్ ।
పితృదేవార్చనపరో వాజపేయమవాప్నుయాత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.28

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 99 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-99

తత్ర కూపోదకం కృత్వా తేన స్నాతః శుచిస్తథా ।
పితౄన్దేవాంస్తు సన్తర్ప్య ముక్తపాపో దివం వ్రజేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.29

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 151 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-151

సమారుహ్య నరశ్రేష్ఠ స్తనకుణ్డేషు సంవిశేత్ ।
స్తనకుణ్డముపస్పృశ్య వాజపేయఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.30

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 82, శ్లోకం 152 నియమం పుణ్యం KK 3-6-82-152

తత్రాభిషేకం కుర్వాణః పితృదేవార్చనే రతః ।
హయమేధమవాప్నోతి శక్రలోకం చ గచ్ఛతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.30

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 83, శ్లోకం 8 నియమం పుణ్యం KK 3-6-83-8

శోణస్య జ్యోతిరథ్యాయాः సఙ్గమే నియతः శుచిः ।
తర్పయిత్వా పితౄన్దేవానగ్నిష్టోమఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.31

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 83, శ్లోకం 40 నియమం పుణ్యం KK 3-6-83-40

తతో వాపీం మహాపుణ్యాం పయోష్ణీం సరితాం వరామ్ ।
పితృదేవార్చనరతో గోసహస్రఫలం లభేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.32

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 83, శ్లోకం 55 నియమం పుణ్యం KK 3-6-83-55

మేధావికం సమాసాద్య పితౄన్దేవాంశ్చ తర్పయేత్ ।
అగ్నిష్టోమమవాప్నోతి స్మృతిం మేధాం చ విన్దతి ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.33

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 83, శ్లోకం 58 నియమం పుణ్యం KK 3-6-83-58

తతో గిరివరశ్రేష్ఠే చిత్రకూటే విశామ్పతే ।
మన్దాకినీం సమాసాద్య సర్వపాపప్రణాశినీమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.34

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 83, శ్లోకం 59 నియమం పుణ్యం KK 3-6-83-59

తత్రాభిషేకం కుర్వాణः పితృదేవార్చనే రతः ।
అశ్వమేధమవాప్నోతి గతిం చ పరమాం వ్రజేత్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.34

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 83, శ్లోకం 63 నియమం పుణ్యం KK 3-6-83-63

తత్ర కూపే మహారాజ విశ్రుతా భరతర్షభ ।
సముద్రాస్తత్ర చత్వారో నివసన్తి యుధిష్ఠిర ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.35

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 83, శ్లోకం 64 నియమం పుణ్యం KK 3-6-83-64

తత్రోపస్పృశ్య రాజేన్ద్ర పితృదేవార్చనే రతः ।
నియతాత్మా నరः పూతో గచ్ఛేత పరమాం గతిమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.35

మహాభారతం › అరణ్యపర్వం › తీర్థయాత్రాపర్వం › అధ్యాయం 126, శ్లోకం 12 నియమం పుణ్యం KK 3-6-126-12

తస్యైతద్ధ్వజసంఘుష్టం సరో రాజన్ప్రకాశతే ।
అత్ర త్వం సహ సోదర్యైः పితౄన్దేవాంశ్చ తర్పయ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.36

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 5 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-5

తస్య దేశాः కురుక్షేత్రం గయా గఙ్గా సరస్వతీ ।
ప్రభాసం పుష్కరం చేతి తేషు దత్తం మహాఫలమ్ ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.37

మహాభారతం › అనుశాసనపర్వం › దానధర్మపర్వం › అధ్యాయం 238, శ్లోకం 6 నియమం పుణ్యం KK 13-1-238-6

తీర్థాని సరితః పుణ్యా వివిక్తాని వనాని చ ।
నదీనాం పులినానీతి దేశాః శ్రాద్ధస్య పూజితాః ॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.38

శ్రీమద్రామాయణం › అరణ్యకాండ › సర్గ 75 › శ్లోకం 5 నియమం పుణ్యం వా.రా. 3.75.5

ప్రణష్టమశుభం యన్నః కల్యాణం సముపస్థితమ్।
తేన త్వేతత్ ప్రహృష్టం మే మనో లక్ష్మణ సమ్ప్రతి॥

↵ తిరిగి: ↵ తీర్థ.40